

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENECEC

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Pojdimo v Betlehem

Prihod Odrašenika na zemljo pomenja v odrešilnem božjem načrtu največje dejanje vseh vekov in vseh časov. Toda na zunaj je bilo Zveličarjevo rojstvo za teden ljudi in kraje le malo pomemben dogodek. Porojen je bil v bornem hlevu betlehemskega kot rešen, neobglen otrok siromašnih staršev, neopažen in neznani v velikem svetu. Prvoropca Kralja vseh kraljev niso pozdravili s slavnostnimi obhodi, veličastno razsvetljavo, bučnimi veselici in razkošnimi pojedini. Pač so pri njegovem rojstvu peli zbori angeljev, ki so človeštvu obljubljali mir, toda njih petje je šlišalo le nekaj preprostih pastirjev, ki so prihiteli obkudovat izreden dogodek in molit božje Dete. Toda vse ostalo prebivalstvo kraja in dežele, čeprav je bilo prav tako potrebno vselega oznanila kakor revni pastirji, se za rojstvo včlovečenega Boga ni zmenilo. Kajti večina takratnega judovskega ljudstva je odrešenje pričakovala od nečesa povsem drugega, kakor od revnega deteta. Vsi vodilni močje so mislili na gospodarstvo in politiko, na močne organizacije, na vojsko in zmagovite osvojitve sovražnih ozemelj. Božje Dete pa je mislilo na pravičnost in ljubezen, na novega notranje prepročenega človeka, ki bo vsem zemeljskim stvarim in dogodkom vtisnil nov pečat, znamenje pravičnosti in ljubezni.

Kristusov prihod na zemljo ni enkratno, zgodovinsko dovršeno dejanje, ki se je izpolnilo z njegovim rojstvom v Betlehemu. V gotovem smislu se v vseh časih vedno znova rodi na svet in vedno znova najde bistveno enak položaj, kakor pred tisočletji ob svojem prvem prihodu v Betlehemu. Vedno je človeštvo potrebno božične blagovesti, toda koliko ljudi je, ki jo iskreno iščejo in z vernim srcem sprejmejo? Le pogledimo, kako do potankosti se ponavlja vedno znova zgodba prve svete noči!

Na splošno so še vedno revni in neznatni pred svetom prvi, ki poiščejo pot k betlehemskega hlevu. Vedno in v vseh časih so oni privilegiranci božji. To jim je plačilo za njih odkritosrčno spoznano, da so odrešenja in nebeske luči potrebni. Kristus jih je spoznal v njihovem ponižanju in brezpomembnosti, kamor jih je potisnil veliki, imenitni svet za svoje prave brate, ker je bil tudi sam ponižan in ubog tako zelo, da ni imel kam bi svojo glavo položil. Tem, ki so ubogi v duhu, ki so krotki, žejni in lačni pravice, ki so miroljubni in usmiljeni ter zaradi pravice preganjeni, — tem je zaradi Kristusovega bratstva dano v blagoslov, kar drugi čutijo na sebi kot prekletstvo. Blagrovani so zaradi svojega vernega in dobrega srca in nebeskega kraljestva jim je obljubljeno, kar jih svet v svoji domišljavi modrosti zaradi njih vere zasramuje in preganja. Da, oni imajo resnično usmiljenje z malim Jezuškom v samotnem hlevu, ker so sami poizkusili revščino in samotno; dobro razumejo zadrego svete Družine, ker njim samim največkrat vsega potrebnega manjka; oni imajo čut in smisel za žrtev včlovečenega Boga, ker na sebi doživljajo, kako trda je revščina in kako boli ohol prezir srečnejših soljudi. Božje Dete, ki leži v jasli, govori zato njim besede, ki jih nihče drugi razumeti ne more; oni so deležni sreče in tolažbe, katero jim je svet vedno odrekal in bi jim je tudi dati ne mogel. Njih molitev je polna ponižne vere: »Pokazi nam, Gospod, svoje obličje in bomo rešeni!« Bog jim zadoštuje, z njim združeni se čutijo dovolj bogati.

Novorojeni pa ne najde ob svojem prihodu povsod tako voljnih src. Sicer so vsi ljudje, ne samo revni, potrebni odrešenja. Prav vsi trpe pod pritiskom gospodarskih in družabnih neprilic, toda večina pričakuje izboljšanja le od zunanjih ukrepov. Ti so seveda v raznih dobah in pri raznih kulturah različni, toda enaki so si v tem, da hočejo ljudi izboljšati z razmerami, namesto da bi razmere izboljšali z ljudmi. Človeštvo čuti, da se iz lastnih moči ne more prenoviti. Zal pa ne ravna po tem spoznanju, ampak se zadovoljuje z obnavljanjem in premembami zunanjih razmer, ustanov, organizacij, politike, mednarodnih dogovorov, z izboljšanjem armad in orožja, s študijem gospodarskih možnosti in sličnimi stvarmi. Ti ukrepi morejo biti koristni, toda pričakovane izboljšanja in odrešenja ne prinesejo, dokler ljudje ostanejo v svojem jedru nespremenjeni.

Lahko rečemo, da je redkokdaj bila doba, ko bi se duh časa in ravnanje velikega sveta tako zelo oddaljevalo od duha Zveličarja iz Betlehema kakor se to dogaja dandanes. Prebogi modrijanci in imenitneži sveta se zdi skoraj žaljivo ponižanje, da bi iskali svoje modrosti in revnem betlehemskega hlevu. Če sploh pridejo k Detetu, pridejo zadnji, ker prihajajo iz daljine, Bogu odtujene dežele napa, uživanja in mehkušnosti. Njih razum ne more doumeti nauka betlehemskega jastje, ki je isti kakor nauk križa vrhu Kalvarije: Da je namreč najgloblja življenjska modrost žrtvovanje in odpoved samemu sebi zaradi bližnjega kraljestva in da samo ta pot vodi do mira v dušah poedincev in do pravnega izmirjenja v človeški družbi. Ker se jim ta nauk včlovečenega Boga zdi abotna nespamet, vodijo in vladajo svet po svojih modrosti, katere sadove vidimo: Svet je poln vojne sovražnosti in natrpan z orožjem tudi v deželah, kjer še niso izbruhnile vojske. Pravičnost je proglašena za nerodovito ideologijo, ljubezen za slabost, ponižnost za bojazljivost. Ob-

Vatikansko glasilo o neodvisni Ukrajini

„Močne in plemenite želje“ - „A kaj potem če se zruši dosedanje ravnoesje držav in se pojavijo nove premoči...“

Vatikansko mesto, 23. decembra. TG. Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« objavlja daljši članek o ukrajinskem vprašanju in nasprotjih, ki se pojavljajo proti zahtevam Ukrajincev po državni samostojnosti.

Članek navaja v začetku proteste, ki sta jih pri praški vladi vložili poljska in sovjetska vlada zaradi ukrajinske propagande, ki da ima svoj sedež na českoslovaškem ozemlju in se od tamkaj širi v poljsko in sovjetsko Ukrajino. Članek pravi, da sta bila oba protesta skoraj istofasna, a da Poljska in Sovjetija med seboj nista bili dogovorjeni. Poljski protest je bil milega značaja in je poljska vlada v svoji noti izrecno poudarila, da nima namena praški vladi delati kakšnih težav ali na praško vlado izvajati kakšen pritisk, marveč, da jo hoče samo opozoriti na gotova dejstva, v pričakovanju, da bo praška vlada dobro voljo Poljske vpoštevala. Poljska je zadnje čase praški vladi večkrat dala dokaz o svoji naklonjenosti in pričakuje od nje dokazov hvaležne dobrotivosti. Saj celo govorijo o bližnjem obisku česko-slovaškega predsednika Hache pri predsedniku Poljske Mościckemu.

Bolj značilen je protest sovjetske Rusije. Tiste Rusije, ki je po boljševiški revoluciji na široka usta obljubljala vsem narodom samoupravne svobode, a ni nobene držala, se je sedaj pritožila proti temu, ker je Česko-Slovaška malemu drobcu zaslužjenih Ukrajincev dala nekaj svobode!

Ta dva protesta sta politični javnosti v Evropi prikazala prve črte ukrajinskega vprašanja, ki se prikazujejo na obzorjih bodočnosti.

Vatikanski časnikar nato preide na pregled ukrajinskega vprašanja samega in pravi, da je treba nanj gledati z dveh ločenih vidikov. Prvi vidik je nacionalni, drugi vidik pa je mednarodni in se tiče ravnoesja evropskih sil na vzhodu.

Nacionalni vidik je zelo resen. Takoj po vojni so Ukrajinci za kratko dobo uživali državno samostojnost, toda Moskva je kmalu vsemu napravila konec. Konec neodvisnosti se je zasedil kot strn v sree slehernemu Ukrajincu. Ukrajinci tudi niso nikdar pozabili na svoje pravice ter so vedno svežo ohranili željo po svoji lastni državi. Njihova želja je »močna in plemenita«, pravi vatikanski članek.

Mednarodnopolitični vidik ukrajinskega vprašanja pa je mnogo bolj zamotan, ker je od tega, če bo kedaj nastala samostojna Ukrajina odvisno, kakšno bo potem ravnoesje med državami. Koliko bi se na primer moralo spremeniti, če bi nekega dne na jugu Rusije vstala neodvisna država — velesila — s 40 milijoni ukrajinskih prebivalcev, in sicer na ozemljih, ki sedaj pripadajo Rusiji, Poljski, Romuniji in Českoslovaški. Dosedanje ravnoesje med državami bi se z ustanovitvijo neodvisne Ukrajine popolnoma spremenilo. Ravnoesje med Nemčijo, Rusijo, Poljsko in podonavskimi državami bi izgubilo in neizbežno bi se spremembe imele svoje posledice tudi pri zapadnih velesilah. Če gledamo na vprašanje neodvisne Ukrajine s tega vidika, moramo priznati, da ni nič manj važno, kakor pa če ga proučujemo s čisto nacionalnega stališča.

Na eni strani vidimo upravičene težnje po

svobodi, na drugi strani pa nevarnost za nova mogočna gibanja, ki bi uveljavila v Evropi nove premoči. Kako bo mogoče dati zadoščenje upravičnim težnjam ukrajinskega naroda, ne da bi se s tem prevrglo dosedanje ravnoesje med silami in se ne bi pojavile nove premoči, ki bi zrušile dosedanje ravnoesje? To je vprašanje, ki ga bo treba rešiti, kajti od njega je sedaj odvisen mir v Evropi. Ukrajincem svoboda, ne da bi nastopila na vzhodu katastrofa zaradi pojava novih hegemonij.

Blagoslovljene božične praznike

vsem naročnikom, bralcem in prijateljem „Slovenca“

Uredništvo in uprava

Današnja številka obsega z božično priložnostjo vred 32 strani in se je tiskala v 50.000 izvodih. — Prihodnja številka izide v sredo, v torek zjutraj pa izide »Poned. Slovenec«.

Francosko mnenje o Cianoem uspehu v Pešti

„Romunija ima sedaj odprta vrata za pristop k italijansko-nemškemu zavezništvu“

Pariz, 23. decembra. Francoski tisk se na prvem mestu bavi z uspehi Cianoovega obiska v Budimpešti, ki jih splošno označujejo kot nov političen uspeh osi Rim-Berlin, predvsem pa kot uspeh rimske diplomacije. Cianoov obisk beleži Pariz kot minus v francoski politični bilanci.

Imenovanje grofa Czakyja za madžarskega zunanjega ministra je tembolj značilno, ker je Czaky osební prijatelj Mussolinija. Ciano je popolnoma dosegel svoj namen: okrepitev italijanskega vpliva na Madžarskem, upostavitve dobrih odnosov z Nemčijo, ki so v zadnjem času bili nekoliko ohlajeni zaradi madžarskega odpora proti rešitvi českoslovaškega vprašanja in ureditve odnosov Madžarske s Poljsko, Jugoslavijo in Romunijo. Ni nobenega dvoma, tako meni francoski list, da se je Ogrska sedaj popolnoma odločila za politiko osi Rim-Berlin, tako da nemško-italijanska zveza sedaj popolno obvlada osrednjo Evropo, tako da se bosta Italija in Nemčija lahko bolj udeleževali na drugih evropskih sektorjih. Francija mora s tem dejstvom odsele resno računati.

Zaradi tega se je ustvaril po Cianoem obisku v Budimpešti položaj, ki bo spravi v zadržano Anglijo, čije ministrski predsednik v kratkem obišče Rim. Tukaj bo namreč naletel na okrepljeno samozavest Italije, ki bo gotovo zopet postavila na dnevni red znana vprašanja ob Sredozemskem morju, glede katerih skuša Italija doseči rešitev, ki bi močno oslabilo Francijo. Bati se je, da ne bi Chamberlain prevzel vlogo nekakšnega posredovalca v tem oziru, kar bi seveda zopet le njemu prineslo velike skrbi in odpor v Angliji sami. Zaradi tega se more reči, da Cianoov obisk ni zmanjšal napetosti, ki vlada med obema evropskima blokoma. Nasprotno, napetost med Francijo in Italijo se je le še povečala, zlasti, ker je Italija baš v tem trenutku demonstrativno odpovedala svoj sporazum s Francijo glede delitve območja v Afriki.

Kar se tiče Jugoslavije, je beseda grofa Czakyja, da so »prijatelji naših prijateljev« tudi naši prijatelji, veljala za Jugoslavijo, s katero bo Madžarska že v kratkem sklenila prijateljsko pogodbo na podlagi obstoječega teritorialnega stanja.

čudovana in vsemu svetu posnemanja vredna pa se zdi sila, nasilje in zvijačnost. Proti ubogemu, milemu in miroljubnemu Kristusu divja naravnost vihar obtožbe, klevet in sovraštva. Njegove privržence označujejo komunistični brezbožniki za podpornike kapitalizma, moderno nacionalistično poganstvo pa jih sramoti kot častilce zavrnjenega Jada. Oba tabora bi hotela zatreti vsako sled za njim in svet osvoboditi njegovega duha. Danes ni modernost duha puznega Betlehema, ampak miselnost prevzetnega Babilona. Proti krščanstvu se dviga sila Antikrista na vseh življenjskih področjih.

Verni kristjani zato ne morejo v našem času od sveta kaj prida pričakovati. Sprejeti morajo na sebe usodo betlehemskega Deteta. V eni ali drugi obliki so izpostavljeni preganjanju in sovraštvu. Vendar ni nobenega razloga za črnogledost. Betlehemske Dete je močnejše kot vsi mogočnjaki Babilona. Poedine kristjane je mogoče ubiti in jim splesti mučniški venec, toda Kristus je nesmrten in njegova stvar nepremagljiva.

Vprašanje je samo, kaj bo storila Romunija. Imenovanje novega zunanjega ministra Gregorja Gafencu se smatra kot dobro znamenje, ker Gafencu od nekdaj podpira orijentacijo Romunije v smislu osi Rim-Berlin, kar bi pomenilo popolno likvidacijo politike bivšega zunanjega ministra Titulescu. Smatrajo, da se bo Gafencu potrdil, da v polni meri vpstavi zvezo z Nemčijo, ki se je

Med Ameriko in Nemčijo napetost narašča

Govornice o prekinitvi diplomatskih odnosov

Newyork, 23. dec. b. Napetost med Nemčijo in Združenimi državami je dosegla vrhunec potem, ko je bil odbit protest, ki ga je vložil nemški poslanik Thompson pri državnem podtajniku Wellsu zaradi žaljivih izrazov ministra za notranje zadeve Yekesa, ki so bile naperjene proti nekaterim članom nemške vlade. Odgovor, s katerim je bil odbit ta protest, je sestavljen v zelo ostrem tonu.

Dogodek danes obravnava ves washingtonski tisk in v uradnih krogih Zedinjenih držav računajo na nov nemški protest, ni pa celo izključeno, da bo prišlo do prekinitve diplomatskih pogajanj. Stališče ameriške javnosti zaradi nemškega protesta in glede njegove odklonitve ni enotno. Tisk v glavnem zagovarja stališče vlade in smatra, da je odklonitev protestne note upravičen. Republikanski poslanec mesta Newyorka pa je na kongresu Hamilton Fish nastopil proti temu, da bi se ameriška javnost usmerila proti Nemčiji in ustvarila protinemški pokret v Zedinjenih državah. On ute-

meljuje svoje stališče tako, da ni na mestu, če se v sedanjih okoliščinah uporabljajo žaljivi izrazi na račun katerekoli vlade, ker to ogroža svetovni mir. »Newyork Times«, ki se smatra kot najbolj mero-dajen list v Ameriki, podpira vlado tako, da smatra odklonitev nemškega protesta kot edino pot, ki je bila mogoča pod sedanjimi okoliščinami.

Odmev v Parizu

Pariz, 23. dec. b. Kontinentalna izdaja »Newyork Herald« poroča iz Hendaya, da se na španj (Nadaljevanje na 2. strani!)

Milan Acimović, novi notranji minister.

Italijani v Španiji

Koliko jih je — kaj so storili za generala Franca

Dne 2. novembra, ko je stopil v veljavo italijansko-španski dogovor, je angleški zunanji minister Neville Chamberlain v parlamentu izjavil, da je 10.000 legionarjev, ki jih je Mussolini odpoklical iz Španije, nekako polovica prostovoljcev, ki se na španskem polotoku bore pod zastavo fašistične Italije.

Na te Chamberlainove ugotovitve se je prišla opozicija smejeti. Brez dvoma je bolj verjela sporočilu barcelonskega poslanstva v Londonu, katero je malo dni prej uradno izjavilo, da znaša število italijanskih čet v Španiji 90.000, od katerih je 60.000 pešcev, ostali pa pripadajo raznim vrstam tehničnega orožja. Kakor se vidi, je rdeči diplomaciji uspelo prepričati angleške parlamentarce o velikem številu Italijanov na španskem polotoku brez ozira na to, da so drugi socialistični viri ves čas pisali, da je na stotine italijanskega vojaštva v vrstah Francove armade.

Toda danes ni več nemogoče, da ugotovimo točno število italijanske udeležbe v španski državljanski vojni. Kakor znano, so se prve italijanske čete izkrcale v Andaluzijo šele meseca januarja 1937, to je dva meseca potem, ko so na bojišču že nastopile mednarodne komunistične brigade pod poveljstvom generala Kleberja in sicer pri Madridu ob bregu reke Manzanares. Italijanske črne straže so se najprej udeležile pohoda proti Malagi. Pozneje pa so bile zastavljene na fronti pri Soriji, od koder so 8. marca preteklega leta pričele z znano ofenzivo na Guadalajaro. Tedaj so čete italijanskih prostovoljcev bile porazdeljene v štiri divizije in so tvorile en armadni zbor pod poveljstvom generala Mancinija, ki pa je zaradi neuspele ofenzive bil odstranjen s poveljnškega mesta.

V poletju je italijanski armadni zbor štel 5 divizij in sicer »Litorio«, »23. marec«, »Črna plamen«, »Črne strele« in »Modre strele«. Toda divizija »Modrih strele« je bila skoraj izključno sestavljena iz španskih dobrovoljcev. Po pričevanju generala Duvala, ki je italijanske čete videl v boju pri Santandru, pa se njih divizije ne morejo primerjati z velikimi evropskimi armadnimi enotami. Po pričevanju tega generala, je sleherna omenjenih divizij štela komaj 6 do 7 bataljonov pehote in 3 baterije. Bataljon pa je štel povprečno 700 do 800 mož. Te številke torej potrjujejo točnost Mussolinijevih navedb, ko je v mesecu oktobru izjavil, da v Španiji ni bilo nikdar več kot 40.000 Italijanov.

Pozneje je poveljstvo nad italijanskimi prostovoljci zborom prevzel general Berti in se udeležil znane Francove ofenzive v Aragoniji. 8. marca 1938. leta so se Italijani borili v odseku pri Belhiti. Tedaj so njihove čete bile sledenče sestavljene: ena skupina tankov in tri divizije, ki so bile sestavljene iz nekdanjih petih divizij. Tem divizijam pa je bila pridejana še ena španska divizija, sestavljena iz španskih dobrovoljcev pod poveljstvom generala Garcia Escameza.

To so podatki, ki jih najdemo v zanimivem članku, katerega je napisal Pietro Palotta v italijanski reviji »Nazione Militare«. Mogoče, da jim kdo ne veruje, vendar pa se nam zde resnične, kajti italijanski tisk ni nikdar zmanjševal pomembnosti udeležbe črnih straž v španski državljanski vojni. Te številke tudi točno odgovarjajo ponovnim poročilom takih Francov, kakor rdeče armade, da so se črne straže v poletni ofenzivi bojevale približno na odseku 15 km.

Potem, ko so bile rdeče čete vržene čez Ebro in Francova vojska pri Vinarozu prodrla do morja po zelo hujih bojih pri Ganderi, so italijanske čete bile umaknjene v rezervno. Tu so ostale približno do 15. julija, ko zopet nastopijo na levantski fronti in sicer v odseku Barracas. Toda sedaj nastopajo že z mnogo manjšimi silami, ker je treba upoštevati, da so po uradnih podatkih do 10. oktobra izgubili 12.147 častnikov, podčastnikov in vojakov, od teh 2935 mrtvih, 8858 ranjenih in 354 ujetih. Z ničemer pa ni dokazano, da bi Mussolini naknadno izpolnjeval prostovoljski armadni zbor v Španiji. Iz drugih verodostojnih virov je znano, da so v tem času bataljoni črnih straž šteli povprečno 500 do 600 mož.

Iz tega je upravičeno mogoče sklepati, da duce nikakor ni Chamberlainu navedel napačnih števk, ko ga je informiral, da je z odpočitkom 10.000 prostovoljcev umaknil polovico italijanskih čet iz Španije. S tem pa je tudi dokazano, da so zmotne in lažne informacije Frente Populare o številni moči tujih prostovoljcev v Španiji.

V glavnem so v Španiji ostale le še italijanske tehnične čete. Koliko jih je še danes, ni mogoče

točno povedati. Iz raznih poročil pa je mogoče sklepati, da so italijanski prostovoljci predvsem udeleženi pri tankih, katerih bo kakih 100 pod njihovim vodstvom in nekaj sto pri zelo dobrih in jako modernih letalih. Italijanska bojna letala predstavljajo sploh najučinkovitejšo pomoč Francu, medtem ko so ga Nemci predvsem podprli s prvostrelnimi topništvi. Gotovo je, da danes ni niti 10.000 Italijanov več v Francovi armadi, ki jo vojni strokovnjaki cenijo na okroglo 800.000 mož. X. Y.

Vohunsko vznemirjenje v Francovi Španiji

Burgos, 23. dec. AA. (Reuter) Uradno izjavljajo, da nimajo nobenih podatkov o kakršnih spopadih v nacionalistični Španiji. Priznavajo se aretacije v San Sebastianu in v pokrajini Giposcoa, vendar trde, da med aretiranci ni častnikov in da so vse aretacije v zvezi z odkritjem tihotapstva in z najdbo dokumentov v prtljagi angleškega podkonzula. Glasove o pošiljanju nacionalističnih čet v severozahodno Španijo, kjer vladajo baže izgrede med civilisti, smatrajo tu za fantastične.

Francova ofenziva v Kataloniji

Gibraltar, 23. dec. AA. (Havas) Dopisnik »Figaro« poroča, da je general Franco resno zbolel za hripo. Doselej niso izdali še nobenega uradnega poročila.

Burgos, 23. dec. c. Danes so nacionalistične čete sprožile ofenzivo na katalonski fronti. Po dosedanjih vesteh so po prvem sunku prodrli republikansko fronto na štirih mestih.

Pariz, 23. dec. b. S kataloskega bojišča poročajo, da se je vreme v severni Španiji toliko zboljšalo, da so se pričele hude borbe z obeh strani. Nacionalisti trdijo, da so prebili republikansko fronto na štirih krajih.

Romunija išče izhod iz negotovosti

Bukarešta, 19. decembra.

Imenovanje Grigora Gafencu za zunanjega ministra Romunije je povzročilo v romunski prestolnici ploho najrazličnejših razlag. Gafencu je več let stal ob strani političnega življenja. Posvetil se je bil čisto karieri, kjer je želel velike uspehe. Njegov, pred dvema leti ustanovljeni dnevnik »Timpul« spada danes med najvplivnejše liste v državi. Njegova pred leti ustanovljena poročevalna agencija, je postala sedaj uradni vladni tiskovni organ. Torej tudi uspeh. Politično pa je Gafencu načel svojo pot v narodno-kmetijski stranki pri Maniuj. Pod Titulescom je bil že državni podtajnik v zunanjem ministru, od koder se je preselil v isti službi v ministrski predsedništvo. Prihaja pa od nekega iz besarabskih obronkov. Je to silno nadarjen mož z jasnimi političnimi pogledi.

Da ga je kralj poklical na čelo zunanje politike v trenutku, ki za Romunijo nikakor ni rožnat, je silno značilno. S tem je Romunija dobila vsaj v zunanji politiki čist profil in prehaja iz dobe tavanja v dobo tvornega dela po gotovem načrtu.

Romunijo tareta trenutno dve veliki skrbi. Ena je notranjepolitična, druga zunanjepolitična. Na znotraj se skuša režim utrditi s pomočjo ene same edinstvene diktatorske stranke, ki naj bo nositeljica vsega političnega življenja. Trdnost državnega življenja je precej izpodjedla zelo razširjena »Železna garda«, ki je hotela državo potegniti v pustolovščine. Še danes ni vse v redu. Voditelj »Železne garde« so na brutalen način odstranili, toda ta postopek je imel bolesten odmev po državi. Železna pest diktature, ki se bo oslanjala na eno edinstveno stranko in na vojsko, hoče vse obstoječe težave očistiti in vsako zasebno politično podjetnost onemogočiti. Diktatura hoče spraviti v red tudi obstoječo korupcijo, ki razkrajja državno upravo.

Nič manjše pa niso zunanjepolitične skrbi. Češkoslovaški zgled je imel po Romuniji, ki nikakor ne more trditi, da je »nacionalna država«, ker v njej prebiva od skupnega prebivalstva 18 milijonov vsaj 5 milijonov neromunskih narodnih manjšin, ki so vsa leta nazaj dale mir, a so se v septembrski in oktobrski krizi, ki je podrla Češkoslovaško, zelo raz-

nekatere vodovodne cevi so bile zmrznile — je gašenje v redu napredovalo. Požar je prodril celo do arhiva, ki so ga zadnje čase spravili pod streho. Na kraj požara so prihiteli mnoge ugledne osebnosti, med njimi predsednik vlade Daladier in notranji minister Sarraut.

Šele jutraj proti 7 uri so požar pogasili, toda uničen je ves levi del ogromnega poslopja, kjer so se nahajali arhivi vojnega ministristva. Deeno krilo je bilo rešeno. Tudi srednji del, kjer stoji kapelica sv. Ludovika pod ogromno kupolo in kjer je tudi Napoleonov grob, je nepoškodovan. Škoda v pogorelem levem krilu pa je zelo velika in v mnogem oziru nenadomestljiva, ker so zgorle mnoge dragocene listine.

Vseameriška konferenca v Limi naletela na težave

Lima, 23. decembra. AA. Reuter: Zdaj postaja že očitno, da vseameriška konferenca ni rodila tistega uspeha, ki so ga pričakovali. Velika vprašanja, kakor n. pr. ustanovitev ameriške zveze narodov, so odložena za pet let. Konferenca ni smatrala za potrebno sprejeti definicijo napadalec in celo ni sprejela nobenega sklepa o izvajanju sankcij. Delegati si prizadevajo da najdejo srednjo pot med obema definicijama o napadalcu. Po vesteh iz Washingtona so v zunanjem ministru nezadovoljni, ker skušajo emisarji totalitarnih držav sabotirati konferenco v Limi.

Turčija dobi posojilo v Nemčiji

Ankara, 23. decembra. AA. Anatolska agencija poroča: Glavni tajnik zunanje ministrstva Menemzulu se je sredi odpela na čelu turške delegacije v Berlin, kjer se bo pogovoril zastran najetja posojila 150 milijonov frankov (2 milijardi din) in sklenitve trgovinske pogodbe. V načelu so se o tem posojilu dogovorili o priliki nedavnega obiska nemškega gospodarskega ministra Funka v Ankari.

gibale in sedaj prostodušno škilijo čez mejo. Nekaj tednov je imela Romunija tudi skrajno neugoden tisk v Nemčiji, kjer so romunski vladi zamerili, da je krvavo zatrla »Železno gardo«, na katero so tamkaj stavili upe. Madžarska se je žutila opogumljeno in je že kar odkrito računala s možnostjo, da bo tudi po romunskim ozemlju »popravljala storjene ji krivice«. Nad Romunijo so se začeli zbirati temni oblaki in potrebno je bilo, da na zunanjepolitičnem polju nekaj hitro ukrene, da ne bo prepozno. Imenovanje Gafencu za zunanjega ministra je takšen ukrep.

Gafencu je svoje zunanjepolitične cilje obrazložil v članku, ki je v »Timpuluc« izšel dva dni predno je bil imenovan za zunanjega ministra. Tamkaj je razlagal, da se mora Romunija ogibati odvisnosti od katerekoli velesile ali skupine velesil, ker mora biti njena glavna briga, da ostane

Dr. Anton Korošec odpotoval v inozemstvo

Belgrad, 23. decembra. m. Bivši notranji minister dr. Anton Korošec je odpotoval v inozemstvo.

Novi slovenski minister brez listne g. Franc Snoj je z večernim brzim vlakom odpotoval v Gornjo Radgono, kjer bo prebil božične praznike.

Novi gradbeni minister dr. Miha Krek bo prebil božične praznike v Belgradu.

Božičnica v mestnem zavetišču v cukrarni

Ljubljana, 23. decembra.

Nocoj ob 5 je bila v novem zavetišču za reveže v stari cukrarni prav prisrčna božičnica. Udeležili so se je moški brezposelni v velikem številu, prav tako pa revne ženske, od katerih so mnoge privedle s seboj otroke. V veliki sobi cukrarne je bilo postavljeno božično drevo in na levo jaslice. K tej božičnici so prišli tudi mnogi odličniki in ugledne gospe, med temi župan dr. Adlešič z gospo, načelnik socialnega odbora dr. Klinar, obč. sv. Vidar in Slapšak, načelnik socialnega urada g. Svetel, načelnik mestnega fizikata dr. Rus, referenta za socialno skrbstvo gg. Drganc in Tomažič, zastopnik Rdečega križa g. Jagodič, zastopnik Karitativne zveze g. Levčnik, med občinstvom je bila tudi ga. banova dr. Natlačenova in drugi.

V zbranem razpoloženju je nato trnovski kvartet zapel dvojce božičnih pesmi. Pevec je vodil g. Svetel. Nato pa je spregovoril g. župan dr. Adlešič, ki je v toplih besedah naglašal lepoto božičnega praznika in pomen Kristusovega nauka, ki je že davno pred sodobnimi socialnimi gorečniki rešil z idejo usmiljenja in dobrote socialna vprašanja. Nato sta govorila še zastopnika brezposelnih moških in revnih žensk. Sledilo je obdarujevanje. Moški so bili obdarovani s toplim spodnjim perilom in nogavicami, ženske pa s toplim blagom za obleko in perilo. Božičnica je potekla v lepem in prisrčnem razpoloženju.

Podpora za naseljence v Benici

Belgrad, 23. dec. m. Na posredovanje bivšega notranjega ministra dr. Ant. Korošca je kmetijski minister s svojim odlokom odobril banski upravi v Ljubljani znesek 100.000 din za popravilo stanovanjskih poslopij naseljencev v vasi Benica v Prekmurju.

Dr. Kramer pri dr. Mačku

Zagreb, 23. dec. b. Včeraj popoldne je dr. Vl. Maček sprejel glavnega tajnika JNS dr. Kramerja, ki je prišel iz Belgrada v Zagreb. Dr. Kramer je obvestil dr. Mačka o stališču vodstva JNS po volitvah.

Romunija in Jugoslavija

Belgrad, 23. dec. m. Novi romunski zunanji minister Gafencu je poslal predsedniku vlade in zunanjemu ministru dr. Stojadinoviću brzojavko, v kateri izraža svoje želje, da bi se nadaljevalo prisrčno sodelovanje v delu iskrenega prijateljstva, ki veže Jugoslavijo in Romunijo. Romunski zunanji minister nadalje v svoji brzojavki izraža svoje simpatije, ki jih goji do oboje dr. Milana Stojadinovića.

Na pozdravno brzojavko g. Gafencu je odgovoril predsednik vlade dr. Stojadinović prav tako z brzojavko, v kateri čestita g. Gafencu k vso-

samostojna v odločitvah svoje usode. Toda v tem velikem načelnem okviru so mnoge nujnosti, ki se jim bo morala podrediti. Romunija bo morala skrbno paziti, da se ne zameri Italiji in Nemčiji, ki sedaj skoraj neomejeno gospodarita v srednji Evropi. Nobeni obziri na stara prijateljstva ne pomagajo mimo tega stvarnega dejstva. Romunija bo morala hitro urediti svoje odnose s sosedi, s katerimi je še navzkriž, to je z Madžarsko in Bolgarijo. Balkan mora biti najbolj zanesljivi oslon za Romunijo. Na Madžarsko ji je sedaj pot, odkar je tamkaj vse pripravil italijanski zunanji minister Ciano, olajšana in Romunija jo bo morala iti, da prenehajo bolesterne napetosti. Izogibati se bo morala vsake pustolovščine s Sovjetijo, pa čeprav bi jo Romunija v to smer potiskala.

Romunija torej išče notranjega in zunanjega ravnotežja, da se prekopije skozi sedanje najtežje mesece njene povojne zgodovine. V Bukarešti mislijo, da se sedaj nahaja na dobri poti.

kemu imenovanju. V brzojavki je dr. Stojadinović dal izraza vsem čustvom prijateljstva in želji za iskrenim sodelovanjem med obema prijateljskima in zaveznikoma državama.

Proga Dunaj—Maribor zamedena s snegom

Belgrad, 23. dec. AA. Zaradi zametov na progi dunajskega ravnateljstva nemških državnih železnicah se od danes ustavi sprejemanje pošilk v Nemčijo in tranzit čez obmejne postaje Gornjo Radgono in St. Ilj. Izvzete so pošilke perutnine in živine, mesa in mesnatih izdelkov ter slanine, jaje, masti ter mlečnih izdelkov in tobaka. Pošilke, ki so že na vožnji, se odpremi. Dalje je ukinjeno sprejemanje pošilk v Nemčijo čez obmejne postaje Kotoribo, Koprivnico in Kelebiju. Izvzete so pošilke žive živine in pokvarljivega blaga, pošilke, ki so že na vožnji, se pa vrnejo pošilalcem.

Znižane pristojbine za čestitke

Belgrad, 23. decembra. AA. Ministrstvo za ptt sporoča: Tudi letos bodo pošte sprejemale brzojavne čestitke (xlt) do vstetega 19. januarja prihodnjega leta z znizano pristojbino za 50%, in sicer za vse evropske države, izvenšiški italijanske otoke v Egejskem morju in sovjetsko Rusijo. Sprejemale se bodo tudi radijske čestitke za nemške in francoske ladje. Te brzojavke se bodo odpremljale z ladjami preko nemških in francoskih obrežnih postaj. Za izvenevropske države, se bodo prav tako sprejemale brzojavne čestitke, vendar samo v smeri Italije, in sicer do vstetega 6. januarja prihodnjega leta s pristojbino v višini ene tretjine cele tarife. Najnižja pristojbina za te brzojavke in radiogramne, je enaka pristojbini za 10.10. Besedilo je svobodno, vendar ne sme biti v njem drugega, kakor samo voščilo in čestitke za božične praznike in novo leto.

Znižane vozne

Belgrad, 23. dec. AA. Prometni minister je dovolil polovično vozno na drž. železnicah za obiskovalce razstave »Pol stoletja hrvatske umetnosti«, ki so jo odprli v Zagrebu. Popust velja za odhod od 16. januarja do 25. januarja in za vrnitev od 18. do 27. januarja 1939.

Osebnosti

Belgrad, 23. dec. m. Z odlokom pravosodnega ministra sta imenovana za sodnega pripravnika dr. Konstantin Konvalinko iz Toplice in Josip Fišinger iz Ljubljane, oba na okrogno sodišče v Ljubljano. Za sodnega pripravnika na okroglnem sodišču v Mariboru je imenovan Franjo Pinter iz Slivnice.

Pariz, 23. decembra. c. Havas je danes uradno objavil, da se Beck, poljski zunanji minister res mudi v južni Franciji, vendar pa se bo sestel s francoskim zunanjim ministrom Bonnetom.

Berlin, 23. decembra. c. Nemški poročevalski urad je danes objavil, da je bil nemško-sovjetski gospodarski in plačilni sporazum podalšan še za leto 1939.

Zemunska vremenska napoved. Oblačno v vsej državi. Hud južni veter z dežjem in južni polovici, spremenljiv veter z dežjem ali snegom v severni polovici. Toplota bo poskočila v vzhodnih in padla v severozahodnih krajih.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno malo pod ničlo.

Invalidski dom v Parizu zgorel

Pariz, 23. decembra. AA. Havas: Ogenj, ki je skočil nastal v zgodovinskem »Invalidskem domu«, je bil zelo resnega obsega. Okoli 21.15 je poveljnik straže opazil iskro na strehi doma. Za iskrami je kmalu nato šnil plamen, ki je postal od trenutka do trenutka večji, ter kmalu zajel fasado v dolžini več 10 metrov. Takoj so alarmirali gasilce. Kmalu so prišli gasilci vseh pariških gasilskih postaj. Kljub hudemu mrazu —

(Nadaljevanje s 1. strani!)

ski meji govoril, da je bil izvršen atentat na ministra za javno varnost Francove vlade generala Santescia Martinec Amida. Po eni verziji je atentator notranjega ministra zabolil z nožem v hrbet, po drugi verziji pa ga je z revolverjem ustrelil, ko je hotel stopiti v avto. General Amida je namreč odkril zaroto, ki je bila v Burgosu naperjena proti generalu Francu in njegovi vladi. Po tej verziji je dobil tri nevarne strele v želodec in so ga prepehljali z rešilnim avtom v bolnišnico, kjer so takoj izvršili transfuzijo krvi. Zaradi visoke starosti — Amida je star 76 let — je njegovo stanje kritično in je malo verjetno, da mu bodo rešili življenje.

Potniki, ki prihajajo iz republikanske Španije, trdijo, da so republikanci odkrili v Barceloni zaroto defetistov in sabotežev in je bilo veliko oseb aretiranih. Vlada je izdala uradno poročilo, v katerem zahteva, da sumljive osebe takoj prijavijo policiji.

Ogorčenje v Nemčiji

Berlin, 23. dec. b. Ves nemški tisk srdito napada ameriškega zunanje ministra in ga obtožuje, da je zakrivil postritev nemško-ameriških odnosov. Čeprav še ni uradnega poročila, večina listov napada ameriške državnike in njihovo stališče, ki so ga zavzeli do tega problema. »Völkischer Beobachter« napoveduje skorajšnjo prekinitev diplomatskih odnosov med Zedinjenimi državami in Nemčijo.

Slovenski katoliški javnosti!

Postavimo si slovenski prosvetni dom v Ljubljani!

Ze štirideset let je preteklo, odkar je nepozabni narodni delavec dr. Janez Evangelist Kreh vsejal v našo domovino seme slovenske katoliške ljudske prosvete, ki je obrodilo tako plodne sadove. Človek je vesel, ko stopa skozi naše lepe vasi, trge in mesta in povsod vidi poleg cerkva lepe prosvetne domove, torišča slovenskega in krščanskega kulturnega dela na vasi in podeželju, ognjišča naše slovenske domačnosti, skupnosti, energije in žrtvovanja, ljubezni ki presnavlja obličje življenjskih oblik. Tem prosvetnim domovom gre največja zasluga, da je kultura naše vasi in sploh najširših plasti tako visoka kot le redkokaterga, tudi velikega, naroda. V teh domovih živi naša kulturna tradicija, kakor jo predstavljajo v slovenski zgodovini Slomšek, Jeglič in Kreh, tri imena — trije stebri, na katerih stoji naš slovenski prosvetni duh in organizacija naših mož, žena, fantov, deklet, otrok — našega bodočega pokolenja. V moči teh prosvetnih domov je naša bodočnost in bodoče lice naše kulture. Le od naših moči in življenjskih sil ter mladosti in delavnosti bo odvisno, ali bo slovenska duša v bodočih rodovih še katoliška, katoliška tako kot je bila v naših prednikih stoletja, da, tisočletja!

In zato je toliko žalostneje, da po štiridesetih letih prvega začetka, ki je poklical v življenje toliko belih prosvetnih domov po deželi, še danes nimamo v Ljubljani, v središču slovenskega naroda, primernega osrednjega slovenskega prosvetnega doma, ki naj bi bil srce vsega slovenskega katoliškega prosvetnega delovanja.

Vse naše organizacije — pa tudi karitativne in verske prosvetne skupine — so obsojene na gostovanje pod tuji strehi, zaradi česar trpi njihova notranja povezanost, skupno delovanje in s tem udarna moč. In če središče nima te trdne povezanosti in najenotnejše smeri, ki jo more dati le najtesnejše sodelovanje vseh posameznih delov široko razporedene prosvetne organizacije, pa tudi podeželje ne more dobro uspevati in dati tistega napredka, kot ga terjata čas in potreba.

Da se še v skrajnem času to doseže, se je v Ljubljani ustanovila zadruga »Lastni dom« r. z. z. o. z. Ta hoče postaviti toplo domače ognjišče, ki naj bo matica vseh društev po širni Sloveniji, ljudska univerza za najširše plasti slovenskega naroda. In tak dom mora biti viden in velik, postavljen v središču naše prestolnice, prostran, da more vzeti pod svojo streho vse, ki se trudijo za iste cilje: izobraziti ves naš narod do najvišje mere vzbuditi njegovo narodno zavest in ga vsega prežeti s katoliškim duhom. Bili bi s tem uresničeni ponovni sklepi katoliških shodov.

Pridobljeno je že stavbišče v izmeri 2000 m² na oglu Kolodvorske in Tavčarjeve ulice v Ljubljani, nasproti hotela Štrkelj. Zadruga »Lastni dom« hoče tu postaviti 5 nadstropno palačo, ki naj bi v vsem ustrezala velikemu razmahu katoliške prosvete med Slovenci. V njej naj bi našli svoje osrednje prostore Prosvetna zveza z vsemi svojimi oddelki, Zveza fantovskih odsekov, Zveza dekliških krožkov, Katoliška akcija, Pevska zveza, Slov. krščanska ženska zveza, Slov. dijaška zveza, Slov. Straža, Zveza ljudskih odrov, Sedeževa družina itd. itd. Zato bo morala biti stavba v vsem zgrajena v smislu nalog teh društev ter bo poleg podzemlja in pritličnih prostorov, namenjenih za gospodarsko vzdrževanje doma, vsebovala štiri nadstropja poslovnih prostorov, dvorano za tečaje, telovadnico, prenočišča za tečajnike itd. Smotrena urejenost prostorov, skupna streha in seveda navdušenje za delo v novem domu bo dvignilo našo ljudsko prosveto, katere žarišče bo v tem »Slovenskem domu« v Ljubljani.

Zato se sedaj z upravičenostjo obrača zadruga »Lastni dom« na široko slovensko javnost, naj podpre njeno delo za zgradbo splošno slovenske ustanove. Zadnji čas je, da postavimo Krehovi misli spomenik, kot ga je vredna! Zavedamo se, da bo dom zahteval zopet veliko žrtv slovenskega ljudstva; toda vse naše velike stvari in zamisli so bile ustvarjene z gmočnimi žrtvami naroda samega, ki je iz svoje srčne ljubezni za idejo žrtvoval tudi zadnjo udobnost. »Slovenski dom«, postavljen iz žrtve vsega naroda in vse Slovenije, bo tako poglajl iz korenin vsega ljudstva ter bo postavljen ves v njega duhovni napredek. Po izobrazbi se meri notranja vrednost naroda in po žrtvi za duhovni dvig njegova kulturna zrelost.

Strnimo vse svoje moči, vse svojo voljo in vse svoje gmočne sile, da postavimo slovenski katoliški ljudski prosvetni osrednji »Slovenski dom«, najlepši spomenik dosedanemu delu, pa tudi spomenik sebi, našemu rodu. Kot svetilnik naj sveti še v daljnjo bodočnost in tudi čez naše ozko začrtane meje, da bo v luči njegove duhovne ideje združena vsa katoliška Slovenija!

Bog Hiti!

V Ljubljani, na Božič 1. 1938.

† Ivan Tomazič
škol. lavantinski

Dr. Anton Korošec
minister n. z.

† Gregorij Rožman
škol. ljubljanski

Prosvetna zveza — Zveza fantovskih odsekov — Zveza dekliških krožkov — Slovenska krščanska ženska zveza — Katoliška akcija — Slovenska Straža — Pevska zveza — Sedeževa družina — Slovenska dijaška zveza.

Pogumno dekle rešilo življenje materi treh otrok

Te dni sta se mudila v Skofji Loki gospod in gospa K. iz St. Vida nad Ljubljano. Pripeljala sta se na zapravljenico, v katerega sta bila vpričena dva konja. Ko sta se vračala, je mož šel še v trafiko v Kapucinskem predmestju, gospa je pa ostala na vozu in pazila na konja. Tedaj je mimo pripeljal neki avtomobil. Konja sta se splašala in začela dirjati in nihče se ju ni upal ustaviti. Tudi vse prizadevanje gospe na vozu je bilo zaman. Malo pred Šifrarjem se je voz močno nagnil in gospa K. je padla z voza. Konja sta jo vlekla za seboj. To je opazila 18 letna gđ. Minka

Ziherl, doma iz Litiše. Skočila je pred konja in ju zagrabila za vaji. To bi jo kmalu veljalo življenje, ker sta se konja vspela na zadnje noge, tako da je prišla gospodična pod konja, vendar se ji k sreči ni nič hudega zgodilo. Medtem so prihitali ljudje, dvignili nezvesto gospo K. in poklicali zdravnika, ki je odredil, da so jo takoj prepeljali v bolnišnico v Ljubljano. Gospa ima zlomljeno roko in nogo. Gospa bi se gotovo ubila, če ne bi gđ. Minka tako pogumno ustavila konj. Tako je komaj 18 letno dekle rešilo življenje materi treh malih otrok.

Domača tekstilna tovarna »Teza« v Kranju

Kranj, 23. decembra.

Nekako pred dvema letoma je sprožil g. dekan Matija Škerbec misel, naj bi se v Kranju ustanovila domača tekstilna tovarna, ki bi bila zgrajena izključno z domačim kapitalom in bi jo vodili in bili v njej zaposleni le domačini. Za idejo so se navduševali številni ljudje, kajti prepirani so bili, da bi bila nova tovarna sčasoma velikega pomena za zaposleno delavstvo, kakor je tovarna »Runac« v Trzinu, ki jo je tudi ustanovil g. dekan. Toda ideja se ni mogla hitro uresničiti, ker je manjkalo kapitala. Skoraj za dobro leto je ta dobra zamisel zaspala, vendar je končno ideja ustanovitve tovarne znova oživila. Danes imamo na Farovski lokli že sezidano tovarno z montiranimi stroji.

Dne 31. marca 1938 je bil v knjižnici Ljudskega doma občni zbor »Teze«, kateremu je prisostvovalo večje število družabnikov, med katerimi je bilo tudi precej delavstva. Občni zbor je sklenil ustanovitev družbe z o. z., ki se imenuje: »Teza« družba z o. z. v Kranju. Sklenjeno je bilo nadalje, da se takoj naroče potrebni stroji in se zida stavba, ki bi bila sposobna za namestitve 40 strojev ter izdelana tako, da bi bila dana možnost eventualne razširitve.

Od tega občnega zbora je agilno vodstvo družbe napelo vse sile, da bi čimprej sezidalo tovarno in dobilo vse pravice za obratovanje. Kapital je polagoma dotekal. Število deležev je rastle in v vsakim novim deležem se je krepila moč družbe. Tako bomo imeli po novem letu v Kranju popolnoma domačo tekstilno tovarno, ki bo seveda v začetku obratovala še v manjšem obsegu, toda pravilo v skupnosti je moč bo kakor povsod tudi tukaj obveljalo, saj so se že danes pokazali lepi uspehi in prijavljajo se vsak dan novi družabniki. Pozneje, ko si bo tovarna opomogla, bo vodstvo tovarne skrbelo, da bodo imeli vsi delavci v tej tovarni kolikor mogoče dober

domač kruh, omogočeno pa je tudi vsakemu poštenemu krščanskemu delavcu, da postane v vplačilom deležu član te družbe, kakor je že do sedaj več delavcev solastnikov ustanovljenega podjetja.

Družba »Teza« še vedno sprejema nove družabnike. Novi družabniki se lahko prijavijo v podjetju »Slovenec« ob vходу na novi most, kjer je časno tudi pisarna nove tovarne. Tam so na razpolago tudi pravila družbe.

Redna stolica

Ecopilate
Oglas reg. S. Br. 31430 dne 24. XII. 1938.

V spanju se je zadušil

Laško, 23. decembra.

Uslužbenec gostilničarske pivovarne v Laškem Ferdinand Knez je 21. decembra kakor običajno vsak dan vozil na vozičku raznim strankam naročeno pivo v steklenicah. Dela je imel dovolj še v pozno noč. Da bi se v svoji samski sobi, preden bi zaspal, malo ogrel, je prinesel v sobo posodo žerjavice, na katero je namerl premoga, na kar je legel spat. Goreči premog je začel razvijati pline, in ker je bila soba popolnoma zaprta, se je Knez v spanju zadušil. Drugo jutro so ga začeli klicati in ker se ni oglasil, so vdrl v sobo in našli Kneza na postelji negibnega. Poklicali so takoj zdravnika, ki pa je mogel ugotoviti le smrt. Pokojni je bil rojen 1913 v vasi Tevče, občina Laško. Zadnje čase je večkrat prenočeval tudi pri svoji materi v Sv. Lenartu nad Laškim, kamor so njegovo truplo prepeljali. Bil je priden in družaben dečko. Naj v miru počiva.

Primarij dr. Savič odhaja

Iz državnega zdravilišča za tuberkulozo v Topolšici odhaja te dni šef-primarij g. dr. Vasa Savič, ki je premeščen za šefa novoustanovljenega oddelka za fizioterapijo pri občni državni bolnišnici v Belgradu. Po 16 letnem službovanju v Topolšici odhaja zdravnik-strokovnjak, ki je v izredni meri in z redkim idealizmom posvetil ves svoj čas tuberkuloznim bolnikom in pa zdravilišču Topolšica, katero je z izredno ljubeznijo, velikim požrtvovanjem in zapostavljanjem osebnih koristi dvignil iz skromnega nekdanjega termalnega kopališča do modernega sanatorija 300 postelj.

G. dr. Savič, ki je mnogo potoval po inozemstvu in primerjal lege svetovnoznanih zdravilišč te stroke v inozemstvu, je prišel do spoznanja, da ima Topolšica edinstveno lego, kakor ustvarjeno za zdravilišče za tuberkulozo. Kotlina, zavarovana s severne, vzhodne in zahodne strani proti vetrovom, obdana od samih smrekovih gozdov, ga je tako navdušila, da si je postavil za življenjsko nalogo zgraditi tu največje zdravilišče za tuberkulozo v Jugoslaviji. Četudi ta zamisel še ni izpeljana do kraja, vendar se dvigajo danes na zemljišču nekdanje uprave termalnega kopališča ponosne zgradbe, kjer je do danes našlo na tisoče bolnikov iz vse države in iz inozemstva zdravje, mnogo pridnih rok kruha in zaposlitve, siromašna okolica pa se je tudi gospodarsko dvignila.

G. dr. Savič se je z brezprimerno marljivostjo, vztrajnostjo in idealizmom znanstveno dvignil tako visoko, da so njegovi načini zdravljenja in posebno še kirurški posegi pri prsnih operacijah, vzbudili zanimanje tudi pri inozemskih strokovnjakih, ki so prihajali na strokovna posvetovanja v Topolšico.

Želimo g. dr. Saviču na njegovem novem službenem mestu in v njegovem nadaljnjem znanstvenem delovanju obilo uspeha in sreče.

Ob zaključku stavbne sezone v Trbovljah

Zimsko vreme je zaključilo letošnje zelo razgibano stavbno sezono. Med novimi stavbami — gradilo se jih je letos okoli 50 — je največ malih stanovanjskih hišic, ki si jih grade rudarji a pomočjo brezobrestnega posojila, ki ga v to svrhu podeljuje TPD, kar je zelo hvalavredno, ker stanovanj v Trbovljah še vedno primanjkuje. Novozgrajene hišice stoje največ pod Posetjem, pri obč. kopališču, v Urhovčevi Loki, na Zaplovskem in drugod. Povsod se vidijo na pol dovršeni domovi pridnih rudarjev. Če bi dala občina na razpolago obeh stavbne parcele, bi se gotovo še več gradilo, ker v splošnem primanjkuje zemljišč.

Občina sama gradi štiristanovanjske hiše za upokojece. Podjetnik Hauck ml. je v evrovem dogotvil svojo dvoistanovanjsko vilo ob novi cesti. Gradi jo tvečka Božič. To podjetje tudi širi cesto na ovinkih v Podmeji. Čevljarski mojster Rovšnik je zgradil ličen prizidek za trgovski lokal. Ob tem prizidku se jasno vidi, kako potrebno je, da se umaknejo rudniške dvoranice na Njivi za nekaj metrov proč od ceste zaradi izravnave in omiljenja ovinka. Objubiljeno je sicer že, da bo cestni odbor vzal razširitev ceste na tem mestu reno v pretes še spomladi. Mnogo je letos gradil tudi rudnik. Dovršil je tri velike hiše po 18 stanovanj na Terziji, v katere so se rudarji tudi že vselili. Industrijske naprave se pa še grade. Tako se povečava in modernizira cementarna, da bo lahko namela še dvakrat toliko cementa kot do sedaj. Poseben znak nove cementarne so novi silosi, v katere bodo lahko vskladiščili nad tisoč vagonov cementa. Veliko se je zgradilo in povečalo tudi pri elektrarni na Separaciji. Novi kotel in stroji bodo dajali 10.000 k. s. in začnejo z novim letom obratovati poleg starih. Predvidena pa je še nadaljna razširitev elektrarne. Z novimi napravami se bo porabil premožgovi prah, ki je do sedaj pri pranju premoga odtekel v Savo in jo onečiščal.

Rudniško ravnateljstvo je tudi prenovilo več svojih objektov na Vodah. Tako stanovanjske hiše za Cesto, gasileki dom in rudniški konsum. Barve so dobro izbrane in prijetno učinkujejo. Preurejen je tudi prostor med pošto in rudniškim konsumom v ličen vrtniček, a čemur je zunanje lice središča rudniških kolonij mnogo pridobilo. Da se je to izvršilo, je velika zasluga g. ravnatelja Biskupskega. Trboveljčani so tega napredka veselili in g. ravnatelju hvaležni.

Ptičkom za božič

Ob Jakopičevem paviljonu stoji velika smreka, ki sta jo prebivalstvu v izpodbudo, ptičkom pa v uteho okrasili a pomočjo mestne občine ljubljanske društvi za varstvo ptic pevk in za varstvo živali.

Ob večerih se bleste v svitu žarnic ptičji sladkorčki, lojevi obročki, svečice in druge, sedaj ptičkom tako potrebne dobrote. Pod smreko stoji lična krmilna hišica, ki je tudi napolnjena z dobrotami za krilate rod, a na njej je pritrjen nabiralnik, kamor ljudje z lepo srčno kulturo spuščajo dinarčke. Poleg krmilnice je nameščen velik lepak z jato kanarčkov, ki nas opozarja na veliko razstavo žlahtnih kanarčkov, ki jo bodo priredili za božične praznike na ženskem oddelku učiteljske šole na Resljevi cesti 10 člani Društva za varstvo ptic pevk z lepim namenom, da naberejo kaj za lačne ptice pod milo mnebom.

Na drevesu nasproti smreke pa visi vsem ptičjim potrebam ustrezajoča valilnica. Stvar je zares tako lepa in nazorno prikazana, da je lahko vsakomur za zgled.

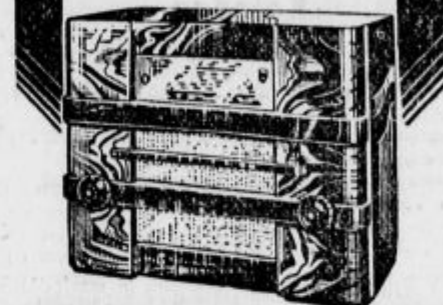
Medtem ko prepeva sloveški rod božjemu Detetu Sveta noč, blažena noč... se pa lačni in krilati prebivalci Trbovlja ob božičnem drevesu tešijo in grejejo divolna telesa.

Spomladi bo pa čez cvečloča polja, vrtove in gaje donela lepa in zahvalna pesem ptičkov, da bo prav vsakomur, ki se je v hudi zimi spominjal lačnih in prezebljenih ptičkov, pri srcu in duši topleje...

ZA RAZVAJEN SLUH

TIPA 105

ORION

RADIO

5-cevni Super

Din 3.150.-

RADIO r. z. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva 6
RADIOVAL, LJUBLJANA, Dalmatinova 13
RADIOVAL, CELJE, Kolenčeva 6
JOSIP WIPPLINGER, MARIBOR, Jurčičeva 6

Zborovanje Slomškove družbe in Katehetskega društva

Neradi, toda v izogib očitkom, da nismo dovolj vabili, objavljamo še enkrat pa tudi zadnjič vabilo in dnevni red zborovanja navedenih društev.

I. Dne 27. t. m. ob 9 sv. maši pri oo. frančiškanih v Ljubljani. Ob 8 pa je pevska vaja, h kateri vabimo pevce in pevke k pravočasni udeležbi.

I. Po sv. maši bo zborovanje v frančiškanski dvorani z nastopnim dnevnim redom: 1. Otvoritev pozdravi. 2. Predavanje: dr. Josip Demšar: Katehet in učitelj; dr. Vilko Brumen: Obiski v angleških šolah; ravnatelj Rud. Pečjak: Skrbimo za ugled šole in učiteljstva. 3. Razgovori o predavanjih. 4. Slučajnosti.

Ob 3 popoldne pa bo skupna seja ožjega in širšega odbora Slomškove družbe v prostoru KTD. Poleg odbornikov naj se udeležijo te seje še vsi predsedniki že ustanovljenih podružnic, pa tudi zastopniki onih okrajev, v katerih je ustanovitev podružnice na vidiku.

K udeležbi vabita oba odbora.

Krotka srnica

Trgovca Anton Petrič v Kotljah v Mežiški dolini je rešil mlado srnico smrti od gladi. Zivalica se je sedaj popolnoma udomačila in je najbolj vdana prijateljica njegovih majhnih otrok. Punteke ima rajši kakor lante. Z gospodarjem pa gre povsod. Tudi na lov. Izgubi se v gozdu in čez nekaj časa priskaklja zopet nazaj k njemu. Celo srnjake že zapeljuje in jih čestokrat pripelje spod puške. Pripetilo se je, da so srnjaki prišli k Petriču kar na dom v vas, da bi jih bil mogel streljati kar na gorici. To pa bi ne bilo po lovsko. Srnica je ponos vse vasi in posebno mladina se boji, da je ne bi izvalil čar narave za vedno.

Božični program v KINO SLOGA

Telefon 27-30 Predstave ob praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri

Shirley Temple

kot angel miru in sprave v znamenitem filmu po romanu Rudyarda Kiplinga.

V gl. vlogah Viktor Mac Laglen, June Lang in Aubrey Smith — Herojstvo in požrtvovalnost indijske brigade

Čuvarji Indije

Ta film bodo z užitkom gledali odrasli in mladina! Na Božič in v ponedeljek ob 10 30 znizane cene!

Kino Matica 21-24 • Teško pričakovani film je došel v Ljubljano!
Jeanette MacDonald • Nelson Eddy zopet skupaj v filmu, ki je zasenčil celo Rose Marie in Beli jorgovan

PESEM O ZLATEM ZAPADU

Jubilejni vefilm svetovne produkcije Metro Goldwyn Mayer, ki prekaša po svoji režiji, razkošju, glasbi in lepoti vse dosedanje stvaritve filmskega traku!

POZOR! Radi ogromne dolžine filma so predstave ob delavnikih ob 16, 19 in 21.15 uri; na nedeljo in praznik dopoldne ob 10.30, popoldne ob 14.30, 16.45, 19 in 21.15 uri. Radi velikega navala na blagajno si rezervirajte vstopnice že v predprodaji!

Drobne novice

Koledar

Sobota, 24. decembra: Sveti večer; Adam in Eva, prvi starši; Hermína, devica.
Nedelja, 25. decembra: Božič, rojstvo Gospodovo.
Ponedeljek, 26. decembra: Stefan, prvi mučenec; Marin, mučenec.
Torek, 27. novembra: Janez Evangelist, apostol in Fabijola, vdova.

Novi grobovi

† V Brestu pri Igri pri Ljubljani je umrl oče sedanjega župana občine Tomišelj g. Ivana Kraljiča ter g. Stefana Kraljiča, kaplana na Vrhniki. Pogreb bo danes ob 14 v Tomišlju. Blagum pokojniku naj sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje.
† Na Pragerskem je včeraj zjutraj nenadoma umrl zadet od kapi odbornik krajevnega odbora JRZ in kluba železničarjev JRZ gospod Krepek Maks, vodja strojne postaje. Pogreb bo v nedeljo dopoldne. Članstvo ohrani družabnega tovariša v najlepšem spominu, gospej soprog in g. sinu pa izreka iskreno sožalje. Krajevni odbor JRZ Spodnja Poljskava.

Osebnosti

— Promovirana je bila včeraj na zagrebški univerzi gđ. Zlatica Hribarjeva iz Ljubljane za doktorico splošne medicine. Iskreno čestitamo!
— Diplomiran je bil za živilozdravnika na veterinarski fakulteti v Zagrebu g. Koren Lojze iz Sv. Martina na Pohorju. Čestitamo!
— Napredovala sta v čin rez. stotnika II. razreda g. dr. Grošelj Leopold iz Ljubljane in g. Bizjan Frančišek iz Trzinca.
— Iz banovinske službe. Banovinski profesor na kmetijski šoli v Št. Juriju ob j. z. inž. Koprivšek Franc je napredoval za profesorja v V. pol. skupino. Banovinski kmetijski višji pristav pri banovinskem vinarskem in sadijskem zavodu v Mariboru inž. Golob Franjo je napredoval v VI. pol. skupino. Banovinska zdravniška dr. Cundré Franc v banovinski bolnišnici v Mariboru in dr. Potokar Leopold v banovinski bolnišnici v Celju sta postavljena za sekundarja v VIII. pol. skupini. Dr. Oman Rudolf je postavljen za banovinskega uradniškega pripravnika pri banovinski bolnišnici v Murski Soboti. Banovinski uradniški pripravnik inž. Sturm Rado pri banovinskem vinarskem in sadijskem zavodu v Mariboru je postavljen za banovinskega kmetijskega pristava v VIII. pol. skupini. Napredoval je

banovinski tehnik pri banški upravi v Ljubljani Šenk Jože za banovinskega tehnika v VII. pol. skupini. V VII. pol. skupino je napredoval banovinski knjigovodja Pungartnik Avgust in bil postavljen za računskega kontrolorja pri banški upravi v Ljubljani. Banovinski učitelj Stele Andrej pri banški upravi v Ljubljani je napredoval v VII. pol. skupino. Za banovinskega ekonoma v VIII. pol. skupini je napredoval Filipič Ludvik pri okrajnem načelnstvu Maribor-levi breg. Za cestna

Lakaj darujete vedno vsakdanje

Saj vendar dobite za presenečenje mnogo lepih božičnih daril!

Za damo gledališki daljnogled, za potovanja, sport in lov daljnogled, sigurno delujoč barometer, toplomer, za slabovidne dobroprilagodljiva očala ali lep etui

Za in nešteto drugih božičnih daril dobite pri

Lajec

PASAŽA NEBOTIČNIKA

nadzornika v IX. pol. skupini sta napredovala Orešnik Mirko pri okrajnem cestnem odboru v Litiji in Zape Ciril pri okrajnem cestnem odboru v Ormožu. Zvanik Keršič Filip pri banški upravi v Ljubljani je napredoval za zvanika prve pol. skupine. — Po potrebi službe sta bila premeščena banovinska uradniška pripravnik inž. Lah Franc od banške uprave v Ljubljani k tehničnemu razdelku okrajnega načelnstva v Celju in inž. Praprotnik Vilko od banške uprave v Ljubljani k terenski hidrotehnični sekciji za regulacijo Drave v ptujem okraju.

— Čas. Zaradi tehničnih težav 3-4. številka »Časa« ni mogla iziti 20. t.m., kakor je bila napovedana. Naročniki pa jo bodo dobili gotovo še pred novim letom. — Opozarjamo, da imamo številke 1-2, še nekaj na razpolago in zato vabimo naše inteligente, ki se niso na »Čas« naročili, da to sedaj stori. Uprava »Časa« je v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7, L. Večkrat se sliši, da naše razumništvu premalo študira različna sodoba na vprašanja, ki bi jih moral vsakdo čim bolj temeljito poznati. Naj bi ne bilo zato nobenega katoliškega inteligenta ki ne bi imel »Časa« in ga tudi prečital. — Uredništvo in uprava »Časa«.

— Družba sv. Mohorja v Celju je izdala v letu 1938 zopet 27 novih knjig. Zahtevajte seznam!

— Uprava občine Dob pri Domžalah naznanja, da se bo dne 28. dec. vršil živinski in kramarski sejem.

— Fantovski odsek v Domžalah sporača vsem imajočim srečo efektivne loterije FO v Domžalah, da je dan žrebanja preložen ob 26. t. m. za nedoločen čas. Datum žrebanja bomo javili kasneje.

— Vreme. — Jugoslavija: Oblačno po vsej državi, samo na severovzhodu je nekoliko jasno, na Primorju pa močan južni veter, v Podonavju košava. Sneži tu in tam v dravski, savski in vrbski banovini, dežuje v drinski banovini. Najvišja toplota Maribor — 6, najvišja Mostar 14 stopinj. — Napoved za danes: Oblačno po vsej kraljevini, močan južni veter z dežjem na južni polovici, na severni polovici snež in dež s spremenljivim vetrom. Toplota se bo zvišala na vzhodni polovici.

— »Novine« ob jubileju. »Novine slovenske Krajine« so ob 25-letnem jubileju izšle v slavnostni številki na 16 straneh z uvodno besedo ustanovitelja in urednika Jožefa Klekta. Vsebinska je prav pisana in bogata ter predstavlja kratek pregled upravnega, gospodarskega in kulturnega dela pri napredku Prekmurja v zadnjih 20 letih. Lepe misli so napisali za jubilejno številko »Novine« prevz. knezožof dr. Ivan Jožef Tomažič, univ. prof. dr. Slavič, izseljenski duhovnik g. Camplin, župan mesta Ljubljane dr. Adlešič, poslanec dr. Klar in drugi. Več strani je posvečenih našim izseljencem z izčrpnim člankom šefa borze dela Koreca. Ravnatelj inž. Ivo Zobec je podal zgodovinsko soboške gimnazije, okrajna načelnika dr. Bratina in Grabrijan pišeta o upravi Prekmurja, bivši poslanec Benko o industriji v Slovenski Krajini, ravnatelj Dobernik o meščanski šoli v Lendavi, predsednik okrajnih sodišč v Murski Soboti in Lendavi dr. Šumenjak in dr. Košan o sodstvu, predsednik Obrtne zadruge Stefan Sukič o obrtništvu, zdravnik dr. Jože Pečan pa o zdravstvu Slovenske Krajine. Jubilejno številko »Novine« krasi 42 lepih slik.

— »Murska Krajina« je prenehala izhajati. Pred petimi leti je bivši poslanec g. Josip Benko prišel izdajati v Murski Soboti tednik »Murska Krajina«. V božični številki je zdaj izšlo obvestilo, da bo uprava lista s 1. januarjem prenehala izdajati »Mursko Krajino«. Kot vzrok navaja predvsem finančne težave, s katerimi se mora boriti list sprito nevestnega plačevanja naročine s strani velikega dela naročnikov, ki so list redno preje-

ma. Tako ostanejo zdaj »Novine« spet edini prekmurški tednik.

— V Prekmurju gradijo mostove. Vzorna skrb, ki jo posveča banovina naši Slovenski Krajini, je izražena tudi v številnih javnih delih v vseh krajih Prekmurja. Tako gradijo zdaj poleg velikega mostu čez Muro pri Petanjcih tudi več manjših mostov na državnih in banovinskih cestah. V Martjaneh gradijo zdaj nov most v bližini pokopališča. Dosedanji most je bil lesen in v že tako slabem stanju, da je bil promet po njem ogrožen, novi most pa bo iz železobetona in bo služil tudi v okras kraju. Ker je na cesti iz Murske Sobotice proti Martjancem in še dalje zelo živahen promet, bo pač treba nadomestiti vse slabše lesene mostove z železobetonskimi. Delo na novem mostu v Martjaneh bo trajalo najmanj pol leta.

— SVICARKE URE, zlatina, briljanti pri CUDEN. Prešernova ulica 1.

— Za pustni čas priporočamo našim odrom dva domača veseligr, in sicer »Cigav je grunte ter »Miki je treba moža«, spisal Vinko Korže, Breg pri Ptuj.

— Dva kupa slame sta pričela goreti o polnoči v Domanjševcih v Prekmurju. Najprej je zagorela slama, ki so jo imeli naloženo v veliko gomilo pri posestniku Čahuku, nato pa čez dve uri pri posestniku Breskoču. Seveda se slama ni sama vžgala, ampak je neki brezvestnež oženil podtaknil. Če bi ognja pravočasno ne pogasili, bi bila velika nevarnost za celo vas.

— Dražba keuhovine v Ljubljani bo 23. januarja 1939 v prostorih Ljubljanskega velesejma. — Izšla je povečana ilustrirana božična številka družinskega lista »Žike«. Prinaša nam Lovrenčičevo »Silvestrovo«, začetek Ingoličevega romana »Prepovedana ljubezen«, Jovkov-Bekovega »Sovražnika« in otroško igrice »Božične sanje«. F. Prime prispeva humoresko »Skrivnostna vaza«, Albin Zalaznik pa »Izgubljeno jezero v Afriki«. Sled: članek o Zofki Kvedrovi, urednici »Domačega prijatelja«, ki je bil predhodnik lista »Žike«, Bitenčeva »Sreča Ciljeve Mane« in kramljanje »Ali je naša usoda v zvezi z nebesnimi znamenji?« Primarij dr. Dražga daje nasvete bolni delci v svoji »Zdravniški posvetovalnici«, v »Gospodinskem kotičku« pa najdejo gospodinje razne praktične nasvete za svoje delo. Družinski list »Žika« družil v svojem krogu vse odjemalce ržene kave Žike in Žikinega otroškega zdra, prejme pa ga brezplačno vsak interesent, ki pošlje svoj naslov Pražarni Žiki, Ljubljana — Vič.

— Poslovne knjige, pisarniške in šolske potrebščine dobite v vsakrni izbi pri: Novi založbi v Ljubljani kadar ste v zalogi, kako bi oskrbeli darila za razne priložnosti, vam Nova založba nudi bogato izbiro vsakovrstnih daril. Njena knjigarna ima v zalogi vse domače slovnice in najboljša dela sodobnih tujih književnosti.

— Knjiga »Živi izviri«, ki je bila letos odlikovana s prvo banovinsko literarno nagrado, ne sme manjkati v nobeni knjižnici, ne zasebni ne društveni. Dobite jo po knjigarnah in pri založbi (Mariontova 11).

— Čitatelje okraja Dravograd opozarjamo na mali oglas prejavljale hranilnice in posojilnice pod rubriko »Denar«.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, skleroz, sečni kislini in slično. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josefove« grenčice.

— Kdaj sicer, če ne ob praznikih si prvoščimo kaj boljšega. Ne pozabimo tedaj na »Jajnine«, da se pripravimo, če se še nismo kako delikatna je ta jed.

— Nenadna smrt narodnega poslanca. V avtomobilu je blizu Zagreba umrl Milan Durman, 50 let star, ki je bil pri zadnjih volitvah izvoljen za narodnega poslanca na listi JRZ. Durman je zbolel, pa se je peljal iz Dvora z avtomobilom v Zagreb, da bi se dal preiskali od specialista. Preden pa se je pripeljal v Zagreb, je Durman umrl.

KINO KODELJEVO Tel. 41-64

Naš božični spored: nedelja in ponedeljek ob pol 3., pol 6. in pol 9. uri

Senzacionalni pustolovni vefilm po Karl Mayu

Barvan vefilm popularne Annabelle

Skozi pustinjo

Zora vstaja

Za popularno nizke cene — najboljši filmi, v naši odlično urejeni dvorani. Najboljši ton — najlepša projekcija.

— Podržavljenje policije zahteva subotička občina. Te dni je v tej zadevi posredoval v Belgradu subotički župan Marko Jurič. Mestna občina subotička izdaja na leto za policijo 2.600.000 din, kar pomeni skoraj 12% mestnega proračuna.

— Korpulentnim in mišičastim, pri katerih se pokazujejo znaki raznih težav vsled nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomaga večtedensko pitje naravne »Franz-Josefove« grenke vode. Taki ljudje se morejo tudi doma — seveda pod nadzorom zdravnika — zdraviti za shujšanje. Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

— Strašen zločin ljubosumnega mladeniča. V Melinah pri Jajcu v Bosni je 20letni Srečko Martinovič z revolverjem ustrelil kmeta Jakoba Lukiča, nato pa še samega sebe. Fant je bil zaljubljen v Lukičevo hčerko, ki se je sedaj zaročila z nekim drugim mladeničem. Martinovič je mislil, da je temu kriv njen oče, zato ga je ustrelil.

— Berač zmrznil. V noči od torka na sredo je v Osijeku zmrznil 67letni berač Josip Schweighardt.

27. dražba kož divjadi na velesejmu 23. januarja 1939.

Pošljite blago na naslov: Ljubljana »DIVJA KOŽA« Velesejem

Slovenke!

Kadar perete, uporabljajte le slovenski izdelek

HUBERTUS

milo, ki odlično pere!

Tako dober tek vzbuja naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30-letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročala prevelik tek.

Zdravnik v Medvodah:

dr. Cirman Miroslav

ne ordinira od 25. decembra do 3. januarja 1939.

BOUVIER
SAMPAJEC
GORNJA RADGONA

Oskrbništvo

hotela »ZLATOROG« ob Bohinjskem jezeru

dda Slovensko planinsko društvo.

Podrobne informacije dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

Snežke 69'- din
pri
Ant. Krisper, Mestni trg 26

— S plinom se je zastrupila v Osijeku 26letna krojačica Irena Kovač. V hiši, kjer je stanovala ni plinskih cevi, kljub temu so domači zapazili, da iz stanovanja Ireninega smrdi po plinu. Vdrli so vrata in našli Ireno mrtvo. Zastrupila se je s plinom, ki je prihajal z ulice, kjer je počila plinska cev.

— Zalostna smrt nemškega inženirja. Inženir nemške ladje »Junoc Jakob Brang se je ponoči vračal na svojo ladjo, ki je zasedrana v sušaškem pristanišču. Šel je tik ob obali. Naenkrat mu je spodrsnilo in, padel je v morje. Njegov tovariš je takoj skočil za njim v morje, pa mu ni več mogel pomagati. Inženirjevo truplo so potegnili iz morja in pokopali na pokopališču na Trsatu.

— Padel in oblegal mrtev. V Skrljevu pri Sušaku se je smrtno ponesrečil pristaniški pilot

Alli že veste, da popolnoma odprodajamo
Velemanu Lenasi & Gerkman, Ljubljana
Kamgarn, sukno, damsko blago in svila. Poslužite se ugodnosti.

OVEN milo
Ponos Slovenk
je čisto in duhteče perilo. Perite z »Oven« terpentini. Perilo z »Oven« in zadovoljni novim milom izdelek! bostel Domač izdelek!

Komu še danes znano ni, da novi čvček, rizling za praznike in novo leto, kateri tudi na dom se dodeli, pri Katerci in Tonetu v Rožni dolini se dobi. Tel. 36-77.

Velika izbira
Šaljivih predmetov v drogeriji KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1
Zahtevajte brezplačni ilustriran cenik. Na zalogi bengalični ogenj.

Dunajski odvetnik
Dr. Norbert Korsche
tolmač za slovenski, srbskohrvatski in italijanski jezik
se je preselil s svojo pisarno v
Wien, I., Opernring 3 (Hofburg) tel. 5 22-2-68

Oskrbništvo
Doma v Kamniški Bistrici
razpisuje Slovensko planinsko društvo.
Podrobne informacije dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

MNOGO PRIHRANITE
če kupujete **kvalitetno blago** za zimsko suknje, plašče in obleke pri trvdki
Drago Schwab LJUBLJANA
Izgotovljene zimske suknje, obleke itd. vedno v zalogi
Lastni izdelki! Moderni kroji!

S. K. LJUBLJANA
Vas vabi na
I. ELITNO PRIREDITEV
ki se vrši
pod pokroviteljstvom gospoda ministra za telesno vzgojo naroda
v vseh gornjih prostorih »Zvezdec« 7. I. 1939

Novi Prosvetni dom na Bledu - odprt

Deset- in desetletna želja Blejcev, da se zgradi nov, lep in tudi tujakemu prometu primeren Prosvetni dom, je letos postala dejanje. Čisto tiho, brez hrupnega obveščanja širše javnosti, se je s februarjem letošnjega leta začelo z izkopnimi deli. Preteklo nedeljo, 18. decembra, je društveni predsednik g. Grad Boris ob prisrčni slovesnosti ter za dvajsetletnico naše države Dom odprl.

Stari Prosvetni dom je bil v nekdanji ljudski šoli, ki je imela dve učni sobi. Ti dve sobi je pred dobrimi 25 leti društvo strnilo v eno in s tem je nastala skromna, tesna dvorana, v katero se je postavil majhen oder s par kvadratnimi metri prostornine. Dostop po strmih in ozkih stopnicah je bil naravnost nemogoč ter zoper vsak policijski predpis. Delo blejskega Prosvetnega društva je vedno hiral zaradi takih nezgodnih in silačenih prostorov.

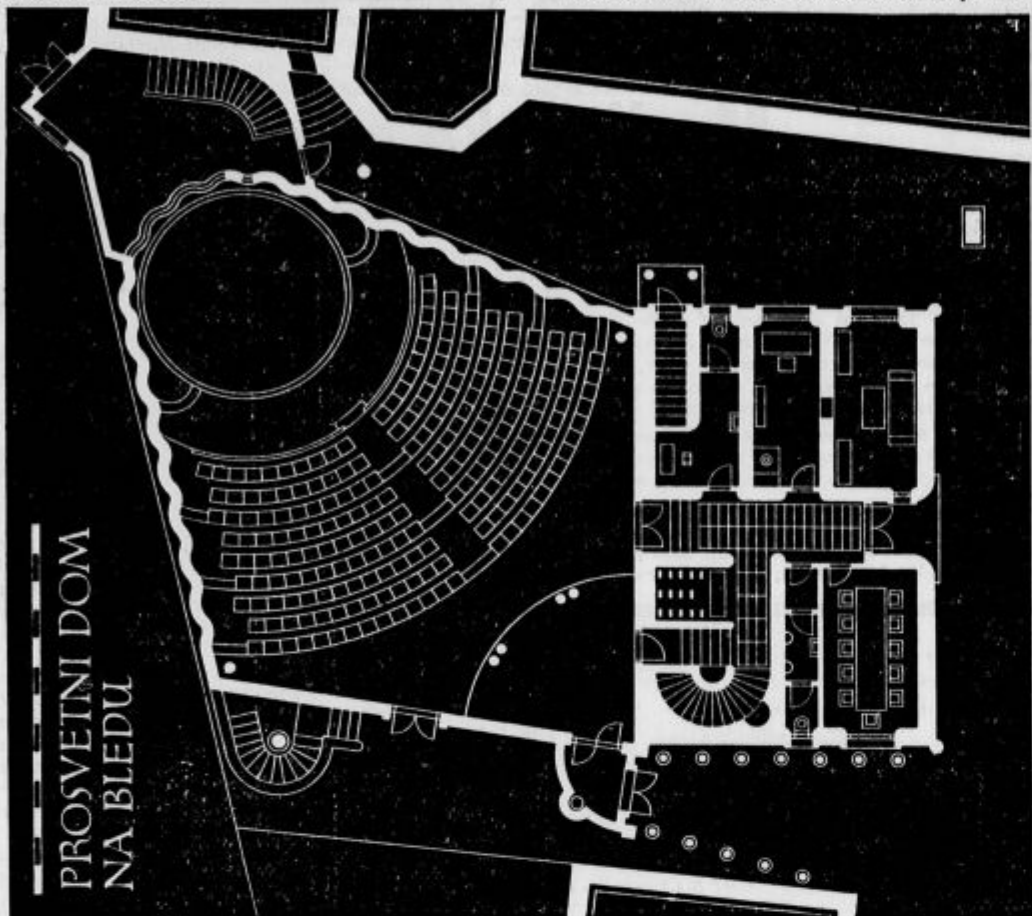
Tekom let je bilo napravljenih več načrtov za novi Dom, toda zaradi previsokih proračunov so vsi ostali na papirju.

prilegajo steni ter zato zavzemajo zelo malo prostora.

V dvorani nasproti odru je četrtrkožen balkon, ki ga nosijo štirje stebri. Pod odrom je okrogla dvorana, ki jo krasijo osem ob steni postavljenih stebrov. Ta dvorana je namenjena za manjše sestanke. Dalje so še pod odrom garderoba za igralce, iz okrogle dvorane vodijo naravnost na oder zložne betonske stopnice.

Streha nad dvorano je ravna. Tudi strešna konstrukcija je za naše razmere nekaj novega, baje je prva te vrste v naši državi. V vsej konstrukciji ni namreč nobenega trama in nobenega vijaka, temveč sedem predalčnih nosilcev, ki so sestavljeni iz desk in zbiti z navadnimi žebli. Dasi je konstrukcija videti lahka kot igračka, vendar je nosilna teža, kot je pokazala posebna obremenilna preskušnja, izredno velika. Načrte za strešno konstrukcijo je napravil vseuč. prof. gosp. inž. Fakin.

Obenem z graditvijo nove stavbe se je decela

PROSVETNI DOM
NA BLEDU

Nova misel, ki je vso zadevo premaknila z mrtve točke, je bila, naj se stari Dom ohrani ter preuredi v pomožne prostore, prizidava pa naj se nova dvorana z vsemi potrebnimi pritliklinami. Za starim domom je bil namreč majhen senčnat, zato zanemarjen vrt kvadratne oblike, ki pa bi zadovoljal za novo dvorano, ako se res vse izrablji. Težava je bila samo v tem, kako ta omejeni kvadratni prostor izrabi tako, da bo dvorana dobila dobro in praktično obliko. Bila je to za arhitekta izredno težka naloga, ki jo je rešil sicer čisto vspešno, toda idealno.

Ves kvadratni prostor je arhitekt potegnil v obliko romboida, tako da se glavna os dvorane križe s daljšo diagonalo romboida. S tem je seveda padla do sedaj navadna in šablonska pravokotna oblika dvorane ter se je našla nova, ki je — kakor so pokazale že prve prireditve v novi dvorani — za oko in uho prijetnejša in bolj praktična.

Konec daljše polovice dvorane je čisto okrogel, ki je podaljšan s prizidkom, tako da meri globina vsega odra 14 metrov, kar se še lahko podaljša, ako se odpro široka vrata, pod mlo nebo, kjer gledalci s svojih sedežev lahko vidijo zvezde na nebu in drevje, ki raste za odrom. Oder od dvorane ni, kakor navadno, na obeh straneh in proti stopni ločen s pregrado, pač pa celo vodijo na vsaki strani stopnice iz dvorane na oder. Arhitekt stoji na stališču, naj igralška družina nikakor ne bo z umetnimi ograjami ločena od občinstva. Krog in krog odra se vozijo po tračnicah, ki so pritrjene tik pod stropom, teži oranžastoredeči zastori, ki segajo od vrha do tal, ter se ustavijo tam, kjer jih igralci trenutno potrebujejo. Seveda naše navadne kulise na takem oderu ne najdejo nobenega mesta ter bi grdo motile pogled na oder, pač pa se bodo dale kot ozadje lepo nameščati v drugi polovici odra, ki ima svoj nižji strop.

Tik pred odrom je navaden prostor za godbenike, ki pa je le malo poglobljen, kajti gledalci godbenike radi tudi vidijo, ne samo slišijo.

Stoli (fotelji) — v dvorani zaenkrat 256, na balkonu 40 — so nameščeni amfiteatralno okrog odra in sicer vsake tretja vrsta višje. Ker stranskih pregrad ob odru ni, razen zastorov, ki pa se potegnejo poljubno daleč, ima gledalec ob steni dvorane prav tako nezastir pogled na ves oder kot s srede dvorane.

Strop v dvorani je lesen, naravno poltiran, živahno toda nevisljivo razčlenjen. Krasijo ga temnordeče pobarvani železni križci.

Svetlobo v dvorani oskrbuje lesteneč, ki je prav tako vspešno kot vsa dvorana. Je to štiri metre dolgo mesečno nebo, svetlo poltiran, ki je obešeno na strop s kovanimi železnimi pripomočki. Na vsaki strani debela so lepo izdelani železni okrasni, iz katerih poganzajo bakrene stilizirane cvetne češnje in v teh so žarnice. Na spodnji strani debela je napis v zlatih črkah: Resnica bodi ti življenja luč. Na vsaki strani lestence, tudi spodaj, sta pritrjena stara pozlačena angela, ki sta bila svojčas v stari župni cerkvi, sedaj pa sta že 30 let propadala na cerkvenem ostrešju.

Peči ima dvorana pet, ena pa je na odru. Izdelane so iz opeke ter lepo figurirane, temno se

Za katoliško kapelico v Ohridu

V Ohridu (župnija Bitolj, škofija Skoplje, Juž. Srbija — Vardarska banovina) je bila pred nekaj sto leti katoliška nadškofija; tu so delovali učenci slovenskih apostolov, a sedaj nimamo tu niti siromasne kapelice. Sveto mašo imamo po privatnih stanovanjih, kjer se moramo stiskati po hodnikih, ali celo po kuhinjah. In še to je zvezano z mnogimi težavami, a pristojno vsekakor ni. Najbližja naša cerkev je oddaljena od Ohrida celih 70 km. Obupne so zato tu razmere za naše katoličane, ki jih je semkaj pripeljala služba. Ker naši katoličani nimajo mesta, kjer bi se lahko spomnili na božje resnice; zato med drugoverci, ki jih pač ne podpirajo v verskem življenju, versko propadajo. Še težje je pa za otroke, ki nimajo pojma o katoliških cerkvah, ker jih nikdar niso videli. In naši fantje vojaki ne morejo nikdar v cerkve, ker cerkve ni. Naši ljudje se izgubljajo za Cerkev in narod. Rešujmo!

Zato hočemo zgraditi v Ohridu majhno, preprosto kapelico, ki jo bomo posvetili slovenskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu. A nimamo sredstev. In še težave nam delajo pri tem. Pa vendar ne omagujemo in ne odjenjamo v zaupanju v božji blagoslov in v vašo pomoč. Priporočite našo akcijo svojim prijateljem, zbirajte darove. Pomagajte nam! Pomagajte z molitvijo in darovi!

Potrebujejo opravilo za kapelico: mašne obleke, kelih, svele slike. Za vse že vnaprej: Bog plačaja!

Javite nam naslove ljudi, na katere bi se bilo dobro obrniti.

Naš ček, račun pri Poštni hranilnici v Skoplju: 82.093, Kat. župni ured. Bitolj.

Dopisli: Katoliški župni ured. Bitolj, Vardarska banovina. — Alojzij Turk, župni upravitelj.

Napad pri belem dnevu

Posednik Raččan Matija iz Gomilice v Slovenski Krajini je šel dne 17. decembra v Dolno Lendavo po opravkih. Na samotnem kraju med Malo Polano in Dolno Lendavo ob nasipih potoka Lendava sreča dva mlajša neznanca. Ko se mu približata, jima voščijo dober večer, za odgovor ga eden sune po nasipu, da bi padel v Lendavo. Ker se mu to ni posrečilo, ga drugi napadalec sune po nasipu v nasprotno stran, tako da je Raččan padel. Nato je priskočil napadalec k njemu in ga začel klofutati, nakar je Raččan dejal, da ga pozna. S tem je šel vžgal napadalec, da sta oba hkrati padla nanj in ga neusmiljeno pretepala. Trajalo je približno pol ure, pred sta ga izpustila. Kolikorkrat je hotel pobehniti, vselej sta ga vnovič podrla na tla in pretepla. Ko je Raččan že šel ves upehan, je oni, ki ga je hotel v vodo pahnuti, pritekel za njim in mu še za slovo priložil par bre in klofut. Vsa okolica se zgrajala nad surovinama, ker je Raččan znan kot zelo miroljuben človek. Napadalec sta bila po Raččanovem opisu stara nad dvajset let in najbrž iz župnije Velika Polana.

Za spomenik padlim slovenskim vojakom na Brezjah

Zveza bojevnikov v Ljubljani je razposlala na vse strani prošnje za podpore za dograditev spomenika, katerega bomo postavili na Brezjah kot viden znak slovenske hvalečnosti našim junakom, padlim na bojnih poljanah in pokopanim bodisi v domači slovenski grudi ali pa poleg svojih tedanjih sovražnikov v tuji zemlji.

Ne moremo si misliti, da bi ostalo katero slovensko srce zaprto za naše prošnje, saj je radodarnost in širokogrudnost slovenskih očetov, mater, bratov, sestra in otrok znana po vsem svetu, vendar si drznemo navzile temu še prositi, naj bi vsak izmed darovalcev segel kar mogoče globoko v žep, kajti naš spomenik naj bo gigantno delo, ki naj poneso glas o tvoji darežljivosti, dragi Slovenec, draga Slovenka, daleč v svet!

Bodimo i mi enakovredni onim velikim narodom, ki so to svojo dolžnost nasproti mrtvim junakom že storili!

Zvezni odposlanci bodo v prihodnjih dneh obiskali slehernega Ljubljančana in zbrali pripevke, katere ste se odločili darovati. Odpo-

slanci bodo imeli izkaznice Zveze, podpisane od predsednika, tajnika in balgajnika, dajati pa bodo morali tudi za vsak dar potrdilo, žigosano z žigom Zveze bojevnikov.

Načrt za spomenik v vojni padlim slovenskim vojakom na Brezjah

Lep božični prispevek KID delavstvu

Jesenice, 23. decembra.

Ze lanske leto je jeseniška industrija pokazala, da zna ceniti dobro voljo in trud svojih sodelavcev. Ko so vsi svetovali in pričakovali, da bo ob priliki otvoritve nove visoke peči prirejen bučen praznik z banketi in govori, je KID tako prireditve opustila in je namesto tega sklenila z delavstvom kolektivno pogodbo, s katero je bilo med delavstvo razdeljenih okrog pol milijona dinarjev božičnega prispevka. Tako slovesnost je bila mnogo lepša in tudi bolj socialna in pravična, kot še taki banketi izbranih in povabljenih.

Prav tako je prišlo na pobudo delavskih organizacij tudi letos do kolektivne pogodbe, s katero se izplača vsakemu sodelavcu KID enkratni mezdni prispevek v višini štiridnevne skupinske

meze. Znesek bo izplačan za božične praznike. To izplačilo bo zneslo okrog 700.000 din in bo velika pomoč delavstvu in delavskim družinam v teh zimskih dneh. Posebej je treba pozdraviti to akcijo prav v tej dobi, ko so tudi jeseniške železarne primorane skrajšati delo in se polnijo skladišča ter so bila v nekaterih obratih uvedena tudi praznovanja. Znesek, ki bo izplačan s novo kolektivno pogodbo, bo vsaj delno nadomestil to skrajno delo v zimski dobi.

Zeleti je, da bi se tak primeri sodelovanja posnemali tudi pri ostali podjetnosti in da bi tako praktično pokazali sožitje in upoštevanje delavstva, ki s svojimi žulji in z znojem ustvarja dobrine za dobro mnogih stanov. O delavskem stanu ne zadostuje samo lepo pisati, treba mu je to tudi praktično priznati. A. K.

Kaj nam pripravlja ljubljansko gledališče za božič

Edvard Gregorin, član Drame Narodnega gledališča v Ljubljani, pisatelj tako odlično uspele pasijonske drame »V času obiskanja«, je na pisal izvorno božično igr »Kralj z neba« — sedem znamenj ob času rojstva Kristusa Kralja. S tem delom, ki je polno lepote, pisano v lepem, jedratem jeziku, bogato globokih misli in dramatičnih prizorov, je obogatil odersko književnost z božično igrjo, kakršno smo pogrešali in »akali. Po zamisli, slogu in vrednosti je »Kralj z neba« kot prvi del pasijonske drame »V času obiskanja«, po izrazu in zasnovi še lepši. Delo je odobrilo škofski ordinarij v Ljubljani, je pomembno in primerno zlato, tudi kot čtivo, ker prikazuje, bogato na notranji poglobitvi, čas, razmere in ljudi tiste dobe, v kateri je svet pričakoval Odršenika. Jasno eta izoblikovana in izluščena — kraljestvo sveta od kraljestva nebes: oblast telesnosti — oblast duha. Pisatelj se je držal evanđeljskih in zgodovinskih podatkov in izoblikoval snov v močnih, pretežitljivih prizorih, polnih utvarajočih domišljij, ki tvorijo veliko dramatično zaokroženost in se stopnjujejo v idejno živo ubrano celoto. Znamenja so: I. (Uvod) Marija; II. Preroki;

III. Jasli; IV. Zvezda; V. Kadilo; VI. Otroci; VII. (Sklep) Tempelj. Zgodi se: I. znamenje: pri Devici Mariji v Galilejskem mestu; II. V prestolnici sobi pri kralju Herodu; III. Na betlehemskih pašnikih; IV. V prestolnici sobi pri kralju Herodu; V. Na kraju Kristusovega rojstva; VI. V prestolnici sobi pri kralju Herodu; VII. Sredi učiteljev v templju. — Nastopajo: angel Gabriel, Marija, Jezus, sv. Jožef, stari pastir, pastirček Daniel, stražarja pašnikov Simon in Jakob, cesarski namestnik Kvirinij, Modri z Vzhoda, Herod Veliki, plesalka Tamara, Agripa, veliki knez Ana, modri Sirah, slepi gluhci iz Herodovh ječ; potem betlehemske matere, plesalke, kraljevi strežaji in stražarji, Kvirinijev častniški zbor, veliki duhovniki, pastirji, otroci, prikazni nebeske vojske. Igra je prepletena z branjem besede božje in pesmi psalmistov. Delo je zreziral avtor Edvard Gregorin. Scenčno glasbo je skomponiral prof. M. Tomc, plesno glasbo Raha-Majhenič. Koreografija plesov je inž. Golovina. V igri nastopa domala ves dramski ansambel, pomnožen z velikim številom sodelujočih. Prva vpriporitev »Kralja z neba« bo na prvi božični praznik, v nedeljo, dne 25. decembra ob 15. uri popoldne v drami iz statistike o predstavah podeželskih odrov je razvidno, kako pričakovana in zaželjena je bila ta božična igra. Saj je doživela poleg pasijonske drame »V času obiskanja« največje število predstav in ponovitev. S temi dramami je stopil Edvard Gregorin poleg pasijonske igre (Gregorin-Tominec) »I. N. R. L.« in svoje tridejanske drame »Igra življenja«, ki je bila igrana in jo še vedno igrajo razni odr. — pred najširšo javnost. — Edvard Gregorin, ki je postal po prevaru ob otvoritvi našega Narodnega gledališča njegov član, je letos ob 20-letnici obstoja državnega Narodnega gledališča, doživel tudi svojo 20-letnico odrskega udejstvovanja. Nastopil je prvič na praznik, dne 8. dec. 1918. leta v vlogi Vencija v »Desetem bratu«. V dvajsetih letih oderskega dela je poleg številnih odličnih in pomembnih kreacij spisal, kakor je iz gornjih podatkov razvidno, tudi štiri drame, ter se tako uveljavil in postal znan najširšemu občinstvu kot pisatelj zgodovinsko-bibličnih dram. M. Si-eva.

Načrt za ureditev mariborskih cest

Katere ceste bodo tlakovale in asfaltirale

Maribor, 23. decembra.

V poročilu seji mestnega sveta s dnevnim poročilom o velikem programu za ureditev mariborskih cest, ki ga namerava izvesti mestna občina v teku petih ali šestih let. Z izvedbo tega programa bodo asfaltirane ali tlakovane vse važnejše ceste na področju mesta, tako da bo za vselej izginila iz Maribora nadloga prahu in blata. Ceste bodo urejene za težki in za lahki promet. Ceste za težki promet bodo tlakovane z granitnimi kockami, ceste za lahki promet pa bodo bile površinske obdelave z asfaltno in katranom.

Za težki promet bodo tlakovane ceste po sledečem vrstnem redu: Frankopanska od železnice do dvorane; Ceste od dvorane do Radvanske ceste; Kopitarjeva s prehodom čez Zrinjski trg; Prešernova od Aleksandrovo do Maistrove ulice; Betnavska od Frankopanske do Stritarjeve; prostor pred frančiškansko cerkvijo; Koroščevo od Ciril Metodove do Trubarjeve; Po reška od Kralja Petra trga do Tržaške ceste; Strossmayerjeva ulica; Tvorinška cesta od Valvazorjeve do Smoletove ulice; Radvanska od Frankopanske do Delavske; Koroščevo od Trubarjeve do Vrbanske; Betnavska med Stritarjevo in Delavsko ulico; Gosposvetska med Strossmayerjevo in Vrtno; Vrbanova med Vrtno in Koroščevo; Ob brodu med Plinarniško in Klavniško; Motherjeva med Trstenjakovo in Kraljeviška Marka ulice; Milinska med Aleksandrovo in Tattenbachovo; Dušanova kot glavna dovozna cesta k topniški vojašnici;

Cvetlična in Ruška cesta bosta tlakovani po izvršeni regulaciji, Marijina in Kacijanarjeva pa potem, ko bo zgrajen podvoz pod železniško progo. Slovenska bo tlakovana do Strossmayerjeve po popolni razširitvi med Gosposko in Gledališko ulico; Tržaška cesta bo tlakovana od Pobreške do Masarykove ceste, Tattenbachova med Vošnjakovo in Plinarniško ulico pa po regulaciji tega mestnega dela. Ceste okrog carinarne (Einspielerjeva in Erjavčeva) bosta tlakovani v zvezi z zidavo carinskih skladišč. Trasa državne ceste proti jugu bo preložena s Tržaške ceste na novo Jadransko cesto, ko bo zgrajen podvoz pod Koroško progo. To cesto bo uredila država, dočim bo Koroško cesto uredila banovina, oziroma okrajni cestni odbor.

Za lahki promet bodo urejene najprej ceste, ki že imajo kamenito podlago. To so Smetanova in Tomšičeva ulica. Za temi pa bodo sledile: Koroščevo s prehodom čez Zrinjski trg, Cafova ulica ter obrobne ulice na Zrinjskega trgu; Ciril Metodova ter podaljšek na Jugoslovanskem trgu; Vrbanova ulica med Koroščevo in Gregorčičevo; Razlagova ulica; Krekova s podaljškom na Jugoslovanskem trgu; Zolgerjeva od Tržaške do Betnavske; Delavska ulica; Cankarjeva med Aleksandrovo in Maistrovo; Prešernova med Maistrovo in Tomšičevo; Gosposka od Gregorčičeve do Koroščeve; Vrtna med Koroščevo in Gosposvetsko; Frančiškanska; Frankopanska med Valvazorjevo in Ruško cesto.

TRIGLAV

industrija perila in obleke

J. Olup v Ljubljani
Stari trg št. 2 Pod Trančo 1

želi

vsem svojim

cenj. odjemalcem, prijateljem

in znanecm vesele božične praznike

in srečno, uspeha polno

ново leto

1939!

Švicarska ura

poznana po svoji točnosti, eleganci
in vsakomur zmogljivi ceni.

Ljubljanske novice

Maša za turiste in isletnike bo na praznik sv. Stefana v kapeli Vzemne zavarovalnice ob pol sedmih. Na sveti dan maše v tej kapeli ne bo.

Križanska moška kongregacija ima v nedeljo, 1. januarja (Novo leto), pred rednim mesečnim shodom izredni sestanek članov v dvorani s pričetkom ob 4. Na sporedu bo med drugim tudi predavanje s slikami. Cenj. člane opozarjamo že danes na ta sestanek.

Ptičji paradiz... Oglejte si žež božične praznike ljubko razstavo kamačkov, ki bo 25. in 26. decembra na ženski učiteljski šoli na Resljevi c. 10. Z vašim obiskom pomagajte lažjati gorje pticam v prirodi.

Božični sneg. Čez noč in včeraj vee dan je polahko snežilo. V nekaterih urah pa je snežilo prav na gosto, zlasti okoli poldne. Snega je zapadlo do sedaj v Ljubljani okoli 20 cm. Na čudo pa je videti prav malo smučarjev, ki se tega sicer suhega snega veselijo, pa tudi baje, ker ni padel na zamrzlo snežno podlago, kar je ideal slehernega smučarja. Kakor smo poučeni, pa med ljubljanskimi smučarji vlada prav veliko zanimanje za planine in je pričakovati, da bo za praznike odšlo izredno mnogo izletnikov v gore kraje Slovenije. Prav tako bo prišlo v Slovenijo najbrže tudi mnogo gostov iz južnih pokrajin.

Izšla je
PROZA OTONA ZUPANČIČA
(IV. zvezek Del Otona Zupančiča)
PRI AKADEMSKI ZALOŽBI, LJUBLJANA
Selenburgova 4 (Palača Croatia), dvorišče.

Mesto venca na grob blagopokojnemu g. Cirilu Dolencu sta darovala gospoda Fux Miran in Saša Reicher za narodnoobrambene namene društvu »Brani-bor« d. 200 (dvostoj).

Služba pri mestnem cestnem nadzorstvu. Mestna občina ljubljanska sporoča, da ima mestno cestno nadzorstvo neprekinjeno službo ponoči in podnevi na telefonih št. 42-22. Stranke naj se obračajo na ta naslov le v res nujnih primerih, ko je treba odpraviti nedostatek ali poškodbo na javnih cestah in njih napravah. Za ureditev in popravila na zasebnih zgradbah in napravah se morajo posesniki obračati le na zasebna podjetja in prevzemnike. Zasebnih del mestno cestno nadzorstvo ne opravlja.

Mašer bo okrevljal. Pri znani nesreči v Glinski ulici se je nevarno ponesrečil poleg Batia, ki je bil pokopan, tudi Mašer. Izkazalo pa se je sedaj, da so poškodbe šoferja Majerja mnogo blažje, kakor so zdravniki v začetku mislili. Res je, da bo moral Mašer nekaj časa ležati v postelji zaradi poškodb na glavi in zaradi zlomljenih udov, vendar pa so zdravniki prepričani, da bo Mašer v kratkem okrevljal, seveda, če ne nastopijo kakšne nevarne komplikacije.

Zveza za tujski promet v Ljubljani, priredil v nedeljo, dne 25. dec. in ponedeljek, dne 26. dec. t. l., vsakokrat z odhodom ob 8 zjutraj z dvorišča gostilne pri Figovcu (Tyrševa c.) smučarski izlet na Kurešček. Prijave sprejemajo biljetarne Putnika v Ljubljani.

Cenjene čitatelje opozarjamo na današnji oglas brivskega in frizerskega salona Ivana Dorčeca, Fügnerjeva in Dalmatinska ulica.

Devetdeseti božič obubošanega trgovca. V Ljubljani doživlja sedaj svoj 90. božič starček, ki je bil nekoč ugleden trgovec, je pa med svetovno vojno prišel ob svoje premoženje. Starček prosi v svoji bedi dobre ljudi, zlasti pa trgovski stan, da bi mu ob njegovem jubileju za božič prihiteli na pomoč, naj bo v denarju ali v blagu. Starčka priporočata tudi prevz. škof dr. Gregorij Rožman. Za starčka se je tudi pogostokrat zavzel minister dr. Anton Korošec, ki mu je semintja pomagal lažjati njegovo bedno stanje. Starček nam sedaj piše, da se že pripravlja za lasten pogreb. Poprej pa bi rad dobil nekaj sredstev, da ne bi bila njegova zadnja pot na breme drugih ljudi. Darila, ki jih bodo dobri ljudje temu revnemu starčku naklonili za letošnji božič, sprejema sam prevz. škof g. dr. Gregorij Rožman ali pa uprava »Slovenec«. Starček želi vsem prijateljem in dobrotnikom srečen božič!

Vino iz domačih vinogradov zanesljivo naravno nudimo. Sotelske, Gradišče 10.

Zasiševanje roparskega morilca Mirmika. Kakor smo včeraj poročali, je bil roparski morilec Mirmik, ki je bil aretiran v Celju in ki so mu dokazali nešteto tatvin in goljufij, povrh tega pa tudi roparski umor nad Sikstom Ribičem v Trzinu, prepeljan v Ljubljano. Mirmik je sedaj v šempetrski vojašnici, kjer so policijski zapori. Vse dopolne ga je zasiljeval še kriminalnega oddelka, višji policijski nadzornik Zajdel.

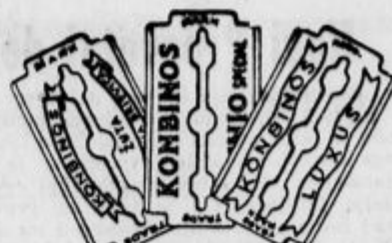
Cerkev M. B. v Križankah. Dne 24. decembra o polnoči se pri sveti maši pojo rane božične pesmi naših starih domačih skladateljev s spremljevanjem instrumentov. — Šesti dan. Ob pol 11 slovesna sveta maša. Izvajajo se instrumentalna Misa solennis, sl. dr. A. Padet. Graduale: Viderunt omnes, sl. A. Voerster. Ofert: Tui sunt oculi, sl. M. Fika. Tantum ergo, sl. I. Deschamps. Po maši: Noč božična, sl. p. H. Sattner. — Praznik sv. Stefana: Ob pol 11 sv. maša s blagoslovom, pri kateri se izvajajo sledeče božične pesmi: 1. Božična maša, sl. A. Leiter; 2. Raduj človek moj, sl. L. Cvek; 3. Glej zvezdice božje, sl. L. Belar; 4. Rajsko struno, sl. V. Stoleer; 5. Pastirski iz spanja, sl. M. Smolej. Vse točke s spremljevanjem instrumentov.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarnice: v soboto in nedeljo: mr. Leussek, Reeljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Viš. V ponedeljek: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62 in mr. Gartner, Moste. V torek: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova 7.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala v soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj mestna zdravnica dr. Zitkova, Pleteršnikova ul. št. 13/I. telefon št. 47-64. — V ponedeljek od 8 zjutraj do torka do 8 zjutraj pa bo

RUMENE zak. zaščit.

KONBINOS

britvice razveseljujejo milijone samobrivcev! N dosegljiva možnost uporabe, idealno, higijenično britje. Komad po 1, 2 in 4 din. v vseh strokovnih trgovinah. Brezplačno pošiljamo vzorec na poskus. Javite nam točen naslov in poklic:

KONBINOS, Maribor, p. p. 70

opravljal mestno zdravniško dežurno službo mestni višji zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytkova ul. št. 18, telefon št. 36-24.

Mariborske novice

Službe božje v praznikih. V stolnici se začnejo na božični praznik sv. maše zjutraj ob petih. Ob šestih ne bo pridige, ampak le tiha sv. maša. Ob 9.30 bo po slovesnem vvodu prevzvišenega najprej pridiga, nato pa slovesna škofova sv. maša. Ob 17 pridiga, nato slovesne večernice in darovanje za farne uboge. Na Stefanovo bo po pozni sveti maši ob desetih blagoslov soli in vode, v torek, na Janžveo, se bo po pozni sv. maši ob desetih blagoslovilo vino — šentjanžveo.

Sv. maša za smučarje na Pohorju. V nedeljo, na božični praznik, bo na Klopem vrhu na Pohorju dopolne ob 9 sv. maša za smučarje.

Vlaki prihajajo v Maribor zaradi snega z zračnimi zamudami. Tukajšnji lokalni vlaki imajo manjše zamude, največ 20 minut, zato pa so daljše pri dunajskih brzovlakih, ki prihajajo dostikrat

Mrzinarstvo P. Semko, Gosposka ulica 37, Vam nudi ceneno kožuhovino in krznarske izdelke.

Film o smučarskih tekmah Zveze lantevskih odsekov na Črnem vrhu in v Planici bo v okviru svojega rednega programa predvajal Grajski kino čez praznike. Film je poln krasnih naravnih posnetkov. Mariborske smučarje opozarjamo na ta film.

Električni tok bo prekinili. Mestna podjetja sporočajo, da bo elektrarna Fala v ponedeljek, 26. t. m., od osmih do pol devetih dopolne odklopila električne naprave v Mariboru in okolici. Napeljava je kljub odklopitvi smatrali pod tokom.

Na Pesnici je zagorela elektrika. V šetrtek zvečer je zagorela na Pesnici elektrika. Ob petih je zažarelo okrog 100 žarnic v naselju okrog kolodvora, ki je bilo prvo elektrificirano. Na elektriko sta že priključena tudi dva motorja. V teku šestih tednov je mestno elektriško podjetje napeljavalo tri in pol kilometra dolg daljnovod od Zgoranje Kungote na Pesnico. Daljnovod je izpeljan ob potoku Pesnica ter v bližini državne ceste zavije proti kolodvoru. Krajevno omrežje je zaenkrat napeljavano v dolžini enega kilometra, ker pa je zanimanje za elektrifikacijo med ostalim prebivalstvom veliko, bo postalo kmalu obsežnejše.

Dva drzna vlom v Limbušu. V noči na petek sta bila izvršena v Limbušu pri Mariboru dva drzna vlom. Vlomilci so vdrli najprej v poštni urad skozi okno, na katerem so zvilili omrežje. Odšli pa so praznih rok, ker se blagajne niso upali lotiti, v predalcih pa tudi ni bilo nič denarja. Pustili so pri miru celo pakete, ki jih prejšnjega dne nekatere stranke niso odnesle. Nato so obiskali gostilničarke gospe Pavlo Robičevo. V gostilniških prostorih so se založili s cigaretami in tobakom, v predalu so našli 80 din drobiža, izpili so več litrov vina in žganja, odnesli dva moška plašča in dva para gorčice, v shrambi pa jim je prav prišlo meso in klobase, ker so prejšnjega dne pri Robičevih kolonili. S plenom so neznanokam izginili ter je njihove sledove zamedel sneg. Tudi v Selnici ob Dravi je bil izvršen poskus vlomov v občinsko pisarno. Vlomilci pa so v trenutku, ko so pristanjali lestvo k oknu občinske hiše, pregnali.

PUH, perje, pernice, kapok, kimo, volno, vato, atik dobavlja najceneje „Obnova“ - F. Novak, Jurčičeva ul. 6

Gledališče

Sobota, 24. dec. Zaprto. — Nedelja, 25. dec., ob 15: »Pesem s cest«, Znižane cene. Ob 20: »Vse za šalo«. Krstna predstava. Izven. — Ponedeljek, 26. dec., ob 15: »Boccaccio«. Znižane cene. Ob 20: »Vse za šalo«.

MESTNA HRANILNICA V MARIBORU

pupilarno varni denarni zavod mesta Maribora.

Daje posojila na hipoteke, vrednostne papirje, menična in v tekočem računu po ugodni obrestni meri. Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje najugodnejše.

Za vse obveznosti jamči mestna občina mariborska z vsem svojim premoženjem in z svojo davčno močjo. Uradne ure: dnevno od devetih do dvanajstih — Orožnova ulica 2

Podpirajte domači denarni zavod!

Noče pri Mariboru

Na novo preurejenem odru vpripori prosvetno društvo na Stefanovo igro »Marijana«. Čisti dobiček je namenjen za popravilo Slomškovega doma.

Preteklo nedeljo, dne 18. t. m., so se zbrali v Slomškovem domu agilni fantje in dekleta, ki so se odločili, da se bodo žrtvovali za širjenje katoliškega tiska. Ustanovili so tiskovni odsek, ki bo gotovo uspešno deloval.

Pomnite!

O božičnih praznikih si morate vsekakor ogledati naš božični program. umetver filmske umetnosti!

Kino Union
telefon 22-21

Paula Wessely

slovitega mojstra GEZE BOLVARY-ja dovršila svoj najnovejši in najlepši film

Sodelujejo:
ATTILA HÖRBIGER
in
PETER PETERSEN

Zrcalo življenja

Predstave oba božična praznika ob 15, 17, 19, in 21 uri. — Na praznik sv. Stefana predstava ob 10.30 dopolne po znižanih cenah!

IV Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri frančiškanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starem trgu. Samo kvalitetna optika.

Za božična darila mestnim revežem je darovala Prva jugosl. tovarna pletenice in tkanja Dragotin Hribar na Zaloški cesti 384 parov nogavic in 13 volnenih jopic za revne otroke, ki bodo gotovo od srca hvalezni za tako dobrodošilo in izvrstna topla darila. Za božično najrevnejših v cukarni je pa darovala tvrdka B. Panzer, tovarna kekvov v Ljubljani 10 kg svojih odličnih slaščic. Velikodušnim darovalcem najprvičnejša zahvala mestnega poglavarstva, hkrati naj pa sprejmejo tudi hvaleznost mestnih revežev in voščila za veselo božične praznike.

Najrevnejšim v stari cukrarni je za božič postal g. Josip Verčič, veletrgovec na Tyrševi cesti vrečo moka, vrečo riža in 1 kg kave. Spomnili so se jih pa seveda tudi naši dobrosrčni gostilničarji in iz svojih alovitih zalog poslali najboljšo kapljico iz kota. Izbrano vino je priteklo z vseh strani: Ljubljane ter so poslali velike pletenke: g. Anton Primožič, gostilničar »Pri Katrcu« iz Rožne doline, g. Viktor Jeločnik, trgovec in gostilničar v Rožni dolini, g. Josip Olup, trgovec in gostilničar v Starega trga, g. Karel Miklič iz hotela »Metropol« na Masarykovi cesti, g. Peter Šterk iz hotela »Union« in »Bellevue« ter g. Josip Lauter, gostilničar pri »Cinkoletu« v Kopitarjev ulici in Centralne vinarne iz Frankopanske ulice v Šiški. Sijajno se bo revežem prilagelo 100 škateļ najfinjših sardin, ki sta jih poslala gospa in g. V. A. Janež iz znane delkatene trgovine na Aleksandrovi cesti. Vsem velikodušnim darovalcem najtoplejšo zahvalo in prav vesel božič! Živeli!

Veselo božične praznike in srečno novo leto 1939

Želiva svojim cenjenim gostom in prijateljem

P. in K. ŠTERK

RESTAVRACIJA GRAND HOTELA »UNION«

Na sv. Stefana dan koncert.

Kdor postane, tudi ostane odjemalec **MOTOHOVE KAVE**

Vodnikov trg 5 tel. 25-77 Krekov trg 11 tel. 23-48

Božič v Bohinju!

Hotel Sv. Janez

Hotel Sv. Duh

Smučarski raj

Kurjenje sobe. Poceni.

Za nego lica in rok rabite

Benkovo pomado in Violette-kremo!

Lekarna pri Sv. Trojici

F. pl. BENKO, ZEMUN

Odobreno 8. Br. 8332/1937 i 8. Br. 966/1937

Mirmik je precej potr ter je vse dokazane zločine priznal, prav tako tudi roparski umor v Trzinu. Izgleda, da Mirmik ne bo prepeljan v Trzin, temveč bo kar neposredno izročen s strani ljubljanske policije preiskovalnemu sodišču okrožnega sodišča v Ljubljani.

Nesreča s ognjem. Iz vasi Doba nad Ljubljano pri Dobravi so v ljubljansko bolnišnico pripeljali 2-letnega delavčevega sina Rajka Berganta. Otrok je padel na rajbeljem štedilnik ter se močno opeknel.

Vodeča vinarska tvrdka

že uvedena na ljubljanskem tržišču in v okolici, išče za takoj agilnega in reprezentativnega

zastopnika

kateri je v tej stroki že delal in ki ima širša poznanstvo. Potrebna je kavcija.

Pismene ponudbe do inkl. 28. decembra v upravi »Slovenca« pod šte. 48/19898.

Gledališče

Drama: Sobota, dne 24. decembra zaprto. — Nedelja, dne 25. decembra ob 15: »Kralj z neba«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Dobruža 1916«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 26. decembra ob 15: »Pikica in Tonček«. Mladinska predstava. Premiera. Izven. Ob 20: »Žene na Niskavurju«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Torek, dne 27. dec. zaprto. — Sreda, dne 28. dec. »Dobruža 1916« Red Sreda.

Opera: Sobota, 24. dec. zaprto. — Nedelja, 25. decembra ob 15: »Roxcy«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20: »Traviata«. Gostovanje ge Zlate Gjungenac. Izven. Ob 20: »Frasquita, opereta. Premiera. Izven. — Torek, 27. dec. zaprto. — Sreda, 28. dec.: »La Boheme«. Gostovanje ge Gjungenac. Red B.

Prireditve in zabave

Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani priredi na Stefanovo, v ponedeljek, 26. decembra ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani Nušičevo komedijo v dveh dejanjih »Sumljiva oseba« v režiji Milana Skrbinskega. Sedeži v predprodaji v pisarni »Pax et bonum« od 4 do 10 din, člani popust. Če se hočete dve uri od srca nasmejati ne zamudite te najboljša Nušičeve komedije.

Štiskarji: Dram odsek Prosv. društva priredi na praznik sv. Stefana ob 8 v samostanski dvorani božično igro »Trije kralji«. Na Silvestrov večer priredi Prosv. društvo komedijo »Gošpod senator«.

Prosv. društvo Trnovo priredi na praznik sv. Stefana, 26. dec. 1938 ob 3 popoldne v prosvetnem domu Karunova ulica 14 otroško božično spevoigro »Žive jaslice«. K obliini udeležbi: vabi odbor.

Cerkvena glasba

Cerkev sv. Jofeta. Dne 24. decembra o polnoči pri sv. maši bodo peli: 1. Sveta noč, blažena noč, sl. Jos. Gruber-dr. Fr. Kimovec; 2. Raduj človek moj, sl. L. Cvek; 3. Glej zvezdice božje, sl. L. Belar; 4. Zvešči nam se je rodil, sl. A. Vavken; 5. Pastirski iz spanja, sl. M. Smolej, vse s spremljevanjem vojaškega orkestra. — Šesti dan. Ob 8 sv. maša s blagoslovom. Izvajajo se s spremljevanjem orkestra: 1. Božična maša, sl. M. Zelenik; 2. Raduj človek moj, sl. L. Cvek; 3. Glej zvezdice božje, sl. L. Belar; 4. Noč božična, sl. p. H. Sattner; 5. V sakramentu vne gladnosti, sl. dr. Fr. Kimovec. Po maši: Zvešči nam se je rodil, sl. dr. Gregor Ribar. — Na praznik sv. Stefana: Ob 8 sv. maša s blagoslovom: 1. Božična maša, sl. A. Leiter; 2. Pokloni narodu, sl. St. Premrl; 3. Rajsko struno, sl. V. Stoleer; 4. Glej zvezdice božje, sl. L. Belar. Po blagoslovu: Pastirski iz spanja, sl. M. Smolej.

Urejena

Registratura

je začetek uspeha!

Preizkušeni sistemi v trgovini

IV. Bonač

nasproti glavne pošte

VSE ZA PISARNO!

Kruh Dobrepolske doline – igrače

Že leto dni uspešno delujeta tečaja za izdelovanje igrač in lutk – Mladina že dela lepe in cenene domače izdelke

Ribniška dolina in njeni prebivalci so znani po širni Sloveniji po suhi robi. Kar številne družine v Ribniški dolini izdelajo, prodajajo po Sloveniji Ribničanje, ki dobro blago s pomočjo svoje šeravosti še hitreje spravijo v denar. Suha roba nosi lepe dohodke prebivalstvu in brez te obrti bi Ribniška dolina shajala še mnogo slabše kakor sicer. Tudi drugi deli Dolenjske niso nič bolj bogati, pač pa se jim pozna pomanjkanje domače obrti. Zato kmetje s svojimi družinami še teže shajajo. Kraški svet dolenjskih polj in dolin je skop in ni čudno, če je kmečko gospodarstvo v njih zelo pasivno.

Dekle šiva narodno nošo za »punčke«

Dobrepolska dolina v stiski

Velika Dobrepolska dolina s Strugami vred je položena prav tako na kraški svet. V vsej dolini živi okrog 4000 prebivalcev, ki so večinoma zelo revni. Kmečko gospodarstvo jim ne da toliko pridelka, da bi se mogli preživeti. Zato uvažajo zlasti koruzo. Dohodke za kritje drugih potreb pa dobe z izvozom krompirja in gozdnih sadežev, kakor jagod, malin, gob in deloma tudi zdravilnih rastlin. Vsi ti dohodki pa so malenkostni in so do sedaj morali kriti primanjkljaj kmečkega gospodarstva v glavnem gozdovi. Ti pa tudi niso bog ve kako bogati, poleg tega pa so že hudo izsekani, tako da v nekaj letih dobrepolski kmet tudi z lesom ne bo več mogel zaslužiti toliko, kolikor potrebuje za življenje. Že sedaj se kažejo posledice preveč izsekanih gozdov in ljudstvo se zadoljuje. V vsej dolini znaša skupna višina dolgovi, ki tišče na kmetije, okrog 10 milijonov dinarjev. To je mnogo več, kot znaša povprečna zadolženost slovenskega kmeta, kjer je med tremi že eden zadolžen. V Dobrepolski dolini pa je razmerje tako, da sta med tremi kmeti dva zadolžena.

Domača obrt - edina rešitev

Dobrepolska dolina je bila tudi že v prejšnjih časih vedno na slabem in so se zato prebivalci v velikem številu izseljevali svojčas v Ameriko; sedaj pa gredo še vedno v Kanado, Argentino, Francijo, Belgijo in Holandijo. Zemlja sama ni mogla preživeti ljudi, ki bi radi živeli na njej. Ker je ta nevarnost postajala vedno hujša, posebno zaradi tega, ker v dolini ni bilo nobene domače obrti, ki bi pomagala ljudstvu do drugih dohodkov, je podvzel dobrepolski župnik duh. svetnik Anton Mrkun s pomočjo kaplana Franca Nihigala pomembno akcijo za ustanovitev nove domače obrti v Dobrepolski dolini. Edini stranski zaslužek, ki so ga imele do sedaj nekatere kmetije, je bilo izdelovanje zobotrebcev, vendar je bil ta malenkosten po številu prizadetih in po višini dohodkov. Saj je izdelovalec zobotrebcev zaslužil pri celodnevem delu le 5 din, poleg tega pa je še moral živeti ob svojem. Ribniški domači obrti podobna obrt bi bilo izdelovanje domačih igrač, katere smo do sedaj v velikem številu uvažali iz tujine. To idejo je podprla zlasti banovina in tudi zbornica za TOI in letos začetkom leta je začel delovati že prvi tečaj za izdelovanje igrač v Dobrepolski dolini.

Dr. Maicen

ne ordinira od 25. do 31. decembra 1938

Lesene igrače in lutke

Zamisel, naj bi Dobrepolska dolina postala slovenski Nürnberg, je prav posrečena in tudi izvedljiva. Saj uvažamo vsako leto za nad 5 milijonov dinarjev igrače iz tujine, ki bi jih prav lahko sami izdelali. Imamo dovolj lesa in tudi sposobnih moči, ki bi naučile predne roke izdelovati to, kar potrebujemo. Banske uprava je podprla stremelje-nje župnika Mrkuna in poslala ter plačala strokovno osebje. Za izdelovanje lesenih igrač je bil ustanovljen tečaj, ki ga je vodil kipar in strokovni učitelj Fr. Repič. Za izdelovanje lutk in igrač iz blaga in usnja pa je bil ustanovljen tečaj pod vodstvom strokovne učiteljice Reziče Horvatičeve. Za lesno-obrtni tečaj se je prijavilo letos začetkom januarja 18 fantov, ki so končali z obiskovanjem ljudske šole, večinoma vsi v starosti od 14–18 let. Prav tako so se za lutkarski tečaj prijavila šoli odrasla dekleta v mesecu februarju in je bilo zaradi pomanjkanja prostorov mogoče sprejeti od 30 prijavitelj le 18 deklet. Tečaja sta trajala po štiri mesece in so se udeleženci navadili v tem času vseh spretnosti, potrebnih za lično izdelovanje igrač. Ker mora tudi še nadaljnje vodstvo izdelovanja igrač ostati pod strokovnim nadzorstvom, je banska uprava omogočila, da vodita oba strokovna učitelja izdelovanje igrač vse leto 1938 in 1939. Da bi pa ta domača obrt mogla zares uspešno uspevati in roditi tudi željene sadove, bi bilo potrebno, da bi se v Dobrepolski dolini stala igračarska šola. S tem bi bila dana možnost, da se igračarstvo v Dobrepolski dolini razvije tako, da bo zavzelo ves jugoslovanski trg igrač in da bo moglo uspešno izpodrinuti nepotrebne in večinoma tudi nevezgane igrače iz tujine. Da bo to prav lahko mogoče, dokazuje dejstvo, da že danes razpošiljajo igrače iz Dobrepol do Skoplja v Južni Srbiji.

Korajža velja

Letošnja tečaja sta morala prebrskati še marsikatero težavo. Posebno hudo se je poznalo pomanjkanje prostora in primernih delavnic. Cez leto je bila tečaja v šoli, zdaj pa je za lesno-obrtni tečaj delavnica v eni sobi stare šole, lutkarski tečaj pa gostuje v knjižnici starega Prosvetnega doma. Kmalu pa bosta tečaja dobila ugodnejše prostore v novem in veličastnem Jakličevem domu, ki bo prosvetno žarišče za vso dobrepolsko dolino. Nad glavno in razsežno gledališko dvorano novega doma bo v drugem nadstropju urejena razsežna dvorana, delavnica za lutkarski tečaj, kjer bo lahko delalo do sto deklet. Prav tako bo v novem domu skladišče igrač. Stari Prosvetni dom pa bo predelan v mizarsko delavnico za izdelovanje lesenih igrač in bo tam tudi prostora za sto fantov. Kljub temu, da morajo domačini sami nositi stroške za sedanje prostore tečaja, njihovo razsvetljavo in kurjavo ter za stanovanje učnih moči, kakor tudi nabavljati vse potrebščine za izdelavo igrač, so se že sedaj gospodarsko še dokaj dobro odrezali. Začeli so brez denarja, pa so vendar po prvem štirimesečnem tečaju, v katerem so se udeleženci naučili izdelovati igrače, mogli določiti način plačevanja. Tako fan-

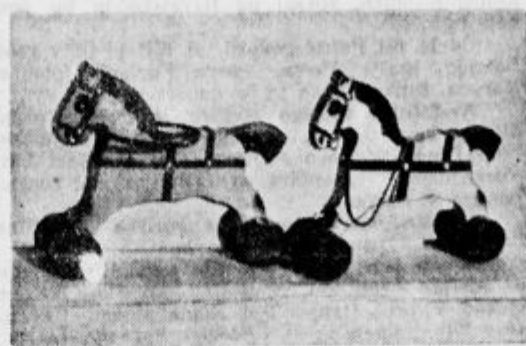

Deček struži les za igrače

tje kakor dekleta so plačani od izdelanega kosa. Tudi prodajna organizacija je deloma vpeljana in že sedaj potuje nekaj potnikov, ki prodajajo trgovcem igrače po Sloveniji in tudi po drugih delih države. Ker je pa za gospodarski uspeh takega dela treba urediti tudi trgovsko plat, je bila pred nedavnim ustanovljena zadruga »Razvoj«, ki bo kupovala in razprodajala narejene igrače. Da so naleteli te naše domače igrače povsod na dober sprejem, pa najlepše dokazuje dejstvo, da komaj sproti izdelujejo toliko lesenih igrač, kolikor jih morajo dostaviti.

Ni igrača delati igrače

V teku let bo dobrepolska igračarska obrt gotovo tako napredovala, da bomo mogli kupiti v Dobrepolski vse mogoče igrače, cenene in drage, enostavne in »kumštne«. Za začetek pa je

Izdelana konjica

vodja tečaja kaj pravilno izbral enostavne igrače za mladino, ki še ne obiskuje šole. So to najrazličnejše igrače, na kolesih seveda. Vzorce za posamezne igrače je izdelal vodja tečaja in priznati mu je treba, da je kot kipar posrečeno zadel okus časa, pri čemer je izločil vse v zadnjem času tako »sodobne« igrače, kot jih k nam pošilja tujina in ki naj ze v zgodnjih letih zastrupljajo otrokovo dušo z bojnim duhom. Vojaki, topovi, tanki in druga bojna sredstva niso prišla in ne bodo prišla na seznam dobrepolskih igrač, pač pa se izdelujejo igrače, kakor konjčki, kokoške, račke, mačke, kamela, psički, medvedki itd. Vse te lesene igrače so izžgane iz desk, niso pa polnih oblik. Za začetek je tak način izdelave lažji in tudi cenejši. Oblike so izrezane iz kuhanih desk in nato lepo poslikane z živimi barvami. Druge igrače, kakor lokomotive, vagoni, tovorni in osebni avtomobili, pa so izdelane s posebno skrbnostjo. Iz velikega števila sestavnih delov se zlepi in sestavi pisano in okusno barvano vozilo, ki je kaj lična igrači. Posebna prednost vseh teh igrač pa je v tem, da so izdelane higijensko in da v splošnem niso zblite z žebli. Klej in vijak nadoomežata žeblje in zaradi tega zdrži vsaka igrača tudi najbolj neumiljeno postopanje. Najbolj izpostavljeni deli pa so izdelani iz trdega lesa. Posebna ugodnost je še v tem, da se da vsaka igrača umiti, ker je lak zelo odporen. V prihodnjem letu bo tečaj začel izdelovati še sestavljalne in postavljalne igrače, ki so tudi primerne za šolsko mladino in ki v današnjem času mladini najbolj ustrezajo.

Miado, a pridne reke

Zanimivo je zasledovati delo v delavnici, kjer okrog dvajset fantov stoji ob skobelnikih in dela, kakor da bi bili že čisto veliki. Kljub kratki učni dobi so na tečaju izdelali že okrog 60 različnih igrač in pridni delavci so tako sposobni, da skoraj vsak napravi vsako. Saj pa jih izdelujejo tudi tako, da se nauče prav vsega. Vsak izdela igračo čisto sam. Najprej izžaga iz deske glavne oblike, nato desko očisti in obdela tako, kakor je treba. Nato na stružnici izstruži kolesca, ki jih spet očisti. Izdela še potrebne sestavne dele, kakor položno desčico, osi za kolesca itd., nato pa začne z barvanjem. Seveda nihče ne dela le po eno igračo. Vsakdo izdela naenkrat po več enakih kosov in tako postopoma izdela cel ducat istih igrač. Občudovanja je vredna iznajdljivost in spretnost mladih delavcev, ki so se vziveli z vso resnobo v delo, ki jih tudi zanima. Sami ugibajo, kaj bi napravili boljše, kaj drugače. Prav pred božičem so pod vodstvom učitelja začeli izdelovati že velike gugalne konje, ki so prav gotovo lepši kakor najdražji gugalni konji, ki smo jih doslej mogli videti v izložbah.

Lutkarski tečaj

ima vso bodočnost, da bo ustvaril novo umetnostno obrt, ki bo zaslovela tudi daleč čez meje naše države. Njegova posebnost so namreč lutke vseh najrazličnejših jugoslovanskih narodnih noš. Že sedaj izdelujejo 30 različnih parov narodnih noš, med katerimi človek ne ve, ali bi dal prednost slovenskim ali hrvatskim, ali nošam iz Primorja in južne Srbije. Prve glavice lutk so bile inozemski izdelek in s svojim izrazom niso pristojale krasnim nošam. Zato so zdaj začeli izdelovati slovenske tipe glav, kar se zlasti ugodno pozna pri moških narodnih lutkah. Te lutke prav za prav niso več igrača, ampak narodopisne figurice, ki bodo v okras vsaki sobi. Vzorec za narodne noše je učiteljica Horvatičeva vzela po Sličevih predlogih in je poskrbela, da se uporabljajo za figurice v narodnih nošah tudi pristno blago. Tako tečaj naroča za neslovenske narodne noše blago iz Beograda, Zagreba in celo iz južne Srbije in Bosne. Te figurice bodo dobrodošle tudi naši tujkoprometni propagandi in upravičeno je upanje, da se bodo zanje zanimali posebno naši rojaki v Ameriki. Poleg teh figuric pa izdeluje tečaj še navadne lutke in celo vrsto živali iz blaga. Med temi živalmi imajo seveda prednost eksotične živali.

Togal

Pri revmatizmu, protinu, išijas, prehladu, glavobolu pomagajo poznane

TOGAL TABLETE

preizkušene v tu-in inozemstvu.

Reg. br. 1347 od 24. I. 1936
Dr. Stjepanović i Pyk, Beograd

Na tisoče šivov

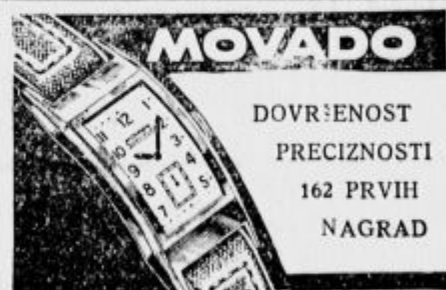
Kdo še ni v mladih letih pretipal punčki iz cunj obisti in ji pogledal, kaj ima v glavi? Vsakdo! Vendar pa nihče ni tako do podrobnosti pregledal drobčevja in kosti lutkam, kakor to stori vsaka od deklet, ki šiva na lutkarskem tečaju. Tudi pri njih velja načelo: vse je treba znati. Tako vsaka napravi najprej životek, ki ga nagači z lesno volno. Na životek je treba pritišiti noge, roke, vrat in glavo. Uvohoga neboljenca bodoče mamiče nato oblačijo po vseh predpisih. Prav pri narodnih nošah je to dokaj težko. Sešiti je treba vse spodnje perilo, ki je marsikdaj okrašeno s čipkami, nato pridejo na vrsto obleke, pokrivala in obutev. Kako drobna umetnina mora biti avba za slovensko narodno nošo, bo verjel vsak, kdor vidi male avbice, ki so vezene in okrašene prav tako okusno in dosledno kakor prave avbe narodnih noš. Seveda taka figurica ni hitro sešita. Zato tudi ni več tako poceni, kakor bi to marsikdo želel. Druge lutke pa gredo hitreje izpod šivanke. Posebno pa so dekleta spretna, kadar je treba sešiti iz blaga razne živali. Seveda mora voditeljica ves čas pomagati s svetom in navodili, saj res ni lahko izdelovati kar trideset različnih pristnih narodnih noš. S šivalnim strojem, ki je na razpolago, si večina ne more mnogo pomagati, ker je treba skoraj prav vse sešiti na roko. Kljub kratki učni dobi pa posamezna dekleta kažejo takšno spretnost in razumevanje, da bodo kaj kmalu postale samostojne umetnice. Mnoge izmed njih že sedaj delajo kar doma.

Lutke v slovenskih narodnih nošah

Narodna umetnost

V nekaj letih se bo izdelovanje igrač samo po sebi preselilo v številne domačije, kjer bo zlasti pozimi skoraj vsa družina mogla pri delu pomagati. S tem bo dosežen tudi končni smoter bodoče igračarske šole, ki bo le vzgajala naraščaj in skrbela za nove tehnične domisleke in trgovsko uspešne novosti. Vzporedno ob tem pa se bo po domovih razvila prava domača obrt, ki bo izkoriščala tehnične pridobitve sedanosti in jih oplajala s pristno slovensko domisljo, ornamentiko in bogastvom oblik, o katerem že priča naše že tako bogato narodopisje. Takrat pa Dobrepolje ne bo le živelo od igrač, ampak tudi po njih slovelo daleč naokrog, in daj Bog, da bi bilo kmalu tako!

DOVR:ENOST
PRECIZNOSTI
162 PRVIH
NAGRAD

Dekleta izdelujejo lutke

Moška delavnica za igrače

Svetovna vojna, Furlani in Slovenci

Gorica, 20. decembra.

V Vidmu je izšla knjiga: »La guerra e il Friuli« (Giuseppe Del Bianco: La guerra e il Friuli. Vol. I. Istituto delle edizioni accademiche. Udine), ki je po svoji vsebini izredno zanimiva. V njej so v celoti popisane predvojne politične borbe na Primorskem in so marsikateri pojavi svojevrstno osvetljeni. Naši zgodovinarji ne bodo mogli mimo te knjige. Za danes bi hotel opozoriti na drugi del te knjige, ki nosi tale podnaslov: »Vojaske priprave. Predvojna izvidna služba. Videmski obvestilni urad. Načrti bojne ladje. »Viribus Unitis«. Franc Petrič, ustrelen v Ljubljani.«

To poglavje je vobče zanimivo, vendar pa hočemo tukaj kot kronisti posneti le tiste odstavke, ki se tičejo Slovencev.

Leta 1910. je prišel v Gorico Luigi Federzoni, sedanjí predsednik ital. Akademije znanosti in umetnosti v Rimu, ki je dal protiaustrijski špionazi nove pobude. V Vidmu je dobil nalogo, da sprejema poročila prodajalcev časopisov Elio Luzatto. Ker pa to delo ni preveč uspevalo, je vzel vso zadevo v roko družstvo »Dante Alighieri« v Vidmu. Temu društvu so dopisovali sledeči zapiski iz bivše Avstrije: Oreste Persa, Gino Tornari, Francesco Furlani, Jožeta Furlani, Ina Persa in Adele Persa iz Gorice ter Franc Petrič iz Ljubljane. Rabili so šifrirano pisavo, čisto neposredno z Vidmom, časih pa s posredovanjem Jurija Bombiga, ki je bil goriški mestni župan in je sedaj član rimskega senata.

Leta 1914. pa je vojaško oblastvo ustanovilo poseben obvestilni urad, kateremu so postavili na čelo goriškega političnega begunca Ignacija Bresino. S tem gre vsa zadeva iz idealizma v plačano obrt. Trgovci Rasberger iz Ljubljane je bil med vsemi izvestitelji skoraj najvažnejši. Na muzikalijah in gramofonskih ploščah je nudil ital. armadi dragocena poročila. Franc Petrič se je posluževal posebnega sela, ki je imel prost dostop v italijansko kraljevino. Bil je to neki Gomilešek »da Monte Nero«. Na galski fronti je služil tem svrham neki Navratil, na srbski pa neki Basit. Vsi ti so bili deloma v neposredni zvezi z obvestilnim uradom v Vidmu, deloma pa z goriškimi zapiski, ki so sprejeta poročila tedenskega nosili v Vidmu. Ob izbruhu vojne l. 1915. so je goriška špionska pisarna preselila v Ljubljano na stanovanje Franca Petriča na Marije Terezije cesti št. 32. Petrič je pošiljal poročila Goričanu Tornariju v Ravenshoru. Tornari pa jih je preko Švice dostavljal poveljstvom v Vidmu. »Petrič, pravi naš pisatelj, »je bil mož pri šestdesetih letih, odličen domoljub, ki je razumel, da bi Slovenci v zvezi z Italijani, namesto v borbi z njimi, mogli za svobodo svojega ljudstva le pridobiti.« Petrič je bil v trgovskih zvezah z Bombigom in Bombig ga je vpeljal v videmski urad. Informacije, ki jih ji pošiljal brezplačno, so se odlikovale po važnosti in verodostojnosti. Med Petričevimi sotrudniki se je posebno odlikoval župan s Cola Andrej Rovani. Njega je vpeljal v celo zadevo lesni trgovec Brama v Gorici. Najprej je sam nosil na vojaško poveljstvo v Vidmu načrte avstrijskih utrd v Hrušici. Po izbruhu vojne je videmski središče Rovana naslovilo na Petriča v Ljubljani. Jurij Bombig in Franc Petrič sta se točno sporazumevala z videmskim uradom v smislu, da se naj pošiljajo poročila s posredovanjem Tornarija preko Švice v Vidmu.

To poslovanje pa je trajalo le par mesecev. Obvestilna služba ni bila še niti dobro organizirana, ko so švicarske oblasti prišle klet organizaciji na sled, obvestile Avstrije in izgnale Tornarija v Italijo. Ker so se že junija začele v Gorici preiskave, je Bombig zaslutil nevarnost in opozoril Petriča. Gospa Furlani, ki je nosila goriške vojaške vesti Petriču v Ljubljano, ga je takoj opozorila. Petrič ji je povedal, da je pred dvema mesecema poslal Tornarija v Ravenshor s kemičnim črnilom pisano in šifrirano pismo, v katerem se poročal o premikanju čet skozi Ljubljano.

Po švicarskih oblastvih je prišlo to gradivo na štet Tornarijeva korespondenca z Milanom v roke avstrijskim vojaškim oblastvom.

Dva dni potem je bil v Ljubljani aretiran Petrič, Oreste Persa in Avgust Marena pa v Gorici. Istočasno so zaprli tudi goriškega odveta Franca Verznassija. Vse so spravili v ljubljanske zapore.

Marena in Persa sta se zaradi pomanjkanja lokazov kaj kmalu izmazala. Ostala sta samo Petrič in Verznassij. Petrič se je v preiskavi

značajno držal. Vse je tajil, nikogar ni izdal. Verznassij je rekel Petriču:

»Tudi če me obesimo z vrvoj, ki je debelejša kakor zvonik, ne bom govoril.« Oblast je zasmila tudi Rovana, ki je pa pravočasno vse dokumente uničil, zbežal na Hrvaško in bil pozneje oproščen.

Če bi bil Petrič govoril, bi bili padli v grob Bombig, bratje Persa, gospa Furlani, fotograf Marena, župan Rovani in še marsikdo drugi.

Avstrijsko vojaško sodišče je Petriča obsodilo na smrt. Dne 2. novembra 1915 je bil ustrelen. Pred Petričevo smrtjo je bil oproščen tudi Verznassij, kateremu so očitali samo poskus pobege v Italijo.

S Petričevo smrtjo je ta goriška obvestilna organizacija popolnoma razpadla.

Nekateri pa so v tej dobi sami, brez zveze z goriško centralo opravljali vojaško izvidno službo v prid Italije. Del Biana imenuje nekateri bolj znane:

Karel Jusič, beneški Slovenec, je že več let pred vojno delal v tem poslu. Bil je l. 1912. izgnan iz Avstrije, pa je kljub temu do vojne vztrajno opravljal svoje delo. Zdi se celo, da je bilo tajnih obvestil vse preveč in preveč gorostajskih, ki so italijanskim četam ob prvem naskoku narekovala previdnost, ki se je potem izkazala za nepotrebno in škodljivo.

Modernizacija ceste Jeperca-Labore pri Kranju

V septembru je bila licitacija za modernizacijo ceste od Jeperce do Labor pri Kranju in je stavilo najugodnejšo ponudbo gradbeno podjetje inž. J. Dedek iz Ljubljane. Ministrstvo za gradbe je licitacijo potrdilo in je 9. XII. izdalo odlok, naj se podjetnik uvede v delo. Dvanajsta sekcija za modernizacijo državne ceste na Gorenjskem je to tudi storila 19. XII. Že preje pa je vodila zakoličenje nove trase na terenu. Tudi podjetje, ki bo gradilo cesto, je že v zadnjih jesenskih mesecih začelo s številnimi predpripravami. Zgradilo je ob cesti več skladišč za najrazličnejše gradivo, tako za pešek in gramoz za beton. Zgradilo je tudi barake za orodje. V zgodnji spomladi bo podjetje nadaljevalo delo, ki ga je sedaj zapadli sneg prekinil. Takrat bodo vsa dela šla s pospešenim tempom izpod rok, ker bodo vse priprave že zaključene. V mesecu maju bo podjetje začelo betonirati cesto in šele takrat bo cesta za promet zaprta. Za ta čas bo ves promet preložen na vzporedne banovinske ceste, ki vodijo čez Škofjo Loko in čez Mavčice. V zimi bodo te ceste dobro popravljene in utrjene, tako da bodo spomladi mogle lahko prevzeti nase ves težki promet.

Konec novembra je mešana komisija gradbe-

Giovanni Guyon, tedaj župnik pri Sv. Bolfenku, zadnji italijanski vasiči proti tolminski kotlini, je bil izvestitelj poveljstva konjeniške divizije v Vidmu. Dobil je par dni pred izbruhom sovražnosti vprašanje, jeli res v Kobaridu zbranih 80.000 avstrijskih vojakov. Guyon pa je odgovoril, da jih je komaj osemdeset, kar je odgovarjalo resničnemu položaju. Bil je torej točen poročevalec. Če bi bilo poveljstvo ital. armade tedaj verjelo njegovemu poročilu, bi bilo naglo udarilo čez goriško deželo proti vzhodu.

V novembru 1914 je pribežal iz Avstrije v Videm Slovenec Franc Škarlovnik, učen in visokostojen mož. Njegov prihod je vzbudil velike protiaustrijske demonstracije. Sprejeli so ga v krog neodrešenec, kakor malo pozneje nekega Slovenca, ki ga pisatelj imenuje »Janos Szimann«. Ta je pa že nekaj tednov napravil samomor. Njegov pogreb je nudil novo priliko za protiaustrijsko demonstracijo. Njegovo rakev so ovili s slovensko trobojnico in ga pokopali ob udeležbi vseh italijanskih pribežnikov iz Avstrije. Na grobu mu je govoril Franc Škarlovnik. Poudaril je suženstvo avstrijskih narodov in zato potrebo skupnega boja zoper tlačitelja. Uspeh je bil ogromen. Vsi navzoči so si prisegli zvestobo v boju zoper Avstrijo in zahtevali, naj se čimprej uresniči na bojnih poljanah.

Knjiga Del Bianchija, ki je napisana dovolj kritično na podlagi obširnega, deloma izvirnega gradiva, ima tudi za slovenskega zgodovinarja in za osveščajo najvažnejših let našega narodnega življenja prav porabne in važne podatke.

Soški

Trajno darilo za Božič!

IVAN LEGAT

LJUBLJANA

Prešernova 44

Tel. int. 26-86

MARIBOR

Vetrinjska 30

Tel. int. 24-34

ljarskega pomočnika P., ki je bil osumljen, da je zažgal, odnoso hotel zažgati drvarnico čevlarskega mojstra Plevčaka na kralja Petra cesti. Policija pa temu fantu ni mogla dokazati in ga je zato izpustila na svobodo.

c Slomoresnica mu je odrezala 4 prsta. V Bukovščaku pri Celju je pri delu slomoresnica odrezala 4 prete leve roke 22 letnemu hipecu Mlakarju.

c Morlica Mirnika Franca, o katerem smo včeraj poročali, da ga je prišla celjska policija, je ugrabil na cesti celjski mehanik Henrik Oblak. Zjutraj je šel namreč od doma v mesto. V Zavodni pri križišču cesti, ki vodi na mestno pokopališče, je aretal morlica Mirnika. Na prvi pogled ga ni spoznal, ker je bil France popolnoma drugače oblečen kot pa takrat, ko se je pri njem spopodil kolo in z njim izginil. Kolo je France prodal za din 150. Ko je g. Oblak zgrabil Franceta, ga je ta takoj spoznal. Začel se je ga otepati, toda močna Oblakova roka ga je trdno držala in ga peljala na celjsko policijo, kjer so ga zasilili.

Dol pri Ljubljani

Naš cerkveni pevski zbor vprizori na Stefan dan 26. dec. ob 8 popoldne v prosvetnem domu v Dolu dve spevoigrji, in sicer: Cerarjevo: »Čevljar in vrag« in najnovejšo Vodopivčevco: »Na trgu«. Na sporedu so tudi najnovejša umetne in narodne pesmi za mešan in moški zbor. Prijatelji lepega petja valjudno vabljeni!

Črnuče

Dekliški kroček Prosv. društva na Črnučah vprizori na Stefanovo ob 3 pop. igro v 5 dejanjih »Vestalka«.

Vrhnika

Na Vrhniki smo dobili »Prosvetni kino Vrhnika«. Za prvi spored se bo predvajal film: »Mladost kraljice« z bogatim dodatkom, v nedeljo ob 3 in 8 zvečer. Na sv. Stefanu dan bo ob 8 zvečer v Prosvetnem domu opereta »Pri treh mladenkah«, zelo mična igra, ki jo bo povzdignil še prvovrstni orkester.

Kamnik

Važni tečaji za obrtnike. Da se ugoti želji obrtniškega Kamnika in vsega okraja, so člani odbora obrtnega društva v Kamniku preskrbeli, da se bo z dnem 27. decembra ob 8 zvečer začel brezplačen obrtniški tečaj v prostorih kamniške osnovne šole. Namen tečaja je, da se posebno podeželsko obrtniško seznanijo s potrebno kalkulacijo in knjigovodstvom, ki je stebel smotnega in uspešnega gospodarstva. Za prvovrstne predavatelje je preskrbljeno in smo pripravljeni, da bodo naši obrtniki znali ceniti to priliko in se bodo tečaja polnoštevilno udeležili.

Prvovrstno primorsko črtno točijo pri Šafarju.

Trbovlje

Kino Društveni dom bo o božičnih praznikih predvajal »Maturac«, film v barvah. Za matinejo pa ob 10 dopoldne vefilm »Poročnik indijske brigade«.

Celje

c Vsem odbornicam deklških kročkov in okrožij celjske podveze sporočamo, da bodo zanje duhovne vaje v dnevih od 27. do 31. decembra. Začetek duhovnih vaj bo 27. decembra ob 5. popoldne v Domu duhovnih vaj pri sv. Jožetu. Po končanih duhovnih vajah bo podveze svet Celjske deklške podveze v Orlovskem domu v Samostanski ulici. Dekleta vabljena, da se duhovnih vaj in podveze svetla polnoštevilno udeležijo.

c Fantovski odsek je priredil v četrtek ob pol 8 zvečer v Domu božičnico, na kateri je blo obdarovanih z obleko nad 60 mladic in naraščajnikov, članom pa so priredili čajanko.

c Vincencijeva konferenca v Celju priredi na Stefanovo škročno božično revnini otrokom delavcev v Celju.

c Igra »Razvalina življenja«, katero je namerala uprizoriti na Stefanovo Prostovoljna gasilska četa v Gaberju pri Celju, je zaradi bolezni enega igralca preložena na dan 8. januarja. Vstopnice, ki so že razprodane, veljajo tudi za 8. januarja.

c Rezervni častniki, bivajoči v celjski mestni občini, naj predložijo do 30. decembra legitimacije mestnemu poglavarstvu v sobi št. 20 zaradi podaljšanja. Legitimacije je priložiti železniško znamko za 2 din, ki se dobi pri železniki blagajni.

c Kraljeva protituberkulozna liga je na svoji zadnji seji dala več podpor rezevsem. Na seji je bil tudi pogovor o osnutku pogodbe, katero naj bi Liga sprejela, odnosno sklenila s Higieniskim zavodom v Ljubljani zaradi prevzema vzdrževalnih stroškov protituberkulozne dispencerja v Celju.

c Državna deška in deklška meščanska šola uprizorita na praznik sv. Stefana v celjskem mestnem gledališču ob pol 4 popoldne božično igro »Peterčkov sanje«.

c Glas iz občinstva. Snežna odeja je pokrila tudi celjsko kotlino in dala s tem zaposlenja tudi par delavcem in mnogim hišnikom, ki morajo sedaj odstranjevati snežno plast po ulicah in pločnikih. Toda

nekateri se očitno na ta posel prav malo razumejo. Pometajo, kadar se jim zdi, in če prideš slučajno mimo kakega takega pometača, boš dobil pod noge in tudi v obraz cele oblake snega in prhvice. Res bi lahko nekateri bolj pazili pri tem poslu na mimoidoče. Končno pa le ni prijetno, če si izpostavljen takim napadom od vseh strani, saj je zima sama itak dovolj neprijetna in med ljudmi, ki niso športniki, nič kaj dosti priljubljena.

Vesele božične praznike in srečno novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem ter se priporoča za v bodoče

VALENTIN HLADIN - CELJE
PREŠERNOVA ULICA

c Avtobusni promet na lokalni progi Celje-Škofj vas se bo vrnil na sveti dan in na Stefanovo kot običajno. Da se morejo tudi gospodarsko šibkejši sloji redno posluževati te avtobusne veze, je uprava mestnega avtobusa ucedla mesečne karte s 40-50% nim popusti. Tozadevne informacije se dobe v pisarni mestnega avtobusa v Celju, Trg kralja Aleksandra 5, tel. 236.

c Prvi smučarski dan v Celju bo 6. jan. s tekmo vanjem v Liscach. Nastopili bodo vsi starostni razredi od 18. do 32. leta. Za gospode bo tek okrog 10 km, za dame pa 4 km in sicer od 18. do 20. leta.

c V kinu Union se bo predvajalo od 25. do vključno 28. dec. duhovita in vesela komedija »Zapeljivec po naročilu«. Film je pred kratkim prišel v Jugoslavijo in se bo prvič predvajal v kinu Union v Celju.

c Hmeljarsko poročilo. Po docela izčrpanih zalozah je bilo zadnjih 14 dni še nekaj zaključkov za naš letošnji pridelek iz prve roke po 33 do 35 din, iz druge tudi po 38 za kg. Letos je vse blago tako popolnoma razprodano kakor menda že dolgo ne ob tem času.

c Kdo je požigalec? — pod tem naslovom smo včeraj poročali, da je celjska policija aretirala več-

stal za žuda zgovoren. Potihoma, skrivnostno je začel razlagati zbrani družini, da bo kmalu konec vojne in da bo polje vse, prav vse drugače. (Mož je danes že star; toliko cest in poti je kot pogodbni pismonoša prehodil, da so mu omrtvele noge in ga ne nosijo več. Zdjaj živi brez pokojnine, kakor ve in zna.) Njegov optimizem se je preselil v nas in nas vse razvel. V veselem pričakovanju, kot nikoli prej, nikoli pozneje, je leta odprla ovitek in brala s trepetajočim glasom: »Dragi moj!«

Te dni se godijo v svetu velike stvari. Čeprav sem na fronti, kamor ne prode zlepa kakšna druga vest kot vest o naši zmagi, ne pa porazu. Pred kratkim sem v cerkvi trčil skupaj s svojim bratom Ivanom. Ko sva pomolila, sva šla ven in on mi je povedal marsikaj razveseljivega. Čutil sem, da se bližajo lepši dnevi. Pomirjen sem se poslovil od njega.

Toda pri vojnikih je vsak dan strašneje. Slovenske fante in može nečloveško mučijo. Za vsak najmanjši prestopok jih kaznujejo s smrtjo. Nisem mogel gledati več tega. Pisal sem g. dr. Koroscu: Hiti, vaši ljudje strašno trpijo! To pismo ni prišlo njemu v roke; zasegli so ga moji predstojniki... Mislim, da mi ni treba več pisati. Vsaš čas pridejo pome in mi poženejo kroglo v glavo. In jaz bi še tako rad živel!

Roke se mi tresejo. Vse moje misli in želje vas še enkrat objamejo po vrsti. Najmlajšega še videl nisem. Ali je zdrav? Nikoli ne bo poznal svojega očeta, sirotek...«

Teti se je utrgal glas. List ji je padel iz rok in sfrtjal na tla kot obstreljen ptič. Zakrila si je obraz s predpasnikom in se kot pijana odzibala čez prag.

Mati pa je negibno stala ob pismu in topo strmela vanj. Doslej nepoznana groza nam je napolnila srce.

»Mati! Mati!«

Gnetli smo se okoli nje, se oklepali njenih

Naš božič pred 20 leti

V tistih težkih dneh, ko je bila Evropa en sam ogenj, bruhajoč smrt in pogin, na vse strani sveta, se je naša vas stiskala med drevjem kot plaha golobica in čakala. Hrepenela je po soncu in trepetala pred poslednjo smrtno strelco. In z njo smo med strahom in upom čakali mi, ki so nam mlade oči komaj premerile bližnje grčice in so nam želje segale komaj od domačega praga do belega kruha. V tistih težkih dneh kazaleci na urah niso merili časa tako uradno, strogo in natančno kot zdaj; ves življenjski red je bil postavljen na glavo in z njim tudi ure, uradne in neuradne. Nekaterim je ura z blazno naglico prehitela, drugim se je kot smrtno zadeta zastavljala, nekaterim pa se je ustavila za zmerom. Pismonoša, ki je v našo vas nosil pošto, je imel uro, v kateri so bile združene vse napake; včasih mu je tekla prehitro, včasih prepočasi, kakor je že bilo. In tako sem ga dan za dnem čakala na pragu domače hiše in sem se tega čakanja tako privadila, da ni bilo sence nejeverje v meni. Če je prišel prav pozno. Ko pa sem ga zagledala na poti, ki drži k nam, sem stekla v hišo in zmagoslavno zaklicala:

»Že gre! Že gre!«

Hiša je oživila kot panj, ki udariš nanj s trdo roko. Mati, sestre, bratje — vsi so prihiteli v vežo in s svečanim molkom sprejeli pismo. Starejšim bratom in sestram je gorel v očeh en sam vorašaj: Ali je pisal oče?

Cemu to mrzlično zanimanje za očetova pisma, takrat še nisem vedela. Komaj šest let mi je bilo in očeta sem komaj poznala. Vrnil se je nekočkrat iz vojske domov za uro ali dve in spet odšel...

Zadnjega očetovega pisma pa tudi jaz ne bom nikoli pozabila.

Tistega dne je redkobesedni pismonoša po-

drugo in tretjo. Ko sem tako popacala vsa vrata, kolikor daleč je segala moja roka, sem se lotila še drugih vrat.

Nenadoma me je nekdo zgrabil za ramo. Preden sem mogla pogledati navzgor, so po meni že padali skeleči udarci. Na vse grlo sem zatulila. Krivčni so se mi zdeli ti udarci. Kaj morem za to, če se mi je zdela številka 40 tako važna in pomembna? Zlezla sem na peč in molčala do večera. Od daleč je odmevalo zamolklo grmenje topov. Strah in žalost sta se borila v meni. Široko odprtimi očmi sem strmela v skrbno zadelana okna. Niti žarek svetlobe ni prodiral skozi njega. S ceste je bilo slišati ropotanje vozov in peketanje konj.

Po večerji smo molili. Dolgo in goreče, kot še nikoli. Molitev je imela ta večer še poseben poudarek in pomen — to smo čutili vsi. Celo brat, ki je bil ves utrujen in zgaran, tokrat med molitvijo ni zaspal.

»Mati,« je po molitvi prekinil morečo tišino. »Mati, morda pa pride tisto, še preden očeta ustrelijo? Če pa ne pride, bomo itak vsi pomrli... Ali slišite, kako blizu je že vojska.«

Spet je bilo vse tiho. Mlajši smo zlezli s peči in se stisnili k materi. Bala sem se, da bom morala to noč spati pri sestri. Pri materi se mi je zdelo varneje. Kakor da bi me bilo srnil pred brati in sestrami, sem jo potihoma zaprosila:

»Mama, ali smem spati pri vas? Tako strah me je!«

»Pa daj, no. Samo pridna moraš biti!« Kmalu smo se umirili vsi. Samo enakomerno dihanje je motilo nočni pokoj kakor rahel šelest vetra v vrhovih.

Sredi gluhe noči je od nekod jeknil rezek strel. Zganili smo se, dvignili glave in zbegano prislunili v temo.

Brat, ki je dremal pri peči, je planil v kamro in kričnil s presunljivim glasom:

»Mati, to je bil spomin? Morda so ga prav zdajle ustreli!...«

Od nedelje do nedelje

Zunanji pregled

Francoski list »Tempe« je zapisal, da sta si zavezni Italija in Nemčija tako-je razdelili svoje vloge: Do sedaj je Nemčija imela vodilno besedo in uredila svoje težnje, Italija pa ji je zvesto stala ob strani. Sedaj nastopi doba, ko bo nekaj mesecev Italija stala v ospredju ter z zvesto nemško pomočjo uredila nekaj svojih novih težnj, nakar bo spomladi zopet nastopila Nemčija, da s podporo Italije doseže nekaj novih uspehov.

Dogodki preteklega tedna dajo temu mnenju prav, kajti italijanska zunanja politika je res ostro stopila na obzorje in italijanske težnje so se pojavile hkrati na dveh prostorih, na Sredozemskem morju in v srednji Evropi.

Italija je v svojem tisku bučno izrazila namen, da bo od Francije zahtevala nekatere stvari, ki jih smatra življenjsko nujne za obstoj svojega imperija. Njene zahteve do Francije so vse okrog Sredozemskega morja: Francoska Tunizija, francoska kolonija Džibuti, ki leži ob Abesiniji in francoska družba Sueskega prekopa.

Nemčija je bo pri tem na vse načine podpirala. Diplomatska borba se je pretekli teden tudi že začela, ker je Italija odpovedala pogodbo, ki jo je l. 1935 s Francijo sklenila glede Tunizije in Abesinije. Toda Italija se je mogočno pojavila v srednji Evropi in je bil obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana na Madžarskem v tem pogledu značilen. Italija je Madžare prišla, da se zaenkrat odpovedati svojim zahtevam po Karpatski Ukrajini, da ne bi s tem spravljali v nevoljo Nemčije, ki tega neče dopustiti, a istočasno je Madžarsko protiglašila v svoje zunanje politično območje ter jo pridobila za to, da se bo z Jugoslavijo spoprijateljila. Italija si je na ta način zavarovala južnovzhodni del Evrope, da ne bi prišel pod vpliv Nemčije in tudi ne motil delovanja italijanskega in nemškega zavezništva.

Japonska svojima evropskima zavezništoma Italiji in Nemčiji prdno pomaga na daljnem vzhodu, kjer dela Angliji in Franciji ter Rusiji težave, tako da se ne morejo z vso vmo posvetiti Evropi, kakor tudi Italija in Nemčija pomagata Japoncem s tem, da Angliji in Franciji delata težave v Evropi, da se ne moreta bolj uspešno zoperstavljati Japoncem, ko urednjujejo svoje davne sanje.

Iz Anglije in Francije so pretekli teden javili izredno velike napore v oboroževanju, kar dokazuje, da se zapadne velesile skupno z severno Ameriko tudi pripravljajo, da bodo enkrat zopet mogle prevzeti vodstvo svetovne politike v svoje roke.

Iz poljske in sovjetske Ukrajine javljajo vedno močnejšo propagando za ustanovitve neodvisne ukrajinske države, kar povzroča velike skrbi poljski in sovjetski vladi, ki čutita, da ukrajinsko propagando podpira Nemčija.

Iz Španije prihajajo vesti o neki zaroti, ki da je izbruhnila proti generalu Francu, voditelju nacionalne Španije. Ozadje te zarote še ni pojasnjeno.

Romunija se je, kakor poročajo, polastila strah, da ne bi morda spomladi postala žrtev kakšnih novih sprememb v srednji Evropi. Zato se sedaj trudi, da bi se zavarovala in je s spremembo svojega zunanje politike napovedala tudi spremembo znanje politike, ki da bo iskala prijateljske odnose z Nemčijo in Italijo. Pri Italiji bo gotovo našla razumevanje.

Notranji pregled

Po običajih parlamentarne demokracije je ministrski predsednik dr. Stojadinović podal 21. t. m. knezu-naměstniku demisijo svoje vlade. Ker je lista vlade dobila pri volitvah absolutno večino v dveh tretjinah volilnih okrajev države, in ji bo po zakonu od 370 mandatov pripadlo 306, je zopet dr. Stojadinović dobil nalog, da sestavi novo vlado. Predsednik in zunanji minister je dr. Stojadinović, notranje ministrstvo je namesto dr. Korošca, ki je kabineta zapustil, prevzel dosednji upravnik mesta Belgrada Milan Aćimović, ministrstvo za zgradbo je dobil dr. Miha Krek, ki je bil dodaj brez listnice, dočim je dosednji vodja tega resora Stojović prevzel šume in rude, ministrstvo za pošto je dobil dosednji župan Skoplja Panta Jovanović, dočim je dosednji poštni minister Vojko Čvrkić odstopil, istotako je odstopil dosednji naučni minister Magarašević, njegov resor pa je prevzel bosanski Srb Kulundžić, ki je v prejšnji Stojadinovičevi vladi imel šume in rude. V ljutomerskem okraju izvoljeni poslanec Snaj je dobil ministrstvo brez listnice, dočim sta dosedanja dva ministra brez listnice Novaković in Hodžera odstopila.

Od starih članov vlade so obdržali svoje dosedanje resore vojni minister general Nedić, trgovinski minister Ing. Kabalin, pravosodni minister Simonović, finančni minister Letica, minister socialne politike Čvetković, minister za telesno vzgojo dr. Maštrović, minister za poljedelstvo Stanković, železniški minister dr. Spaho in minister brez listnice Voja Djordjević.

Mati se je prekrizala in komaj slišno vzdihnila, ni pa smo zajokali. Bratu je bilo žal, da je izrekel strašne besede, ves potri se je obrnil in odšel na podstrežje. Nismo mogli več spati. Do jutra smo se premetavali po blazinah. Nekaj kot smrtna senca težkega, temnega je leglo na nas.

Mati je vstala, se sklonila nad najmlajšo in začela peti, da bi nam pregnala nemir iz srca:

»Trtica rodila,
oj grozdka dva, oj, grozdka dva...«

Vse življenje mi bo uganka, kje je vzela toliko moči, da je tisto noč, ki je bila zanjo najgorenjša, najstrašnejša, prebдела z veselo pesmijo na ustih, čeprav ji je prsi razganjal črn obup. Drugi dan nam je prinesel veliko presenečenje. Kar na lepem in nepričakovano se je proti večeru vrnil oče domov. Motovili smo se okoli njega in mu stiskali roke, kakor da ne bi mogli prav verjeti, ali je res on ali smo njegov duh.

Meni pa v srcu nekaj ni dalo miru. Stekla sem za materjo v kuhinjo, se privila k njej in jo vprašala:

»Mama, pa zakaj ga nisi? Saj je pisal, da ga bodo!«

»Boga zahvali, da ga nisi! Kaj bi brez očeta, sirotica!«

Njene oči so postale vlažne. Ni se mogla več premagovati. Obrnila se je in se s predpasnikom obrisala.

Meni pa otroška radovednost še smerom ni dala miru. Še tesneje sem se privila k njej in jo vprašala:

»Mama, pa kdo mu je pomagal?«

Skozi solze v materinih očeh je prisijal droben smehljaj:

»Političar!«

Onemela sem. Nisem in nisem mogla razumeti, kako more biti v eni sami besedi združeno toliko hudega in dobrega hkrati.

Ministrski predsednik dr. Stojadinović je izjavil, da ostanejo dosedanje smernice vladne zunanje in notranje politike neizpremenjene. Novi notranji minister Aćimović, ki je bil dr. Korošcu, kateri ga je bil imenoval za poljejskega upravnika Belgrada, tri leta sodelavec, je izjavil, da bo predvsem skrbel za red in mir v državi pa za osebno varnost in varnost imovine, kjer bi bila ogrožena.

Tudi v zunanje političnem pogledu se bo dosedanja smer nadaljevala, to se pravi, da se bodo ohranile in po možnosti še utrdile stare prijateljske zveze.

Jesenice

Člani lantovskega odseka pridno pripravljajo umetno drsališče na letnem športnem prostoru za Krekovim domom. Ljubitelji zimskega športa v tej panogi dobijo pri odseku vstopnico za enodneвно ali tedensko uporabo proti malenkostni vstopnini. Gorka jedila bodo na razpolago v ljudski kuhinji v Domu.

Na cesti se mu je razlila oke. Po gladki cesti skozi Jesenice je šel fant po opravkih. Naenkrat mu je spodrsnilo in je padel na obraz. Padeč na gladki cesti za mladega človeka še ni nevaren, zato očividci tudi niso pričakovali nobene nesreče. Ko pa fant le ni vstal, so pristopili k njemu in videli, da se mu je zlilo oko.

Vse pisarniške potrebščine v trgovini Krekovega doma.

Kino Krekovega prosvetnega društva predvaja za božične praznike pri eni predstavi 2 vefilma »Buocaneer« in krasni moderni pevski film »Sen o sreči«.

Gledališče in koncerti

Ljubljanska opera

»Jolanta« in »Gianni Schicchi«

Prav tako, kot se marsikdaj ne moremo navduševati za novo operno umetnino, ki se uveže kot člen v repertoar našega opernega gledališča, se moremo tokrat odkritosrčno veseliti uprizoritve enodejanske »Jolante« Čajkovskega. Morda bi imel kdo, ki si želi misliti in sodobnejših umetnin, ali krepkejših dramatičnih del, proti tej lični operi, ki je vsa kot ena sama pesem, kakšne pomisleke. Vendar je treba delo izkazati vso naklonjenost sprčo vrednot, ki se razkrivajo v vsebinski sestavi in še posebej v glasbenem delu.

Vsebinska pripoveduje o slepi kraljici hčerki Jolanti, ki jo je oče skrbno zavaroval pred spoznanjem vidnih pojavov sveta in življenja, misleč, da ji s tem prihrani muko slepote. Toda žalost in hrepenenje sta vendarle slepi mladenci stalno vzbujali slutnje, da oči niso dane človeku samo za solze in jok; in ko je to usodni poti kljub skrbni zavarovanosti srečal viteški mladenič in ji napolnil srce z nepoznano sladkostjo ter ji razkril resnico slepote in vso prelest gledanja božjega stvarstva, je vžgala ljubezen v mladenki mogočno hrepenenje po spregledanju. To hrepenenje pa ji je z zdravnikovo pomočjo končno res dalo vid. Vse to je kot pesem o romanju človekovega skozi trdno zemsko življenje, o bolečini duha v snov uklanjenega in neznanega na le čutno zaznavanje, in še o njega končnem, po doživljanju ljubezni sproženem hrepenenju po luči in po gledanju resnice, vezanem na tiho upanje, da pride skrivnostni zdravnik in podeli vid.

Kot da se vsa ta povest sprti spremeni v tone in se razvija v njih pisanih zvezah, tako se dojmi človeka glasa Čajkovskega, nemirnega in čustveno v skrajnosti začudenega, a vendar tako toplega in odkritosrčnega umetnika, ki mu je vzbudila opisana snov tako bogato tonsko fantazijo. »Jolanta« je v glasbenem pogledu vsa zavita

Kmalu zatem je bil božič. Par dni pred božičem smo zaklali pitanega prašiča, mati pa je spekla belega kruha, tako belega, kakršnega še pač nismo videli, kaj šele jedli. Pa tudi potice je napekla.

Otroci morate letos okusiti srečen božič, če dejala vsa vesela, veselje, da se je vrnil oče lahko pokažemo prav sedaj ob božičnih praznikih.

Na sveti večer je oče prinesel veliko drevo in postavil jaslice. Jaslice smo v kotu vsako leto stavili, letos pa nas je oče hotel razveseliti še z božičnim drevesom. Ko je delo dokončal, smo ga vabili, naj gre k nam na peč, da bomo skupno gledali na jaslice in drevesce. Res se je spravil med nas in z žarečimi očmi, polnimi neizmerne sreče, smo strmeli zdaj v kot na jaslice, zdaj k drevescu, zdaj k očetu.

Oče je izrazil željo, da bi zapeli. Sestra je začela, ostali z očetom vred smo pomagali.

»V kotu jaslice delam, orehe zlatim
in deteče sveto to molim, častim...«

Se smo hoteli peti, pa je vstopila mati in prinesla na mizo pogačo in pobožno naredila križ čez njo, vprašala je nekaj očeta, takrat pa sem videla, da si je oče utrl solzo sreče in veselja.

»Zdi se mi, kakor bi sanjal, prečudno lepe sanje. Ni čuda po vsem tem, skoraj ne morem verjeti več v srečo!«

Mati se je spelo ozrla na nas vse. Hotela je nekaj reči, pa je spet utihnila. Pokleknila je pred jaslice, razsvetljene od več svečk in vzela z žebila rožni venec.

»Molimo, da bi nam Božje Dete prineslo trajnega miru... Zdrava Marija... ki si ga vesela rodila...«

Tisti božič je bil najlepši v mojem življenju. Vse življenje me bodo spominjali sveti božični prazniki na tiste srečne dni neskaljenega veselja. In naj ml prinaša življenje še take viharje na pot, še take boje v dušo, v tem svetem božičnem času se umakne vse nekam v daljavo, samo mir, tih, svet mir vlada naokrog...

Tilka M.

Vsem svojim gostom iz Slovenije želi blagoslovljene božične praznike in srečno Novo leto ter se priporoča še za nadaljni obisk

„Grand Hotel Beograd“

Milan Mišić

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želim vsem svojim znanecem in prijateljem
IVAN TAVČAR - krojaški mojster
BEOGRAD - PASICEVA 7

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in
SREČNO NOVO LETO

želim vsem svojim odjemalcem

cvetličarna
Matej Lap - Beograd
SLAVIJA

ZFO

Smučski tečaj koroškega lantovskega okrožja se bo pričel na štelanovo 26. decembra popoldne. Tečajniki naj se odpeljejo z vlakom, ki gre ob 13.38 iz Maribora. Vozovnice naj vzamejo do Guštanja. Na kolodvoru v Guštanju jih bo pričakal delegat koroškega okrožja, ki jih bo potem odpeljal do Smučarskega doma, kjer se bo vršil tečaj. Snežne razmere so odlične! — Koroško lantovsko okrožje.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želim vsem svojim odjemalcem
»BUFET KRANJSKO«
Anton Gornik - BEOGRAD - Hartvigova 37

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE
PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO
1939

želim vsem izdelovalcem in odjemalcem ribniške
suhe robe Delavnica sit in rešet

EDI CVAR - BEOGRAD
GRAZUNSKA 7 — TEL. 25861

okolico, dočim se je v vlogi Nelle prav ugodno razgibala. — Baritonist Dolničar je bil pevsko trden, — prav tako tudi tenorist Rus v obeh vlogah. — Marko baritonista Hvastje je dobro dopolnil celoto. — Takisto je učinkovala tudi še vrsta manjših vlog, ki so jih gradili ge. Poličeva, in Jeromova ter gg. Perko, Skabar in Sekula. — Pevski zbor, ki nastopa v »Jolanti«, je prijal po svoji ubranosti. V. U.

Zdravstvena statistika Jugoslavije

Pred dnevi je izšla zdravstvena statistika Jugoslavije za l. 1937., iz katere posnemamo žalostno dejstvo, da ljudstvo v naši državi najbolj kosi jetika. V vseh banovinah, predvsem svedea v mestih, stoji med vzroki smrti na prvem mestu jetika. Največje število smrtnih primerov od te bolezni beleži savska banovina, pri čemer je treba upoštevati, da je to največja banovina v državi. Vendar pa se število smrtnih primerov zaradi tuberkuloze od l. 1929. dalje stalno in močno zmanjšuje. L. 1929. je bilo 41.352 primerov jetike, dočim znaša danes to število 29.323, torej za 12.029 manj. Za jetiko pridejo takoj številka, ki kažejo, koliko jih pri nas umre nasilne smrti, kamor so všeti tudi samoumori. Tukaj pa število stalno raste. Leta 1925. je bilo takih smrtnih primerov v vsaj državi 4.287, dočim znaša njihovo število l. 1937. 8.306. L. 1925. je sploh bilo število nasilnih smrti in samoumorum najnižje, kar obstoja država. Od takrat pa kriminaliteta in manjša samoumorum v naši državi zopet stalno raste.

Prepoved mešanih zakonov muslimanov

Na zasedanju širšega muslimanskega sveta v Sarajevu so sklenili pravilnik za sklepanje zakonov pred muslimanskimi verskimi oblastmi. Po tem pravilniku je prepovedano muslimanu, da bi se oženil z nemuslimanko. Izjemoma je dovoljen verski zakon med muslimanom in nemuslimanom samo v onih krajih, kjer je število muslimanov majhno. V tem primeru mora musliman prositi za dovoljenje sarajevskega rajs-ul-ulema. Dosedaj sklenjeni mešani zakoni so popolnoma ni. Musliman, ki bi se pa oženi z nemuslimanko bodisi cerkveno, bodisi izven cerkve (muslimanske namreč) ali pred drugim verskim sodiščem, se od muslimanske verske sodne oblasti ne bo legaliziral in se bo smatral kot neveljaven ter bodo doleteni člani črtali iz matic.

Poskrbimo za osirotele otroke!

Sirote, najdenki, zapuščeni ali sami sebi prepuščeni revni otroci in mnogi oni, ki žive zaradi slabih družinskih razmer življenje polno grenkobe in trpljenja, so prepuščeni dostikrat le skrbi in pripomoči oblasti, dobrodelnih društev in dobrih ljudi. Koliko gorja je naloženega revnim otrokom, ki ne vedo največkrat, kaj bo njihovo kosilo ali večerja ter hodijo raztrgani in skoraj bosi pozimi teš v šolo. Dom, ako ga imajo, jim ne more ničesar nuditi. Vzgoje so deležni le toliko, kolikor jim jo daje zato prilika, največkrat nereden obisk šol, sicer jim dajo pa navodila za bodoče življenjske ulice, ki so ji prepuščeni. Gotovo so ti najbolj potrebni pomoči in dobre roke, saj jim hkrati s telesnim propadom grozi tudi moralna propast. Take reveže sicer večinoma podpira občina, jih oskrbuje v zavodih in pri družinah, vendar je še vedno mnogo otrok, ki zaradi nezdravega okolja ne morejo in ne smejo ostati doma, kjer uživajo le slabo vzgojo. V revšini rojeni je v zgodnji mladosti občutijo vso težo življenja.

Da se obvaruje propada in zajezi pri tej mladini dostop slabih vplivov ulice, je nujno potrebno, da se primerno poskrbi za njeno bodočnost. Po dosedanjih izkušnjah mestnega socialnega urada je vzgoja otrok, ki jim je iz kateregakoli vzroka ogroženo pravilno razvijanje in rast ter poštenega človeka dostojno življenje, najprimernejše nadomestilo doma in domačega družinskega okolja, oskrba pri dobrih, zdravih in poštenih družinah. Izkušnja uči, da v večini primerov prav vse družine, ki oskrbujejo tuje otroke brezplačno, najboljše nadomeščajo dom, saj so pri teh le socialno občutje in usmiljenje ter dobrosrčnost razlog in povod za prevzem skrbi in dela za rejence.

Mestno poglavarstvo, ki skrbi za mnogo osirotele in potrebnih otrok, želi tudi drugim, ki žive v nezdravih razmerah, pomagati tako, da bi jih oddalo družinam v oskrbo. Zato vabi mestno poglavarstvo družine, ki bi bile voljne prevzeti v brezplačno oskrbo otroke, ki so zapuščeni in žive v neurejenih razmerah, ter jih dobro vzgajati, da se zgledajo v mestnem socialnem oddelku, Mladinski referat, Krekov trg 10, pritišče, kjer prejmejo vse potrebne podatke.

Cena življenja na Japonskem in harakiri

Iz vere v neporušno občestvo živih in mrtvih Japoncev se rodi ena sama vrednota: dolžnost in zvestoba

Japonci so svoj skrivnostni svet zase. Ne mejo z našimi merami, ne gledajo z našimi očmi in ne sodijo po naše. Njihova domovina prav za prav nima meje, naroda je takorekoč brezštevila. Poznajo samo eno mejo: dolžnost — to je treba izpolniti, da je življenje vredno življenja. Samo dolžnost je veličina, pred katero je treba kloniti, vse drugo je prehodno in je vseeno, ali se dogaja na tem ali na onem svetu. Občestvo japonskega naroda, živih Japoncev in mrtvih, je tako veliko in trdno, da ga noben Japonec ne more izgubiti, naj živi na tej strani ali pa preide na ono stran. Če je izpolnil svojo dolžnost, ostane v družini, ki je ena sama in sega v večnost. Zato je tostransko življenje le toliko vredno, da moreš izpolniti dolžnost do Japoncev s tega in onega sveta, do njihove brezštevne domovine in do mikada. Kadar tega ne moreš več ali si vse svoje storil, življenje ni več potrebno in ga lahko vrneš naravi, ki ti ga je posodila. To je sicer poganstvo, ki pa ima v sebi silno moč; zato se tudi ni čuditi, če so Japonci, ki so iz tega svojega duha spoznali krščanstvo in katoliško cerkev in to sprejeli, nepremagljivi in nezlomljivi.

Slavni japonski general Kiten Nogi je bil s svojo armado pred Port Arturjem. Nekega dne

Led na Labi

zelo otežkočuje plovbo. Zaledenele pa so že tudi mnoge druge severno-evropske reke. Na sliki: Laba pri Magdeburgu.

mu štabni častnik prinese novico, da je njegov sin padel v boju. Nogi se ni niti ganil, dejal je samo: »Silno sem zadovoljen.«

Nekaj tednov nato, 30. nov. 1904, je v bitki pa »grič 208« padel njegov drugi sin. Oče je ob mrtvem sinu dejal: »V čast si štejem, če je narod sprejel to majhno žrtve.«

Nogi je bil vojak. V bojih se je vedno rad kretal v prvih vrstah; naravnost užival je, če je mogel svoje življenje molče postaviti na razpolago, ne da bi ga izzivalno prodajal. Nekega dne so ga častniki le pregovorili, da se je — čeprav zelo nerad — umaknil iz prvih vrst. Vrnil se je v svoj stan. Tam ukaže bolnemu štabnemu častniku, ki je v mukah ležal na vojaški postelji, naj gre takoj v fronto, da ga bo nadomestoval. Častnik se je brez besed s težavo dvignil, posadili so ga na konja in tako poslali v temno noč proti sovražniku. Nogi je dejal: »Tako težko je bil bolan, da bi mi v postelji umrl. Pomagal sem mu, da bo umrl junaške smrti kot vojak. To je največja čast.«

Sedem let nato, 1. 1912, je umrl cesar Meidji. Ko so topovski strelci naznanili cesarjev pogreb, je v svoji hiši, na dragoceni preprogi, klečal 63 letni general Nogi, zmagovalce pri Port Arturju in napravil — harakiri, prerezal si je trebuh in umrl. Istotako je v drugi sobi napravila harakiri

njegova žena — po starem samurajskem zakonu si je prerezala grlo. — General je ob cesarjevi smrti odslužil, ob generalovi smrti je odslužila njegova žena. Tako je življenje in taka je dolžnost na Japonskem.

General Nogi uživa danes na Japonskem božje češčenje.

Harakiri je Japoncem »sveti in najbolj srečen odhod«. Vojaško življenje še danes pozna ta način smrti in ni nič tako redek, čeprav vedno vzbudi spoštovanje. V sedanjih kitajsko-japonskih vojni je neki major Kuga zašel v kitajsko ujetništvo, pa so ga Japonci z drugimi ujetniki zamejili in dobili nazaj. Osvobodeni častnik je prišel nazaj, poiskal kraj, kjer je bil ranjen in ujet in napravil harakiri. Mlad pilot si je na ta način vzel življenje, ker je v megli letel preko cesarske palače. Takrat bi mogel pogledati navdol proti cesarju, kar bi bilo žaljenje veličanstva, cesarjeve bogopodobnosti. Po taki duševni nesreči je treba oditi. Kmalu nato so si štirje častniki vzeli življenje, ker niso mogli prenesti »sramote«, da vojni proračun v parlamentu ni bil sprejet enoglasno.

O nekem dvornem uradniku pripovedujejo, da bi moral spremljati cesarja pri odhodu iz mesta, kamor je prišel na obisk. Po bogve čigavi pomoti je cesarja vodil po drugih ulicah, kakor pa je bilo prvotno namenjeno. O teh ulicah je bilo manj ljudi in manj pozdravov, kakor pa bi bilo to po onih ulicah, kjer je ljudstvo že v naprej pričakovalo. Komaj je cesar zapustil mesto, uradnik napravi harakiri.

Zgodovina tega načina smrti je velika in peštra, kakor zgodovina viteštva in viteških postav »samuraj« in stara zgodovina japonskih otokov. Ta »sveti in najsrečnejši odhod« ima svoj izvor v davni legendi. Nekoč je v bližini Tokia, že pred tisočletji, živel zelo krut knez. Neki samuraj ga je umoril. V deželi bi sicer moralo zavladati veselje, da je tako nepravilen vladar odstranjen. Samuraji, ki so ga stražili, 47 jih je bilo, pa so se zaradi svoje nepazljivosti hoteli sami kaznovati. Zbrali so se in sklenili skupno umreti. In legenda pravi, da so napravili prvi karakiri. V predmestju Tokia so njihovi grobovi, ki so kmalu postali naroden spomenik, kamor še danes ro-

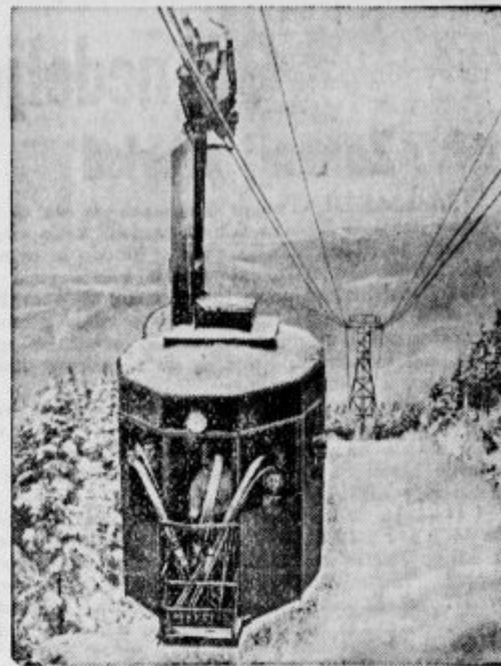
majo velike množice v žalnih belih oblekah. Tudi te samuraje častijo po božje.

Narodna japonska roža je češnjevi cvet. To je cvet vojakov, ki v njem gledajo znamenje japonskega junaškega življenja. Ta znak uči, da je življenje dar, ki ga je treba brez vsega nadaljnega dati nazaj, kadar ga velika narava pokliče.

Častna knjiga samurajev, v kateri je harakiri popisan z vsemi obrednimi posameznostmi, se imenuje bušido. To je najtrdnjša knjiga, ki je nobena doba ne more razveljaviti, ali njenih naukov odpraviti, zlasti iz armade ne. Harakiri je v tej knjigi popisan kot sveto dejanje, ki ima svoje predpisane obrede. Vsak drug način samomiranja bi bil samomor, ki je nekaj nizkotnega in poniževalnega. Harakiri pa je »sveti in najsrečnejši odhod«.

Neki samuraj, ki je razžalil svojega gospodarja, je bil s svojimi sinovi obsojen na harakiri, to je edina sprava, s katerim more plemeniti rod samurajev popraviti svoj zločin. V hiši določijo sobo za ta obred. Na blazinah ob obeh straneh sede priče in molče pričakujejo samuraja in njegove sinove. Tiho in zatopljeni sami vase, v sijajnih kimonah, se bližajo, za njimi najboljši prijatelj očeta, v zlatom pretkanji vojaški opremi in nosi dolg meč. To je izvrševalec obsodbe, kajšaku. Nemo se priklonijo na vse strani. Nato obsojeni stopi na vzvišeno blazino in sprejme meč, ki ga mu kajšaku ponudi na dragocenen krožnik. Spet se priklanjajo na vse strani. Samuraj se sleče do pasu, poklekne in napravi harakiri — in pade z obrazom naprej. Noben znak bolečine se ne sme pokazati na obrazu. Tako predpisuje bušido. Za očetom »odide« na isti način sinovi. Navadno prostovoljno ob isti uri »odide« tudi žena, za katero pa bušido predpisuje, da si prereže grlo. To je »harakiri« — »sveti in najsrečnejši odhod«.

Težko je to soditi z našimi pojmi. To je izven tiste duševne in čustvene ravni, po kateri se razgledujemo mi, zapadnjaki. Češenje prednikov, šinto, nekoliko osvetljuje pogled v japonsko vestvo. Tu ni nobenega prepada, vse je eno občestvo, zato je Japoncem tako vseeno ali živijo na tem ali pa »živijo« na onem svetu. Za krščanstvo je tu še veliko polje.

Zične železnice v Alpah so že obložene s smučmi in vozijo prve zimske goste v gore.

Pozdrav slovenskih izseljencev iz Francije

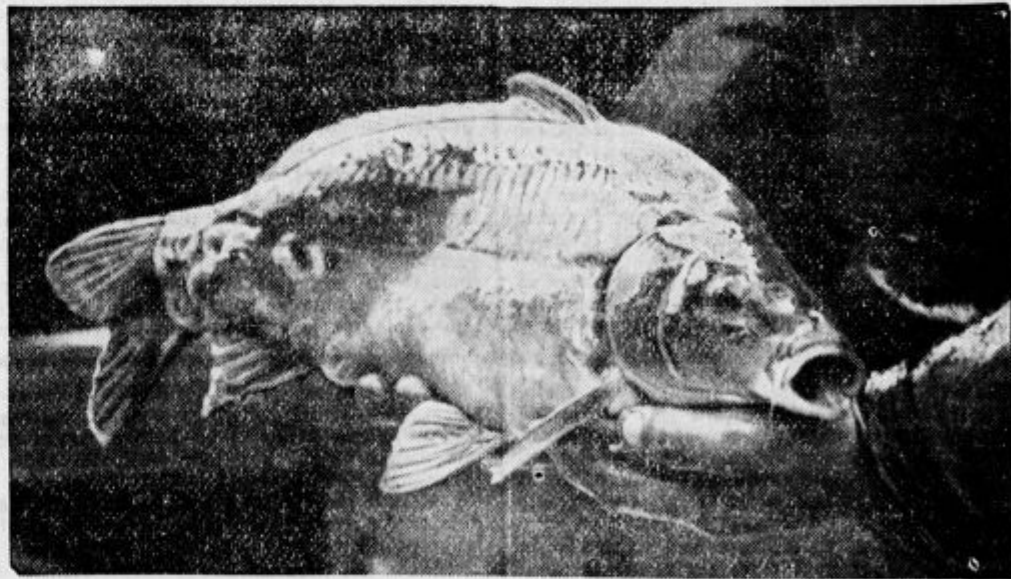
Po težkih dneh pričakovanja vojne smo zopet prosto zadihali: dolgo, še po vojni nevarnosti, ni nihče bil trdno prepričan, da bi mogli živeti v miru. Ko so se vendar vse nevihte polegile, se je začelo zopet mirno — navadno življenje: mekarji, pekarji in mesarji so zopet začeli voziti v delavske kolonije, vsi, ki so se izselili, so se vrnili zopet nazaj, društva so začela delovati, dvorane so se napolnile, vsa mesta so zopet oživele.

Da bi rojaki nekoliko pozabili skrb in žalost preteklih dni, je Jugosl. kat. misija obnem z vodstvom jugosl. šole v Merlebachu proslavila letošnje izseljensko nedeljo bolj z veseljem programom kakor doslej: vsako leto smo igrali na ta dan kako žaloigro, letos smo si izbrali žaloigro — »Beneški trojčki«. Po dopoldanski proslavi v cerkvi v Merlebachu smo s pestrnim eporedom praznovali našo nedeljo (4. dec. ravno na nedeljo patrone vseh rudarjev sv. Barbare) v dvorani Kremer v navzočnosti g. generalnega konzula Smiljanica in njegove soproge. Ko je izseljenski duhovnik začel proslavo, je bila dvorana že polna. Nastop pevskih zborov »Triglava« iz Merlebacha, »Zvona« iz Jeanne d'Arca in »Gorenjskega slavčaka« iz Stirlinga je z lepim petjem takoj naše misli popeljal v našo lepo domovino. Z navdušenim ploskanjem so se rojaki zahvalili vsem trem zborom. Prisrčen je bil nato nastop mladine pod vodstvom g. učitelja Jankoviča, ki še ni eno leto tu, pa si je pridobil erca vse zavedne slovenske mladine in žel je lepe uspehe; deklamacije, petje, mandolinski zbor iz Merlebacha in Habsterdicka, šaljni kuplet: Tabak — vse to je navzočce spravilo v najboljše razpoloženje. Pred žaloigro je nastopil na oder še g. generalni konzul, ki je v svojem govoru pozdravil vse izseljence in opozoril rojake na napredek naše mlade Jugoslavije ter izrazil prepričanje, da bo prišel čas, ko našim ljudem ne bo treba več iskati kruha po svetu, ko bo nastalo v naši domovini tako blagostanje, da bo vsak našel doma, česar potrebuje. Zopet je navdušeno ploskanje rojakov pohvalilo besede državnega zastopnika. Sledila je žaloigra: »Beneški trojčki«. Vsi igralci so bili na mestu — toda — kadar se je prikazal g. Slibar (izseljenski učitelj iz Aumetza) v vlogi beneških trojčkov na oder, takrat smo se iz srca nasmejali kot že dolgo ne. Francoski učitelji, ki so bili navzoči, so priznali, da so zaradi izbornega igranja prav mnogo razumeli. H koncu je dobila šolska mladina še darila g. generalnega konzula, za katera se mu v imenu obdarovanih prav lepo zahvalimo, nato pa so se rojaki zadovoljni vrnili domov.

Stanko iz Merlebacha

Fašistični voditelji v francoskem Tunisu obsojeni

Znani voditelj italijanskega prebivalstva v Tunisu fašist Ubaldo Rey, je bil pred sodiščem v Tunisu obsojen na tri mesece zapora ter 500 frankov denarne kazni. Ubalda Reya so obtožili, da je kriv demonstracijo proti francoski vladi, ki so se vršile 18. decembra t. l.

Božični krap — dober kos.

Koliko nad sto let stari h ljudi je v Jugoslaviji

V zadnji publikaciji naše splošne državne statistike o rezultatih ljudskega štetja iz leta 1931, ki je bilo dne 31. marca, so navedeni tudi podatki o starostni strukturi prebivalstva v zvezi s pismenostjo. Iz te statistike je razvidno, da je bilo v vsej državi starcev in starih z nad 100 leti 2231 (1124 moških in 1107 žensk). Najmanj starcev je v naši banovini, kar kaže, da drugod dosega višjo starost ljudje kot pri nas. Po banovinah se število starcev in starih z nad 100 leti razdeli takole:

	moški	ženske	skupno
dravska	—	3	3
drinska	94	104	198
donavska	22	53	75
moravska	228	192	420
primorska	22	32	54
savska	13	21	34
vardarska	377	356	733
vrhavska	113	75	188
zetska	249	262	511
Belgrad	6	9	15

K tem številkam bi bilo še pripomniti, da številke za nekatere južne banovine niso najbrž

dovolj točne in da je tam število starcev manjše kot je navedeno v statistiki, saj je težko ugotoviti zaradi pomanjkanja podatkov točno starost. Vsekakor pa to ne izpremeni dosti na dejstvu, da je v južnih banovinah več starcev in starih z nad 100 leti kot pri nas v Sloveniji in da je povprečna starost prebivalstva v južnih banovinah večja kot pri nas.

Statistika nam torej kaže, da je največje število starcev v vardarski, zetski in moravski banovini, znatno še v drinski banovini, najmanjše pa v Sloveniji in savski banovini.

Vere na češko-slovaškem

»Venkov« prinaša zanimivo statistiko veroizpovedi v češko-slovaški republiki. Po tej statistiki je izmed 9.819.000 prebivalcev 6.828.000 rimski katoliških, torej 69,5%. 731.000 prebivalcev pripada češko-slovaški državni cerkvi (7,5%), 728.000 evangelijski cerkvi (6,5%), 625.000 je brez konfesije (6,5%), grško katoliških je 510.000 (5,5%), židov 252.000 (2,5%), pravoslavnih 135.000 (1,5%) ter drugih veroizpovedi 12.000 (1,4%).

Štrajk in pendrek.

Spet je bil v Čikagu nekakšen štrajk in sicer so se prehudo sprli prodajalci časopisov, a so jih pendreki kmalu ohladili.

Izvoz sadja iz Slovenije

Poročali smo že o letošnji bogati sadni letini v nekaterih krajih bivše mariborske oblasti ter o rekordnem izvozu sadja v mesecih avgustu, septembru in oktobru t. l. Ker so zaloge sadja že izčrpane ter tudi zaradi nastopa mrzlega vremena, je letošnji sadni izvoz končan. V naslednjem navajamo še množino v mesecu novembru t. l. v inozemstvo izvoženega sadja ter končno bilanco celotnega izvoza v jesenski dobi l. 1938.

Izvoz sadja v mesecu novembru t. l. po okrajih: Maribor levi breg — nakladalna postaja Maribor glavni kolodvor 1.747.318 kg; Maribor levi breg — nakladalna postaja Pesnica 1.465.870 kg; Maribor levi breg — nakladalna postaja St. Ilj v Slov. Goricah 168.956 kg; Maribor desni breg 145.840 kg; Ljutomer — nakladalna postaja Gornja Radgona 978.723 kg; Ljutomer — nakladalna postaja Ljutomer-Križevci 236.367 kg; Celje 254.500 kilogramov; Slov. Konjice 10.000 kg; Murska Sobota 86.500 kg; Slovenj Gradec 30.000 kg; Ptuj — nakladalna postaja Moškanjci 129.190 kg; Ptuj — nakladalna postaja Ormož 98.000 kg. — Ves izvoz v mesecu novembru t. l. je znašal: 5 milij. 349.264 kilogramov.

Povečanje izplačil Zadrúžne gospodarske banke

Upravni svet Zadrúžne gospodarske banke je na zadnji seji sklenil, da bo banka s 1. februarjem 1939 osvoobodila vse stare vloge, ki so na dan 10. aprila 1934 znašale din 25.000 ali manj. Po prejšnjih izplačilnih načrtih Zadrúžne gospodarske banke so bile osvojojene vloge do din 15.000. Z novim izplačilnim načrtom prideja torej do izplačila vloge, ki so znašale 10. aprila 1934 od din 15.000 pa do din 25.000.

Na ostale stare vloge pa bo banka izplačevala tudi od 1. februarja 1939 naprej obresti za leto 1938.

Povišanje cen mleka

Prejeli smo: Po zbolšanju splošne konjunktуре je res kmečki stan ostal med pozabljenimi. Vsi stanovi so primerno dvignili cene in se s tem približali splošnemu gospodarskemu razmahu, zato moramo tudi mi kmetovalci svoje potrebe, ki jih rabimo v gospodarstvu plačevati mnogo višje, cene kmečkih pridelkov pa so ostale vedno tako nizke, da nikakor ne odgovarjajo produktivnim stroškom. Mleko, ki je edini vir dohodkov za okoliške kmetovalce, pa se prodaja zaradi nelodajne konkurence po tako nizkih cenah, da niti ne moremo govoriti o ceni, komaj o nagradi tistega, ki ga dostavi, četudi je ta pridelek povezan z velikimi stroški, preden pride na trg.

Da se cene mleka spravijo vsaj delno v sklad s produktivnimi stroški ter s cenami potrebnih, ki jih morajo kmetje kupovati, je »Mlekarsko društvo za Ljubljano in okolice« sklenilo povišati ceno mleka s 1. januarjem 1939. na dinarjev 2,50 za liter dostavljeno na dom. Vsak, ki razmere pozna, bo priznal, da je to zvišanje tako malenkostno, da produkcija mleka kmetu tudi v bodoče ne bo prinašala nobenega dobička, ampak je edini namen ta, da bodo mogli kmetje nabavljati močna krmila.

Ce tega ne bi naredili, se je bati, da v do glednem času sploh ne bo dovolj mleka na razpolago. Prepričani smo, da bodo vsi dosledno misleči odjemalci vzeli ta malenkostni povešek brez pridržka na snannje, ko jim bodo dobavitelji enotno sporočili, da bodo s 1. januarjem dalje dajali mleko po zgoraj navedeni ceni.

Pogajanja s Francijo

Pred nedavnim se je mudila v balkanskih državah posebna francoska trgovska delegacija, ki je imela namen prestudirati tamonjske trge, v koliko prideja v poštev za uvoz francoskih proizvodov in kako bi se dal promet Francije s temi državami sploh intenzivirati. V zvezi z naraščajočim deležem Nemčije v zunanji trgovini balkanskih držav, ki se javlja tako v izvozu kakor tudi uvozu, je imelo tako potovanje franc. trgovinske delegacije poseben pomen. Pojavili so se v nemškem tisku tudi glasovi, po katerih je možno sodelovanje Francije in Nemčije na zunanjetrgovinskem polju v balkanskih državah. Francoska delegacija je obiskala Bolgarijo, Rumunijo in našo državo.

Naša država ima posebno stališče v trgovinskem prometu z Francijo, ker je treba vpoštovati, da ima Francija velike kapitalne interese v naši državi in da nam je pri sedanjih razmerah v mednarodni trgovini potrebna ravno z Francijo zelo visoka aktivna trgovinska bilanca. Zaradi tega je pričakovati, da bo prišlo do pogajanj s Francijo. Prvotno so bila pogajanja določena za 20. december, sedaj pa so pogajanja preložena na januar 1939 in sicer se bodo pogajanja začela dne 10. januarja. Našo trgovinsko delegacijo bo vodil pomočnik zunanjega ministra g. Milivoj Pilja. Pričakovati je, da bo francosko stališče na podlagi poročila že omenjene študijske komisije nekoliko drugačno kot je bilo doslej običajno, ker nam hoče dati Francija večje olajšave pri našem uvozu v Francijo. Računa se, da bo zaeiguran naš državni letni uvoz v Francijo okoli 300 milij. din letno. Kakor pišejo listi, je pričakovati, da bodo ugodnosti, ki nam jih bo dala Francija, v marsičem ališne onim, ki nam jih je dala Nemčija.

Jugoslovanska kontrolna družba, d. d., Zagreb, je obnovila svojo podružnico na Sušaku. Pooblaščenec podružnice je g. Schönbaum Vilko.

Zvišanje glavnice. Paroplovna delniška družba Oceanica, Belgrad, zvišuje svojo glavnico od 15 na 30 milij. din z izdajo 50.000 novih delnic po 300 dinarjev imenske vrednosti. Vpis se je začel dne 19. decembra in traja do 31. marca 1939. Vsak lastnik delnice dobi na vsako staro delnico eno novo delnico. Ravno tako bodo potegnjene ob tej priliki iz prometa stare delnice in zamenjane z novimi.

Navajamo še celokupni letošnji izvoz sadja v inozemstvo po okrajih:

Maribor levi breg 10.557.112 kg; Maribor desni breg 560.026 kg; Ljutomer 4.249.352 kg; Ptuj 1.843.733 kg; Celje 1.018.345 kg; Murska Sobota 533.790 kg; Lendava 19.900 kg; Smarje pri Jelšah 92.290 kg; Brežice 51.100 kg; Krško 97.000 kg; Slov. Konjice 38.000 kg; Dravograd 29.300 kg; Slovenj Gradec 113.950 kg; Kočevje 23.692 kg.

Ves letošnji izvoz sadja je znašal 19.227.590 kilogramov. Če računamo vagnske pošiljke povprečno po 5000 kg je bilo v inozemstvo izvoženih 3.845 vagonov sadja. Skoraj vse sadje je bilo izvoženo v Nemčijo, le nekaj vagonov v Belgijo in CSR.

Povprečna cena za industrijsko in prešno sadje je bila 60 par do 1.20 din, potrošno in namizno sadje pa 2 din do največ 3.50 din za zimske sorte.

Iz navedenega je razvidno, da je bila letošnja sadna trgovina izredno živahna ter je vrgla našemu kmetu precej denarja.

Trgovine dne 24. decembra. Opozorjamo občinstvo, da morajo po naredbi banke uprave zapirati trgovine v soboto, dne 24. decembra že ob 17. uri (ob 5 popoldne), le delikatesne trgovine so lahko odprte do 19 ure (do 7 zvečer). Denarni zavodi v soboto, dne 24. decembra ne poslujejo.

Potovanje viceguvernerja Narodne banke dr. Belina v Berlin. Kot smo že poročali, se mudi v Parizu že nekaj dni guverner naše Narodne banke g. dr. Milan Radosavljevič. Čim se guverner vrne v Belgrad, bo odstopal prvi viceguverner Narodne banke g. dr. Ivo Belin v Berlin, da uredi nekatere stvari v našem plačilnem prometu z Nemčijo.

Licitacije: Dne 29. decembra bo v pisarni referenta inženirja štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavo gumenih cev in pancer cevi za kompresorje; dne 12. januarja za oddajo del za napravo vojaškega skladišča v Škofji Loki. — Dne 12. januarja bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo amonijakovega solitra; dne 18. januarja za dobavo kalijevega solitra; dne 19. januarja zaradi nabave raznega papirja za zavijanje.

Borza

Dne 23. decembra.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen na 237,20—238,50.

Nemški čeki so se okrepili v Ljubljani na 14,80 denar, v Zagrebu na 14,2250—14,4250, v Belgradu pa so ostali neizpremenjeni na 14,20—14,40.

Sport

Svetovno smučarsko prvenstvo 1939

Mednarodna smučarska zveza FIS prireja že petnajst let tekme za svetovno prvenstvo. Privikrat so bile te tekme neposredno po osnovanju FIS-e leta 1924. v francoskih Alpah v Chamonixu. V začetku so bile na teh tekmah samo klasične discipline in sicer tek na 18 in 50 km, v skokih ter v kombinaciji tek + skok. Po zaslugi angleške smučarske zveze, ki ima v svojem vodji Lunna navdušenega zastopnika takozvanih alpskih disciplin, se je program svetovnega prvenstva razširil z novimi disciplinami, radi katerih je bilo mnogo govora na kongresih mednarodne smučarske zveze in so predlagatelji naleteli na odločen odpor konservativnih Skandinavcev. Končno so uspeli in pri svetovnem prvenstvu imamo poleg prejšnjih disciplin še smuk in slalom za moške in ženske ter alpsko kombinacijo (smuk + slalom) in to od leta 1931. dalje.

V zimski prestolnici Poljske, v krasnih Zakopanah bo od 11. do 19. februarja 1939 svetovno smučarsko prvenstvo. Prijavili so se tudi jugoslovanski tekmovalci vseh disciplin, ker se tudi Jugoslavija poteguje da bi priredila leta 1941. svetovne smučarske tekme, takoj za Norveško, ki si je zagotovila za l. 1940. to prireditve. Zakopane so bile nekoč skromna vasica. Ta kraj Poljske je bil že tedaj obdarjen z vsemi lepotami prirode in z vsemi vrednotami za turiste in športnike. Sedaj pa je moderno športno gibanje podredilo vse zapreke daljav in lepote letne ali zimske in napravilo iz te vasice veliko in stalno napredujoče športno središče svetovnega slovesa. Danes so Zakopane mesto s 25.000 prebivalci, kjer imajo že 15.000 prenočišč za goste, ki ga posejajo v raznih letnih dohah. Okrog 50.000 ljudi pride vsako leto na daljši ali krajši oddih na ta krasni kraj poljskih Visokih Tater. Poleg tega pa je že 200.000 prehodnih gostov, ki ostanejo dan ali dva tam in ki delajo izlete po Tatrah.

Dandanes pa niso vzrok samo naravne lepote, ugodne podnebne razmere, sonce, zrak in po zimi čist sneg, ki privablja goste v Zakopane, temveč so tam še druge naprave, ki jih obiskovalci zahtevajo od letovišč. Na stoline je sijajno urejenih hotelov in penzionov, vse mogoče športne naprave od plavalnega bazena v Jasnezarowski do konjskega dirkališča s totalizatorjem velikega stadiona, veliko število tenis igrišč itd. Samo ostanki vaških lesenih hiš in stari prebivalci, ki so še obdržali svoje nekdanje slikovite noše, spominjajo na dobo kako je bilo v začetku tega stoletja v Zakopanah.

Grški boni so beležili v Zagrebu 36.65—37.05, v Belgradu 37.15—37.85.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 3.098.543 din, v Belgradu 6.370.000 din. V efektih je bilo prometa v Belgradu 1.508.000 din.

Ta teden je znašal promet na ljubljanski borzi 15.513 milij. din v primeri s 15.041, 8.431, 6.598 in 8.571 milij. din v prejšnjih tednih.

Ljubljana — tečaj s primom:

Amsterdam, 100 h. gold.	2398.86—2413.46
Berlin, 100 mark	1768.03—1781.90
Bruselj, 100 belg.	743.95—749.01
Curih, 100 frankov	996.45—1003.52
London, 1 funt	205.56—207.61
Newyork, 100 dolarjev	4381.01—4417.32
Pariz, 100 frankov	115.91—117.35
Praga, 100 kron	150.69—151.79
Trst, 100 lir	231.45—234.53

Curih, Belgrad 10, Pariz 11.67, London 20.665, Newyork 442.75, Bruselj 74.65, Milan 23.30, Amsterdam 240.50, Berlin 177.40, Stockholm 106.40, Oslo 103.85, Kopenhagen 92.25, Praga 15.125, Varšava 83.62, Budimpešta 87.50, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.11, Buenos Aires 101.

Vrednostni papirji

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 98—99, agrarji 59—60, vojna škoda promptna 467—469, begluške obveznice 89—90, dalm. agrarji 88.50—89.50, 8% Blerovo posojilo 95.50—96.50, 7% Blerovo posojilo 89—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 99—100, 7% stab. posojilo 96.50—97.50. — Delnice: Narodna banka 7700 do 7900, Trboveljska 180—190.

Zagreb. Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 97—98, agrarji 60 blago, vojna škoda promptna 465—468, begluške obveznice 90 blago, dalm. agrarji 88—88.50, 4% sev. agrarji 58—59, 8% Blerovo posojilo 96—97, 7% Blerovo posojilo 89.50—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stob. posojilo 97—98. — Delnice: Trboveljska 184—185, Gutmann 40—45, Isis 50 blago, Osj. sladk. tov. 75—110, Osječka livarna 160 den., Jadranska plovnica 300 denar.

Belgrad. Državni papirji: Vojna škoda promptna 466—466 (467.25, 466), begluške obveznice 89.25—89.50 (89.75, 89.50), dalm. agrarji 87.75 do 88.25, 4% sev. agrarji 57.50—58, 8% Blerovo posojilo 95.50—96 (96), 7% Blerovo posojilo 89.75 do 89.75. — Delnice: Priv. agrar. banka (230).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet srednji. — 26. dec. zaprt.

Sombor. Pšenica, bačka, sremska, bačka okolica Sombor 153—155, gornja bačka 155 do 157, sremska, ladja Dunav 153—155, srem. ladja Sava 150—152, slov. 153—155, južno ban. 153—155, gornja ban 154—156. — Oves bački, sremski, slavoiski 160—162.50. — Rž, bačka 137.50—140. — Koruza, bačka promptna 94—96, bač. za januar kasa duplikat 96—98, bč. sušena 108—110. — Moka, bač. Og Ogg 250—260, 230—240, 210—220.

Ne dovolite, da Vam kukavica umore
jajce v Vaše zdravlje!

Radenska
originalna, naravna in zdravilna
Je samo ena,
ona s rdečimi srel. Zdravje in užitek!

190—200, 180—170, 115—120. — Tendence neizpremenjena. Promet 49 in pol vagona.

Živina

Cene živine in kmetijskih pridelkov na sejmu v Kranju 19. decembra t. l. Dogov: 41 volov, 15 krav, 7 telet, 3 junice, 62 svinj in 69 prašičev. Prodanih: 25 volov, 8 krav, 7 telet, 2 junice, 81 svinj in 37 prašičev. Cene: voli I. vrste 6.25 din, II. vrste 5.50, III. vrste 5 din; telice I. vrste 6.25, II. vrste 5.50, III. vrste 5 din; krave I. vrste 5.25, II. vrste 4.75, III. vrste 4 din; teleta I. vrste 8, II. vrste 7 din; prašiči špeharji 10.50, prašiči pršutarji 8.50—9.50 din za 1 kg žive teže. Mladi pujski 7 do 8 tednov stari 140 do 280 din za glavo.

— Goveje meso I. vrste prednji del 10 din, zadnji del 11 din, goveje meso II. vrste prednji del 9, zadnji del 11 din, goveje meso III. vrste prednji del 8 din, zadnji del 10 din; svinjina 14 do 16 din, slanina suha 22 do 26, svinjska mast 19 din, žsti med 22 do 24 din, neoprana volna 24 do 26 din, oprana volna 34 do 36 din, goveje surove kože 8 do 11 din, telečje surove kože 11 din, svinjske surove kože 6 do 8 din za 1 kg. — Pšenica 190, ječmen 185, rž 185, oves 180, koruza 150, fižol 250 do 300 din, krompir 80 do 100, lucerna 1900, seno 75, slama 50, češplje suhe I. vrste 1200 din, II. vrste 1100, III. vrste 1000 din, pšenična moka 280 do 300, koruzna moka 225, ržena moka 300, ajdova moka 400, koruzni zdrob 275 din za 100 kg.

Cena živine in kmetijskih pridelkov v Ljubljani dne 21. dec. t. l. Voli I. vrste 6 din, 2. vrste 5—5.50, 3. vrste 4—5; telice I. vrste 6 din, 2. vrste 5—5.50, 3. vrste 4—5 din; krave I. vrste 5.50, 2. vrste 4.25, 3. vrste 2.50—3 din; teleta I. vrste 8 din, 2. vrste 7; domači prašiči špeharji 10 din, pršutarji 9 din za kilogram žive teže. — Goveje meso I. vrste, prednji del 12 din, zadnji del 14; goveje meso 2. vrste, prednji del 10 din, zadnji del 12 din; goveje meso 8. vrste, prednji del 8 din, zadnji del 10; svinjina 16—18 din, slanina 17 din; svinjska mast 20; žsti med 20 din; goveje surove kože 12 din, telečje 12, svinjske 9—12 din za kilogram. — Pšenica 190—210 din, ječmen 190, rž 185—200, oves 190—200, koruza 150—185, fižol 360, krompir 100, seno 75—90, slama 60, jabolka I. vrste 800, 2. vrste 400, 3. vrste 350, bruske suhe 800—1200, suhe češplje 800—1400, pšenična moka 330—350, koruzna moka 190—210 din za 100 kg. — Navadno mešano vino v gostilnah 10—14 din za H-ter, finejšje sortirano vino v gostilnah 16—18 din za liter.

Prireditve za praznike v Celju:

KINO METROPOL

Naš božični spored:

S NE G U L J C I C A

Walt Disneyeva umetnina po dražestni Grimmovi pripovedki iz nepozabne detinske dobe. — Film za staro in mlado.

Redne predstave: 25. in 26. decembra ob 20, 14, 16, 18.30, 20.30.

Pri tem izrednem filmu so cene malenkostne zvišane, odnosno je spremenjen vrstni red.

Otroci nad pet let plačajo cele vstopnice.

KINO UNION: Jugoslovanska premiera

25., 26., 27. in 28. decembra duhovita in najveselejša komedija sezone:

ZAPELJIVE PO NAROCILU

V glavnih vlogah nastopajo: Theo Lingon, Heli Finkenzeller, Hans Holt in Ida Wüst

Prireditve za praznike v Mariboru:

Ljudski oder »Vrtnitev«

božična igra — na Štefanovo

Mariborska koč, 1080 m, in Pohorski dom, 1090 m: —4, drobno mede, 8 cm pršila na 17 cm podlage.
Ruška koč, 1249 m: —6, drobno mede, 25 cm pršila.
Ribnica na Pohorju, 715 m: —2, drobno mede, 34 pršila.
Koca pod Kopo, 1377 m: —4, drobno mede, 35 cm pršila.
Peca, 1654 m: —4, drobno mede, 35 m pršila.
Rimski vrtele, 530 m: —4, drobno mede, 35 cm pršila.
Sodražica: —2, drobno mede, 6 cm pršila na 81 podl.
Dom na Kofcah: —4, drobno mede, 10 cm pršila na 50 cm podlage.
Koca pod Storžičem: —4, drobno mede, 10 cm pršila na 50 cm podlage.
Rakitna: —8, drobno mede, 35 cm pršila.

Smučarski tečaji v Sloveniji

Smučarski klub Ljubljana priredi smučarske tečaje za začetnike, in sicer za žensko mladino kakor tudi za dame. Tečaj za žensko mladino bo vodila zvezna smučarska učiteljica gđa. Virensova, za dame pa zvezna smučarska učiteljica ga. Tausigova. Pričetek tečaja bo 27. t. m. Zbirališče ob 14.30 pri Čadu pod Rožnikom. Oba tečaja sta brezplačna.

Obvestila športnih zvez, klubov in društev

Sportni klub Ljubljana želi vsem prijateljem in podpornikom vesele božične praznike in srečno novo leto.

SK Ljubljana obvešča vse prijavnike za izlet v Italijo (Udine-Videm, Gorica-Trst), da se odpravijo z vlakom v nedeljo 25. t. m. ob desetih preko Rakek, ker zaradi snežnih zamotov ni mogoče potovati s avtomobusom.

Smučarske banke

VARTA - akumulatorji

Zimska orig. olja

Mobil Oil Arctic Valvoline - Shell

A. GOREC

d. z o. z.

poleg nebotičnika

Grelci za šipo

Snežne verige

Žarnice proti megli

Freezon proti zmrznanju

Snežne gume Continental

Vesel Božič in srečno Novo leto!

Po slovenski domovini

Kranj

Skupno združenje obrtnikov v Kranju ponovno nujno poziva vse mojstre in pomočnike soboslikarske in plesarske stroke, da se nemudoma javijo za tečaj, kateri se vrši predvidoma začetkom meseca januarja.

Prosvetno društvo v Smartnem pri Kranju uprizaro na praznik sv. Stefana in praznik sv. Treh kraljev zabavno igrano »Danes bomo tišči«.

Nesreča prodajalke časopisov. Po vsem Kranju je dobro poznana prodajalka časopisov Agata Weisselstein, ki kljub svoji visoki starosti vsak dan dvakrat dnevno obiskuje kranjske rodbine in jim ponuja časopise, pa naj bo vreme kakršnokoli. Sedaj se je božičnih praznikov zelo veselila. Pričakovala je, da bo v soboto pred praznikom prodala veliko časopisov in si zaslužila nekaj za praznike. Toda v četrtek, 22. decembra, se je sirota spotaknila na polenu in tako nesrečno padla, da si je zlomila nogo. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

Damske klobuke in popravila dobite najceneje v salonu »Mias«, Kranj, Mestni trg 17.

Šmartin pri Kranju

† Janez Porenta. 20. t. m. je umrl po hudi bolezni g. Janez Porenta, posestnik, ustanovitelj »Kmečke zveze« za občino Stražišče s sedežem v Bitnju, član kranjskega odbora JRZ, soustanovitelj Vincencijeve konference v Šmartnem pri Kranju. V vseh teh organizacijah je bil vreden in odličen delavec. Poleg vsega je bil tudi cerkveni ključar in velik dobrotnik cerkve sv. Uršule v Bitnju. Razume se, da je bil tudi podporni član vseh katoliških organizacij. Zapisuša žalujejo ženo in sina. Pogreb je bil v četrtek v Šmartnem pri Kranju. G. Porenta je bil eden izmed tistih značajnih slovenskih in katoliških kmečkih mož, ki je delal in živel le slovenstvu, branil v svojem delokrogu katolištvo, kjerkoli je bila sila in potreba. V najhujših dneh trpljenja slovenskega naroda ni nikdar klonil, stal je veren sin katoliških staršev na braniku svobode in čuval svetlinje naših staršev do zadnjega diha svojega življenja. Ženi in otrokom in vsem sorodnikom naše iskreno sožalje. Rajnemu naj sveti večna luč!

Dol. Logatec

Kat. prosv. društvo je vpriporilo 18. t. m. igro Ben-Hur, katera je sijajno uspela v veliko zadovoljstvo občinstva. Predstava se ponovi na sv. Stefana dan ob pol 4 popoldne.

Brdo pri Lukovici

Dramatični odsek prosvetnega društva vpripori na praznik, dne 26. decembra ob 3 popoldne v dvorani na Brdu igro v 5. slikah »Črna žena«.

Šmartno pri Velenju

»Miklovo Zelo« narodno igro s petjem v šestih dejanjih (osmih slikah) vpripori na Štefanovo in na praznik sv. Treh kraljev, Prosvetno društvo v Šmartnem pri Velenju. Ker je zanimanje za to igro izredno veliko, se prično vetopnice prodajati že ob 2 popoldan, pričete igre pa je ob 3 popoldan.

Ptuj

Okrajno tajništvo JRZ v Ptuj posluje vsak delavnik od 9—12 v Vseh svetnikov ulici 11 (po leg Narodnega doma). Poslanec M. Kranjc pa bo po novem letu, kadar ne bo zadržan v Beogradu, na razpolago svojim volivcem v istih prostorih vsak ponedeljek od 8—12.

Nesreča. Na 48 letnega zidarja Čeha Ivana je pri delu zdrknil zaledeneli tram in mu močno poškodoval in zvil levo nogo. — Ko je šla 54 letna Kolarč Marija, žena poljskega delavca, jutraj k maši, ji je na spozkih tleh spodrsnilo, da je padla in dobila pri tem hude zunanje in notranje poškodbe.

Slovenska Bistrica

Slomškov dom priredi na Štefanovo po večernih velezanimivno narodno igro »Mlinarjev Janez«. Igra sama nam nazorno riše kos našega slovenskega življenja pod celjskimi grofi, ko so se neustrašeni Teharčani borili za svoje temeljne življenjske pravice.

Laško

Velika evklina loterija. Kaj lahko na tej loteriji zadenete? Premislite! Avto (tovarniško novo), motorno kolo, par volov, radijski aparat, sivalni stroj, enega izmed 24 koles in še polno drugih bogatih dobikov. Srečke so pa le po 6 din. Se je čas, da ravno ti zadenete enega izmed zgornjih dobikov. Zato ne odlašajte več! Takoj se oglasi pri razpečevalcu srečk v Tvojem kraju, ali pa naslovi dopisnico na »Loterijski odbor — Laško«, da še srečke pravočasno dobite. Denar boš nakazal po priloženi položnici. Zrebanje bo 31. decembra 1938 pod državnim nadzorstvom in bodo izžrebane številke objavljene v »Slovenec«, »Slov. gospodarju« in »Domoljubcu«. Hitro si še nabavi srečke, da se ne boš pozneje kesal!

Velika Nedelja

Umrli je Marija Medik iz Vičane v visoki starosti 78 let. Rajna je bila zadnja štiri leta pri svojem sinu, tukajšnjemu uglednemu trgovcu in posestniku g. Francu Mediku. Naj ji bo Bog milosten sodnik! Ugledni družini Medikovi naše sožalje.

Vojnik pri Celju

Za naše malčke. Naraščaj Rdečega križa na šoli v Ljubčini je priredil obdarovanje najrevnejši otrok. Obdarovanih je bilo 230 otrok z jestvinami in šolskimi potrebščinami, med temi 119 otrok z zimsko obleko in perilom, 12 učencev pa s trepežnim zimekim obuvom. Stroški za obdaritev so se krili z dohodki iger, nabiralne akcije in poklonila g. dr. Korosca v znesku din 1000 din. — Istotako je darovala kr. banska uprava za božičnico revnim otrokom na ljudski šoli v Vojniku 52 m vsakovrstnega blaga za obleke. Večje zneske so prispevale tudi pristojne občine.

Murska Sobota

Zveza poljedelskih delavcev bo letos poživila svoje delovanje s podrobnim organizatoričnim delom na našem podeželju. Načrt za bodoče delo pa bo napravila na važnem sestanku, ki bo 29. decembra ob 9 v Delavskem domu v razgovoru o potrebah našega sezonskega delavstva.

Klub prekmurskih akademikov je letos priredil akademski ples zadnje nedelje v adventu. Zato pa tudi obik ni bil velik. Naši akademiki si bodo pač morali drugje izbrati primernejši čas za podobno prireditve.

V Tišini bodo postavili javno tehtnico, ne morejo se pa odločiti za prostor, kakor je v takem primeru povsed običajno. Eni se potegujejo za prostor pred gostilno, drugi pa za prostor pred občinskim domom, kjer je več prostora za obračanje voz.

Osebnosti. G. Evgen Antauer, šolski upravitelj v Tišini, je bil postavljen za preglednika šol v lendavskem okraju. G. Antauer je znan šolnik, ki se tudi literarno prav živahno udeležuje in brez dvoma spada na tako mesto. — Samo upravna gimnazija bo z januarjem izgubila dose-danega profesorja matematike g. Franca Kalina, ki je postavljen za suplenta na II. drž. gimn. v Ljubljani. Profesor drž. relane gimnazije g. Vilko Novak je dodeljen realni gimn. v Kranju, na njegovo mesto pa je bil postavljen suplent g. Miroslav Ravbar.

Radio

Programi radio Ljubljana:

Sobota, 24. decembra: 12. Božični prihaja (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 J. S. Bach: Masa v h-molu (plošče) — 14. Napovedi — 17. Otroška ura (vod. gđa. Slavica Venceljova) — 17.30 Recitacije s ploščami — 17.50 Pregled sporeda — 18. Salonski trio (gg. Novak Karlo (violina) Comelli Ludvik (čelo), Borštnik Boris (klavir)) — 18.40 Božični običaji naših pomorcev (g. Viktor Pirnat) — 19. W. A. Mozart: Koncert za gošči in orkester (plošče) — 19.30 Božični koncert za gošči in orkester (plošče) — 19.50 Sveti večer. Sodelujejo: Radijski komorni zbor, Radijski orkester, Trnovski cerkveni zbor, Ljubljanski godalni kvartet, tenor Stritarjevih s spremni harmonija g. Filip Bernard (flavta solo), gg. A. Hebein in E. Mezogolits (duet ceter), člani radijske igralne družine in plošče — 24. Prenoš polnočnice iz trnovske cerkve.

Nedelja, 25. decembra: 9. Napovedi — 9.05 Orgelski koncert (g. prof. Pavel Rančigaj) — 9.45 Verski govor (g. prior Valerian Ušak) — 10. Prenoš cerkvene glasbe iz stolnice — 11. Koroske narodne pesnice (plošče) — 11.30 Koncert. Sodelujejo: ga. Zlata Gungjenec, sol. belgr. opere in povečan Radijski orkester — 13. Napovedi — 13.05 Tamburaški orkester — 14. Virtuoz (pl.) — 17. Praznični zvoki (plošče) — 17.15 Prenoš s razstave kanarških — 17.30 J. Haydn: Godalni kvartet (plošče) — 18. J. S. Bach: Božični oratorij, izvaja Radijski komorni zbor in orkester — 19. Prenoš iz Vatikana — 19.15 Wieniawski: Faust fantazija za soli in orkester (plošče) — 20. Ch. Dickens: Cvrček za petjo, božična igra v 3 dej. Izvajajo člani rad. igr. druž. — 21.30 Messenger: Dva goloba, suita (plošče) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Citraški trio »Vesna«.

Ponedeljek, 26. decembra: 9. Napovedi, 9.05 Koroske glasbe (plošče) — 9.15 Prenoš cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Verski govor (g. dr. Ignacij Lenček) — 10. Vesel jutranji pozdrav (igra Radijski orkester) — 11. Veseli orkestralni zvoki (plošče) — 11.30 Koncert plesne glasbe. Sodelujejo: Trboveljski pevski jazz-kvartet in šramel »Stirije fantje« — 13. Napovedi, poročila — 13.05 Vesela pesmi ob spremeljivanju harmonike. Peto g. Vekoslav Janko, spremlja g. Staniko Avgust — 14. Otroška ura (gđa. Manica Komarova) — 17. Kmet. ura: Važnost knjigovodstva v kmetijstvu (prof. Sifter Emerik) — 17.30 Veselo popoldne. Sodelujejo: g. Lupa Friderik in Radijski orkester — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Trgovci nekdanj in sedaj (Svetislav Mirošič) — 19.50 Citre solo. g. Emil Mesogolits — 20.30 Strašna sanje Toneta Smoleta leta 1838. Pisan večer o moderni plesni glasbi. Besedilo oskrbel VI. Golob. Izvajajo člani rad. igr. druž. in Adamičev orkester — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Citre in šramel (plošče).

Torek, 27. decembra: 12. Operetni napovedi (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.30 Radijski šramel — 14. Napovedi — 18. Veseli dečki pevci in godci (plošče) — 18.40 Odnos svetlega do rosenice (g. Fr. Tersegliav) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: 30 letniš Cankarjeva smrti (Ludvik Mirel) — 19.50 Vesela tedenska kronika — 20. Samospevi (gđa. Ksenija Kušej, pri klav. g. prof. M. Lipovšek) — 20.40 Za ples in dobro voljo: Jožek in Ježek ter plošče — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Kmečki trio.

Drugi programi:

Sobota, 24. decembra: Belgrad: 20. Božične narodne pesmi, 24. Zabavni koncert, 22.30 Plošče — Zagreb: 20. Božične pesmi, 20.30 Duhovna glasba, 21. Strindberg: Loom Topolisa, 21.05 Zbor, 21.35 Igra, 22.30 Božične pesmi, 24. Polnočnica — Praga: 20.30 Orkestralni koncert, 24. Polnočnica — Sofija: 19. Mandoline, 19.30 Vokalni koncert, 20. Klavir, 20.30 Orkestralni koncert, 21.45 Lahka in narodna glasba — Pariz: 19.15 Orgle in harfa, 19.35 Orkestralni koncert, 21.30 Zbor in orkester, 23. Solisti, 24. Polnočnica — Budimpešta: 18. Operni orkester, 19. Orgle, 20. Orkestralni koncert, 22.45 Plošče, 24. Polnočnica — Trst-Milan: 21. Zbor, 21.50 Prenoš, 23.15 Orgle, 24. Polnočnica — Rim-Bar: 21. Božični koncert, 23.15 Orgle, 24. Polnočnica — Dunaj: 19. Zbor, 20.10 Simfoniki, 21. Zvonjenje, 22. Orkestralni koncert, 23. Legenda sveta noč, 23.30 Prohantni, 24. Polnočnica — Iz cerkve sv. Stefana — Berlin: 20. Božični večer, 22. Božično romanje — Köln: 19. Zvonjenje, 20. Božični koncert, 20.30 Božič pri izseljenih, 21. Slavnostna glasba, 22. Božični koncert — Monakovo: 19. Orkestralni koncert, 21. Zvonjenje, 22. Legenda »Sveta noč«, 23. Božične pesmi, 24. Schubertov godalni kvartet, 24.55 Slavnostna glasba — Bernmünster: 19.15 Marijine pesmi, 19.50 Igra, 20.50 Stara glasba, 22.15 Igra »O treh kraljih«, 24. Polnočnica — Strasbourg: 20.15 Božična glasbena slika, 21. Solisti in orkester, 22. Božične pesmi, 22.55 Polnočnica.

Nedelja, 25. dec. Belgrad: 20.10 Narod. pesmi in plesi, 22.30 Lahka glasba — Zagreb: 20.05 Duhovni koncert, 21.30 Zbor, 22.30 Plesna glasba — Praga: 18. Vo-

Potrži žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem tužno vest, da je naš zvesti sodelavec, gospod

CIRIL DOLENC
ravnatelj

mirno v Gospodu zaspal.

Ohranimo ga v najlepšem spominu.
Ljubljana, 23. decembra 1938.

Uradništvo firme B. Moser, veletrgovine s vinom, Zemun III, Moserjeva 1.

Naznanjamo bridko vest, da je naš dobi oče, stari oče, tast, gospod

Franc Kraljič
posestnik

v 75. letu svoje starosti, previden a tolažili svete vere, po kratki mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal.

Na zadnji poti ga bomo spremili v soboto 24. decembra, ob 2 popoldne, iz hiše žalosti, Brest 26, na farno pokopališče v Tomišlju.

Brest, 23. decembra 1938.

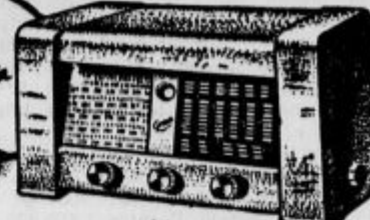
Zalujoci sinovi in hčere.

GRAETZ

Super

Muzikalno doživljanje brez primere

Generalno zastopstvo

A. VERBAJS

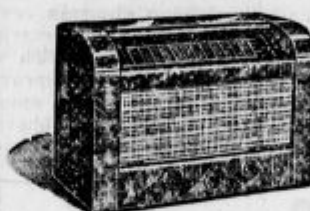
LJUBLJANA (poleg Slamiča)

6 uglašnih krogov • 6 elektron • Regulacija selektivnosti • Odlični kratkovalni pas • Magično oko • Koncertni zvočnik • Zvečana dinamika glasu

Prvi pri superju poseben varčevalni stik, ki prihrani 45% toka

jaška godba, 19.30 Božična spevoigra, 20.55 Plošče, 21.10 Nedbalov koncert, 22.30 Plošče, 22.35 Plesna glasba — Pariz: 19.45 Vederni koncert, 21.30 Humor, 22. Glasbena slika, 23. Plesna glasba — Budimpešta: 19.15 Huszkova opereta »Aranyvirag«, 22.30 Cig. glasba, 23.10 Plošče — Italijanske postaje: I. skupina (421, 304 in 263 m): 17. Varieta, 19. Vatikanski koncert, 21. Igra, 21.30 Ork. koncert — II. skupina (569, 369 in 263 m): 17. Poljski koncert, 19. Kakor I. skupina, 21. Komorni koncert, 21. Plesna glasba — III. skupina (492, 272 in 227 m): 19. Kakor I. skupina, 20.30 Alpski božič, 21.30 Lahka glasba, 22. Vok. koncert, 22.30 Plesna glasba — Dunaj-Stuttgart-Monakovo: 20. Puccinijeva opera »Turandot« — Berlin: 20. Operetni večer — Hamburg: 20. Stolnova opereta »Sinje sanje« — Bratislava: 20. Mozartova opera »Figarova svatba« — Lipsko: 19. Verdijeva opera »Don Carlos« — Frankfurt: 20.10 Slavnostni koncert — Paris Radio: 21.30 Lisztov oratorij »Legenda o sv. Elizabeti« — Strasbourg: 22.15 Alžaski božični večer.

Prispela nova pošiljka radio aparatov

SABA
HAPSCH
MEDIATOR
BLAUPUNKT

Izbirajte med najboljšimi!

„Tehnik“ Jos. BANJAI
Ljubljana, Miklošičeva 20.

Ponedeljek, 26. dec. Belgrad: 20. Gledališki prenos — Zagreb: 20. Klavir, 20.30 Praviljica, 22.30 Ples. glasba — Praga: 19. Smetanova opera »Poljub«, 19.30 Potpuri, 21.10 Plošče, 21.30 Zelinkova kantata »Jožef in Marija v Betlehemu«, 22.30 Plošče — Varšava: 19. Grothejeva opereta »Večno hropečenje« — Budimpešta: 20.10 Legende, 23. Lahka glasba, 22.45 Ork. koncert — Italijanske postaje: I. sk. pisa (421, 304 in 263 m): 17.15 Violina in klavir, 21. Violina, 21.50 Pisan koncert, 22.15 Moderni plesi — II. skupina (569, 369 in 263 m): 17.15 Plesna glasba, 21. Verdijeva opera »Macbeth« — III. skupina (492, 272 in 227 m): 20.30 Ork. koncert, 21. Igra, 21.40 Lahka glasba — Dunaj-Stuttgart: 20.15 Leharjev večer — Berlin: 20.30 Slavnostni koncert — Köln: 20.10 Leharjeva opereta »Vesela vdova« — Hamburg: 20.10 Glasbeni petpetum mobile — Köln: 20.15 Leharjeva vesela opera »Krojač Wibbel« — Frankfurt: 20.10 Joh. Straussova opereta »Cigan baron« — Monakovo: 20.10 Večer narod. pesmi —

HOHNER

NAJPOPOLNEJŠE HARMONIKE SVETA

F. SCHNEIDER

ZAGREB NIKOLIČEVA 10

Kdo vam bo sporočil vse novice iz tujine,

kjer biva nad 350.000 naših rojakov?

Naši izseljenci vam ne morejo vsega pisati, vas pa vse zanima. Zato je najbolje, ako si takoj naročite mesečnik

„Izseljenski vestnik Rafael“

ki na osmih straneh poroča o življenju in delu naših bratov in sester v tujini. Naročnina znaša letno za jugoslavijo 12 Din, za inozemstvo pa 24 Din.

Naročite si ga in pišite še danes na naslov:

Uprava Izseljenskega vestnika Rafaela, Ljubljana, Tvrševa 52

Potrži globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je dne 22. decembra 1938, ob 6 večer po kratki bolezni, previden a svetimi zakramenti, umrl naš dobi oče, stari oče, tast in svak, gospod

Franc Kraljič
posestnik

v starosti 75 let. — Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 24. decembra 1938, ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Brest št. 26, na pokopališče v Tomišlju.

Svete maše zadušnice bodo darovane v farni cerkvi Marije Tolažnice v Tomišlju.

Brest — Vrhnika — Belgrad — Notranje gorice, dne 23. decembra 1938

Janez, Stefan, Lofze, France, sinovi — Marija, Francka, Tončka, hčere in ostalo sorodstvo

LJUDSKA SAMOPOMOČ

reg. pomožna blagajna v Mariboru, Aleksandrova cesta 47
v lastni palači
naznanja smrtnih slučajev svojih članov v mesecu
novembru 1938.

Juršič Jakob, zasebnik, Maribor;
Založnik Ignac, obrtno-zadružni nadzornik, Maribor;
Skrjanc Marija, posestnica, Ljubljana;
Križanec Franc, upokojenec državnih železnic, Maribor;
Zak Rudolf, upokojenec, Maribor;
Varlec Katarina, posestnica, Blatno, p. Globoko;
Marinšek Neža, postrežnica, Ruše;
Heričko Pavel, pečarski mojster, Maribor;
Vesnjak Jozefina, vdova po zavarovalnem tehniku, Ptuj;
Vogelz Marija, učiteljica, Glogovbrod, p. Artiče;
Bren Josip, krojač, Gradec pri Litiji;
Anderlč Ema, preužitkarica, Kačji dol, Sv. Peter na Medv. selu;
Votolen Kristina, vinčarka, Ruše;
Kaučič Ivanka, zasebnica, Novo mesto;
Kuhar Jakob, preužitkar, Krčevina, p. Vurberg;
Rečnik Jurij, posestnik, Velika Mislinja;
Rajsp Jožef, učitelj, Loški vrh, p. Sv. Urban pri Ptuj;
Kučer Jožef, finančni nadzornik v pokou, Studenci;
Jamnik Aleš, preužitkar, Selnica ob Dravi;
Osenjak Marija, posestnica, Zupčja vas;
Madile Franc, mestni stavbni inženir v pokou, Maribor;
Markuš Ivan, preužitkar, Rošpoh, p. Maribor;
Paulin Alojz, veterinarski inšpektor v pokou, Ljubljana;
Mele Luka, posestnik, Slovenska Bistrica;
Misja Josip, viničar, Mali Brebrovnik, p. Svetinje;
Burkele Matija, preužitkar, Kaplja vas;
Paušek Alojzija, učiteljica, Završenik, p. Sv. Lambert;
Wolf Terezija, zasebnica, Maribor;
Habbe Karolina, vdova po delovodji tobačne tovarne, Ljubljana;
Jurič Jožef, posestnik, Pleterje, p. Sv. Lovrenc na Dravskem polju;
Semenik Marija, delavka, St. Janž pri Dravogradu;
Schuster Ana, posestnica, Slivnica pri Mariboru;
Dečman Melhior, preglednik finančne kontrole v pokou, Ljubljana;
Avgustin Marija, učiteljica, Slape, p. Ptujška gora;
Drasković Anton, učitelj, Zupčja vas 50, p. Sv. Lovrenc na Drav. p.;
Hrovat Urša, preužitkarica, Jarmovec, p. Dramlje;
Bozjak Neža, učiteljica, Bresnica, p. Sv. Lenart pri Veliki Nedelji;
Zorko Franc, učitelj, Gornji Obrež, p. Artiče;
Lajovic Franc, zasebnik, Litija;
Ribič Neža, posestnica, Zlatoličje, p. Sv. Janž na Dravskem polju;
Repina Jožef, zasebnik, Maribor.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča podpora
v skupnem znesku **dinarjev 292.340**—

Članom, ki so pristopili po 1. novembru 1933 se izplača
polna podpora — brez odbitka!

Kdor še ni član „LJUDSKE SAMOPOMOČI“, naj zahteva
brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

Blagajniško načelstvo.

Prodamo

Patent »Kraljica pečla«
ki se naloži le enkrat
dnevno, potem pa gori
ves dan, se dobi v vseh
velikostih pri A. Semenč
in drug, Ljubljana, Mi-
klošičeva cesta 15, telef.
št. 48-67. (1)

VINA

Za težko delo je močno
vino! Dobite ga najlažje v
Centralni vinarni
v Ljubljani
TELEFON ŠTEV. 25-73

CONTINENTAL

pisalni stroj za dom
in pisarno!
Samoprodaja:
Ivan Legat
Ljubljana — Maribor

Posvečajte svojo pažnjo.

Nabavite si tudi Vi za
Vašo pralnico ta čudežni
električni pralni stroj

„VICTORIA“
Glavno zastopstvo in za-
loga »VICTORIA« elek-
tričnih pralnih strojev in
centrifug

Gustav Puc, Ljubljana
Tržaška cesta 9 Telef. 26-97

Za vsako priliko
najboljše Hubertuse in
vsa druga oblačila nudi
ceneno Presker, Sv. Petra
cesta 14.

Pozor!

Prvovrstni
premog, drva, koks

po najnižjih cenah
Podobnik V.
Tržaška c. 16 — tel. 33-12

Smučti
velika zaloga, iz 1a. gor-
skega jesena, norveški
model (kelovane), kupite
ugodno pri Temel, Dra-
vograd, dravska banovi-
na. Trgovcem nizke en-
gros cene. (1)

KAPPEL

pisalni stroji — božični
seni tudi na obroke pri
Kleindienst & Posch
Maribor, Aleksandrova 44

IBBS

Roke umivate z milom!
Tudi telo umivate z milom!

Ker samo milo čisti popolnoma.
Zato umivajte tudi svoje zobe z
milom!

Ne boste občutili okusa po milu!

SPECIALNO
**MILO ZA ZOBE
GIBBS**

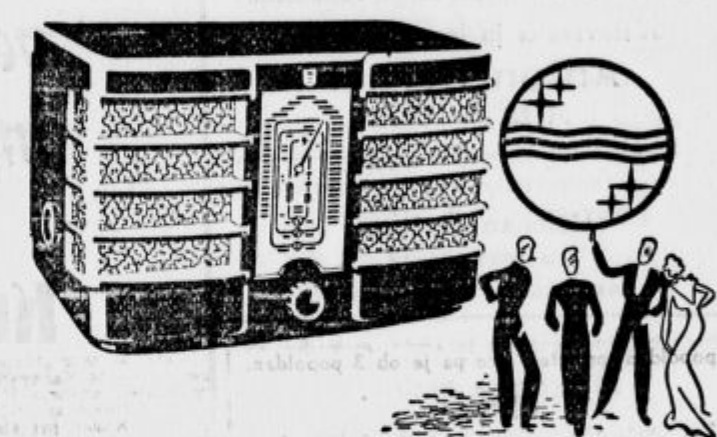
Zelo ugaja, temeljito čisti zobe
in jih obvaruje zdrave.

Poleg tega je GIBBS milo za zobe
najizdatnejše in najcenejše
sredstvo za nego zob.

Božična darila!

Ivan Kravos
MARIBOR, Aleksandrova 13.
Telefon 22-07

MALI SUPER z VELIKIM GLASOM

PHILIPS 215

Najmodernejši 3+1 cevni Superhet z oktoto kot cev za oscilacijo —
7 ugašenih krogov, kratki, normalni in dolgi valovi, dobite že
za Din 175— mesečno

Oglejte si še danes ta aparat pri

H. Suttner, Ljubljana
Aleksandrova cesta 6

Ogled in predvajanje brezobvezno. Prospekti brezplačni!

NAGLUŠNI!

Znano je, da je gluhost najbolj razšir-
jena na Angliškem. Zato ni čudno, da so
raziskovanja, ki naj bi to nadlogo od-
pravila, v tej deželi najbolj napredovala.
Po več letih znanstvenega preiskovanja
je dala družba European Vibraphon Co.,
London W.1, svoj aparat VIBRAPHON
v promet. Po razmeroma kratkem času
je dosegel aparat VIBRAPHON neopop-
redno priznanje strokovnjakov krogov
in najbolj razširjeno uporabo v številnih
deželah. Vseučiliške klinike so preisko-
vale vpliv VIBRAPHONA, o katerem so
spisane številne znanstvene knjžice.

VIBRAPHON je majhen, srebrn aparat,
ki se skoro neopazeno nosi v ušesu, brez
baterije, brez žic in brez vsakega dru-
gega priveska. Dajemo Vam priliko, da
preizkusite VIBRAPHON tekom enega
meseca, brez obveznosti nakupa ter Vas
preslamo, da izpolnite kupon in nam ga
pošljete, mi Vam bomo poslali čisto brez-
plačno naše obširne prospekte, zdravni-
ška potrdila in številna priznanja naših
odjemalcev obnem s pogoji za

30 dnevno poskušnjo

Aparati **VIBRAPHON** (dep. H. F.), Zagreb
Boškovičeva 3.

A. Uhelj, B. Vibraphon v vnanjem sluševodu,
C. Bobnik, D. Kladevec, E. Nakovalce, F. Streben,
G. Skojka, H. Evtanijeva cev.

KUPON 11. F.

Pošljite mi brezplačno in brezobvezno pro-
spekte in pogoje za 30 dnevno poskušnjo

Ime: _____
Naslov: _____
APARATI VIBRAPHON (Dep. H. F.) Zagreb, Boškovičeva 3.

Novo leto je pred durmi

Odloči se in pristopi kot član in odjemalec k

I. delavskemu konzumnemu društvu v Ljubljani

Prijaviš se lahko v pisarni, Kongresni trg 2

ki ima v Ljubljani in podeželju 34 prodajalen. — Poleg ugodnih, konkurenčnih cen, dobiš še 3%
popust. — Kolikor ostane dobička, je pa splošna zadružna last, ki služi vsem članom, celi zadrugi

Dolores Vieser:

Podkrnoški gospod

Roman. — Poslovenil Janez Pucelj.

Tedaj stopi Zavorja k Nartej v izbo vsa
zabubana v najtoplejši plašč, z volneno ruto
okrog bledlega, trdnega obraza.

»Ukazala sem zapreči vola,« reče boječe,
se popeljem v Zrele. Morda se bo dal še enkrat
preprostiti.«

Nartej se zdrzne:

»Vi, ko ste bolni?«

»O naa, mi je že spet koj dobro,« se pohlev-
no nasmehne mati Zavorja, »sem se dobro ob-
leklja in sedeti tudi znam. — Če ne grem brž,
postavi še koga drugega.«

Nartej samo molče priklima in pomoli prst
sokolu.

Zavorji zasijejo oči v neskončni prisrčnosti.
»Me je sveto, kakor da sem zdaj ozdravela,«
reče pridušeno. »Je pa tudi res, ti fant, da
hočeš ostati doma?«

»Seveda hočem,« odgovori Nartej. »Vendar
danes ne hodi z doma, rajši bi se še nekaj dni
počili.«

Tedaj se mati zasmeje:
»Počivam lahko pozdejše! Zdaj pa srečno in
Bog te obvaril!«

Stisne sinu roko in oddrobenti z negotovimi,
šibkimi koraki pred hišo, kjer že čaka vol pred
nerodnimi koli na dveh kolesih. Tevža ji pomo-
ro na nizki sedež in spet jo vola še čez strni
klanček po poti, ki vodi od hiše doli do ceste.

Kola odskakujejo skozi mesto, nato skozi ve-
likovska vrata. Dobrovoljno caplja vol zunaj me-
sta po dolgih, blatnih stegnah. Mati Zavorja sloni
sključena sama vase na trdem lesenem sedežu.
Pogledi se ji boječe obsejajo na košček rumene-
ga, ki ga je videti od daleč v srebrnem sopuhu.

Veliki, okrogli, goli vrhovi dreves se potiskajo
kakor sivi oblaki predenj.

Zavorji je tesno pri srcu. Le kako naj pove
Zrečlanu, da se mož ne razjezi še bolj? Kako
naj začne?

Lahko se tudi zgodi, da bo gospa Elizabeta
pri njem. Kaj naj stori tedaj?

Vedno bliže se primika rumeni zid; Zavorja
že lahko prepozna grad, ki stoji za njim. Širo-
ko in tehtno stoji na planici, zavarovan z glo-
bokim jarkom, po katerem teče Vankrt.

Zadaj strmi strma pečina in gozd: podkrno-
ški cerkveni gozd! Tam skačejo zajci in srnice,
lisice in jeleni, tam se valjajo po kalužah črni
divji prašiči in gori na skalnatem višavju žviž-
gajo divji kozli! Divje mačke se klatijo okrog,
dajejo mehke, tople jopice in, da se dobijo med-
vedje in risi, tudi pomnijo ljudje. Pa ti naj bi
se le rajši preselili drugam, so zavratne mrcine!

Ah, ko bi se vendar še to zgodilo, da bi ji
sin kdaj tod lovil! Da bi bil gospod te lepe
dežele, da bi imel ime in glas v zboru svetoval-
cev, bil gospod in prost podkrnoški! Moj Bog, na
kolena bo padla pred Zrečlanu, mu čevljuje po-
ljubila, šla bosa zanj na božjo pot na Sveto go-
ro, slednje leto, dokler bo kaj življenja v njej,
če ji stori to.

Zdaj zropotajo kola čez most, ki drži čez
Vankrt. Velik skedenj stoji pred grajskim zidov-
jem. Zavorja pridrži vola in zleze z voza. Noge
jo komaj še nosijo. Plaho obstoji. Ne upa si skozi
vrata.

Na pravega hlapca, ki pride z dvorišča, se
boječe obrne:

»So gospod doma?«

»So,« so še pri mizite

Zavorja potegne srebrno neško iz torbice:
»Na — pa povej gospodu, da — da jih Za-
vorja prav od srca prosi — naj bodo tako gna-
dljivi, da bi prišli prav majheno venkaj — ali
naj povedo, kje naj bi jih počakala.«

Začuden jo hlapec pogleda, vendar dobro-

dušno priklima in gre nazaj v grad. Zavorja se
nasloni drhteč na leseno steno pri skednju in
čaka.

Hlapec se vrne. Sam. Zavorja mu pohiti na-
proti:

»Kaj so rekli?«
Hlapec skomigne z rameni:
»Da so že včeraj govorili s tvojim sinom, so
dejali.«

Zavorji se naredi črn svet pred očmi.
»Drugega nič?«
»Naa, nič drugega,« zabrunda mož in odide
v skedenj.

Zdaj se pa spet lahko odpeljem proti domu,
si misli spočetka Zavorja kakor oinamljena.

»Pa ne! Tega ne naredim!« zapleni nato
v njej. »Ne grem odtod, dokler ne bom govo-
rila sama z njim! Pa če bi morala čakati do
polnoč!«

Povzame si vse moči, priveže vola k jelši in
koraci proti grajskim vratom. Kamnitna klop
stoji pod gradom. Zavorja sede trdna nanjo
in čaka.

Radovedna služkinčad šviga mimo nje, neza-
upna daga ji ovohava obleko.

Zavorja se ne meni za vse to; gleda v vodo,
ki teče zelena in tiha mimo grajskih vrat. Na
mostu leži slama in gnoj, vrabci se pulijo za žit-
no zrno. Razcapan, majhen otrok kakšnega posla
si zida hišo iz snega in blata.

Zeni ob vratih postaja mrz. Sonce zahaja
počasi za grajsko streho. V jelšah se začne mra-
čiti. Trudna zleze Zavorja sama vase. Vedno dlje
se ji zdi, da zvené glasovi z dvorišča. Voda po-
sumeva tiho in poje tako sladko. Tako ljubo —
in rahlo je bebeljal svoje dni Nartej — ko je le-
žal v zibki — in spal.

Nartej! Siloma se vrže Zavorja kvišku: ča-
kati mora in čuti!

In zares pričaka, da zagrmí na dvorišču glas
gospoda Sebastijana. In ko tresoč se skoči po-

koncu in popreži v vrata, stopi gospod Seba-
stijan venkaj — hvala Bogu sam.

»Gospod Sebastijan!«
Zavorjin tihi klic ga zaokrene:
»Zavorja!«

Pogled mu trzne temno ženi v obraz in se
spet zaokrene vstran:

»Kaj bi rada?«
»Gospod,« zajeclja Zavorja in glas ji odpo-
veduje, »prosit sem prišla — za fanta.«

»Ti ni treba! Saj je naredil po svoji glavi,«
reče gospod Sebastijan in se dela, da bi šel.

Zavorja mu zastavi pot:

»Gospod, Nartej je človek jeznoritec, ne sme-
jo gledati na to, kar govori,« zaprosi žena in
povzdigne roke. »Gospod Sebastijan, naj ne sne-
do besede zastran njegove nespamet!«

Vitez se raztogoti:

»Nespamet? Se mi pozdeva, da je rekel
povsem jasno in premišljeno, da nimava in zakaj
nimava drug z drugim ničesar opraviti! Si mu
morala natrobiti dedne reči!«

Zavorji posije globok žar iz oči:
»Gospod, svoj živ dan nisem še rekla žal
besedice čez njih!«

Premolkne in zardi, kakor da se boji, da je
izdala skrivnost.

Malce krotekije zamolija zdaj Zrečlan:
»Take upornosti —«

»Ne — on ne!« vzklikne vmes Zavorja, »
uporen pa ni, pač pa ponosen! Vse bi rad sam
naredil, vse delal po svoji glavi — noče, da bi
mu kdo kaj v dar dajal —«

»Kaj pa si pač misli, da je, ponosni gospod,
da se mu zdi za malo, da bi postal prost pod-
krnški? Hee?«

»Gospod,« reče Zavorja tiho in temno, »saj
je vendar njih otrok.«

Za utrip srca se jima potopita pogleda drug
v drugega. Tiha radost skrivnosti polne zaveza-
nosti zasije med nju.

Vesele božične praznike žele sledeče tvrdke:

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
E. Šuštaršič
sobilikarstvo

Igriška ulica 14 - Križevniška ulica 6

Blagoslovljen božič in srečno novo leto želi
Peterlin F. - Fajdiga L.
elektroinštalacijsko podjetje in trgovina
z elektro-predmeti po nizki ceni
Kamnik - Šutna

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Franc Hering
brivski salon za dame in gospode
nasproti kolodvora Jarše, Mengeš

Vesele božične praznike želi

**Hranilnica in posojilnica
v Kranju**
(Ljudski dom)

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim cenjenim odjemalcem
Franjo Vehovar. Celje
tovarna pohištva

Vesele božične praznike in srečno novo leto želim vsem svojim gostom in odjemalcem
restavracija in lesna trgovina
Anton Pernat
Meža ob Dravi

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Belcijan Boštjan
stavbeno podjetje
Javornik na Gorenjskem

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Mlekarska zadruga
r. z. z. o. z.
Na Brniku = p. Cerklje pri Kranju

Vesele božične praznike in obilo sreče v novem letu 1939 želi svojim cenjenim odjemalcem manufakturna in modna veletrgovina
Franc Dobovičnik
Celje
industrija prešitih odev in perila

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim cenjenim gostom
Roza Zamparutti
delikatesna trgovina in zajutrkovalnica
Dr. Gregorja Žerjava ulica 7

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Karol Florjančič - Celje
elektro - radio

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenj. strankam
Anton Oražem
krojaški mojster
Celje, Gledališka ulica 9

Vesele božične praznike in srečno novo leto želim vsem svojim cenj. strankam
modno krojaštvo
Smole Ivan
Št. Vid nad Ljubljano

Emil Dorn
prodaja vlaščic, zel. dom. in južnega sadja
Slov. Bistrica

Vavpotič Franc
pekarna
Slov. Bistrica

Martin Gričnik
krojaški mojster
Slov. Bistrica Vošnjakova 89

Vesele božične praznike in srečno novo leto želim vsem cenjenim gostom. Obenem priporočamo naša prvovrstna dalmatinska vina,
prošek, vermut, tropinovec in višnjevce
Nove pošiljatelj Izbrano blago!
Točimo Cankarjevo nabrežje štev. 5
I. A. SUNARA

Vse najboljše za božič in novo leto želi svojim odjemalcem in se nadalje priporoča

Škerjanc Franc
lesni trgovec
Lahovče - Komenda

Vse najboljše za božič in novo leto želi vsem znancem

LIPAR FRANC, ekonom
Našovče - Komenda

Vse najboljše za božič in novo leto želi svojim odjemalcem in prijateljem
Ambrož Maks
posestnik in mesar
Komenda

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim prijateljem in znancem

Štebe Anton
tesarstvo
Moste - Komenda

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
lesna trgovina
Ivan Veržun, Meža

Vsem mojim gostom vesele božične praznike in srečno novo leto!

Hotel KOMAUER
Meža ob Dravi

Sv. Križ pri Dravogradu
želi vsem duhovnikom, dobrotnikom in romarjem vesele božične praznike in srečno novo leto

TRIGLAV
industrija perila in oblek
J. OLUP, Ljubljana
Stari trg 2 in Pod trančo 1
želi vsem svojim cenj. odjemalcem, znancem in prijateljem
vesele božične praznike in srečno uspešno novo leto 1939

SREČNE IN VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE svojim odjemalcem želi

Al. Jeřábek
tovarna potrebščin za kadilce in galanterije
Novi Sad IV. (Petrovaradin)

Vsem cenjenim odjemalcem želi vesele božične praznike in srečno novo leto
ALOJZ GREBENC trgovina z vrečami
Ljubljana, Tyrševa cesta 36

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Fr. P. Zajec
izprašen optik in urar
Ljubljana, Stritarjeva ulica 6

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim strankam
FRANJO BELAK
inštalacijsko podjetje
za elektriko, vodovod in centralne kurjave
Celje, Za Kresijo 12 a

Vsem našim cenj. odjemalcem

se toplo zahvaljujemo za njihovo naklonjenost v letošnjem letu ter jim želimo

*vesele božične praznike
in srečno novo leto 1939*

Knjižovnica
Jugoslovanske tiskarne
Ljubljana, Kopitarjeva 61/1

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
FILIP LUKAN, mesarija
Koroška Bela

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Gospodarska zadruga
na Koroški Beli, podr. Javornik na Gor.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
BREGANT JOŽEF
damsko in moško krojaštvo - Javornik na Gor.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
JOŽE ŠMID, čevljar
Javornik št. 3 na Gor.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
„Metal“ - Primožič Jože
Javornik na Gor.

Lojze Leskovšek, krojaštvo
Sv. Jurij ob Taboru, Ojstriška vas
želi vsem svojim cenj. odjemalcem vesel božič in srečno novo leto

Vsem svojim cenj. odjemalcem želi vesel božič in srečno novo leto
IVAN STRAJHAR, kovaški mojster
Sv. Jurij ob Taboru, Kapla

Vsem svojim cenjenim gostom in odjemalcem želi vesel božič in srečno novo leto
IVAN METELAN, gostilna in mesarija
Sv. Jurij ob Taboru

Vsem svojim gostom in letoviščarjem želi vesel božič in srečno novo leto
Ludovik Plavšak
»gostilna pri Pošti« - Sv. Jurij ob Taboru

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem mojim gostom in odjemalcem
KAIZER JANKO in ZOFIJA
gostilna in mesarija v DRAVOGRADU

Motvor Grosuplje želi vsem cenj. čitateljem srečen Božič!

**OKRAJNA HRANILNICA
V SLOV. BISTRICI**

Obrestuje hranilne vloge po 4-5% — Daje posojila novih vlog v letu 1938 okrog 2,000.000 Din, posojil izdanih čez 1,000.000 Din

Od 1. januarja 1938 urejuje tekoči račun

Vse najboljše na božič in novo leto želi cenj. odjemalcem in se nadalje priporoča
J. KOSERNIK, lesni trgovec
Lahovče - Komenda

Vsem svojim cenjenim odjemalcem in vsem hmeljarjem prav srečen in vesel božič in blagoslovljeno novo leto želi tvrdka

MAKS CUKALA - Sv. Jurij ob Taboru
trgovina z mešanim blagom in izvoz hmelja

MESTNA PODJETJA MARIBOR

ŽELIJO

vsem odjemalcem električnega toka in plina, vsem ki se poslužujejo voženj z mestnimi avtobusi in ki kupujejo v prodajalni M. P., kakor tudi vsem poslovnim prijateljem

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO

Vesele božične praznike in srečno novo leto žele sledeči vsem svojim cenj. gostom in odjemalcem iz Litije - Šmartna in okolice:

Martin Kajtna
splošno kleparstvo, vodovodna
in strelovodna napeljava
Litija

Josip Borišek
gostilna in mesarija
Litija

Gostilna
pri »Gorencu«
Grbin pri Litiji

Emil Koprivnikar
mizarstvo
Litija

Ivan Jan
strojno mizarstvo in žaga
Zavrstnik

Gostilna
pri »Mestnik«
Zavrstnik

FRANC KUNSTLER
parna žaga in mizarstvo
Litija

Ernest Drčar
parna pekarna
Šmartno pri Litiji

Manufaktura
pri »Milanu«
M. Lombar
Litija

Alojz Vrhovec
mesarija
Litija

Restavracija »Pošta«
Vojko — Jela Šribar
Litija

M. Mahkovec
trgovina
Litija

Ljudmila Preželj
parna pekarna
Litija

IVAN KASTELIC
Izdeluje vsakovrstne čevlje po meri
za gospode in dame
Litija

Zahtevajte povsod

**PRISTNI
ZDRAVRSTVENI LIKER**

izdelek veležgan'arne in rastlinske destilacije

FRANC ZALETEL
ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Obenem želi vsem cenjenim odjemalcem
vesele praznike in srečno novo leto
ter se priporoča še v nadalje.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Avtoprevoznitvo AUTOPROMET
M. ČASL, GORNJI GRAD

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi gostilna
PEČANČ JANKO, METLIKA
in se priporoča še v nadalje

Vinarska in kletarska zadruga
v Metliki
vošči vsem svojim članom, odjemalcem
in prijateljem vesel Božič in srečno novo leto.

Blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto
želi svojim cenj. odjemalcem

IV. MEKE
trgovina z mešanim blagom
Središče ob Dravi

Vesele božične praznike
ter srečno in zadovoljno novo leto
želi vsem svojim naročnikom

Šolar Ivan
autopromet
Bled II, tel. 270

Vesele božične praznike
in srečno novo leto
želita svojim cenj. gostom
Božič Ivan in Neža
gostilna Vikrče, p. Medvode

**Podružnica „Slovenca“
Jesenice**

želi vsem cenj. naročnikom
in čitateljem ter prijateljem

vesele božične praznike

Hranilnica in posojilnica v Kamniku (Šutna 22)

reg. zadr. z neom. zav.

Obreduje hranilne vloge

do 5%

Jamstvo presega večkratno vrednost vseh vlog
Mladini priporoča hranilnike

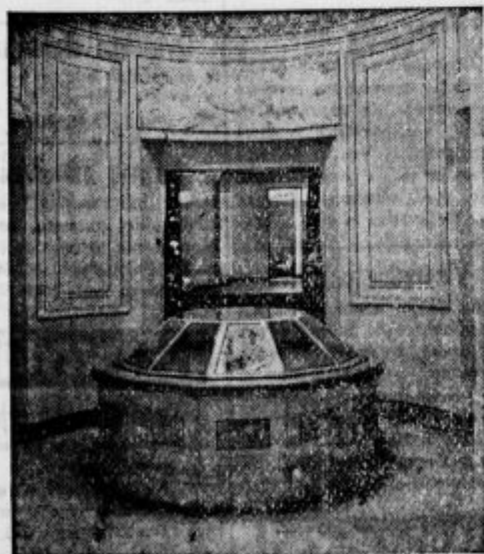
Daje posojila na vknjižbo in menice

Poštni ček. rač. št. 11279

Telefon št. 16

Vesele božične praznike in
srečno novo leto želita
Ivanka in Ignac Strmole
gostilna in mizarstvo — Tržišče, Dolenjsko

Vesele božične praznike
želi vsem obiskovalcem ter se nadalje priporoča
Aleksander Majcen
gostilna pri »Stari pošti«

Zdravilišče Dobrna

vas vabi tudi
v zimskem
času v objem
svojih toplih
vrelcev

Vesele božične
praznike in srečno
novo leto 1939
želi trgovina

O. ŠTUM, METLIKA

Srečne in blagoslovljene
božične praznike
želi svojim cenjenim naročnikom

Anton Kos

strojno mizarstvo

KRANJ - KLANC

Priporočam se za nadaljno naklonjenost

Vesele božične praznike
in srečno novo leto
želi vsem cenj. gostom in odjemalcem

M. ZIVEC
gostilna in trgovina s kurivom
Cesta 29. oktobra 17
LJUBLJANA

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi svojim cenjenim gostom

pivovarniška restavracija Tscheligi
M. J. GOLOB, Maribor

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

reg. zadruga s neom. zav.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6
v lastni palači

obreduje hranilne vloge najugodnejše

Novc in stare vloge, ki se v celoti vsak čas razpo-
ložijo, obreduje po 4 %, pred odpovedi do 5 %

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem cenjenim odjemalcem

Vidmar Jože

manufakturna in modna trgovina

Centrala KRANJ — podr. TRŽIČ

Lastna izdelov. klot. odej

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din, šenitovanski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba orložitli znamko.

Službe iščejo

Cerkovnik
Izvešan, vojašine prost, vošč poljedelstva, lače službo za takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 19825.

1000 din nagrade
dam onemu, ki mi preskrbi službo v tovarni ali v skladišču. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Potrebni« 19894 (a)

Samostojen uradnik
lače službo, najraje pri kakšnem podjetju. — Natančnejše informacije v upravi »Slov.« pod »Samostojen uradnik« 19747.

Trgovska pomočnica
zelo agilna in prikupljiva, z večletno prakso, želi premeniti službo — najraje v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« 19885 (a)

Prodajalka
možane stroke, z večletno prakso, želi službo s 15. januarjem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Agilna« 19235. št. 19928. (a)

Zdravniku v pomoč
za asistiranje pri ordinaciji in event. tudi gospodinjstvu, gre mlada, in zdrava gospodinja. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zdravnik« 19830

Želim premeniti službo
upravnik ali obrtnik večjega posvetstva. — Sem pošten, trezen, star 39 let, neženjen. — Vlozim tudi kavelje, ako je potrebno. Vole Jože, Rateš-Planica. (a)

1000 din nagrade
dobi, kdor preskrbi 40 letnemu zasebnemu uradniku službo v pisarni, skladišču, trafiki ali slihu. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Marjiti« in poštom 19647 (a)

Vajenci

Slasličarskega vajenca
sprejme takoj »Vitamini«, Ljubljana, Masarykova 46.

16 letni fant
se želi izučiti avtomobilne obrti. Naslov v podružnici »Slovenca« v Novem mestu pod št. 200. (a)

Ženitbe

Starejša vdova
hišna posestnica — želi znanja s starejšim dobrih gospodom. Pohudbe pod »Slovenca« v Celju pod št. 19671. (2)

Gostilničar
dobro situiran, srednjih let, želi znanja s pošteno dobrotno gospodinjstvom ali vdovo brez otrok, zaželeno nekaj dote za otvoritev trgovine. Samo reane ponudbe je poslati upravi »Slovenca« pod »Duševno življenje« št. 19920.

Trgovsko naobražen
podjeten, s dvema obrtoma, srednjih let, s kapitalom ca. 80.000 din, bi se priženil k poštenim hišnim primernim obrti. Tajnost zadržana. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pridne roke, svesto srce« št. 19920. (3)

Samostojen obrtnik
z dobre eksistenco, čedne postavbe, star 33 let, s lastno hišo, posedujem premoženja čez 200.000 din, poročim čedno gospodinjstvo ali vdovo s premoženjem ali gotovino. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Oboljeletranska simplicitas« št. 19918. (2)

Objave

Zahvala
Gospodu primariju dr. J. J. se iskreno zahvaljujem, ker mi je kot slepi s uspešno operacijo vrnil vid. Bog plačaji Marija Kocjan, Kranj. (a)

Poznani SALVAT-CAJ

Lekarne OLIVE (Prag) zopre
ŽOLČNE KAMENČKE
IN BOLEZNI ŽOLČNEGA MEHURJA
dobite pri glavnem zastopniku
LEKARNI PRI SV. IVANU
Kaptol 17 ZAGREB Kaptol 17
Prospecte o zdravljenju pošljemo zaštom.
Varujte se imitacij! O. reg. 8. br. 27670

Službodobe

Fanta
pridnega, poštenega sprejme v učenje Alojzij Piber, trg. vrtnar, Bled. (b)

Kuharico
ki opravlja tudi druga hišna dela, iščem s 1. januarjem 1939. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 19883 (b)

Pridno dekle
ki zna tudi kuhati — se sprejme. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Zvesta« št. 19811. (b)

Ekonom-vrtnar
dober živinorejec — se sprejme. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Jahač« št. 19.699. (b)

Korespondentko
sprejme veletrgovinca v Ljubljani. Reflektira se na mlajšo moč s perfektnim znanjem srbohrvaščine, nemščine in po možnosti italijanščine. — Nastop februarja 1939. — Pismene ponudbe v upr. »Slov.« pod »Perfektna moč« št. 19826. (b)

Poslovodja (-kinjo)
se sprejme s 1000 din mesečne plače in provizijo. Samo oseba, ki se na podjetju lahko udeležuje s 10.000 do 15.000 din, pridaje v postev. — Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Doživljenska preskrba« št. 19792. (b)

Sobarico
mlajšo moč, s daljšo prakso in s znanjem nemščine, sprejme prvotni hotel v Ljubljani. — Ponudbe s sliko in s točnim opisom vseh dosedanjih služb na upravo »Slov.« pod »Hotelska sobarica« št. 19.695. (b)

Oskrbnik (šafar)
za sadno in vinogradniško posestvo v Jeruzalemu pri Ljutomeru, s delovnimi močmi, se takoj sprejme. — Ponudbe pod »Jeruzalem« št. 1647 v upravo »Slov.« v Mariboru. (b)

40 let staro žensko

zdravo, pošteno, zmoglo voditi kuhinjsko gospodinjstvo, in 15 letnega fanta, razumnega, čednega — sprejemam. Dopise v upravo »Slov.« pod »Bulet« št. 19839. (b)

Dekle
starejšo moč, katere zna tudi kuhati in je vajena vseh gospodinjstvih del, sprejme takoj v službo Anica Gašperin, trgov., Begunje pri Lescahu. (b)

Stalno službo dobi
kdor vloži 5000 din kavelje v že obstoječo kovinsko podjetje. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Kovinsko podjetje« št. 19840. (b)

Železničarji!
Učenje za fotografsko obrt in trgovino sprejemam takoj. Oskrba v hiši. Ponudbe s sliko na upravo »Slovenca« pod »Veselo do moderne fotografije« 19836 (b)

Mladenčica
absolutna vinarska, sadjarske šole, pridnega, poštenega, sprejme večja vinogradna posest. Hrana, stanovanje in primerna plača. Ponudbe s prepisi spričeval na upravo »Slovenca« pod »Dolenjsko« 19647 (b)

Gospodinja-kuharica
v obojem prvotna, 14 let v dveh duhovskih hišah s večje ekonomije, 11 let pri večji trgovski družbi s poljedelskimi pridelki na Mariborskem, lače službo. Govori slovensko, češko, nemško. Zmogla večje kavelje. Najboljša spričevala. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Gospodinja« 19877. (b)

Ženska
inteligentna, s znanjem slovenskega, hrvatskega in nemškega jezika, ki ima veselje za propagandno kuhanje po trgovinah, za potovanje, dobra gospodinja, se lače. Prednost imajo trgovsko naobražene in tiste, ki so že opravljale slične posele. — Lastnorodno pisane ponudbe upravi »Slovenca« pod zn. »Degustateuse« 1786. Namestitve stalna.

Mlad fant

zdrav in priden, star 15 do 18 let, pripraven za vsako delo, poštenih staršev, se sprejme takoj. — Naslov v upravi »Slovenca« 19846 (b)

Gospodinja

pridno in zvesto, sprejme s novim letom župnišče na deželi. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 19896 (b)

Mlad kmečki fant

ki ima veselje do tovrnega avtomobila, dobi službo. — Kavelja 20.000 din. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Avto« 19905 (b)

Tekstilno zastopstvo

domaših in tujih tvornic za Bačko, Banat, Srem in Slavonijo prevzame Arilce s dobrimi priporočili. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »S. M. 15« 19889 (b)

Gospodično

srednjih let, mirnega značaja, večšo nemščino — sprejme bolehnega gospodičnega na deželi. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Logatec« št. 19634. (b)

ZENITH
Točna ura
vodilna svetovna znamka
odslej v vseh strokovnih delavnicah

Raznašalec kruha
vojašine prost, s dobrim spričevalom, ne starejši od 30 let, dobi stalno službo. Nastop s novim letom. Franc Dekl, Ruše 29. (b)

Stalno službo
lahko dobi s 1. januarjem oseba, ki ima nekaj hišnih gotovine. Vprašanja upravi »Slovenca« pod »Tako« št. 19917. (b)

Lahko službo
dobijo osebe za zbiranje naročil za veletržne predmete; začetna plača 700 din in provizija. — Ponudbe s namko upravi »Slovenca« pod »Trajna služba« 19946. (b)

Perfektna kuharica

s znanjem tudi diabetične kuhe, se lače za takoj ali kasneje k dvema osebama. Ponudbe s sliko in navedbo dosedanjih služb upravi »Slovenca« pod »Stalna služba« 659/88 kr. št. 19929. (b)

Več šoferjev

se sprejme za tovrne avtomobile. — Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Trezen« št. 19139. (b)

Posestva

Enonadstropno hišo
in več parcel ali skupno ob Celovški cesti prodam. — Alojz Arhar, Celovška 80.

Hiša v Železnikih

s trgovino in gostilno, že nad 60 let obstoječa, naprodaj. Boncelj, Zagreb, Indrijevičeva ulica 3. (p)

Hiša

s dobro vpeljano mesnico ugodno naprodaj. Pobrežje pri Mariboru, Gospodsteva ulica 26. (p)

Gozdno posestvo

70 oralov smreke in jelke 56.000 din; gostilna s pet orali posestva, inventarjem, dve hiši 56.000 dinarjev. Posredovalnica »RAPID«, Maribor, Gosposka ulica 28. (p)

Gostilna

s lepimi lokali in srednje velikim posvetstvom, v prijetnem kraju, naprodaj. Točnejše podatke daje: Ivan Vehovar, Koprivnica pri Rajhenburgu. (p)

Dvostanovanjska vila

nova, enonadstropna s lepimi vrtni, vsemi pritlikalnimi in sadovnjakom, ugodno naprodaj. 10 minut od mesta Celja. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Prilika« št. 19567. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno naobražen posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za navote brezplačno na razpolago.

Tovarno bučnega olja

dnevno 400 kg olja, lep donos, prodam zaradi starosti skupno s stanovanjsko hišo ali tudi samo stroje. Dam tudi v najem. Realna vrednost 630.000 din, prodam za 450.000 din. — Tovarna olja, Maribor. (1)

Lepo posestvo

v Laškem pri Celju s večjim sadovnjakom, veliko njivo, ugodno prodam. Ker se posestvo nahaja ob glavni cesti, je ugodno posebno za gostilničarja, obrtnika ali trgovca oziroma upokojenca. — Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod »Laško« 19830 (p)

Manjše posestvo

novozgrajeno, tristano- vanjsko, s lokalom in vrtni, v letoviskem mestu, prodam. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »240.000« št. 19841 (p)

Kupim v Ljubljani

v centru mesta lepo, večjo, donosno hišo. Samo reane ponudbe s navedbo, kje se hiša nahaja in ceno, je poslati na upravo »Slovenca« pod »Hiša — Gotovina« 19871. (p)

Trgovsko hišo

v Ljubljani ugodno prodam. Nadalje opozarjam cenjene interese, da imam veliko izbrano vsakovrstnih realit v prodaji. Vsa pojasnila brezplačno. Pristavec Franjo, real. pisarna, Ljubljana, Erjavčeva c. 4 a. (p)

Vinorodno posestvo

lepo, južno ležeče, v Gornji Pohani, obš. Sromlje pri Brežicah, s velikim vinskim hramom, v dobrem stanju, ter sadovnjakom, prodam. Cena se poizve pri lastniku Planincu Martinu, posestniku v Gornji Pohani št. 31, pošta Sromlje. (p)

Auto-motor

Avtomobilisti!
Avto hladilnik specialno popravljajo, strokovnjaško, hitro in z garancijo

Gustav Puc

Tržaška c. 9 - tel. 26-97

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

ZA ZIMO...
KLAVIRSKA HARMONIKA
OD DIN 480
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG I
MEINEL & HEROLD d. s. o. o.
ZALNORNIČ GLASBIL. MARIBOR št. 102

Leseno hišico

Weekend, stanovanjsko, novo, prodam zelo ugodno. Lepa lega, Pretnar, Podnart št. 31, Gorenjsko. (p)

Hišo v Ljubljani

po možnosti večstanovanjsko, kupim za gotovino. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Ca. 400.000 din« št. 19.842 (p)

Rentabilno hišo

v Ljubljani s 55.000 din št. stega donosa prodam, tudi polovico, ali zamenjam za manjšo. Vprašanja na upravo »Slovenca« pod »900.000« 19904 (p)

Prodaj

dva šivalna stroja Singer, 1 ševlarsko velikocilindro, 1 ženskega s okroglim čolnikom. Jekovec, Studence št. 26, Dev. M. v Polju. (1)

Lepa posest

7 oralov, ob železniški postaji, v bližini Maribora, naprodaj. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Izredna prilika« št. 19838. (p)

Trgovsko hišo

dve stanovanjski hiši in lepa zemljišča, v prometnem kraju »Slovenije« — prodam pod ugodnimi pogoji. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Ugodna prilika« št. 19802. (p)

V Brežicah in okolici

so naprodaj hiše, krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gospodinjstva ter saakroženi deli Attemovega veleposestva. — Pojasnila pri inš. Mikšau Otmar, Brežice. (p)

Manjše posestvo

v bližini Ljubljane, prodam ali zamenjam za stanovanjsko hišo v bližini Ljubljane. Posestvo je pripravno za obrtnika ali upokojenca. Naslov v upravi »Slov.« pod 19818

Enonadstropno hišo

novozgrajeno, tristano- vanjsko, s lokalom in vrtni, v letoviskem mestu, prodam. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »240.000« št. 19841 (p)

Kupim v Ljubljani

v centru mesta lepo, večjo, donosno hišo. Samo reane ponudbe s navedbo, kje se hiša nahaja in ceno, je poslati na upravo »Slovenca« pod »Hiša — Gotovina« 19871. (p)

Trgovsko hišo

v Ljubljani ugodno prodam. Nadalje opozarjam cenjene interese, da imam veliko izbrano vsakovrstnih realit v prodaji. Vsa pojasnila brezplačno. Pristavec Franjo, real. pisarna, Ljubljana, Erjavčeva c. 4 a. (p)

Vinorodno posestvo

lepo, južno ležeče, v Gornji Pohani, obš. Sromlje pri Brežicah, s velikim vinskim hramom, v dobrem stanju, ter sadovnjakom, prodam. Cena se poizve pri lastniku Planincu Martinu, posestniku v Gornji Pohani št. 31, pošta Sromlje. (p)

Auto-motor

Avtomobilisti!
Avto hladilnik specialno popravljajo, strokovnjaško, hitro in z garancijo

Gustav Puc

Tržaška c. 9 - tel. 26-97

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

Vnajem

ISCEJO:
Restavracijo in gostilno iščem v najem, tudi na deželi prevzajem. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Agilnost« 19872 (m)

Gostilno

boljšo, vsamem v najem. Zmožen kavelje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 19950. (m)

ODDAJO:

Trgovski lokal
s pisarno, posebno primeren za boljšega krojača, oddam. Vprašati Celovška cesta 30 a pri hišniku. (m)

Stanovanjsko hišo

s velikim vrtni in ostalimi pritlikalnimi oddam s prvim januarjem v Zg. Hudinji 87, Celje, v najem. (m)

Mesarski lokal

se s let mesarja, se takoj odda. Zelo prometna točka. Je pripraven tudi za drugo obrt. Naslov: Rovšek, Ljubljana, Kolodvorska 35-1. (m)

Lep vogalni lokal

nov, s dvema velikima točkama in skladišču, vse parketirano, oddam na glavni cesti zraven tramvajskih postaj. Informacije: Klanjšček, Celovška 72. (m)

Krasno stanovanje

prilagojen tudi za upokojenca, oddam v Vevčah pri Dev. Mar. v Polju. Dve lepi sobi, kuhinja, predoba, vse parketirano, električna razsvetljava. Najemna miska. Poizve se pri postaji pri g. Kukovici Jakoba. (a)

Veliko komfortno vilo

enodružinsko, osem sob s kuhinjo in kopalnico ter centralno kurjavo, stanovanjem na hišnika in poseleke sobo, velik sadni vrt, 15 minut od glavne pošte, Pod Rožnikom — takoj prodam ali oddam. Vse informacije se dobe: Rožna dolina, Cesta IX. št. 29 (prtiličje).

Dvorana

velikosti 22x10 m, nove urejena, parketirana, v velikem podeželskem mestu, se da v najem za tovarne porila, pletilnico, trikotarje, lahko se tudi preuredi v kino. Tok najcenejši v državi. Oddaja se tudi dva ulična lokala v velikosti 6x8 in 7x4 m, pripravna za trgovino vsake stroke. Naslov v upravi »Slovenca« 19850 (m)

Stanovanja

ODDAJO:

Enosobno stanovanje
oddam s 1. januarjem v Ljubljani, Mala čolnarska ulica 4. (3)

Dvosobno stanovanje

s kopalnico oddam s 1. januar ali februar. Zg. Šiška 281, poleg Carmana. (4)

Majhno stanovanje

(soba in kuhinja), center Ljubljane, suteran, sončna, oddam majni rodbini. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Novo leto« 19828 (5)

Zivali

Kanarijske hancerje
zdrave, samičke in samčke, dobre pevce, s primernim navodilom glede vzdrževanja, nudi poceni Rupnik, Glinaška 13-I. (3)

Udomačenega srnjaka

spomladanca, prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 19724. (3)

Kravo

dobro mlekarico, prodam. Replč, sodar, Ljubljana, Trnovo. (3)

Dva konja (kobili)

in lahke sani naprodaj. — Stružni, Zapuša 4, št. 71 nad Ljubljano. (3)

NAJMODERNEJE UREJEN GRAFIČNI ZAVOD: KNJIGOTISK, KAMENO-OFFSET- IN BAKROTISK, KLIŠARNA TER KNJIGOVEZNICA

TISKA KNJIGE, REVIJE, CENIKE, BROŠURE, PROSPEKTE, ETIKETE, DIPLOME, POSETNICE, LETAKE, PLAKATE, VABILA, KOLEDARJE

TISKA RAZGLEDNICE, TISKOVINE ZA URADE, TRGO

Damske zimske plašče

nudi v novo preurejeni in povečani trgovini

F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

po sledečih cenah:

trpežen dobro podložen plašč za vsako uporabo od 250— din
boljši modni plašč od 380—
dekliški plašči vse velikosti od 7 let naprej od 180—
otroške plašče od 2 let naprej od 95—
kakor tudi vse vrste damska in otroška oblačila po najniž-
jih cenah. Na zalogi je velika izbira blaga za plašče od 40—
do 250— din. V lastni šivalnici izdelujemo plašče po naročilu v
najkrajšem času. — Da si pridobimo še več novih odjemalcev dajemo
pri nakupu plašča svilen šal, pri vsakem nakupu nad din 100— pa
svilen robček, ako se skljuje na inzerat.

Prodamo

Orehova jedra in fižol
nudi Sever & Komp. —
Ljubljana, Gosposvetska
cesta 5. (1)

Otroški voziček

pečko, štedilnik, damsko ko-
lo, »Eisblume« drsalke pro-
dam. Novi trg, dvorišče. (1)

Branjarji

s koncesijo ugodno prodam.
Emona cesta 10, Ljublja-
na. (1)

Mreže za postelje

dobite najceneje pri Andro-
vici, zaloga pohištva, Ko-
menskega ulica 34. (1)

Smuči in sanke

najboljše, dobite pri izde-
lovalcu Fajfar, Ljubljana,
Trnavska ulica 25, telef.
34-10. (1)

Peči, toplodare

mizne štedilnike, dimne ce-
vi itd., priporoča poceni
»Železnina Koutny«, Med-
vedova cesta št. 28. (1)

Prodaj

poceni raznovrstne, skoraj
nove pletilne in šivalne
stroje za trikotarje. Naslov
v upravi »Slovenec« pod št.
19876. (1)

Štiskalnice

100 l. bodajočica, aldarake
spojke, dvigalo, pločevina,
avtomobil, perosa, ležaji, dva
teška železna voza, motor
pogon na ogije prodaja Kri-
stian Franc, mehanična de-
lavalca, Tyrševa 54. (1)

Ženini in neveste!

Predno si boste kupili
voz napravljivek, ogledite
si prej mojo zalogo vsa-
kovrstnih vozov in pre-
pričali se boste, da res
najbolj fino in trpežno
izdelujem. Močnik Ivan,
izdelovalec vozov, Mengeš

Šivalni stroji

po najugodnejših cenah,
tudi na ugodne mesečne
obroke v trgovini

Splošna trg. družba z o. z.

Št. Vid nad Ljubljano

Rabljeni stroje vzamem

v račun.

Smuške drese

gotove, odprodajam, dokler
zaloga traja po izredni ceni.
K. Pušnik, Franciškanova 3.

Več sani

v obliki napravljivek —
prodajam. — Močnik Ivan,
izdelovalec vozov, Mengeš

Več različnih sani

v obliki napravljivek in
več voz prodajam. — Franc
Pirnat, Jarše 9, Domžale.

2 osebne sanke

za konjsko vprego in en-
ročni voz (cizol) prodajam.
Ogleda se v Slomškovi
ulici 6. (1)

**Kolače medene,
izdelke voščene,
drevesca božična,
obeske domače
in med na debelo**

v Ljubljani ima

»SVEČA«

Stritarjeva ulica 6.

Lisijši kožuhi

za na vos, dolg, zelo lep, se
ugodno prodaj. Ogled vsak
popoldan. Naslov v upravi
»Slovenec« pod 19914. (1)

Pitane perutnine

štajerske, čiščene, puri-
ce, purane, kapune, pou-
larde, gosti, rase, piščan-
ce, kokoši nudi najceneje
Hedžet, pitalska, Ljub-
ljana 7. Prednaročila na
trgu, kličite tel. 47-69. 1

Dve gostilni

dobre upeljani, sta napro-
daj zaradi preobremenjeno-
sti. M. Javornik, Zagreb,
Trg kralja Aleksandra št. 7,
telefon 52-95. (1)

TESAN LES PLOHE ZA ŽAGO

kupujemo v večjih koli-
činah v splovih - franko
splat Smederevo.

Ponudbe poslati na

»BELICA«

parna strugara i mlin

Palanka (Smed.)

Sveže najfinejše norveško ribje olje

iz lekarne
dr. G. PICCOLIJA
v Ljubljani
se priporoča bledim
slabotnim osebam

Medarna

Ljubljana, Zidovska ul. 6,
nudi sortirani, prvovrstni
ovetlični med po najnižji
ceni. (1)

Moške srajce

maje, spodnje hlače, kra-
vate, nogavice, rokavice
še vedno najceneje pri I.
Tomšič, Sv. Petra c. 38.

Sani

za konjsko vprego, in
kožuhi - prodajam. — Dobro
ohranjeno. Zaloška 69.

Razprodaja

finih moških oblek za
vsako ceno zaradi opu-
stitve. Konfekcija Kune,
Ljubljana, Gosposka ulica

Sanke

v zalogi v obliki kolesja
in napravljivek, poceni
prodajam. Pirnat Jernej,
kovač, Jarše-Domžale.

»VELEBIT« otroški vozički

ZAGREB, Mesnička ul. 7/II.
na dvorišču

Najnovejši do sedaj se nevi-
deni modeli za 1938 v spe-
cijalni in največji trgovini
otroških vozičkov. Prodaja
za gotovino in na odplačilo
Cenik s slikami brezplačno
izrežite oglaš za naslova

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na
ugodne mesečne obroke.
Rabljeni stroje vzamemo
v račun isti tudi po zelo
ugodnih cenah na prodaji

Nova trgovina

Tyrševa cesta 36

(nasproti Gospodarske

zveze).

Frizeriji

Inventar brivskega in fri-
zerskega salona prodajam.
Ponudbe v upravo »Slov.«
pod »Brivski inventar« št.
19822. (1)

Zaslужek

2.500 din potrebujete
da doma zaslužite me-
sečno 1000 dinarjev. Pi-
site: »ANOS«, Maribor,
Orožnova. (5)

Obrt

Franc Jager
tapetništvo

Ljubljana, Sv. Petra c. 17
telefon 20-43

Velika zaloga vseh vrst
šimnic, otoman, najmo-
dernjših couch-zof. — V
zalogi vedno vseh vrst
zima, gradl za modroce,
blago za prevleko pohi-
štva itd. — Solidno delo!

Točna postrežba!

Konkurenčne cene!

PLANINKA

ČAJ

Težka zimska brana

in premalo gibanja sta v zimskem času varok
slabe prebave želodca, čestih omotie, zaprtosti
in nerednega črevesnega delovanja. Stare bolezni
se valed mraza zopet izraziteje pojavljajo:

splešne in prehitre debeljenje,

hemeroidi in saprtje,

metnje v isledcu,

črevesna obolenja,

glavobol, nespečnost,

napetost tolesa,

emotica in sastrupljenje.

Posebno zrelejšo in starejšo osebe se tem
nadlogam podvržene.

PLANINKA ČAJ

Čisti ter tako deluje blagodejno na vse telo in na
Vaše splošno zdravstveno stanje.

Zahtevajte v apotekah izrecno le »Planinka«
čaj-Bahovec, ki se ne prodaja odprt, temveč le v
zaprtih in plombiranih zavitkih s napisom pro-
izvajalca:

APOTEKA MR. BAHOVEC, Ljubljana,

Kongresni trg 12. št. 2030045

AUTOMOBILISTI MOTOCIKLISTI P O Z O R !

Bencinska črpalka in zračna sesaljška od
6 ure zjutraj do 9 ure zvečer kakor tudi ob
praznikih neprenehoma redno posluje
Justin Gustinčič, Maribor, Tattenschova 14

»Vzajemnost«, društvo duhovnikov ljublj. škofije
bo imelo v petek, 30. decembra 1938 ob pol treh
popoldne v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne
v Ljubljani svoj

redni letni občni zbor.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. Poročilo predsednika;
3. Poročilo blagajnika;
4. Poročilo nadzorstva;
5. Odobritev letnega računa;
6. Volitev odbora;
7. Volitev nadzorstva;
8. Sklepi.

Ako bi ta občni zbor zaradi nezadostnega šte-
vila navzočih članov ob določen uri ne bil sklep-
čen, se bo z ozirom na § 8 društvenih pravil vrnil
pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnev-
nim redom drug občni zbor, ki more veljavno
sklepati brez ozira na število navzočih članov.
Odbor.

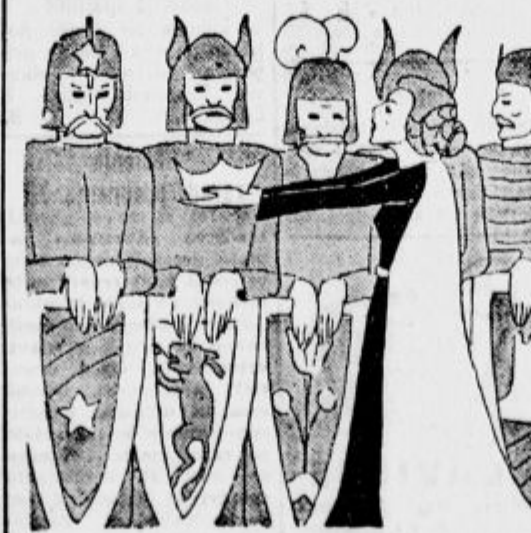
Konč Ahačič:

20

Jaka Spaka in čudodelna dlaka

Potem omahne nazaj in leži mrtva, kakor
prej. Nova bol prešine materino srce: morda
je le sanjala? Tedaj pa spregovori papiga
Koki: »Hitro, hitro poišči Jaka s čudodelno
dlako! Če kdo zmore, bo onk«

Prav nič ne okleva kraljica, temveč takoj
skliče viteze iz vse dežele in jim veli: »Raz-
pršite se po svetu, pretaknite vsak kotiček in
poiščite Jaka s čudodelno dlako. Kdor mi ga
pripelje, dobi v dar to kraljevsko krono, vso
obsejano z najdragocenejšimi biseri.«

TA VARSTVENA ZNAMKA
NA STEKLENICI

Vam jamči,

DA STE KUPILI ZA ČIŠČENJE VSEH
KOVINASTIH PREDMETOV, OGLEDAL IN
OKEN PRIZNANO NAJBOLJŠE SREDSTVO

Sidel

Katero valed kemičnih sestavin vse to predmeto
ČISTI, POLIRA, OHRANI,
DESINFICIRA

PAZITE NA VARSTVENO ZNAMKO!

Močnejšo svetlobo pri avtomobilu ameriške fabrikacije

Vam nudijo

BOSCH

reflektorski vložki

Generalno zastopstvo:

**JUGOSLAVENSKO INDUSTRIJSKO
I TRGOVAČKO D. D.**

Zagreb, Gunduličeva 17 Telefoni: 22-652, 22-615

Bosch-postrežba Ljubljana:

Kraljič Jože, Gosposvetska cesta 1

Bosch-postrežba Maribor:

Alfred Marini, Tržaška cesta 16

MIZARSTVO VENTURINI LUDVIK LJUBLJANA — BARJE

Želi vsem svojim cenjenim odjemalcem vesele božične praznike
ter se istočasno **za nadaljnja naročila!**

SPECIJALITETA FIRME

Bruno Moser

VELETRGOVINA Z VINOM

Zemun

Moserjeva ulica 1 — Telefon 87-555

Zaloga tudi v
Javnem skladišču v Ljubljani

FRUŠKOGORSKI BISER

ki je z zakonom zavarovan in v
kakovosti neprekošljiv.

Prva strokovna prirobovalna šola
Ljubljana, Aleksandrova 5/II.

LASTNIK TEODOR KUNC

Prvi prirobovalni tečaj se
vrši od 3. — 25. jan. 1939

Prospekti na
razpolago, za
odgovor pri-
ložite znamke

Kam pa kam?

Na Kurešček

vozi avtobus na sveti večer ob 18.30 k polnočnici, v nedeljo in na praznik ob 6.30 in 7.30 zjutraj ter med šolskimi počitnicami od 27. dec. do 3. januarja ob 8.30 zjutraj, vselej izpred Mestnega doma. — Prijave telefon 36-98.

Radio

Nakup radio aparata

je stvar zaupanja!

Radotehnik Setina Franc, Ljubljana, Povšetova ul. 46 Vam nudi zaradi vpeljave aparate odlične kakovosti: »Unica«, »Fornetta«, »Sabas«, »Mende« po izredno konkurenčnih cenah!

Od 750 din

naprej radio aparati nove tipe. Banjal, Ljubljana, Miklošičeva 20. (1)

Radio aparati

Loewa, Minerva, Graetzer in Mende - blagovno božično darilo. — Tudi na obroke pri

Kleindienst & Posch

Maribor, Aleksandrova 44

Kupimo

Čebelnj vosek

čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Bukova cepana drva

popolnoma suha, kupimo v velikih vagonskih partijah. Hojnik Josip, Celje. (k)

Rabljen stelaže

na trgovino s mešanim blagom, kupim. Naslov v upravi »Slovenec« pod »Sani« 19854 (k)

Kupim sani

eno- ali dvovprežne. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod »Sani« 19854 (k)

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah. A. KAJFEZ urar Ljubljana, Miklošičeva 14

CUNJE

krojenske odrezke, star papir, tekstilne odpadke ter ovčjo volno, govejo diako (arocvo) — kupi vsako množino

Arbeiter - Maribor Dravska 15

Stavbno podjetje

Ubald Nassimbeni

mestni stavbenik, - Maribor, Vrtna ulica 12

Telefon št. 20-74. — Se priporoča.

Zahvala

Ob bridki izgubi naše nad vse dobre in nepozabne, drage mame stare mame, prastare mame, tašče, svakinje in tete — gospe

IVANE KLAMPFER

hišne posestnice

izrekamo zahvalo vsem. Posebno oč. duhovščini iz Tržiča, ter g. kaplanu Fortunu, gg. zdravnikom dr. Pancetu in dr. Premru, ki so jo tolažili v času njene težke bolezni, kakor tudi vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja in vsem ostalim, ki so jo spremili na njen zadnji poti — vsem se enkrat najiskrenejša zahvala.

Tržič — Ljubljana — Nj — Otiški vrh, dne 23. decembra 1938

Globoko žaljuči: Pavla por. Umek, Julka por. Konič, Anica, Tončka por. Furar, hčere — Rudi in Viktor, sinova, ter ostalo sorodstvo

Farne in šolske knjižnice

Izranžirane stare knjige kupim ali zamenjam za nove. Ponudbe pod »Bibliofil« na upravo »Slovenec« 19887 (k)

Brinjevo olje

kupim vsako množino in po najvišji dnevni ceni. Ponudbe na Edvard Pišler, Vrhnika. (k)

STROJI

Singer šivalni stroj poceni prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod 19629

»Pfaff« ali »Gritzner« šivalni stroj kupim. Ponudbe pod »Šivilja« na upravo »Slovenec« 19878. (1)

Šivalne stroje rabljene, različnih znamk, v dobrem stanju, od 300 din naprej prodaja »Triglav«, Resljeva 16. (1)

Mizarske stroje kombinirane, prodam. — Delavnice oddam v najem. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 19408 (1)

22 šivalnih strojev Singer, Pfaff in raznih drugorazrednih z 20 letno garancijo prav poceni naprodam samo pri »Prometu« v Ljubljani (nasproti Križanjske cerkve). (1)

Šivalne stroje najnovejši modeli, pogrešljive, tudi krojaške in brzošivalne, z večletno garancijo kupite najceneje pri Triglav, Resljeva 16. (1)

Šivalne stroje najnovejši modeli, pogrešljive, tudi krojaške in brzošivalne, z večletno garancijo kupite najceneje pri Triglav, Resljeva 16. (1)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Čebelnj vosek čist — kupi: A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška. (k)

Orehova spalnica

vsa zaokrožena, 10 komadov, prvovrstno delo, din 7500.—, Tudi na obroke. Malenšek, Celovška cesta 258. (8)

Jedilnica

elegantna, prvovrstno delo, 10 komadov, din 9.500.—, Tudi na obroke. Malenšek, Celovška cesta 258. (8)

Biedermeier

in drugo pohištvo, slike, knjige itd. poceni prodaja Tribuš, Tržaška 42, telefon 26-05. (8)

Pouk

Krojni tečaj

za damsko oblačila po vseh modelih in žurnalih

se prične 9. januarja 1939

Prijave sprejema oblast veno koncesionirana učiteljica kroja

damski salon Jožica Kumelj LJUBLJANA, Novi trg 1/1.

Tečaj za strojeopisje priredi Trgovsko učilišče in stenografski inštitut Robida, Trnovska ul. 15, Ljubljana. Novi moderni stroji. Najnovejša učna metoda. Začetek januarja 1939. Pojasnila v pisarni učilišča: Trnovska ul. 15.

Krojači - šivilje! Damsko in moško krojno knjigo dobite pri

Knafelj Alojzij Ljubljana

Križevniška ulica št. 2-1. Najnovejši sistem. Zahtevajte prospekt.

Tečaj za stenografijo šestmesečni, priredi Trg. učilišče in stenografski inštitut Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15. — Poučuje ga. prof. Robida. Učnina nizka. Uspeh garantiran. Začetek januarja 1939. — Pojasnila v pisarni učilišča, Trnovska ulica 15. (u)

Oblastv. koncesionirana šoferska šola I. GABERŠČIK bivši komisar za šoferske izpite

Kolodvorska ulica št. 43. Telefon 28-28.

Modni salon Rozman Dvorni trg 3, izdeluje damske kroje po meri iz najnovejših žurnalov, ki so damam na razpolago. Istotam bo 10. januarja 1939 prirejen tečaj o prirobovanju in praktični izdelavi angleške mode, katero vam v tem salonu pokaže priznani strokovnjak. Prijave in informacije na gornji naslov. (u)

Dne 3. januarja se začne v inštitutu za nemški jezik Anderl-Rogger v Grazu, Lessingerstrasse 19, nov tečaj za inženirje. Jezikovni pouk dve do tri ure dnevno, razen tega poučevanje nemške korespondence in strojeopisja. Stanovanja za dekleta tudi v zavodu. (u)

Lepo darilo je nova gramofonska plošča, stane samo

Din 15.— dokler traja zaloga R. Velepč Ljubljana VII Sv. Jerneja cesta št. 25

Pozor! Pianine, moderno izdelane, 8500, harmonije 2000, z večletno garancijo, dobavlja Ivan Kacin, Domžale. Zahtevajte cenik! (g)

Klavirje poline, kitare, tamburlike instrum. i. t. d. strune in vse glasbene potrebe. Nene kuniše na cenene pr

R. Warbinek Ljubljana, Miklošičeva cesta 4

Specijalist vam popravi vsa godala glasbila umetniško strokovnjak.

Izraz kvalitete

Zastopstva:

Adolf Šoster

Franciščanska ulica 11

Telefon 22-06

Maribor

Jerman & Co.

družba s o. z.

Kolodvorska ulica 8

Telefon 22-32

Ljubljana

Glasba

PREZPLAČEN POUK V IGRANJU

ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN CENIK MEINEL & HEROLD D. O. O. ZAL. TVORNICI GLASBILA MARIBOR BR. 102

Plošče in gramofone bivaše tvrdke A. Rasberger v največji izbiri po razprodajnih cenah dobite v Dalmatinovi ulici št. 10 — nasproti hotela Strukelj. (1)

Darila za male in velike gitare, harmonike, violine in drugo najceneje pri

M. MODIČ Ljubljana, Cojzova c. 9.

Kromatične harmonike od din. 480. MEINEL & HEROLD D. O. O. ZAL. TVORNICI GLASBILA MARIBOR BR. 102

Glasovir »Stelzhauer« dobro ohranjen, prodam za 3000 din. Sodna ulica 25-III., Maribor (g)

ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN CENIK MEINEL & HEROLD D. O. O. ZAL. TVORNICI GLASBILA MARIBOR BR. 102

Lepo darilo je nova gramofonska plošča, stane samo

Din 15.— dokler traja zaloga R. Velepč Ljubljana VII Sv. Jerneja cesta št. 25

Pozor! Pianine, moderno izdelane, 8500, harmonije 2000, z večletno garancijo, dobavlja Ivan Kacin, Domžale. Zahtevajte cenik! (g)

Klavirje poline, kitare, tamburlike instrum. i. t. d. strune in vse glasbene potrebe. Nene kuniše na cenene pr

R. Warbinek Ljubljana, Miklošičeva cesta 4

Specijalist vam popravi vsa godala glasbila umetniško strokovnjak.

Tega ne more nikdo

Poljubne najnovejše plošče samo po Din 30.—

Razen tega vzamemo tudi stare v račun

Iščite seznam.

KLAVIRJI

pianini, harmoniji: STEINWAY & SONS, BLÜTHNER, BÖSEN-DORFER, FÖRSTER, HÖLZL, MANBORG so nesporno najboljši fabrikati na svetu.

Dobite jih le pri tvrdki ALFONZ BREZNIK Ljubljana

Aleksandrova cesta 7

Majhni obroki, nizka izpopo-jevalnina. Tudi preigrani klavirji na zalogi. Istotam velika izbira vseh glasbil, muzikali in strun.

KUPUJTE PRI NAŠIH INSERENTIH!

Razno

Najcenejši zajtrk najbolje mlečne izdelke - dnevno sveže čajno maslo »Zirica«, »Blegaša«, »Planinsko«, in »Jagoda« najceneje v mlekarji »Drama« — Erjavčeva 2, tel. 45-49. (1)

KO-KO-DAK

Jajce tudi po zimi, kadar so najdražje Vam znesejo Vaše kokoši! Pojasnila brezplačno Milan Vrabčič, Ptuj 33

Moderne spalnice in kuhinje ter drugo pohištvo po nizkih cenah priporoča mizarstvo Velkavrh, Krakovska ulica 7, Ljubljana. (8)

Obolenja zaradi poapnenja žil Več let so že v prodaji sredstvo »Aortiren« tablete, sestavljene na čisto prirodni bazi (rastline in biokemične soli), ki ublažujejo nadloge starosti, kakor so pritisk v glavi, vrtoglavost, visok krvni tlak, nespečnost, tegoba srca in dihanja. »Aortiren« tablete se izdelujejo po tajni medic. svetniku dr. med. H. Schröderju pri tvrdki Robert Kuhn, Berlin-Kausdorf. Zahtevajte brošuro »Ali bolujete na poapnenju žil«, ki vam jo brezplačno pošlje generalno zastopstvo Mr. Tichy Bela, lekarnar v Horgošu št. 1. Istotam se dobe »Aortiren« tablete. Oglas reg. s. br. 18.318.

Denar

Posredovanja kreditov - Naložbe kapitala - Poravnave - Uprave nepremičnin - Davčne napovedi - Informacije - Dopisovanje - Kreditne, revizijske, bilance in stalno kontrole, knjigovodstva ter silnice in sive izvedbe računsko in trgovsko tehnično

SVETOVALEC koncesionirana trgovsko-gospodarska poslovalnica M. Kovacic v Ljubljani, Cesta 29. oktobra št. 7.

Posojila različna, preskrbim nitro in brez kakakega predplačila gotovini. Oblast. dovoljena pisarna

Rudolf Zore Ljubljana, Gledališka 13 Znamka 3 din

Štajerska jabolka zopet na zalogi. Kupite tudi vse vrste sira po nizkih cenah v trgovini Martine, Tyrševa 17. (1)

IZBIRA NI TEŽKA kadar je treba določiti časopis v katerem naj oglašuje trgovec ali obrtnik. Vsakdo bo pri tem upošteval list, potem katero bo prišel zagotovo v stik s najširšimi kupnomočnimi sloji prebivalstva. In to je naš dnevnik »SLOVENEČ«, ki ga bere — posebno ob nedeljah — malo izjemami vsaka slovenska hiša. En poskus Vas o uspehu prepriča.

Za naše opekarne v Podratih izdame I strokovnjaka in I akordanta Polzvedbe in ponudbe na: Zagorska industrija glinenih proizvoda d. d., Zagreb, Boškovičeva 7 b.

Orožarna J. Pastuović

Zagreb, Jurišičeva ulica št. 1

Največja trgovina orožja za lov, šport in obrambo lovsko-sportnih potrebščin in raznih novosti. Velika izbira zračnih pušk in pištol, kakor tudi pištol za plašenje in moralno obrambo — brez dovoljenja. Za katalog št. 4 (80 strani, 350 slik) je treba poslati dinarjev 10.—, kar pri naročilu preko 300 din. povrne.

Dotrpel je, v 75. letu starosti, naš dragi oče, stari oče, brat, stric, g.

Joško Vlaj

posestnik

Pogreb dragega pokojnika bo v Vadarcih, dne 25. decembra 1938, ob 3 popoldne

Vadarci — Ljubljana, dne 23. decembra 1938

Žalujejo:

Marjta, hči — Štefan, Janez, sinova — Franciška, Marija, sestri

Rezka, Ivanka, snahi — Leopold Frumen, zet

Jože, Viljem, Elek, Marija, Mici, Alenčica, vnuki in vnukinje

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sočutja v bolezni in ob smrti naše dobre tete, gospodične

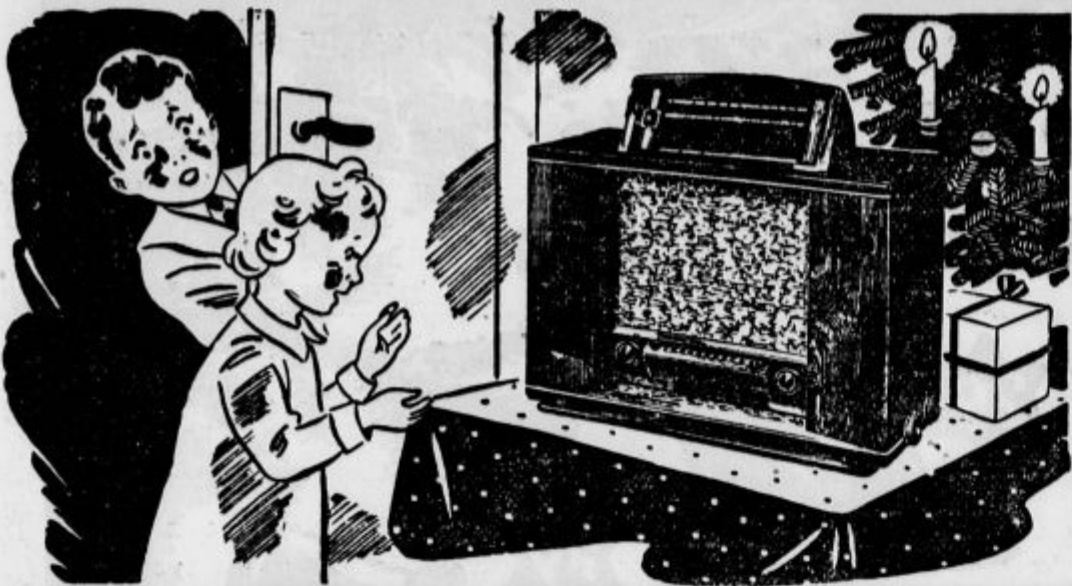
Antonije Tavčar

se vsem iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo oč. duhovščini, g. dr. Spornu za vso pomoč in požrtvovalnost, vsem, ki so nepozabno rajno v bolezni obiskovali, ter vsem, ki so jo spremenili k večjemu počitku.

Vsem Bog plačaj! Sv. maša zadušnica se bo darovala 14. januarja 1939 ob 7 uri zjutraj v cerkvi Mr. Ozmenjenja.

Ljubljana, dne 23. decembra 1938.

Žalujoči ostali

Opravičena radovednost!

... razumljivo ne morejo krotiti svoje radovednosti. Novi PHILIPS prejemnik pod božičnim drevescem je poklon trajne vrednosti za celo družino. Vaš dom se bo izpremenil v koncertno dvorano celega sveta. Izberite še danes za Vas

PHILIPS

z radio-klavirjem

Čenjenemu občinstvu vlijudno sporočam, da sem otvoril poleg že obstoječega glavnega obrata v Dalmatinovi ulici št. 13, moderno in higijensko

brivnico in damski česalni salon
v Fügnerjevi ulici št. 6 (poleg kavarne »Tabor«) kot podružnico.

Istočasno naznanjam, da sem damski česalni salon v Dalmatinovi ulici št. 13 (poleg hotela Štrukelj) na novo in moderno preuredil, tako da odgovarja vsem zahtevam sodobnega frizerja. V glavnem obratu kakor tudi v podružnici bom izvrševal vsa v stroko spadajoča dela, kakor: trajno, vodno in železno ondulacijo, barvanje in beljenje las i. t. d. — Čeravno zaposlujem v gori navedenih obratih prvovrstno izurjene strokovne moči, sem cene v glavnem obratu, posebno pa v podružnici znatno znižal.

Priporočam se čenjenemu občinstvu za obisk.

DORČEC IVAN, brivec in damski friser
Fügnerjeva ulica št. 6. Dalmatinova ulica št. 13

Najugodnejše kupite

vsakovrstne trgovske knjige, kot ameriške, fernalne, glavne knjige, blagajniške knjige itd. itd. pri

A. JANEŽIČ
Ljubljana Florjanska
ulica 12-14

ker smo cene istim valed velike zaloge v engros- in detajlni prodaji globoko snižali. • Trgovina s papirjem, šolskimi, pisarniškimi in knjigovodskimi potrebščinami na debelo in na drobno

Lasna industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov

Novo otvorjeno skladišče

na vogalu Ptujске in Tržaške ceste, kjer se nudijo rabljeni železni predmeti, vsakovrstni stroji, orodja, kovine, jermenice, cevi, ograje, mreže, osovine, nosilke (traverze), konzole, ležaji, zobata koleasa, tračnice, pločevina vsake debelosti, peči, vagonete, električni motorji, avtomobili, jermeni, patent Bišofove lestve, vodovodni ventili, mlinске naprave, parni kotli, žage, tehnične ter vsi dobro ohranjeni deli za zgoraj imenovane stroje in splošno predmeti za kmetisko in obrtniško uporabo. Predmeti so v zelo dobrem stanju. Cene so nizke, zato lahko prihranite mnogo denarja. — Za obilen obisk se Vam priporočam

Justin Gustinčič, Tattenbachova 14
novo skladišče na vogalu Ptujске in Tržaške ceste

ZUPAN ERNEST, Posetje, Trbovlje I
trgovina z mešaním blagom
želi vesele božične praznike in srečno novo leto!

Gostilna pri »ŠTEFANU«

BRA TA ČIČMIR-VESTIĆ - Ljubljana
MIKLOŠIČEVA CESTA 4

Svojim čenjenim gostom in odjemalcem želim vesel božič in srečno novo leto. Za praznike priporočam priznano najboljšo dalmatinsko vino.

Novoporočenci

ki se poročite na Brezjah, pridite se fotografirati k

FOTO JUG — KRANJ
(nasproti trgovine Savnik)

Dražba lesa

Začasna državna uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani, Cesta 29. oktobra št. 24-L, prodaja na javni dražbi dne 26. jan. 1939

2.240 m³ tesanih tramov

produkcije 1938 fco vagon Straža pri Novem mestu. Pojasnila, pogoji in tiskovine za ponudbo so na razpolago pri gornji upravi in šumski upravi razlaščenih gozdov v Straži.

Statvene mojstre

spesobne in izkušene, išče velika tkalnica pisanega bombažnega blaga. — Samo reflektantje z dolgoletno prakso in prvovrstnim tehničnim znanjem naj pošljejo ponudbe upravi »Slovenca« pod značko »Tekstilec« 19.645.

Korespondent

zmožen perf. slovenščine, srbohrvaščine in nemščine, s čimboljšo teoretično predizobrazbo, po možnosti tudi s prakso v večjih podjetjih, se sprejme na odgovorno, stalno in dobro plačano mesto. — Ponudbe s prepisi spričeval in z navedbo referenc poslati upravi »Slov.« pod 19.705.

Vsak poslušalec radia že pozna GIF BATERIJE

brez kisline in
BREZ SAlMIJAKA

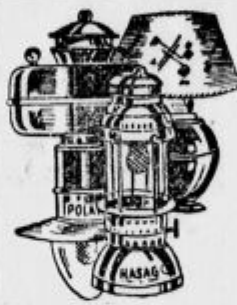
ker imajo

NAJVEČJO NAPETOST
ODLIČNO SE OPOMOREJO

NEOMEJENO
TRAJNOST SHRANJEVANJA

Pazite na posnemanja!
Patenti najavljeni!

GIF BATERIJE originalne samo z **RDEČIM PEČATOM**

NAJNOVEJŠI IZUM I ORIGINALNE HASAG-PRESTO PETROLEUM PLINSKE SVETILKE

(svetlovni patenti)

Za pogrevanje špirit ni več potreben!

Ni več treba 3 minute dolgo čakati.

ORIGINALNE POLAR SVETILKE od 300-8000 sveč
Cca 100 modelov! Prospekte pošljemo gratis in franko! ORIGINALNE HASAG IN POLAR SVETILKE, ter originalni deli se lahko nabavijo samo pri nas

PETRO-LUX k. d., ZAGREB, Radišinska ulica 9 • • • Telefon 72-60

Iščejo se prekupevalci in zastopniki v vseh mestih.

VARUJTE SE MANJ VREDNIH PONAREDB!

»SLOVENEČ«, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

BENEŠKI JARMENIKI

KOMPLETNE ZAGINE OPREME
VODNE TURBINE, TRANSMISIJE

STROJNO PODJETJE ING. BORŠTNAR
LJUBLJANA-ŠIŠKA, JERNEJEVA C. 18., TEL. 45-60

Državna hipotekarna banka

Kraljevine Jugoslavije (prej Uprava fondov)
Ustanovljena l. 1862

Banko upravlja neodvisen upravni odbor

Centrala v Beogradu

Glavne filijale:

Zagreb, Ljubljana, Split, Sarajevo, Cetinje, Novi Sad, Niš, Skoplje, Banja Luka in Zemun

Agencije:

Kragujevac, Valjevo, Čačak, Petrovgrad, Bitolj in Prijepolje

Glavni bančni posli:

Posluje z vsemi državnimi in javnimi fondi, pupilnimi, depozitnimi in cerkvenimi kapitali, samostanskim, občinskim in zadužbinskim premoženjem itd.

Emitira obveznice in zadolžnice

Sprejema hranilne vloge

Dovoljuje posojila na nepremičnine, občinam in samoupravnim telesom pa na davke

in doklade. Eskomptira menice denarnih zavodov

Lombardira državne papirje, akcije Narodne in Priviligirane agrarne banke in blagajniške zapiske ministra financ. Eskomptira zapadle kupone svojih založnic dolarske emisije (Seligman), ki so nostrificirane v kraljevini

Za vse bančne obveze jamči država

Za vsa pojasnila se je obrniti na naslov:

Državna hipotekarna banka, Beograd, ali na njene podružnice

Smuči

in vse zimskošportne potrebščine dobite najugodnejše pri

Banjai

Ljubljana, Miklošičev 20

Iz lastne pletarne

čepice in puloverje za deca 20 Din, jopice za dame 25 Din puloverje za moške 35 Din in boljše v veliki izbiri pri: „LUNA“, samo Glavni trg št. 24 v Mariboru.

Najboljše božično darilo

je Steinway, Ehrbahr, Förster, Stengl, Seiler itd. klavir iz klavirskega salona

M. Bäuerle, Maribor, Gosposka 56-I.

Hišo ob banovinski cesti

sredi vasi, blizu trga, z dobro vpeljano kovačnico ugodno prodam. Pripravna je tudi za ključavničarja ali mehanika, ker v kraju takšne obrti ni. Ker je v vasi tudi podružna cerkev, je hiša pripravna tudi za duhovnika upokojenca.

Poišče se: **SILOVŠEK MARTIN, Škale-Velenje**

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vsi vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše ček, račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: številka 1458-63, Ned Dienst; Luksemburg: številka 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

POCENI BLAGO

lepo božično darilo že od 5 din naprej, pa tudi boljše kvalitete dobite pri

TRPINU, MARIBOR, VETRINSKA ULICA 15.

Otroški vozički naj-novejših modelov

Dvokolesa, motorji, tričerkli, pogresljivi

Šivalni stroji pogresljivi

Po zelo niski ceni! Ceniki franco! „TRIBUNA“ P. BATEL, LJUBLJANA, Karlovaška 4 Podružnica: Maribor, Aleksandrova cesta 26

Veseli božič in srečno novo leto

želi cenj, odjemalcem, prijateljem in znancem

I. Pogačnik

Trgovina s kurivom, Bohoričeva 5

Tapetniki in sedlarji

ter sorodni obrtniki

ali že imate stroj?

Še ne?

Naročite ga takoj pri **PRVI JUGOSLOVANSKI IZDELOVALNICI STROJEV ZA CUPANJE ZIME VOLNE** itd.

FRANC SIMON, VRHNIKA

Kdor želi prodati ali kupiti posestvo, hišo, vilo, zemljišče, obrt, gozdove itd.

Kdor hoče v najem vzeti ali oddati obrt, trgovino, gostilno, pekarijo in slino.

Kdor išče ali oddaja stanovanje, sobo, posojilo Vam preskrbi najhitreje v Ljubljani

Realitetna poslovalnica - Masarykova cesta 14-II.

Zagorski, podružnica palača Grafika Vodimo skrbno upravo hiš in posestev.

Naraven RUM „SAINT JAMES“

z antilskih otokov dobite v vseh kolonialnih in delikatesnih trgovinah, boljših kavarnah in restavracijah.

RUM „SAINT JAMES“ je edinstven za čaj cocktaile in gastronomijo. — Aroma - okus - kvaliteta.

Generalno zastopstvo in skladišče:

HOBBY A. R., Beograd

Uskočka ulica 5 — Telefon 23-0-13

frečen Božič svojim odjemalcem želi

15

48321-648
Čevljički na vezavo izdelani iz lakirane gume z močnim gumijastim podplatom. Ne propuščajo vode in popolnoma zamenjajo usnjeno čevlje. Stanejo samo D 15-19-25.

29

78155-657
Ženske galoše s univerzalno široko peto. Okrašene so z okusnim jezikom iz gume, kateri varuje nogavice proti dežju in blatu. Stanejo samo Din 29.

79

2925-64648
Praktični ženski čevlji na vezavo iz finega žrnega boksa, z usnjenim podplatom in usnjeno peto. Stanejo samo Din 79.

39

28731-635
Praktični otroški čevljički za sneg, vodo in blato. Izdelani so iz lakirane gume a podstavljeni s toplo flanelasto podlogo.

59

28735-643
Elegantni snežni čevlji za dame izdelani iz lakirane gume in podstavljeni s toplo podlogo. Zapečeno se na gumbi.

29

38157-660
Moške galoše, potrebne vsakemu gospodu, ako hoče varovati dom pred snegom in blatom, svoje noge pa pred mrazom in vlego. Pojačene so v pregibu, pa tudi podplat je pojačen. Cena jim je znižana na Din 29.

39

38991-693
Mameče! Kadar je sneg in bluzga Vam ni potreba skrbeti za zdravje Vaših otrok. Kupite jim nove lakaste škorenjčke z lufa vložkom in volneno nogavico. Noge jim bodo vedno suhe in tople.

99

78815-687
Ruski „KOZAK“ visoki škornji iz črne ali ružave lakirane gume, z srednjo univerzalno peto, podstavljeni s toplo flanelasto podlogo. Zapečeno se s patentnim zapiranjem na notranji strani. V največjem snegu ali blatu, varujejo Vaše noge proti prehlajenju.

99

5927-64627
Elegantni in udobni moški čevlji iz boksa, tope oblike, z usnjenimi zbitimi podplati in usnjeno peto.

29

7025-44
Tople copate iz klobučevine in usnjenim podplatom. Obrobene so svilo in okrašeni z lepo kokardo. Potrebne so vsaki gospodinj.

79

2425-66121
Okusni čevljički na vezavo iz finega žrnega boksa z usnjenim podplatom in polvisoko peto. Priležejo dobro k nogi, a lahko se nosijo k vsaki obleki in kostimu.

149

9629-67757
Elegantni športni čevlji izdelani po angleškem kroju, derbi oblike, krilnimi kapicami, okrašeni z luknjicami, z dvojnimi usnjenimi podplati in široko usnjeno peto, katere je okoli živana na rom. Spadajo v kategorijo naših najboljših čevljev „Naš nos“.

Plata

Rešite se blata in nesnage tovarniških in gostilniških dvorišč in uvozov!

Granitni kamnolomi ing. Milan Lenarčič Ribnica na Pohorju

Strojno izdelovanje granitnega tlaka. Izdelujejo se tudi 8 cm ne-regularne granitne kocke za tlakovanje cest, tovarniških in gostilniških dvorišč in uvozov. To je najtrajnejša in najcenejša utrditev. Doseženi uspehi so izborni. — Posredovanje naročil se nagradi.

Zahtevajte povsod naš list!

Vzajemna posojilnica

R. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7
poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

Tvrška Justin Gustinčič

naznanja cenjenemu občinstvu

otvoritev podružnice

na vogalu Ptuljske in Tržaške ceste in sicer trgovino s kolesi in njih deli ter mehanično delavnico. Mehanična dela, popravila, točna. Po najkulantnejših in zmernih cenah se Vam nudi in toplo priporoča zgoraj imenovana tvrška

Lastniki srečk!

Iščemo one srečneže, ki so že zadeli glavni ali večje dobitke, česar pa še ne vedo. Lastniki srečk vojne škode, rdečega križa, tobačnih srečk javite nemudoma vse svoje srečke s serijami in številkami na naslov: »NOVICE O SREČKAK«, MARIBOR, CANKARJEVA 14. Priložite 3 dinarje v znakmah.

Kupimo za najvišjo dnevno ceno

vsevrstne tekstilne odpadke, vsevrstne žlahtne kovine kakor medenino, baker, svinco, cink, kositer, dalje cunje, kosti itd.

Mi prodamo pod lastno ceno

večjo partijo rabljivega železa za kovače in ključavničarje, dalje ležišča, jermenice, tanko železo za sodarje, razne stroje itd. Cunj za čiščenje strojev, desinificirane in čiste, vedno v vsaki množini na razpolago.

Tovorni prevozi, selitve, z modernimi avtomobili

ali s konjsko uprejo, se prevzamejo točno in solidno. Državni uradniki imajo poseben popust.

Dva moderna taksi avtomobila vedno na razpolago

Kličite telefon 22-72.

Velet trgovina s surovinami, prevoz tovorov in avtotaksa

IVAN SLUGA, MARIBOR, Tržaška cesta 22, Telefon št. 22-72

„Oznanjam vam veliko veselje!“

Tiste dni je izšlo povelje od cesarja Avgusta, da naj se popiše ves svet. To prvo popisovanje se je vršilo, ko je bil Kvirinij cesarski namestnik v Siriji. In hodili so se vsi popisovat, vsak v svoje mesto. Šel je torej tudi Jožef iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Judejo, v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem — bil je namreč iz hiše in rodovine Davidove — da bi se popisal z Marijo, svojo zaročeno ženo, ki je bila noseča. Ko sta bila tam, se ji je dopolnil čas poroda. In porodila je sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jaslje, ker zanju ni bilo prostora v prenočišču. V prav tistem kraju pa so pastirji prenočevali pod milim nebom in bili na nočnih stražah pri svoji čredi. In glej, angel Gospodov je pristopil k njim in svetloba Gospodova jih je osvetila, in silno so se prestrašili. Angel jim je rekel: »Ne bojte se; zakaj, glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: Rodil se vam je danes v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod. In to vam bo znamenje: Našli boste dete, v plenice povito in v jaslje položeno.« In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in govorili:

»Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.«

(Luka, 2, 1-14.)

Zlvrmo v času, ko se moramo ob velikih krščanskih praznikih v globino duše zavedati, kaj pomenijo. Medtem ko je Božič za mnoge le priložnost, da se ta dan od vsakdanjega vrveža sveta spočijejo sredi nežne radosti družine, zbrane okoli jaslje ali drevesca, pa pravega krstijana na ta praznik z mogočno silo prešinja dejstvo, da je Kristusovo rojstvo obenem včlovečenje resničnega Boga na zemlji. Zakaj brez tega večnega pomena bi bil Božič sploh brez smisla.

Kristus — to pomeni Božič — je bil več ko samo čudovita osebnost nedosežne plemenitosti. Več ko človekoljub, poln ljubezni in usmiljenja, ki se je žrtvoval do konca. Več ko verski genij, ki je pokazal doslej nepoznan odnos med človekom in Bogom: odnos med Očetom in otroci. Več ko samo učitelj, ki je odkril nove npravstvene vrednote in pokazal novo pot do njih ter nam razodel doslej več ali manj prikrito in blagonosno resnico; človek, v katerem se je razodel Bog, kakor se razodeva v vsakem npravstveno visokem in od najvišje ljubezni prešinenem človeku. Kristus je neskončno več: vsa Resnica sama, ki je Bog, tako da tisti, ki vidi Kristusa, po njegovih lastnih besedah vidi Boga samega (Janez 14, 9). Ni razodel te ali one čednosti, marveč je razodel v sebi najvišjo Dobroto, popolno dovršenost božjega bitja in Svetost samo, ter tako odkril brezdnovito zlobo greha, od katerega je mogel le On svet odrešiti, ne po človeški moči, ampak po svoji božji Sili: on je Izveličar, ki je vse veselstvo postavil v nov odnos do Boga ter vsemu bitju, predvsem človeškemu, pomenil nov začetek. »Jaz sem Alfa in Omega, začetek in konec« (Razodetje, 21, 6). Kristus je svojim nasprotnikom sam z monumentalno preprostimi besedami razodel resnico o sebi: »Ko boste Sinu človekovemu povišali, takrat boste spoznali, da sem Jaz.« Beseda ogromnega pomena: »Jaz sem«, namreč Sin božji, ki so ga pričakovali judovski preroki in so ga želeli najplemenitejši poganski modreci; Najpopolnejši, nadčloveški, ki so ga v skrivnostnih videnjih uzrli Jeremija pa Platon in Vergil; Bog Odrešenik, po katerem je žejalo stolisoočletja vse človeštvo; Najvišji, ki ni prišel osvobodit dedne krivde samo Judov, ampak tudi razsvetliti pagane (Luka, 2, 32).

Resnica učlovečenja Boga v Jezusu Kristusu je taka in tolika, da človek pred njenim veličastjem onemi; mora jo ali brezpogojno sprejeti ali pa tajiti in zavračati. Vse, kar je od te resnice ogroženo, se ji z vso močjo upira, jo noče poznati in kilče zoper logiko božjo na pomoč omejeni človeški razum, ki ga skriva vodi srce, vseče na posvetnem, na mikavnosti greha in grešnih nagonov ter na užitkih minljivega življenja. Kri, ki se protivi duhu, noče vedeti za Odrešenje, ki hoče človeka docela vrniti Bogu, pa ga osvoboditi vezí, ki ga spajajo z dednim zlom, z demonijo strasti in s težnjo navzdol v brezdnost. Zato je resnica o Bogu-Človeku tolikim nenavadna, nerazumljiva in nemogoča, če ne naravnost mrzka in nevarna, saj zahteva popolno izpreobrnitev življenja, smrtno rani naš ponos,

ko poočituje našo ničnost in grešnost, hoče skrajne žrtve, zatajitve našega samoljublja in samopašnosti, ter nas pozivlja, da docela slečemo starega človeka in oblečemo novega. Ker pa o Kristusu jasno priča evangeli, da je sam Bog, ki se je svetu sam razodel kot tak, pa samovoljno izločujejo od sveta pisma, kar se jim zdi, da je le »izraz prenapetega navdušenja«, in ga prikrajajo po svoje, da bi bilo plehko, trezno in navadno, kakor so oni sami. Toda v evangeliu govori Bog, iz njega veje njegovo Veličastvo, to ni golo modrovanje in šomaštrija, ampak kot luč jasna, mogočna, zapovedujoča in pretresujoča, brezobzirna Resnica; kadar pa sam Bog govori, potem se vzdigne in spunta ter protestira ves svet, tisti svet, o katerem je Kristus dejal, da zanj ne prosi (Janez, 17, 9). Ta svet hoče evangelijsko resnico izmaličiti, jo potvarja in beži pred njo ter jo skuša napraviti neškodljivo, mi pa imamo kot Njegovi učenci nalogo, da Kristusovo božje-človeško Osebo, njegovo večno Besedo in neizpremenljivo Resnico oznanjamo, kakršna je, kot razodetje Boga samega, ki odreši, osvobodí in dvigne vse, ki so dobre volje, drugim pa je v pohujšanje, v izpodtiko in divji srd ali pa jim je vsaj nezastlišano, nerazumljivo in nesprejemljivo. Oni hočejo besede Svetega pisma oropati njihovega pravega smisla, oslabil njih

Je odpustil grehe in se proglasil za Sodnika živih in mrtvih na dan večne sodbe (Matej, 25). Nikoli ni Kristus dvomil, da ne ve vse resnice, nikoli sklepal kompromisov z drugim mnenjem, nikoli iskal, marveč nezmotno vedel, povedal in zahteval; ko bo konec sveta, bo On prišel v oblakih neba z veliko močjo in slavo kot sin Očetov (Matej, 24, 30). Res da je Kristus tudi človek in ves človek. Občuduje lilije na polju, hodi med ljudmi, kakor med svojci, jih nežno ljubi, kakor enake, ima učenca, ki ga ljubi bolj ko druge, svetohlinstvo farizejev ga ogorčuje in razsrdi, njihova protislovja zbuja jo v njem ironijo, pred trpljenjem in smrtjo se raztoži in zgrozí njegova človeška priroda in njegova duša se razžalosti do smrti. Toda obenem ve in pove, da je večji od Davida in Salomona in svetejši od templja — da — nad samimi angeli! Ena beseda pove vse: preroki, ki jih je Bog poslal v stari zavezi, so bili zgolj božji služabniki, On pa je njegov edinorojeni ljubljeni Sin (Marko, 12, 6). In z božansko samozavestjo pravi, da le on pozna vse božje razodetje: »Vse mi je izročil moj Oče, in nihče ne pozna Sina kakor le Oče, in nihče ne pozna Očeta, kakor le Sin in komur hoče Sin razodeti.« Edinstven odnos, ki ga nihče ne deli s Kristusom, ker je on v brezdanjem misteriju Božjega življenja, kakršno je samo v sebi, druga Božja oseba, ki se je včlovečila v času, da vse veselstvo odreši greha in izveliča. Resnica, ki jo je sam o sebi razodel, se ne da nič izmaličiti, zakaj njegove besede so jasne in prozorne ko kristal.

Ko nas te besede v sedanjih hudih časih prešinjajo s posebno močjo, nam morebiti preti le ona skušnjava: da bi se naša človeško plaha duša ne zdrnila ob pogledu na veliko stisko, ki nas obdaja, na vojske in krvavo pobijanje ter uničevanje nelzmernih dobrin, na strašno zmedo in podivjanost, na brezbožne nauke, ki porajajo čedalje večje gorje, čedalje hujši razdor in nezadovoljnost, na besnenje najbolj rušilnih strasti nelzmernega pohlepa in maščevalnosti. Kakšno kričeče nasprotje z božičnim dnem, ko krščansko občestvo časti kneza miru, pravice in sprave! Toda Gospod je vse to sam napovedal. Nočtokrat je že krščansko človeštvo doživelo krvav Božič, ko so ženketali meči, pokalo puške in je ognjeni sij vojnega požara in bratovskih razprtij rdečil nebo, pa ni bilo videti konca medsebojnemu klanju in razruševanju. Toda prav zaradi neporušljive vere v Kristusov evangeli se je človeštvo vedno zopet zavedlo, kaj dela, da dela neprav in da ga je Kristusov kilc zdrnil iz opojnosti krvavih strasti k novi dobi mirnega sodelovanja in duhovnega napredka ter boljših socialnih razmer na okrepitvenih temeljih krščanskega npravstva. Večni mir in popolno ravnovesje ter sreča človeštva niso obljubljeni na zemlji, pač pa vodno nova rast duhovnosti po samih borbah in končna zmaga Kristusove resnice ob Njegovem drugem prihodu, vsakemu posamezniku pa neporušni notranji mir božjega otroka, če ostane Sinu božjemu zvest v neomajnem zaupanju in veri in v neumrjoči ljubezni. Ignotus.

* Romano Guardini: Der Herr, 1938.
** Christus, Paris, Beauchesne, 1921.

Slava Bogu na višavah

Svetonočni sonet

Zdaj skrivno novim željam vsako rano
in k Detetu s pobožnostjo stopimo
in luči in moči ga zaprosimo,
za milost sreče in ljubezni vdano.

O poidite, val poidite zdaj z mano
tja k jaslicam v polnoč in pozabimo
na žalost in grenkost sveta, molimo,
Veselite od Boga je v noč poslano.

A glejte, saj je svet nocoj kot vrt
z neštetimi skrivnostmi; o tako
dehti večer po milosti samo

še onstran smrti! In kdor je potr, to
noč mu blizu dobro je nebo,
saj Dete vabi k sebi vse srčno.

Emanuel Kolman.

smeškom svetoval pisatelj glasbeniku. »Morda boš ti videl, česar jaz nisem.«

»Ni treba videti, samo slišati moraš.«

Glasbenik je šel in odprl okno namesto vrat. »Ali slišiš? Božični zvonovi pritrkavajo. K polnočnici vabijo. Deset let že ni minula brez mene, tudi nocoj ne bo.«

Tovariš glasbenik se je poslovil in odšel.

»Kajhočeva?« je dejal slikar pisatelju: »Sveta pesem in glasa se je rodila na sveti večer. Zatorej jo morejo predvsem praznovati glasbeniki.«

Kmalu potem je odšel za glasbenikom tudi slikar.

Pisatelj je ostal sam.

Zopet je potrkalo.

Umetnik je vstal in pohitel za svojima tovarišema.

Knjiga

Ves je bil zavkopan v svoje knjige.

Služkinja je vstopila in mu prinesla pošiljatev s pošte.

»Kaj bo?«

»Poglejte!« je rekla služkinja in mu ponudila škatlo z večjim obsegom. Profesor je prerezal ovoji in pogledal.

»Jaslice! In zraven knjiga s pisalom!«

Profesor se je začudil.

»Kdo mi pošilja te otročarije?«

Odgovorilo mu je pismo s podpisom: »Vaš hvalečnovdani nečak Mirko.«

»Kakšno knjigo mi pošilja?« Profesor jo je potegnil iz nožnice.

»Prerjenje. Mislil je na sveti božič.« Tak je bil naslov knjige.

»Otrok si bil, otrok ostaneš!« je mrmraje sodil o svojem nečaku.

Potisnil je božični dar vetran in zopet segel po svoji znanstveni knjigi.

»Zalka!« je zaklical služkinjo. »Vzemi to reč; ti jo boš razumela.«

Služkinja je s hvalečnovdano zahvalo »Bog povrni stokrat!« božični dar sprejela in veselo odšla. Kako ne bi bila razumela te božične reči, saj jo je ljubila in za umevanje božične skrivnosti ni bilo treba drugega, kakor le nekaj preprostega srca.

Profesorju se je med branjem še vedno vsiljeval nečakov pozdrav v poslanem božičnem pismu: »Veliko božične radosti in milosti!«

Kdove, če nisi ti oboje nocoj odklonil?« je očital učenjaku tih opomin v zadnjem kotičku njegove duše.

Govor

Radio je pel in pel na vseh postajah.

»Najmanj sedemkrat sem že slišal nocoj: »Sveta noč — blažena noč! Ali ne bo nikjer nič drugega?« Trgovec je stal pred radiom in pomikal drobno navpično črno črto na vse strani od postaje do postaje. Nikjer ni zaslišal nič zaželjenega.

»Pusti no! Naj pojde!« mu je prigovarjala žena.

»Jaz pa bi rada poslušala to pesem celo noč.«

»Pa jo poslušaj!« je dejal mož in odšel v sosednjo sobo.

Božične pesmi so se z radiooddaljne postaje vrstile druga za drugo. Za njimi pa je sledil verski govor.

Čudno naključje je hotelo, da je trgovec zopet vstopil prav tedaj, ko je govornik oddajal naslednje besede sv. Bernarda: »Premišluj pogostokrat prihod Zveličarja sveta in pripravi mu svoje srce; zakaj On je prišel iskati in zveličati, kar je izgubljeno. Sprejmi ga z ljubeznijo, ko prihaja k tebi kot odrešenik, in On te bo nakoč sprejel z ljubeznijo, ko boš prišel k njemu, k svojemu sodniku. Daj mu prostora v svojem srcu in On ti bo dal večno blaženo mesto v nebesih...«

Zena je na tihem hvalila Boga, da je na tako čudovit, tih in vendar glasen način povedal njemu možu, kar bi mu bila sama tako rada povedala, a ni vedela kako.

Možu pa se je videlo v obrazu, da so ga besede, ki jih je pravkar slišal, tihoma prevzele, kakor da so bile izrečene samo zanj.

Molk

Pred pragom so se začele stopinje. Zopet je nekdo prihajal k bolniku v obisk.

Bolnik je bil vesel vsakega obiska, toliko bolj obiska na sveti večer. Pravijo, da vsak, ki prihaja k bolniku na sveti večer, prihaja v božjem imenu.

»Kdo bi torej bil?« je vprašal bolnik in komaj pričakoval, da se odpro vrata v njegovi bolniški sobici.

Vrata pa se niso hotela odpreti. Ne večna, ne sobna.

»Kako da ne pride?« Bolnik se je skorajda razburjal.

Obiskovalec pa ni mogel priti. Komaj je stopil na prag, že je nekje v kuhinji ali veži ugasnila luč. Skoz steklena polja na vratih se je to dobro videlo. Nekdo je namenoma ugasnil luč. Obisk mu pač ni bil dobrodošel...

Obiskovalec je na vratih pustil svoj dar za bolnika in odšel. Spotoma ga je obšla misel, zakaj da ni vseeno potrkal, četudi je prav za njegov prihod ugasnila luč. Pa se je spomnil, da je zapisano: »ako pa vas ne sprejemo, naj se mir vrne k vam.« Potnik je potoval naprej in z njim je hodil mir in molk.

Bolnik se je utolažil z mislijo, da stopinje, ki jih je slišal, niso bile stopinje prihajajočega gosta, marveč le stopinje mimogredečega potnika.

V bolnikovo dušo je segel velik mir; v dušo tistega pa, ki je zaprl vrata pred gostom s tem, da je ugasnil luč, je pal silen nemir. Potnik pa je potoval naprej in z njim je hodil mir in molk.

Kako srečni so vsi, ki blage volje sprejemajo božje obiske!

S.S.

Slava Bogu na višavah! Ta angeleski božični slavošpev, ki se je v skrivnostni prvi božični noči razlegel po betlehemskih poljanah in dramil preproste betlehemske pastirje, še vedno odmeva v krščanskih srcih in v cerkvenem bogoslužju ter slovesno nazorno opozarja, da božična skrivnost Gospodovega rojstva ni davno obledel zgodovinski spomin, ampak neprestano se obnavlja resnica, vedno živa in oživljajoča skrivnost krščanske vere in ljubezni.

V krščanski zgodovini

Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje! Ta božični slavošpev nebeških krilatec je z zlatimi črkami zaščit in v cerkveno zgodovino in v krščansko bogoslužje.

Angelski slavošpev v cerkvenem bogoslužju je najbolj pospeljevala rimska Cerkev. V prvih stoletjih krščanske Cerkve še ni imela posebnega praznika Gospodovega rojstva. To veselo skrivnost krščanske vere so pričeli s posebnim praznikom slaviti najprej v Rimu okoli leta 390. Na krščanskem Vzhodu so spomin Kristusovega rojstva pred četrtim stoletjem in še do konca istega stoletja združevali s praznikom Razglasenja Gospodovega, dne 6. januarja. Iz Rima pa se je praznik Rojstva Gospodovega razširil tudi na Vzhod; a tam so se še potem ohranili sledovi skupnega praznovanja obeh krščanskih resnic.

Rimska Cerkev se ni zadovoljila s tem, da se je božični angelski slavošpev veselo razlegel le v božičnem bogoslužju. Saj se prav za prav v vsaki maši skupno z velikonočno skrivnostjo Kristusove odrešitve smrti obnavlja tudi božična skrivnost uveličanja in rojstva Gospodovega. Zato so v rimski maši obred v 6. stoletju sprejeli tudi božični angelski slavošpev, pomnožen z drugimi vzkliki v slavo svete Trojice. Ta razširjeni angelski slavošpev je sicer nastal na Vzhodu, a tam se nikoli ni rabil pri maši, ampak le v jutranjih cerkvenih molitvah. Tako je na Vzhodu ostal še danes.

V zahodni Cerkvi so angelski slavošpev (Gloria — Slava) molili in peli izprva le v mašnem obredu ob nedeljah in godovih mučencem, a samo škofje. Navadni mašniki so smeli peti Slavo (Gloria) le o veliki noči. Šele v 11. stoletju je v tem pogledu prenehala razlika med škofi in navadnimi mašniki.

V tej zgodovini angelskega slavošpeva je prav živo izražena zveza med božičem in veliko nočjo, med Kristusovim rojstvom in med njegovo odrešitvijo na križu, ki se neprestano obnavlja v daritvi svete maše, da se more vse človeštvo do konca eveta udeleževati obilnih sadov Kristusove odrešitve smrti.

Najživahnejše in najveseleje se razlega angelski slavošpev o božiču ne le pri maši, ampak tudi v mnogih narodnih božičnih pesmih v cerkvi in ob jaslicah. Obenem pa je angelski slavošpev najznačilnejši vzklik veselja svete Cerkve sploh. To čutimo najbolj o veliki noči. Ko veliko soboto ta pesem po dneh trpljenja in žalosti zopet zadoni pri maši, se po žalosti velikega petka zopet oglasijo zvončki pri oltarju, zapoje orgle na koru in zadone zvonovi v zvoniku. To je vzklik veselja vseh vernikov, da se Kristusovo uveličanje, rojstvo in odrešenje še vedno nadaljuje v tako ljudomilni obliki, da se tako rekoč Kristus iznova rodi na oltarju in v srcih vernikov, deli človeštvu mir in blaži človeško voljo.

Najbolj radostno in pomenljivo pa se je razlegal angelski slavošpev v tisti dobi, ko so o veliki noči krščevali na novo pokristjanjene pogane in jih sprejemali v sveto Cerkev. Ti novokrščenci so najgloblje občutili sveto radost angelskega slavošpeva; saj so tudi najgloblje postali deležni Kristusovega uveličanja, rojstva in odrešanja. V njih in z njimi je vsa cerkvena občina elavila obnavljanje, nadaljevanje in spajanje božične in veliko nočne skrivnosti. V dobi pokristjanjevanja narodov so se najživeje zavedali zveze med angelskim slavošpevom in med sveto mašo, med božičem in veliko nočjo, med radostjo ob Gospodovem rojstvu in med veseljem ob sprejemu novih množič v sveto Cerkev.

V tem okviru krščanske preteklosti bomo mogli razumeti, kako pomenljivo je božični angelski slavošpev zapisan na najveličastnejšem listu stare slovenske cerkvene zgodovine iz one elavne dobe, ko je panonski knez Kocelj kot pokrovitelj svetega Metoda odločilno posegel v cerkveno in politično zgodovino devetega stoletja.

V stari slovenski zgodovini

Slava Bogu na višavah in na zemlji mir, v ljudeh blaga volja! S tem radostnim božičnim vzklikom se začenja znamenita poslanica papeža Hadriana II. (leta 869) slovenskim knezom Rastislavu, Svetopolku in Koclju, dovoljenje slovenskega bogoslužja in podlaga za ustanovitev slovenske panonske nadškofije svetega Metoda. Ohranjena je, žal le v prostem staroslovenskem prevodu. Poslanica še na poseben način spada v našo slovensko zgodovino. Naslovljena je trem slovenskim knezom, a v resnici jo je svetli Metod prinesel naravnost knezu Koclju; s Kocljem je sodeloval in pod njegovim pokroviteljstvom je bila z ustanovitvijo panonske nadškofije dana cerkvenopravna podlaga za izvajanje odlokov te poslanice.

Svetopisemski stavki so v poslanici navedeni v prostem prevodu, okrajšani in prilagojeni besedni zvezi poslanice. Le začetni svetopisemski vzklik je zapisan natančno po staroslovenskem svetopisemskem prevodu, ker so bile te besede pač dobro znane iz bogoslužja.

Tak liturgičen začetek je v papeških pisemih redek in nenavaden. Ze zaradi tega nenavadnega začetka so se nekaterim učenjakom zbuiali dvomi o pristnosti te Hadrianove poslanice. Nihče pa še ni natančneje preiskal, kako značilno se njen slovesni začetek ujema z vsebino in z zgodovinskim okvirom pomembne poslanice.

Slovesni začetni stavek Hadrianove poslanice se prav značilno ujema z vso zgodovino angelskega slavošpeva v krščanskem bogoslužju. To je izraz papeževega veselja ob uspešnem apostolskem delu sv. Cirila in Metoda, ki sta s sveto gorečnostjo in ljudomilno poljudnostjo razvnela novo versko gibanje med že pokristjanjenimi Slovani ter ustva-

rila nadebudno podlago za pokristjanjevanje nepreglednih množic še poganskih Slovanov.

Torej ima slovesni začetni stavek Hadrianove poslanice popolnoma isti značilni pomen kakor v že pojasnjeni zgodovini krščanstva in cerkvenega bogoslužja. Panonija je bila takrat že pokristjanjena. Toda papež je s tem pismom poslal Metoda ne le Koclju, ampak vsem slovenskim deželam, kakor beremo v staroslovenskem Zlitju Metodija: »Ne le tebi edinemu, ampak vsem onim slovenskim deželam ga pošiljam učitelja od Boga in od svetega apostola Petra.« Zgodovinarji mislijo, da je bil svetli Metod s tem pismom postavljen za papeževega legata (poslanca) za pokristjanjevanje slovenskih narodov, kakor isti staroslovenski vir še enkrat poudarja: »V njegovih (Metodovih) rokah so od Boga in apostolskega prestola vse slovenske dežele.« Z utrjevanjem in širjenjem krščanstva med Slovani je torej svetli Metod res pospeševal, da so se narodi udeleževali Kristusovega uveličanja in odrešanja, da se je Kristusovo rojstvo in odrešenje obnavljalo, nadaljevalo in širilo v duhu božičnega angelskega slavošpeva.

Hadrianova poslanica slovenskim knezom ni niti prva niti edina, ki se začenja z radostnim božičnim vzklikom. S tem vzklikom se začenjajo tri pisma papeža Gregorja Velikega. Posebno značilno je njegovo pismo prvemu angleškemu škofu svetemu Avguštinu leta 601, ki se začenja in končuje s tem slavošpevom, v primerem soglasju z vso vsebino, ki izraža papeževo veselje ob pokristjanjenju Anglov.

Podobno značilno so te besede zapisane v veliki dvorani nekdanje papeževe palače v rimskem Lateranu. V tej dvorani je papež Leon III. leta 800 sprejel cesarja Karla Velikega in jo okrasil z veličastnim mozaikom, ki predstavlja, kako Kristus naroča apostolom, naj uče vse narode. Na vnanjem robu ob sliki pa je napis: »Slava Bogu v višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje.« V isti dvorani je papež Hadrian II. dne 20. februarja leta 868 pogostil grške menihe, med njimi golovo tudi sv. Cirila in Metoda; verjetno je, da sta prav ona bila povod tej pogostitvi.

V Rimu so torej zvezo med angelskim slavošpevom in apostolskim delovanjem ne le dobro poznali, ampak tudi nazorno gledali, čutili in doživljali. Ako beremo stare slovenske in latinske vire o radostno slovesnem sprejemu sv. Cirila in Metoda v Rimu ter jih primerjamo z vsebino Hadrianove poslanice in z zgodovino angelskega slavošpeva v bogoslužju, se ne moremo ubraniti vtisu značilne skladnosti med zgodovinskimi okvirom one dobe in med slovesnim začetkom Hadrianove poslanice, prav tako tudi skladnosti med začetkom in med vsebino poslanice.

Za radostno slovesnim prvim stavkom poslanice takoj beremo: »O vas smo slišali duhovne

reči, kako je Bog predramil vaša srca, da bi njega iskali...« In potem: »Mi pa smo s trojno radostjo napolnjeni, sklenili Metodija, sina našega, poslati v vaše dežele, da bi vas učil; on je prevel evete knjige na vaš jezik... in sveto mašo... Da se izpolni svetopisemski izrek: Hvalite Gospoda vsi narodi.« Kdo se ne bi tukaj spomnil na angelski slavošpev, ki je predramil pastirke, da so šli Gospoda iskati? Saj so bili Slovenci prezirani »preprosti ljudje«, kakor je knez Rastislav pisal v Carigrad (in v Rim), narod brez omikanega meščanstva in brez izobraženega plemstva, narod kmetov in pastirjev. Zato so se pač s papežem vred veselili, da sta sveta brata njihov pastirski in kmečki govor tako ljudomilo in genialno dvignila na oltar, da so mogli postati deležni vseh dobrot ljudomilega Odrešenika, kakor nekdanj pastirki na betlehemskih poljanah pred vrati ponosnega Jeruzalema, kjer so v oni blaženi noči malomarno epali okoli pisarnji in farizeji.

Ze v prvi blaženi sveti noči se je nazorno pokazalo, da bo skrivnostno betlehemsko Dete podrlo pregraje med stanov in narodi ter se ne bo oziralo na zakrknjeno trdovratne zahteve stanovsko in narodnostno omejenega Jeruzalema, marveč bo z brezmejno ljubeznijo in ljudomilo veseljustjo objemalo vse sloje in vse narode.

To sta sv. Ciril in Metod doživljala v Rimu s papežem vred. To blaženo svetovno zgodovinsko doživljanje je ovekoveto v znameniti Hadrianovi poslanici od začetka do konca. To so doživljali panonski Slovenci leta 869, ko so brali in poslušali papeževo poslanico, vredno, da ji prisluhnemo in jo občutimo tudi nocojšnjo blaženo noč:

Slava v višinih Bogu

in na zemlji mir, v ljudeh blaga volja.

Slišali smo duhovne reči, kako je Bog predramil vaša srca, da bi njega iskali.

Hvalite Gospoda vsi narodi!

Vsi bodo v raznih jezikih oznanjali velika dela božja.

Fr. Grivec.

* Tiste, ki še dvomijo o pristnosti Hadrianove poslanice in iščejo dokazov proti celi poslanici ali proti njenim posameznim stavkom, pač smemo vprašati, če so vso vsebino poslanice in ves njen zgodovinski okvir dovolj preučili. Ali je mogoče, da bi bil ponarejevalec mogel vse tako globoko pogoditi? Mar ne potekajo dvomi iz površnosti in nerazumevanja, nekoliko pa tudi iz popolnoma nenavadnih zgodovinskih okoliščin, kakor se niti prej niti pozneje niso srečale v Rimu in ki jih zaradi pomanjkljivih virov ne moremo do dna preučiti?

Božja iskanja

Uvodna misel

In zopet je prišel. Prišel pa je tako tiho in neslišno kakor nekoč v Betlehemu, ko ga je videlo le nebo s svojimi zvezdami, ko so ga videli le angeli in tisti, ki so jim ga razodeli angeli.

Povsod je prišel in potrkal na vrata kakor nekoč v betlehemskega mesta, a slišalo ga je samo Marijino in Jožefovo srce in tisti, ki so verjeli angelski besedi.

Kako čudovita je božična skrivnost, da se neprestano ponavlja in še vedno enako skrivnostna. Prav zato, ker je tako skrivnostna, je tudi nad vse osrečujoča in bogata.

Pred vsem temelji ta božična skrivnost na tem spoznanju, da Bog vsakega išče in nikogar med živimi ne zavrne. Kdor misli ali čuti v svojem srcu drugače, ta ne misli, ne čuti prav. Kdor se čuti od Boga zapuščenega in zavrnjenega, je v resnici, tako vsaj razodeva s svojim čustvom, sam kakor koli že zapustil ali zavrgel svojega Boga.

Za Boga ni nobeno srce tako zapuščeno in zavrnjeno, da ne bi božja milost vanj stopila in hodila svoje tihe poti. Nikomur se v srcu ne morejo podreti Gospodova nebesa, če si jih sam ne podere; pa četudi so porušena, Bog more tudi na razvalinah postaviti svoje novo bivališče.

Bog išče in obiskuje človeka po vseh stvarih: po soncu in luči, po knjigi in pesmi, po govoru in po molku.

Pa tudi takrat, kadar človek išče Boga, prav za prav le Bog išče človeka. Sladka so iskanja božja, kaj šele najdenja!

K temu nekaj slik iz sanj in resnic.

Sonce

V prednji sobi, ki se ji je videlo, da je prav za prav le drugi zaprti del veže, je na stebri stala zemeljska krogla. Na steni sta visela dva zvezdoslovna zemljevida.

Rahlo je potrkalo na vrata naravoslovčeve sobe.

»Kdo je?« se je oglasil resen glas.

»Sonce!« je prijazno pozdravil gost, toda s ponarejenim glasom.

»Sonce? Ponoči? Ni mogoče!«

»Pri Bogu ni nič nemogoče!« je zatrjeval obiskovalec v istem glasu.

»Pa kakšno sonce?« se je pričel zavzemati naravoslovec.

»Sonce za vse! Po njem žive vsi in brez njega mora umreti vsak.«

Naravoslovec je umolknil in pomislil, kaj bi to pomenilo. Tako visoko, do zvezd so hitele nje-

Božična

Sveta noč, božična noč,
vsa prežarjena z lepoto,
v sebi skrivajo čudno moč
in prinašaš mir, dobroto.

Bodi kakor svetla cesta,
kakor kačipot v življenje;
bodi nam vodnica zvesta
v spravo, mir in prerojenje.

Zdravko Ocvirk.

Pesem

»Kdo pa že zopet stoji pred vrati?« je nevoljno vstal izza mize, ob kateri sta sedela še dva umetnika, slikar in glasbenik, njegova tovariša. Zamišljali so načrt za novo spominsko delo: »Umetnost v sodobni družbi.«

Umetnik, v čigar sobi je načrt za monumentalno knjigo dobival prve oblike, je stopil k vratom.

»Nikogar ni!« in zopet je prisedel k mizi.

»Spomin!« sta rekla tovariša, slikar in glasbenik.

»Kakšen?«

»Božičen!« je takoj pristavil glasbenik.

»Vraželi ju je zavrnil umetnik-pisatelj.

»Nocoj potrka na vsaka vrata.«

»Pojdi torej ti pogledat pred vrata!« je s po-

* DRUŽINA * NA * SVETI * VEČER *

Ka je Devica Marija hodila po svetu, se je namerilo, da je prišla neki večer k hišici siromašnega kočarja in ga prosila za prenočišče.

Po vasi gredé je srečavala pse, ki pa niso lajali nanjo, marveč poklekali pred njo, ker so jo poznali. Toda kočar ni poznal gostje, ki ga je prišla prositi, da bi jo vzel pod streho. Zato se je izgovarjal, da ji ne more dati prenočišča, ker so v hišici že tako na tesnem. Otrok da je dosti, prostora pa malo.

»Ljuba žena,« ji je rekel nazadnje, »v kolnico pa lahko greste, če vas je volja. Tam že prenočite v božjem imenu. V hišo res ne morete čez noč.«

Ko se je mož ob dveh po polnoči zdramil, se ni malo čudil, kako da je to noč vse tako lepo ozarjeno. Pogledal je na dvorišče in videl, da najlepša zvezda sveti prav nad njegovo kolnico. Nad slamnato streho pa se kakor jata golobov krožili zlato okriljeni angeli in veselo prepevaje oznanjali, da je Devica porodila Sina. Peli so: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!«

Ko je siromak to slišal, je zakrilil z rokama in potožil: »Presveta Devica, kako rad bi bil z otroki prespal zunaj v veži in vso hišo prepustil tebi, ko bi bil vedel, kdo si!«

Mali Jezusček pa se je v kolnici tresel od mraza. Ker ni imela njegova Mati plenice, si je kar ruto potegnila z glave in ga zavila vanjo. Pod nožice mu je položila pest mrve, pokrila ga je s slamo in mu po tistem pela: »Spi, Jezusček, spi!« Ni marala, da bi mu stregli angeli, čeprav jih je kar trideset tisoč čakalo, da bi jim kaj naročila. Čisto sama je skrbela za otročka, ker je vedela, da tudi angel ne more nadomestiti matere.

Vesti o božjem rojstvu so prišle najprej med pastirje pod gozdom, ki so bili siromašni, preprosti ljudje. Sami angeli so jih prišli dramiti iz spanja in vabiti, naj hite, da bodo prvi pozdravili Gospoda iz nebes. Povedali so jim, da leži kar na senu v jasliah tako sirotin in skromen kakor poljska cvetica, čeprav je ves svet njegov.

Med himno angelov in uspavanko Matere božje je bilo v kolnici kaj kmalu slišati tudi glasove pastirjev. Igrali so otročku na piščali in ga zabavali, kakor so le vedeli in znali. Iskrenih src so mu podajali skromna darila in prosili zalega Jezusčka, naj vzame za dobro. On pa se jim je hvaležno nasmihal in jim pomajljal ročice, kakor da bi blagosiljal.

Van Dyck: Rojstvo Gospodovo

Mati božja je skrbljivo begala po borni kolnici, ki je bila čudo lepo ozarjena od nebeške svetlobe. Dobrotljivo in ljubeznivo se je pogovarjala s pastirji, ki so prvi prišli in se poklonili njenemu Sinu. Tako glasni, veseli in srečni so se gnetli okoli Jezusčkove zibke, kakor da bi sama nebeška blaženost prišla na zemljo.

Siromašni in preprosti gostje, po poklicu vaški kovač, pa je bil s čudežem poplačan, ker je sprejel Boga čez noč pod svojo streho. Imel je ljubko, a pohabljeno hčerko, ki je bila že rojena brez rok. Zato mu je neprenehoma kalila življenje grenka žalost. Tudi ta deklica se je ukrala v kolnico med angeli in pastirje, ki so tamkaj koledovali in sočutno uprli svoje modre oči v Jezusčka. Ponižno in boječe je stala med drugimi in se samo čudila. Ko je Devica Marija zagledala sirotico kovačeve hčerke, se ji je zasmilila. Prijazno ji je velel: »Daj, podaj mi mojega Jezusčka!«

Solze so obile deklico, ki je stopila bliže in rekla:

»Kako naj ti ga podam, ko nimam rok!«

»Le sezi ponj, siratka!«

Deklica se je oklonila nad jasi in tedaj sta ji na mah dorastli roki, da je mogla Materi podati Jezusčka. Nato je vsa iz sebe od sreče jela mahati z rokami sem pa tja, kakor se na pomlad majoje v vetru veje mlade breze. Smejale se je, jokala se je in tekla v kočjo pravit: »Glejte, roke imam, da bom mogla s čim moliti in delati!«

Sveta noč

Naj nocoj na krilih tvojih svetih splava moja duša v svet večer.

Naj kot blisk svetel spusti se nad temno zemljo širne v blažen mir.

Trume angelov pojo že preko bojne zémlje v sveto noč, in ljudem znané ljubezen, spravo bratsko sveti mir nesoč.

Naj ob angelskih teh glasih rod prislunne Adamov, ran in solz drhteč, da pred jaslice oahne zver, ki suče v zlobi strašni svoj pogubni meč.

Naj na krilih tvojih dvigne spev o Bogu se, ki je rojen, da prežene dolgo, temno noč... Naj bo zemlja meni, tebi, Betlehem, ki naj oznanja mir in moč.

(Marja Ferjan.)

malo znano; pač pa sta skoro udomačena n. pr. v Borovljah nemška izraza »bienaht« in »mëtinaht«. Sveta »noč«, polna tajinstvenih dogodkov kakor »velika noč«, spremeni za en sam trenutek vse vode v studencih, v vrelih, v potokih v vino. Samo tisti trenutek sedaj ni nikomur več znan. V tej božični noči se v hlevu krave in konji med seboj pogovarjajo, prav kakor se pogovarjajo ljudje; pri tem pa vidijo bodočnost in jo prorokujejo; kdor bi jih pri tem pomenku mogel zaslišati in poslušati, izvedel bi vse, kar se bo zgodilo v prihodnjem letu. Kakor še dandanes dekleta iz podob, v katere se strdi razliti stopljen svinec v božični noči ali na predvečer novega leta, sklepajo na svoje žene in svojo bodočnost, tako so si nekoč svojji lovci v visokih Karavankah v božični noči delali čarobne svinčenke, ki naj na vsako razdaljo zadenejo vsak plen.

Resnost in tajinstvenost božične noči se že na sveti dan, še bolj pa na šentljetanovo in na šentjanževo umakre veseli domačnosti in razposajeni pesmi; četudi koroški Slovenci nimajo ne vinogradov, ne zidanic, pa imajo in znajo pripraviti znamenit hruševce, ki se včas, v steklenicah shranjen, peni kakor pravi šampanjec, pa ga po okusu in učinkovanju še prekaša in podneti pogovore o preteklosti in bodočnosti.

Dežela Koroška najbolj se glasi: ima moština dosti noj Boga časti.

V božičnem času je za našo otročad na Koroškem dan nedolžnih otročev velik dan, velik, vesel dogodek sredi božičnih počitnic. To je tako zvana »šaplica«. Od hiše do hiše, ali vsaj od sorodnika do sorodnika, od sorodnice do sorod-

»Le kdaj pride Božiček?«

nice hodijo našim mali. Za darove nosijo s sabo pripravljene lepe vrečke ali kar cele sune. Z mehkiimi, šibkimi šibicami šapne otrok kakor šapico osebo, ki jo je prišel »šapat« in ji »umšat« (= žetel) srečo, deklarirajo pri tem na pamet:

Šap, šap, šap!

Bog daj vam srečo in zdravje!

Da bi bli veseli ko tičice v hori (= gozdu), zdravi ko ribice v vodi, močni kakor medved na hori; da bi imeli toliko otročičev, kolikor ima vejica vršičev.

Razna darila, sadje posušene vinice, debele ozimice, pa tudi kaka klobasica ali kak nalašč za ta dan spečeni rženi krži smukne hitro v vre čico, deček ali deklica pa enako urno k sosedu, k sorodnikom. Mudi se jim; število onih, h katerim so namenjeni, je veliko; njihovi domovi stoje na velike razdalje. Oni pa morajo biti pravočasno doma. Kajti baš o božičnem času začne naše otroke na Koroškem strašiti, zalezovati in tudi kaznovati čudna nočna pošast, ako jih po večernem zvonjenju še zasači pod milim nebom. Tedaj se sliši, kakor da bi se z vrhov zasneženih Karavank skozi čisti zimski zrak res nekaj bližalo a čudnim šumotom in šundrom. To ni škopnik. To je Pehtira ali Pehtira baba. Gorje otroku, ako ga po Ave Mariji zapazi na hišnem pragu. Takoj ga zgrabi in jadrno odnese skozi zimski mrak tja, odkoder je pritekla.

Še pred petdesetimi leti so odrasli možje ali mladeniči med koroškimi Slovenci nastopali kot sveti Trije kralji; danes nastopajo kakor drugod le otroci. Značilna usoda stare šege, ki pride s časom ob svojo resnost in veljavo ter postane otročja ali celo smešna! Nekaj stare resnosti pa še diha jo vrstice iz kolednic o svetih Treh kraljih:

Sveti Tri kralji pri jaslicah klečó, noj temu detetu dari ofrujejo.

Božič modernih

Mnogo današnjih kristjanov, ki so kristjani po krstu, obhajajo božič povsem v poganskem duhu. Ko obhajajo božič, ne mislijo na božje Dete in ne na to, zakaj da je prišel na svet. Božič jim je lepa prilika, da se pozabavajo s prijatelji, da se najedó in napijó, pa nič več. Obhajajo božič, ker ga obhajajo toliko in toliko ljudi in čemu le bi se odrekli takšni lepi priliki?

Vsi ti se res veselijo, a po svojo. Hišo si okrbijo z vsem, ne manjka jim dobre kapljice in tudi ne slastne pečenke. Želijo si, da veselo preživijo božič, česar pa ne morejo brez pijače in jedcaše.

Pride svetli večer in posedejo za mizo. Miza ni pogrnjena po stari, slovenski šegi, marveč je na njej množica daril — vse je moderno. Pred večerjo razdelijo vsa ta darila in zapojejo pesmi, nemara tudi kako božično vmes. Slednjič gredo tudi k polnočnici, kar tako iz navade, saj sicer itak ne hodijo v cerkev; kdo bi le hodil vsako nedeljo k maši! Ko se povrnejo domov, se uležje v posteljo in prespijo vse dopoldne svetega dne. Po kosilu se gospod obleče v novo obleko in gre obiskat znanca, a gospa čaka doma obiskov. Drug dan pa bo gospod doma in bo odšla gospa na obiske.

Tako obhajajo mnogo modernih ljudi svoj božič, zlasti tisti, ki so imoviti. Gospod je kak višji uradnik, a gospa je profesorica ali alično, pa sta že oba pozabila na pravi emisel božiča. Utrujeni od vsakdanjega dela se hočejo zabavati.

Tudi siromašnejši sloji gredo za njimi. Tudi njim je božič samo prilika, da se najedo in napijo. Hodijo od prijatelja do prijatelja, jedo in pijejo, na vse drugo pa pozabljajo.

Brezdomel in brezposelni obhajajo svoj božič po beznicah in krčmah, kjer so čez dan in čez noč, dokler je kaj cvenka v žepu.

Tako obhajajo božič ljudje, ki ne mislijo na rojstvo Gospodovo.

Toda pravim kristjanom je božič v prvi vrsti spomin na prihod Kristusa na ta svet. Prišel je na svet v borni hlevu in je ležal v jasliah na slami. Prava krščanska družina se zbere okrog jaslic in prepeva božične pesmi. Zbranega duha so pri polnočnici, na sveti dan vsi pri sv. maši. Prava krščanska družina tudi ne pozabi na prelepe, etovenske božične običaje, da pokadi go-

Slovenska družina o božiču

To je najsvetejši čas v vsem letu, čas od svete noči pa tja do svetih Treh kraljev; obenem najzanimivejši, ker se je v njem iz prastarih poganskih časov ohranilo še največ prvotnih šeg, navad in obredov. Koroški božič je tudi na zunaj nad vse sijajen, ker ga ozarja znamenita koroška zima, mirna, brezvihravna, dostojanstvena, vsa lesketa-joča se v snegu in ledu gorskih orjakov in molčeh globokih jezer.

Že pred svetim večerom mora vse delo v hiši in hlevu biti opravljeno; na sveti večer mora vladati povsod mir in svečana tišina; kolo na kolo-vratu se ne sme vrteti, statve ne smejo škripati; niti kruha ne smejo več peči na sveti večer. Nobeno poljsko ali drugo orodje ne sme ležati na prostem; vse mora biti lepo pospravljeno. Ko za-

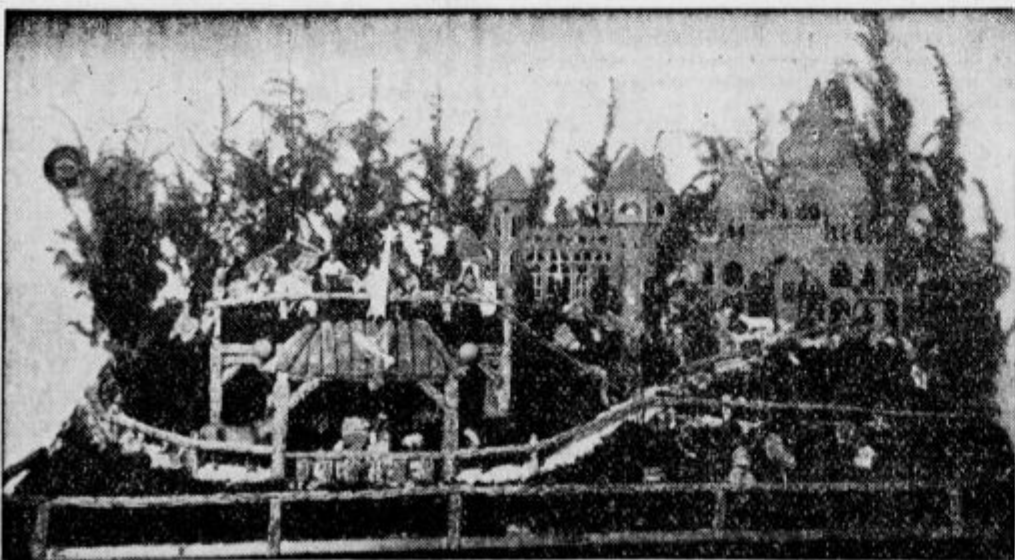
spodar svoje bivališče s kadilom in ga poškopri z blagoslovljeno vodo Božič je v srcu, vse bolj kot kak drug praznik. Božič je praznik ljubezni, pa predvsem ljubezni do Stvarnika.

doni večerni zvon, obhodi gospodar s svojo družino vsa poslopja, vse sobe, hleve, kleti in podstrešja. Na čelu korakajoč in gologlav kakor ostali molli naprej očenaš za očenašem; v poncvici nosi žarečo žerjavico, posuto z obilnim mirom in kadivom, da se kadil kakor v cerkvi pred oltarjem po vseh sobah, po shrambah, po hlevih, po kletih in okoli vseh poslopij. Sin pa nosi pri tem skodelico blagoslovljene vode in sproti z zeleno vejico škropi vse in na vse strani, tudi živino v hlevu. Pristna koroška hiša, ki stoji daleč proč od velike prometne ceste v Rutah, ne pozna božičnega drevesca. Jaslice, vse zelene od svežega mahu in pisane od papirnatih podob, so v kotu glavne sobe pritrjene, tam kjer sicer visi veliko razpelo. V jaslicah brli lučka, nad njimi plava zvezda. Pod jaslicami pa je okoli velike, snežno bele mize zbrana na sveti večer vsa družina. Po skromni, a zdravi večerji, koje glavni del so orehi, suhe češplje in suhe hruške, tako zvane »kloce« in ržen kruh s klocami, otroci že nestrpno čakajo, kdaj bo oče začel peti »svete« pesmi. Častiljive, stare svojevrstne po napevu so te koroške božične pesmi. Razen slovenskega jezika, ki se zdi nekoliko starinski, nimajo nič skupnega z novodobnimi narodnimi popevkami koroških Slovencev. Zadnji ostanki so iz časov, ki so nad tisoč let za nami. Ko na sveti večer slovenski oratar koroški s svojo družino s kadilom kadil svoje imetje in potem v krogu vse svoje družine z njo poje stare »svete« pesmi, oživi v njem nekaj že popolnoma pozabljenega, nekaj svečeniškega, nekaj poglavarkega. Samo enkrat na leto so peli te pesmi; ni čuda, da je spomin nanje blede od roda do roda in da jih danes otroci skoro da nič več ne poznajo. Tu je živa zveza s sivo preteklostjo pretrgana, da se ne da več obnoviti.

Pastirji na polji pasejo, o j pasejo, angelsko petje poslušajo. Pa so prišli kralji trije, kralji trije in so Zveličarju prinesli dari, miro noj kadilo noj čisto zlato. In darujejo, ofrujejo Jezusu, o j kralju nebeškemu.

Zanimivo je, da je ponekod med koroškimi Slovenci dandanes ime »božič« in »polnočnica« le

Naše slovenske jaslice

»Kam je šel pa Tine?«

Slovensko leposlovje v našem dvajsetletju

Sicer bi se razpravila o podobnih naslovih bolj privilegiral pred mesecema, ko je društvo slov. književnikov prikazalo javnosti pregled vsega slovenskega knjižnega udejstvovanja v zadnjih dvajsetih letih. Toda tudi za božično branje bi pregled tokov in smeri, težnji in uspehov v naši književnosti v zadnjih dveh desetletjih utegnilo koga zanimati, zlasti sedaj, ko smo praznovali dvajsetletnico zedinjenja v državno obliko ter smo se prav pred nekaj dnevi spominjali smrti Ivana Cankarja, ki stoji kot mejnik med enim in drugim razdobjem naše književne zgodovine. O naši povojni književnosti moremo zato govoriti tudi o slovenski književnosti pred Cankarjem in po Cankarju. Doba, ki je Cankar predstavljal v svojih predvojni delih, je z njim minila, pa minila je s prevarantom tudi doba duha tistega rodu, ki je tik pred vojno leta 1914 tako obetajoče nastopil, pa ga je zadržala vojna in ga vrnila nazaj spremenjenega. Novi ljudje pa so rasti že na razvalinah, ki jih je zapustila vojna ter se je zato našla v vrtnu novih težnjah postaviti nov svet iz samega dna. Zdi se mi, da smo vseh teh dvajset let ustvarjali ta nov svet ter smo se nahajali v tihi notranji revoluciji, ki se pa tragično izgublja v pesku, da zdaj stojimo zopet tam nekje, kjer smo stali tik pred vojno, tako duhovno, pa tudi morda — stvarno. Doba revolucije, ki obnavlja kot piš človeka notranje, izpreminja razmerje do človeka, duhovno in socialno, ustvarja osebno duhovno veličino in socialne revolucionarje, ta doba ponehuje, čutimo to, in pod pritiskom razmer in ustaljenosti oblik se človek zopet povrača iz skrajnosti v sredino, v povprečnost, v človeka, ki računa s stvarnostmi, in ne morda s prividi in utopijami duše. Iz romantičnih vrenj, borb in ocvajanj ter avanturističnih pohodov v vesolje duha, se je človek, rekel bi, stisnil v topli kotiček lastnega doma, luči ližol in pripoveduje zgodbe svojim sinovom, prav tako kot so prej dediti bajali vnukom. Zdi se čisto, ko vnuki že sanjajo o lepoti teh pripovedovanj, mišnih zgodbah iz vsakdanjega življenja ter jih pripovedujejo brez strasti in brez globokejšega podmisla, brez groznega ozadja in osvajačih misli svojim očetom, ki se ne niso prebudili iz zamaknenosti v revolucionarne borbe.

Po dvajsetletnem tkanju in borbah smo se zdaj našli nekako na istem mestu, kjer smo bili tik pred vojno: v epiki, ki se naslanja na domaćinstvo, na narodno folkloro in vero, na posebnosti posameznih slovenskih krajev, v ljubezni do kmeta in kmečkega življenja, v opisovanju trpljenj malih ljudi, v preprostosti pripovedovanja, ki spominja ponedel na naš predmodni klasični pisateljski rod, toda s to razliko, da ne vidimo vsega tega življenja več v romantični idili, kakor predvojni podeželski navdušenci, temveč v stvarnosti, ki ubija ponekod celo vsak duševni poet. S pridobitvami vseh tokov v teh dvajsetih letih, s religioznimi in socialnimi, ustvarja današnji rod v književnosti nekako sintezo duha in zemlje: spiritualistični vzpon ponuja do realistične omejitve duhovnosti, romantični panteizem do dogmatične veroizpovedi, grobi materializem pa poplenuje v vselej nad rastjo življenja in delom, v katerem naj samrejo poslednja romantična nesoglasja in notranji upori. Če smo prej igrali kot na ladji sredi čudežnih morij in svetov, kjer smo videli le nebo nad sabo in vrenje v očetovi svoje ladje, na kateri smo sanjali o novem svetu, smo zdaj že pristali na zemlji s njenimi radostmi in čustvi ter čustvenimi dražljaji, s strastmi in ljubeznijo do vsega, kar je na nji. In človek si želi prijeti za plug ter kot točak zaratiti v masno in dehteto zemljo, da odkrije nove brazde in izpod težke grude vrže na sonce novo spoznanje življenja in človeške usode, svojega naroda in svojega časa.

In v tem znamenju objektivnega opazovanja in težiškega obdelovanja knjižnega polja stoji slovensko leposlovje dvajset let po Cankarju.

★

Poglejmo na povojno dobo in jo vzemimo kot celoto. Po Cankarjevi smrti so pisali v tem času tudi pisatelji pred Cankarjevo dobo in so prav tedaj, ko je nov rod, ki je pognal iz razvalin vojne ali pa hotel na razvalinah postaviti nov lepši svet, ustvarjali svoja najboljša dela in obenem najzreplejša dela slovenske književnosti. Vladovali slog, ki je dajal barvo tej prvi povojni generaciji, je bil sicer ekspresionizem, borbena umetnost za novo religiozno pojmovanje sveta in za nov socialni red, a čemer se je ta rod naslonil na Cankarja in njegovo etično borbentnost, toda ta je samo utiral nova pota umetnostnemu izrazu in novemu duhu, starejši pa so v svoji mirnosti ustvarjali iz starega duha, a z zrelo kretnjo človeka in umetnika. Tako je Tavčar ustvaril v tem času svojo čudovito »Viesoč kroniko«, zdi se mi, najboljše naše povojno delo. Prav tako je svojo mojstrovino podal in jih podaja še sedaj Finžgar, tako v »Stricah« in manjših novelah, tudi v zadnji, ki je izšla v letošnjem Koledarju. Ekspresionizem je bil duh »stricev« zelo tuj, toda oblikovanje je danes modernije kot kdajkoli prej! Milčinski se je uveljavil v humorju, pa tudi Lea Faturjeva, ki jo je povojni rod skoraj povsem pozabil, je tudi ustvarila nekaj skromnih lepot. Tudi Detela je še po vojni pisal svoje romane, s katerimi je slovensko ljudsko povest spravil na visoko stopnjo, kakor jo predstavljajo »Svetloba in senca«, »Govekar«, »Zbaničnik«, »Kostanjevec«, »Murnik«, »Jakič« itd., vsi ti pisatelji starejšega rodu so prinesli v teh letih svoje knjige, dasi so ustvarjali ob strani vladajočim tokom. Toda njihova vrednost je vrednost pisateljev druge vrste. Ti pisatelji so predstavljali tisto spodnjo plast, ki stoji kot temelj, na katerem se dviga potem vsa stavba in dobiva eline mladice. Toda mojstra kot Tavčar in Finžgar sta zrasla obenem tudi v sam vrh in dala trajne vrednote, morda največje v tem povojnem času sploh, čeprav so s koreninami zasidrani daleč v predvojno dobo, v njen mir in njeno čudovito nazornost podobne in besede, v epiko brez subjektivnih analiz, v zdravje ljudstva.

V času, ko je nastopal prvi povojni rod, da prevladno slovensko umetnost v smislu novih evropskih duhovnih in umetnostnih gesel, je v polni meri živel in deloval tudi še generacija slovenskega modernizma, ki je sicer s Cankarjem zamrla kot moderna vodilna struja in hipu, ko se je vzbujala že naslednica v mladih realistihi 1.1914 tega. Njen predstavnik je vse doslej naš največji pesnik Oton Župančič. Po otroških pesmih medvojne dobe, ki so biser svetovne otroške po-

ezije, je povezal svojo politično pesem iz konca vojne v lep šopek »V zarje Vidovec«, s katerim se je močno približal občutju modernega časa v nekaterih pesmih, ki so postale predhodnice nove poezije in v katerih je prišla ekspresija do polne veljave. V njegovi čudovito kleni, globoki pesmi se je slovenski pesniški genij povzpela na višine, ki nam jo lahko zavidajo evropski narodi, kar so priznali tudi ob pesnikovi šestdesletnici. Toda njegova miselna zgradba, kakor tudi besedni lesk je odbijal novo generacijo od njega, zlasti njegovo artistično pojmovanje tragike v »Veroniki Deseniški«, toda močna osebnost, čudovita jezikovna ugašenost, tenka metafora, globoka človečnost sta ga dvignili iznad struj v zaklad vsega naroda in za vsekdar. Ni se dal zavesti oblikovni anarhiji in odprti pesniški besedi: njegov verz je ostal pojoč, rman in zaprt v stroge forme, tudi v zadnjih pesmih »Ostrincah«, v katerih pa se mu je izrazil do skrajnosti ponostavil, in tudi doživljel samo, kakor smo pri največjih pesnikih, katerih veličina je prav v preprostosti. Iz mladostne viračnosti »Čaše pojnost« je bila dolga pot v treznost in suho stvarnost zadnjih pesmi, s katerimi se približujejo najmlajšim. Izmed njegovih vrstnikov se je reševal s parabolami in svetniškimi legendami ter pesmimi v narodnem slogu Silvija Sardenko s svojimi številnimi pesniškimi zbirkami, med katerimi so morda najboljše »Dekli-ke« pesmi po svoji nežnosti in občutljivosti, ter prav zadnja »Sveč o domu« z dvopevi o ljubezni do doma, ko si mu blizu in ko ga izgubiš obenem. Njegova pesem je tudi iz čutnosti »moder-der« prešla v meditacijo in deklaracijo ter čustvenopevko, kateri manjkajo včasih močne, doživljene in iz arca iztrgane podobe. — Kasarejški, tudi sodobnik moderne koncem stoletja, je ustvarjal v tem času močne naturalistične drame (Pri Hrastovih), sicer pa religiozne dramske misterije (Gobavi vitez, Pasijon) in otroško literaturo, kateri je prinesel marsikako lepo knjigo, priznana tudi v tujini. Sorli je dozorzel že izbrani spisom, sicer pa je pisal bolj ljudsko vzgojno povesti, dočim je Kraigher ostal zvest svojemu naturalizmu s »Kontrolorjem Škrobarjem« in »Mlado ljubeznijo« ter raznimi dramami in poizku-ki romana, ki je običajl v seksualni romantiki. Se je povojnih letih se je uveljavil sodobnik Župančičevega rodu Anton Komar (Vadnjal), s svojim »Otoškim postržkom« ter raznimi črticami, s katerimi se je približeval izražanju naših starih klasikov Mencingerju in drugim ter je v tem podoben izrazitemu kramljanju Bogdana Kozaka. — Druga rod »moderne« se je oglašal z novoklasi-ističnimi pesmimi Vojislava Moleta, z veselimi in živahnimi naturalističnimi pesmimi Cvetka Golarja, ki je bila pravi izraz tik predvojne generacije, pa je ostal z njo živ tudi še pozneje, predvsem v dramah, kar je mladi rod razburjalo in pri »Zapeljivki« pripeljalo v javen protest.

Iz tega pesniškega pokolenja je tudi povojna pesem generala Rudolfa Maistra, ki s svojimi vojaškimi in vaškimi pesmimi predstavlja močno noto tudi v vrsti pesnikov. Marija Kmetova se je uveljavila s svojimi romani »Helenac« in »V me-že«, prešla v meditacijo »Večerni pisem« ter legendarnost »Svetege Frančiška«. Močna pa je njena avtobiografija »Moja pot«. Prav v bližini Župančiča se je uvrstil tihi pesnik Alojzij Grad-nik, ki je nastopil med vojno, pa se razvil po vojni v enega glavnih in resničnih pesnikov, ka-terega antologija »Svetle samotke« lahko predsta-vimo evetu ter katerega zadnja zbirka »Večni stu-denci« obeta ustvariti med najmlajšimi celo šolo. Gradnik predstavlja pot iz realizma predvojne do-be v realizem današnjega dne. Njegov ciklus »Kmet govori«, predstavlja novo težnjo po nekaki polepiški objektivnosti ter stoji kot mejnik v le-tošnjem letu, iz katerega gre pot v realistični opis, pa tudi v pravo epiko.

V skupino teh predvojnih pisateljev bi vršeli Vladimirja Levstika, enega naših najbolj klenih epikov, mojstra jezika, ki je ustvaril več dobrih romanov, dasi je v nekaterih pokazal pre-malo spoštovanja do velike in resnične umet-nosti.

Vsi ti pisatelji in pesniki iz predvojne dobe so ustvarjali našo književno podobo tudi po vojni, bogatili njeno motiviko, razširjali njene meje in prinačali nove oblikovne možnosti, na svojih predvojni osnovah ter se podtalno ob novih smereh razvijali v svoje polne individu-alnosti ter vrisnili časa svojo podobo.

Še bolj pa so stopili pod vpliv novega duha pisatelji, ki so začeli svojo lepo pot v zadnjih letih pred vojno, ne eluteč, da bo z vojno nasilno pretrgana. Izidor Cankar, ki jim je bil vodnik v novo realnost proč od omamljive proze Ivana Cankarja, ni v povojnih letih pisal litera-ture, dasi bi romani in novele Franceta Bregarja zaslužile že zdavnaj ponatis. Toda on je uvel psi-hološko novelo in analizo ter objektivno epiko, kakor so jo potem gojili Bevk, Velikonja, Majcen in Remec. Ta rod je bil močan v sebe-analizi (Ve-likonja) in v opisih ljudi na določenem kosu naše zemlje (Majcen), toda vojna jih je razbila in raz-metala po svetu, iz katerega so prinesli domov novo občute groze, notranjega pritiska, pa tudi potrebo po duhovnem življenju. Tako je ta rod po vojni k svojem psihologiziranju dodal še meta-fizično resonanco, s katerim so se približali prve-mu povojnemu rodu. Saj je Velikonja v ne-katerih novelah, zlasti pa Majcen s svojimi dra-mami in še bolj s svojimi pesmimi postali nar-avnost predstavniki slovenskega ekspresionizma, kakor tudi Pregelj. Pri vseh teh se pozna in se je vedno bolj poznalo, da so izšli iz realiz-ma, katerega so cepili z novo romantiko, kar je pri nekaterih Majcenovih dramah dalo rezultat po-doben Hauptmannovim simbolističnim dramam (Dedič nebeškega kraljevstva). Toda v njem je dobila vojna in njena grozota prvega sodnika. Pe-sem pa je z njim, ko je bila najbolj spirituali-istična, dobila zopet svoj poudarek zemlje, in ob-držala kljub temu smisel kozmičnosti. Nad vse ve-lika škoda je, da je ta najbolj nadarjeni pisatelj iz te skupine prenehal pisati, ko je stopil v ope-red je umetnostnega pionirstva. Tako pa je dal povojni dobi smisel in pečat — tako kot predvojni Cankar — pisatelj Ivan Pregelj, ki je skušal obe dobi estetizirati in predstaviti to dobo nihanje med telesom in dušo. Ta dualizem je reševal na osnovi realizma, v katerem je zorel in kakor ga je prv-krat izkazal v »Mladi Bredici« od tod pa ga je po-peljal skozi pekel osebnih najglobokejših člove-ških borb za rešitev obliči božjega v duši. Ker

je bil v temelju realist, se v poznejših svojih delih ni izgubil v iracionalizem in fantastiki prvih ek-spressionistov, temveč je zašel v novi barok, ki ga je v zadnjih zgodovinskih delih iz 18. stol. stop-njeval celo do pravega galantnega rokoka. V »Plebansu Joannes« je visek njegove umetnosti, dočim je v »Predikantu Knaflju« segel še globlje, pa manj otpljivo v zadnje skrivnosti osebne člo-veške tragike iz duha. Pregelj je sicer ubog na motivih, toda bogat z oblikovnimi umetnostmi zmožnostmi, z opisom historičnih okvirov ter glo-bokosti sodobne problematike, ki jo cepi svojim postavam iz zgodovinskih dob. Nasprotni tip pa predstavlja France Bevk, ki je tako bogat z motivi kot nihče pri nas, ter je do sedaj izdal že preko 50 knjižnih del. Tako je brez dvoma naš najbolj ploden pisatelj, pa tudi najbolj bran, kajli Bevk je mojster psihološke povesti, izredno fin opazovalec zakonskih tragedij, bodisi v kmečkem ali gošposkem okolju, poleg tega pa človek s to-plim čustvom in čutno dražljivim dojemanjem sveta. Naturalistična psihološka povest, pa zopet romantična zgodovinska fabulistika, ki se mu lije z neverjetno lahkoto, se mu oblikujeta v umetnine, ki so vedno življenjsko neposredno žive, toda vsi-h preveč oblikovno ohlapne. Rod iz leta 1914 ima v njem najboljšega zastopnika: psihološkega im-presionističnega fabulista. Janez Jalen je drama-tik, a še boljši pisatelj, ki je dal Slovincem zdaj že dve resnični lepi in poetični zgodbi »Ovčar Marko« in »Cvetkova Cilka«, pesnika naše gorens-ke pokrajine in vaške idile in poetičnosti.

Ti pisatelji, kakor tudi Matija Malešič, ki je odkril Prekmurje, ter še pesnik Joža Lov-renčič, prvi slovenski futurist, zdaj pa spretni in topli pesnik legend v narodnem slogu — so izšli iz »Doma in sveta«. Iz »Zvona« pa je prav tedaj pred vojno rastla močnejša pesniška sku-pina, ki jo predstavljajo Fr. Albrecht, Pavel Golja, Ante Debeljak, Igo Gruden in Janko Glaser, ki so izšli iz Župančičeve im-presionistične, pa tudi razumske poezije. Glaser je ostal v toplem impresionizmu, ki zopet dobiva na veljavi, Debeljak Ante se je izgubil v razum-skih igračkah po francoskih vzorih in stritarjan-skih prigodnicah, Albrecht je ostal pesnik ene zbirke »Mysteria Dolorosa«, dasi je z drugo pri-nesel med prvimi socialni element v našo poezijo, Igo Gruden pa je postal najbolj sprejemljiv pe-snik za svetovne tokove, podajajoč se nekaj časa so-lipsističnemu sebiopodajljivemu »narcizmu«, potem brezinskihimni in irendentistični politični pes-mi, zadnje čase tudi tendenčni proletarski pesmi, dokler se prav v zadnjih letih ni našel v pesniškem glasiranju dnevnih dogodkov, s katerimi je stopil v ospredje kot pesnik novega časa. Najmočnejši pi-satelj te skupine pa je za Novčanom, pripovedni-kom in dramatikom, Juš Kozak, ki združuje prav tako kot Pregelj z naturalizmom romantično-pesniške prvine, kar je dal njegov veliki tekst »Sempeter«, najzanimivejšo slovensko »natura-listično« delo, s »Celico« pa je dal topel in zanimiv opis življenja »mladine« izpred vojne. S svojimi novelicami zadnjega časa ter novelo »Ma-cesenc«, pa se je uvrstil med najboljše pisatelje slovenskega rodu. Pesniški demonizem in vsemo-č narave je edina gonilna sila njegovega »vita-lizma«, duhovne smeri, ki stoji nad naturalizmom za celo poezijo narave in dušne skrivnosti vše.

Povojni duh pa je prinesel razgibanost in vi-har v vse dele umetnosti, zlasti v likovno in be-sedno. Razrahljane so bile vse vezl, ki so bile v predvojnem času avtoritativne. Vsaka avtoriteta je padla in vstal je človek, nag in kakor se je rodil, da iz svoje notranje potrebe sam in na novo zgradi vse vrednote, ali pa na nov način iz svojega dna potrdi stare. Najbolj sta bila v vojni poraženi etični in religiozni duh pa socialni red. V obeh se je začel prepoved, ki je tudi v naši književ-nosti rodil dobre sadove: iz »Križa na gorici«, »Kri-žac«, »Besede«, »Dejanja« in »Doma in sveta« je izšel katoliški rod, ki je vse dogajanje vrednotil sub specie aeternitatis, vse iz Boga in onostranstva in zašel v religiozno romantiko ter spiritualizem, ki je v mlajšem rodu dal najboljše slovensko re-ligiozno pesem. Druga mladina pa je izšla iz »Mla-dinec« in se pozneje razvijala v »Ljubljanskem zv-onuc« in »Sodobnost« ter je temeljila na socialni borbi za lepšo tostranstvo, za novi družabni red, težila s socialno borbentnostjo po novem vrednotenju življenjskega okolja, ki terja drugačno moralo kot religiozni svet. Obe struji pa sta bili optimistični, polni vere in navdušenja: borci Duha — pa tudi slavnostnih besedi, tendence in patosa, v katerem edino so se lahko oblikovale nove duše in kazala nova gesla in nove zemlje. To je prvi rod, ki je prodiral v nove svetove umetnostnega iz-ražanja in postavil prve pionirske mostove na drug breg, ki ga doslej niso videli oči starejših pi-sateljev.

Nov val je vzdignila revolucionarna in žon-glerska poezija Antona Podbevška, ki je pozneje izšla pod značilnim naslovom »Človek z bomba-mic«. Dasi ima v sebi nekaj lirčnih mest, je njen pomen vendar le samo literarno zgodovinski kot dejanje z bombo, ki naj razbije vse prejšnjo pe-sniško obliko, pa tudi duha. To je pristna povojna pesem, kakor so tudi ustvaritve Oniča ali Stan-teta, ki so danes izgubile vso notranjo težo. Na-sprotno pa je ta ekspresionizem dal lepi zbirki Toneta Vodnika, najstojnejša pesnika duhovne smeri v prvem povojnem rodu (Vigilije, Zalostne roke), s katerim je slovenska pesem dobila po-vsem novo resonanco, globoko mistiko in čisto pesniško občutek. To je naša tih pesem, nova romantika, vsa potopljena v religioznost. Pesni-ška zbirka brata Franceta Vodnika ima bolj re-alistične poteze ter vsebuje tipični ekspresionistični tragični dualizem med Bogom in Natur (Bo-rivec z Bogom). Iz te skupine se je uveljavil z religiozno pesmijo tudi Vital Vodusek, dočim je pri močni pesmi Jožeta Pogačnika zavzelna tudi domovinska in domačijska nota, kar ji daje večjo ceno. Tem blizu je stal ves čas Miran Jare, kate-rega pesem je bila precej razumsko dualistična, ter ga je pripeljala v programsko socialno pesem, ki ni uspela. Prav tako je socialni ekspresioni-stični pesmi našel svoj pravi izraz Tone Seliskar v zbirki »Trbovlje«, ki je ena najboljših pesniških zbirk tega rodu, dasi je druga njegova zbirka izšla že v času, ko patos njegovega socialnega navdihla že ni več prijal novemu rodu. Socialna pesem je tedaj že dobila nov izvor in novo obliko.

Svojevrsen pojav v tem rodu je bil Srečko Kosovel, ki tudi v času simbolizma in spirita-lizma ni pozabil na zemljo in čut, ter je tako

stal na gladini prejšnje impresionistične gene-racije, toda bil je ves glasnik novega duha, so-cialne in etične borbe ter hrepenenja po social-nem redu in religiozni utešitvi. Šele smrt je po-kazala veličino tega 22 letnega pevca, ki je prav s svojo zvestobo prirodnim čutom in razpoloženju ter stvarnosti predmetov samih postal zveza tudi z bodočim rodom. Med svojim pa je bil označen za tradicionalista. Ta prvi rod povojnih književ-nikov je bil v večini pesniško tvoren, dasi so se nekateri izmed njih uveljavljali tudi v prozi (Jare, Seliskar). Sem bi šel tudi do zdaj najboljše slovensko pesnico Vido Tauferjevo, ki prav zdaj zori svoji prvi zbirki, ter Boža Vodn-ška, pesnika izredne sugestivnosti, ki je začel kot religiozni pesnik, pa je prvi iz te ekspresio-nistične skupine prešel v novi klasicizem, v duha renesanse in francoskega esprita, ki ga je de-loma zavedel v ironiziranje vsega, kar je ek-spressionistični generaciji bilo sveto. Postal je tako prvi glasnik novega rodu, ki je že rasel in se pokazal v pesmi tudi v Mile Klopčiču. Ta se je po prvi, komaj opaženi zbirki, naslonil zopet na Župančiča, njegov realizem in preprostost in dal zbirko »Preproste pesmi«, zopet nov dokument novega rodu, ki je prišel za prvimi metafizičnimi borci. In ta novi rod je bil že realistično ogla-šen ter se je bolj uveljavil v prozi kakor pa v pesmi. Nekateri pisatelji so polagoma zoreli no-vemu slogu, tako Mrzel Ludvik, ki je začel s cankarjansko mehko črtico, pa je v »Bogu v Trbovljah« dal sodobno stvarno proletarsko ten-denčno pravilico, ali pa Bogomir Magajna, ki je bil najzreplejši spiritualistični romantik med po-vojnimi prozaisti, pa je dal boljše stvari v natu-ralističnem žanru. Njegov duh je vedno nihal med tema obojema skrajnostima, ter ju še ni spravil v harmoničen sklad. Bartol Vladimir je s svojo psihoanalizo pokazal povsem novi tip pisatelja znanstvenika, pri katerega delih boj zajame pro-blem sam, kakor pa literarno oblikovanje. Toda s svojimi velikimi romani (Alamut) in dramami je postavil zanimivo pisateljsko osebnost. V pesmi pa je napravil veliko dejanje Edvard Kocbek s svojo zbirko »Zemlja«, ne samo s tem, ker je ustvaril nekaj najpopolnejših pesmi v našem po-vojnem času, temveč tudi s tem, da je spirituali-istično pesem prvih kozmičnih vizionarcev pri-vedel k zemlji, k duhovnemu tihotitju. Kocbek je v pesništvu zvezel dva bregova ter je njegov du-hovni realizem svojevratna naša pesniška vred-nota. Od nje pa gre preko Boža Voduška direktna zveza k novemu pesništvu, ki ga predstavljajo močne pesniške osebnosti, kakor so Fatur, Udovič, Sali itd., ki ustvarjajo v zaprti formi klasičnega soneta, ter tudi v tem pogledu predstavljajo omejenost vesmirja, ki je bilo prej neomejeno, ter večjo bližino problema in prirode. Čustvo je zopet zaživelo v vsej veljavi, pa tudi čuti, ki so bili prej zanikavani od razuma. Poezija sedanjega rodu je zopet blizu pesmi naših impresionistov, naših predvojnih mojstrov, ter ni čudno, da prav Gradnikov duhovni realizem obeta biti najmla-nejši za nastopajoče nove pesnike (Dular). V prozi pa je ta druga generacija dala Kreftove avtobiografije in potopise ter drame, Javornikove zanimive potopise ter romane iz sveta (Srečanja) in ožje domovine (Črni breg), odkrila reportažni feljton, pa tudi pravi naturalistični romani v Ingo-liču (Lukarji), ki pa so ostali preveč nedognani s ozirom na umetniško kompozicijo, v glavnem pa v Mišku Kranjcu, ki je za ta rod tako pred-stavnik, kot sta bila za prejšnji Ivan Cankar ali Pregelj. In prav pri Kranjcu so vidne vse dobre in slabe strani tega pisateljskega rodu: prevelika ohlapnost, deskriptivnost, reportaža, miselna plit-vina, toda široko gledanja, sodobna aktualnost, največ socialna, neizčrpna fabulistika, ki pa se rada ponavlja, toda resnična epika, ki je doslej ni-mo imeli. Sem spada talent Prehihovega Vo-ranaca, Šnuderla itd. Najmlajši grede za njimi (Kajf, Potrč, Filip Kalan itd.) ter je videti, da prehajamo že iz socialne tendenčnosti, ki je še zelo očita pri Kranjcu, v resnično mirno stvarno opisovanje domačih zgodb, v resnični stvarni re-zalizem, pomalem že nasičen tudi s folkloro. In tako smo prišli na rob našega časa, s katerega gle-damo v bodočnost, in nam se zdi, da bo literarno ustvarjanje bodočih let šlo še globlje v narodo-pisne globine posameznih krajev in dežel, bolj v narodno psiho kot v socialno borbenost, ter bo tako ta realizem začel zopet prevzemati nase ro-mantične domorodne prvine. Prav tako pa je tudi pesem uvidela, da jo prevelika socialna ali ka-kršnakoli tendenca notranje slabi, ter se bo zo-pet predavala čutom in bo iz presubnega realizma in prevelikega formalizma, ki vodi samo v parnasizem, prešla v sočnejše romantičnejše raz-položenje.

Po dvajsetih letih književnosti stofimo zopet v znamenju stvarnega pripovedovanja, v katerem sicer manjka poezije. Naši starejši klasiški posta-jo zopet bolj domači. Ali je to napredek ali na-zadovanje?

P. a. Članek ni hotel biti seznam vseh pi-sateljev, ki so se v tem dvajsetletju udejstvovali v našem leposlovju, temveč samo nekaj pregled ro-dov, tokov in pomembnejših piscev. Razumljivo je, da je več imen izpadlo ter da ni popolno. Saj nisem vzel v poštev — zaradi prostora — niti dra-matike. Popolnejši pregled pisateljev in izšli del je podal Fr. Vodnik v »Mladiki«. Moj članek je v bistvu glavna misel razprave, ki sem jo že pred tem napisal za avgustovo številko slovaške revije »Slovenske pohladov«.

Tine Debeljak.

Novo knjige:

Stupan Milica, Slovensko ozemlje — zemlje-pisni pregled za učiteljstvo, vezano 68 din. — Bernas Stefanija, Kuhanje na olju, 6 din. — Matko dr. Ivan, Skrivnost človeškega telesa z razvojnega in notranjsekretornega gledišča, vez. 76 din, broš. 64 din. — Lipah Franc, Gledališke zgodbe, br. 40 din, vez. 50 din. — Odar dr. Alojzij, Teo-loška fakulteta, cerkevna in državna uredba, br. 16 din. — Ušeničnik dr. Aleš, Obiris socialnega vprašanja (Naša pot XVII. zvezek), br. 10 din. — Vahen Damjan, Esperanto — slovenica in slovar, br. 10 din. — Kresal Rudolf, Student Stefan, ro-man, vez. 168 din. — Canjkar Stanko, Sv. Ciril Aleksandrijski, br. 15 din. — Čiček Franjo, Po-stela na Pohorju — zgodovinski in pripovedni ob-lik, br. 5 din. — Čiček Franjo, Poštelski zaklad, mladinska igra, br. 7 din. — Zontar Jože, Zgo-dovina mesta Kranja, vez. 200 din.

Voščila tistim, ki ne morejo praznovati - zaradi skupnosti

Misel na tiste, ki bodo morali tudi na božične praznike delati

Lepših praznikov nima vse leto kot je božič. Krščansko človeštvo se vsako leto na novo zresni in v tiem miru praznuje sponin na božje rojstvo. V tej skrivnosti je toliko lepote in vabljive globine, da se njenemu praznovanju noben stan, noben posameznik ne more odtegniti. Božič hoče biti vsakdo. Vsaka breme se v teh dneh olajša, vsaka skrb izgubi nekaj na svoji ostrini. Kdo je božičnim dnevom dal to toploto, ne vemo. Od kar so pastirci, gnani od nenadne svetlobe in angelskega klika, tekli k jaslicam, sta v človeštvu sveti večer in sveti dan, jaslice in orgle in voščila drug drugemu. In če razmere zamore zunanje praznovanje, ostane hrepenenje po tem miru. Tako od leta do leta, skozi vse rodove, vsak se pomlaja in krepi, da more bolj spočit spet v delaven dan.

Vse poslovno življenje v teh dneh nekako zastane. Nobena pisarna ne dela, v vseh tovarnah stroji počivajo, trgovine zastro svoje mikavnosti, polja so izpraznjena kakor da njive nimajo gospodarjev, po vaseh vlada tišina, kakor da se bo vsak čas začela velika maša. Vsi člani enega družinskega kroga, ki jih je skrb za vsakdanj kruh razprošila po svetu, se od blizu in daleč vračajo pod svoj rodni krov, k tistim jaslicam, po katerih so še kot otroci prestavljali pastirčke in si izbirali ovce. V mestih je kakor ob majhnem preseljevanju narodov: na kolodvorih se gnete ljudi, vsak bi rad domov, k svojim; avtobusi vo-

postajo. Vsi že praznujejo božič. V uradnih prostorih kolodvora pa je navadno delavno razpoloženje kakor vse dni. Tu še ni nič praznikov. Ob telefonskih in brzojavnih aparatih ob signalnih napravah, nad protokoli in zapisniki še čepa uradniki in uslužbenci skromnih ali zvenečih naslovov, ob vlakih hodijo sprevedniki, na lokomotivi se po eni strani parita, po drugi pa prezebata strojevodja in kurjač — ti ljudje še nimajo praznikov, za štiri sto, pet sto ljudi pa je vse pripravljeno, da bodo mogli varno domov, k praznovanju. In tako je ob vsakem vlak, na vsaki lokomotivi, prazničnih in brezskrbnih ljudi pa je na tisoče. Ljudje brez praznikov bodo vse zvozili daleč ven po deželi, da bo vsaka hiša dobila obisk.

Vlaki drug za drugim zapuščajo kolodvor. V Ljubljani tako, v Mariboru, in v vseh drugih središčih — bogve koliko ljudi nima svetega večera, da vlaki, polni potnikov, morejo odpeljati ven in da je vožnja varna? Vasi so že razsvetljene, danes

haja iz nekega središča, kjer ob tabli merilnih naprav stoji človek, ki nima svetega večera, ki ne bo šel k polnočnici. Skrb za luč velikemu okrožju, da se ne prekine, da so vsi v svetlem. Po vsej deželi so razmeščena ta središča naše sedanje luči — elektrarne — in v vsaki je nekaj ljudi brez praznikov. Ti imajo službo, da imamo mi praznike v svetlem. Ko tako sedimo ob poprtinjak, ob jaslicah, ko poslušamo »Sveto noč« — blaženo noč v naših cerkvah in smo povsod v svetlem, se tudi teh spominimo in jim voščimo za praznike da ne bodo tako osamljeni bdeli po elektrarnah. Naj tudi ti vedo, da spadajo k našemu praznovanju, čeprav na drugem koncu žic pazijo na luč. Ko bo veter morda pihal, da se bomo vsi zavijali, bodo ali monter morda moral ven, na mraz in na drog, da zveže pretrgano žico in celi vasi vrne luč, ki se ji je prekinila. Eden za svetlobo cele vasi ali še več! Povejmo mu, da cenimo tudi njegovo praznovanje, lažje mu bo pri srcu, ko bo tako sam visel na drogu in iz dalje prižgal luč v tolikih hišah in bo v njem gorela zavest, da ni obojen na samoto, ampak da je naš in je njegova služba le plemenita straža ob našem udobju. Dajmo na ta svetli dan tudi temu delu čast, da ga bomo znali ceniti tudi takrat, ko bomo vsi imeli suhoparen delavnik!

Ne preklinjamo pa življenja in človeštva, če vsi ne čutijo lepote praznikov, če iz tega ali onega srca tudi praznik ne prežene hudobije, ki se je vgnezdila v njem in kljuje in ne pozna odmora. Ne rečimo jim »izvržek človeštva«, pomilujmo jih kot naše brate, ki so zaostali v temi, ko smo se mi — morda s kaj majhnimi lastnimi zaslugami — dokopali do božjega sonca. So pa, ki tudi na te lepe dni ne mislijo lepo, ampak snujejo temne naklepe, sedaj posebno, ko vedo, da bodo ljudje praznovali in bodo manj opretni in previdni. Toda spet je naša družabna organizacija postavila ljudi — in vsaka bi jih morala —, ki se ne smejo prepustiti toplim občutkom praznovanja, ampak varujejo naše imetje in naše življenje, da hudobni s svojimi naklepi ne morejo do nas. Ko bomo mi šli v praznični obleki v cerkev, bomo morda srečali stražnika, kako v službeni obleki hodi po svojem »rajonu«, da že strem, da se pokaže, odganja tatove vlomilce in druge nepošteno ljudi, ki bi jih prazniki sami ne mogli odgnati. Brezskrbno se bomo prepustili nočnemu spancu z zavestjo, da jih nekaj bdi za nas. Tudi tem — stražnikom, paznikom in raznim čuvajem — vo-

»Očka, sveti večer je že, težko te čakamo«

ščimo praznike, ki jih uživamo pod tem varstvom. Tudi ti ljudje brez praznikov imajo svoj družinski krog, svoje ognjišče, ki jih pogreša. Niso to brezčutni ljudje, nam ne-stražnikom v nevoljo in kritiko; imajo svoj globlji svet, kateremu bi se tudi prileglo praznovanje, pa morajo »v službo«, ko smo jo vsi drugi zapustili. Tudi te spoznajmo za naše, voščimo jim, da ne bodo mislili, da so kaznovani, ko bodo službeno hodili okoli nas prazničnih. Naj danes vedo, da mislimo na nje; ko bodo prezebali kje na kakem oglu, bi jim bilo brez tega težko misliti, da je to sveti večer ali sveti dan. Tudi njim brez praznikov iz našega praznovanja: »vesele praznike in božni mir«.

Velike so množice, ki se bodo v teh dneh nekoliko oddahnile. Na stotisoče jih je. Med temi stotisoči tisti, ki za skupni blagor ne morejo praznovati, nekako utonejo. Rado se zgodi, da jih zgrešimo. Ni jih sicer veliko, pa so le izvzeti iz vselega občestva, kakor da smo jih pustili v suhoparni »službi«. Ko smo mi zapustili poslovno življenje, so ga prevzeli »dežurnici« v vsakem poklicu in vsaki vrsti po nekaj. Ti — naštetih in nenaštetih — delajo kakor navadne dni. Po čem naj izvedo in čutijo, da je danes praznik, da je božič? Po naših voščilih, ki jih vse druge dni ni bilo. Danes, ko si voščimo vse vtipek, že ten nikar ne pozabimo, da ne bodo imeli vsakdanje »službe«, ampak praznično. Iz našega ravnanja si morejo pridobiti tudi čut za vrednost dela, da se bomo bolj prepričani potegovali za njegovo pravico.

Advent v Moskvi

Tudi Moskva pričakuje Odrašenika. Toda v mestu svetlih tradicij je danes zločin izgovoriti besedo »božič«. Zato je pa tudi prav nihče več ne izgovori naglas. Pa je vendar kljub temu sveti adventni čas tudi v Moskvi, in sicer se odpirajo na stečaj božič prazničnosti, ki prihaja kot odmev nečesa daljnega in lepega, kar pa je za vselej izgubljeno in smo le še kot kaznjenci, ki ne bodo nikdar več okusili svobode, pa jo kljub temu ljubijo.

Tu in tam se sestaneta dva, trije in govorijo nekaj splošnega o »praznikih«, ko se znanci poslavljajo na kolodvoru, na cestah, si izražajo nekaka voščila — advent je, božič prihaja tudi v Moskvo. Ne javno, naglas in v slovesnem obličju, ampak tiho, boječe, da ga ne opazi oblast, ki ga zalezuje kakor nekaj Herod Boga. Tuintam kakaka senca izgine v redkih cerkvah Moskve, ki uživajo kakršnokoli že varstvo iz inozemstva in se v nje zatekajo tudi »osvobodjeni proletarci« samo najpogumnejši seveda, ker huje pač ni mogoče »izigravati« smernice in ukazov režima kakor iti v cerkev — čeprav zato, ker je advent in je treba srca pripraviti na božič.

Nekdanje ruske cerkve v Moskvi so skoro vse zaprte. Je že kak klub, mlado komunistično društvo, kak »kulturni odbor« potreboval prostore, pa so zasedli cerkev — ali pa je sovjet okraja čutil potrebo po novih skladiščih, kletah ali je bilo treba dati pod streho novi kino — v cerkvah je bil vedno najbolj primeren prostor za vse pisane namene, pametnemu človeku bi se še sanjati ne moglo, za koliko namenov je v cerkvah naš najprimernejši prostor. Za duše, ki prosijo, iščejo opore in trpe v pričakovanju Odrašenika, pa v današnji Moskvi ni prostora, ulice in luč je za druge, za vernike ne. Pa jih vendar ni malo. Zbirajo se v majhnih skupinah, ki na zunaj — kolikor so sploh vidne — delajo videz kake čudne sekte iz bogve katerih časov. V cerkvah se je težko shajati, bogve kje je še kakšna ostala in Moskva je velika in nihče nikdar ne razglasi, da je v tem in tem okraju cerkev še odprta. V predmetjih pa se še vedno najde kaka delavska baraka, zlasti Krasnaja Presnja je gostoljubna, kjer se zbira »kolektivni verniki« h krščanskim »zornicam«, ki minevajo v molitvi in pritajeni pesmi. Lepe so zornice v glavnem mestu brezbožnikov!

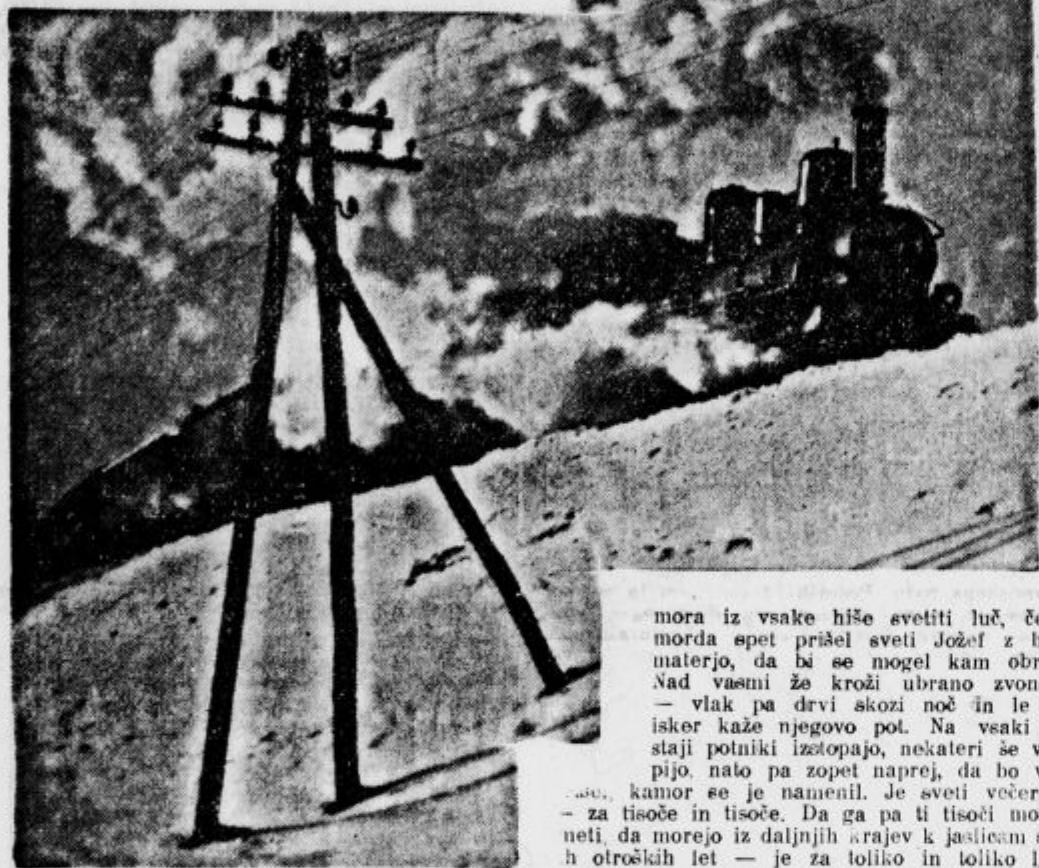
In ko pride sveti večer, bodo ulice mrtve, kvečjemu sprevedi brezbožnikov bodo tulili in preganjali božičnega duha, ki ga ni mogoče pregnati. Nič ne bo mesto zadišalo po kadilu, ne bo razsvetljenih ikonostasov, režim, svetemu božiču ne pusti med živje. Verniki, ki jih je v Moskvi še na tisoče, bodo, zbrani v majhnih skupinah, klečali v kakem kotu in sprejeli božič medse. In kakor se čim večkrat nevidno rodi v gozdovih, tako bo nad zborom zašepetalo »Gospodji, pomiluj!« Tiho in previdno, da sosed ne sliši, ki ima morda dolžnost vsak tak pojav prijaviti in si hoče služiti kruh. Le malo jih bo moglo iti v cerkev, ker nima vsak poguma iti danes v cerkev, jutri bi bil pa odpučen od dela in kruha.

Da se bližajo veliki dnevi, kažejo najbolj brezbožniki, ki so spoznali, da božiča ne bodo mogli vreči v pozabnost in bi ga sedaj radi polili. Radio zvočniki in govorniki po tovarniških dvoranah z muko dokazujejo utrujenim poslušalcem, kako »škodljiva, nevarna in sramotna je vera«. Na sam sveti dan bodo po mestu sprevedli, ki

bodo zasmehovali božič in rojstvo Gospodovo. In ob teh prizorih otroci odrasle izprašujejo, kaj je to »verac«, »božič« — in odrasli pripovedujejo o svetih ikonah, o božjem Otroku in čimdalje večje je število tistih, ki bi radi doživeli božič. Tako brezbožniki s svojimi surovimi napadi sami od leta do leta nehoti poudarjajo, da je to nekaj velikega, nekaj lepega in tako vzdržujejo hrepenenje... Jaroslavskij je v imenu Zveze brezbožnikov pozival, da mora biti letošnji pohod proti krščanskemu praznovanju božiča velik, ofenziven in da mora zasenčiti vse dosedanje njihove nastope. Zlasti mladina mora biti v velikih množicah na mestu in paradižati proti nekemu neznanemu božiču, ki ga še nikdar ni imela sreče okusiti in ne razume, čemu se ta Jaroslavskij toliko žene... Na sveti večer bodo po gledališčih in kinih sramotilne predstave, ki se bodo z organiziranim pijančevanjem in razuzdanim veseljejem zavlekale tja v sam sveti dan. In praznina bo še večja, ker komunistični rod ne razume več, kaj je zakrivil ta neznan božič, da toliko vpijejo proti niemu. Carji in njihovi oprtniki, buržuj in kapitalisti — to so še bili nekaki sovražniki revežev, dokler jih ni zmanjkalo, toda božič, prazniki... ko vendar starejši ljudje pripovedujejo, kako lepo je bilo... Vsa vprašanja pa »k sreči« reši družabna ureditev: vsak delavec, ki ga na sveti dan ne bi bilo na delo ali bi ga celo opazili v cerkvi ali izvedeli, da je v kakem krogu praznoval lepi dan, ve že vnaprej, da bo plačal velike denarne kazni, da bo njegovo nakazilo za živila takorekoč brez vrednosti — dolgo bo stal v vrsti in ko bo prišel do okence, bo živil ravno zmanjkalo ali pa bo ostal le še kak slabiš kos. O, v komunizmu se ne izmuzneš kar tako, kakor

se prestopiš, moraš misliti, kaj bo na to rek režim, vsega te ima v rokah. Kljub temu pa bo božič tudi za Moskvo, pozdravila bo Odrašenika po tišem in skromno, revna in premražena — tudi pastirci niso prišli predenj z godbo... Duh veje, kjer hoče.

mora iz vsake hiše svetiti luč, če bi morda spet prišel sveti Jožef z božjo materjo, da bi se mogel kam obrniti. Nad vasmi že kroži ubrano zvonjenje — vlak pa drvi skozi noč in le šop isker kaže njegovo pot. Na vsaki postaji potniki izstopajo, nekateri se vstopijo, nato pa zopet naprej, da bo vsak kamor se je namenil. Je sveti večer, je — za tisoče in tisoče. Da ga pa ti tisoči morejo neti, da morejo iz daljnjih krajev k jaslicam svojih otroških let — je za toliko in toliko ljudi »služba« kakor vsak dan.

zijo natrpni, po ulicah v popoldanskih urah neko vrvenje, brez razburjenja, le vsakemu se nekam mudi, da bi bil že na gorkem, ko pride sveti večer; ceste so polne kolesarjev, vsem se mudi — domov, da jih sveti večer ne prehititi na cesti, vse leto bi bilo treba spet čakati nanj. Tako je, kakor da se človeštvo razhaja; nič več ni službe, nič več dela, vsak hiti k svojim. Ko pa prazniki minejo in se spet razgledamo po okolici in vidimo, da se je vse v redu ohranilo in življenje spet more teči lepo naprej, bi se morali prav za prav začuditi, kdo je med tem svet držal v redu, da se ni vse zapletlo. Kdo je, ki ni imel časa praznovati, ko smo vsi brezskrbno hiteli k praznovanju? Ali nismo praznovali prav vsi, ko ni nikjer nobene škode, nobene zmede?

Na kolodvoru velik živ žav. Na tračnicah leže vlaki, dolgi in mrtvi, le rilci puhajo velike stebre dima v mrzel večer. S perona se neprstano vsipajo potniki in vstopajo. Vsak nosi s seboj kak sveženj in v vozovih že nestrpno pogledujejo na uro in se izprašujejo med seboj, kdaj bomo že šli. Nihče nima nobene druge skrbi kakor to, da bi bil čimprej doma, pri svojih. Nekateri nosijo še ta ali oni okrasek za jaslice, vsem se zdi škoda zamuditi le en trenutek svetega večera. Nabere se jih po štiri sto, pet sto v enem vlak in nikogar nič ne skrbi, kako bo prišel na svojo

Postarji, ki bodo raznašali voščila — drugim

Na svojo narodno družino mislimo

Slovenci po vseh petih celinah zemlje

Do danes je samo en narod na svetu številčno zajel vse svoje po vsem svetu raztresene ude. To je bil nemški narod, ki ima v svojih narodno-obrambnih zbirkah zapisanega slehernega od 23 milijonov Nemcev, ki živijo izven meja materinske države. To je storil narod, ki ima v svojih mejah 75 milijonov rojakov nemške krvi. Do sedaj je bil samo en narod, ki je slehernega od svojih 75 milijonov domačinov mobiliziral za obrambo sinov in sestra onstran meja in ki je pri zemeljskih rojakih znal vzgati brezpogojno zvestobo do materinske države. To je bil nemški, ki je v svojih narodno-obrambnih organizacijah dal zgled drugim narodom, kaj vse je treba storiti za ohranitev narodne skupnosti in kako je treba to delo organizirati, da rodi stokratne uspehe.

Mnogo smo se od Nemcev naučili. Mnogo smo od Nemcev prevzeli. Le čudno je, da se nismo navzeli tudi njihove požrtvovalne ljubezni do lastnega naroda, in njihovega ponosa, da morejo in smejo biti Nemci. Ni še prepozno, da posnemamo ta nemški zgled, tega na prvem mestu in najbolj!

Slovenci smo majhen narod. Ne štejejo nas po desetih milijonov. Potisnjeni na velika kulturna križišča v srednji Evropi, izpostavljeni ogromnim političnim prepihom, ki so valovali čez Evropo, izkoriščani, tlačeni, razkosani, obubožani, smo v teku stoletij izgubljali svojo materinsko zemljo pod naša petja, se z velikih cest umikali v hribe in gorovja in žalovali ob usahljeli ali zastupljenih virih svojega lastnega kulturnega žuborenja. Do Dunaja smo se pred stoletji raztegnili, do Salzburških gora, do beneških ravnin in do panonskih poljan, priden narod, delaven, boren tudi in s svojo zemljo zraščeni. Še danes pričajo spadena krajevna imena po južnem delu Nemčije, po Benečiji in Italiji in na Madžarskem, da smo svoje dni Slovenci tle živeli. Ta slovenska krajevna imena so kot pogorišča, ki mimoidočim pripovedujejo zgodovino tistih, ki so že prej tam hodili. A tudi vsa dolga stoletja, ki so jih Slovenci preživeli v tmini tuje oblasti, tega žilavega naroda niso mogla uničiti. Strašna hudourja so šla nad nami, zapuščala so za seboj razdejane in obup, a slovenskega življenja niso ugonobila. Kakor hitro je prišel le majhen sončni žarek svobodnejšega dihanja, že je iz razvalin zaduhtelo novo slovensko kulturno življenje, da je imel tujec kaj pokončavati pri prihodnjem navalu.

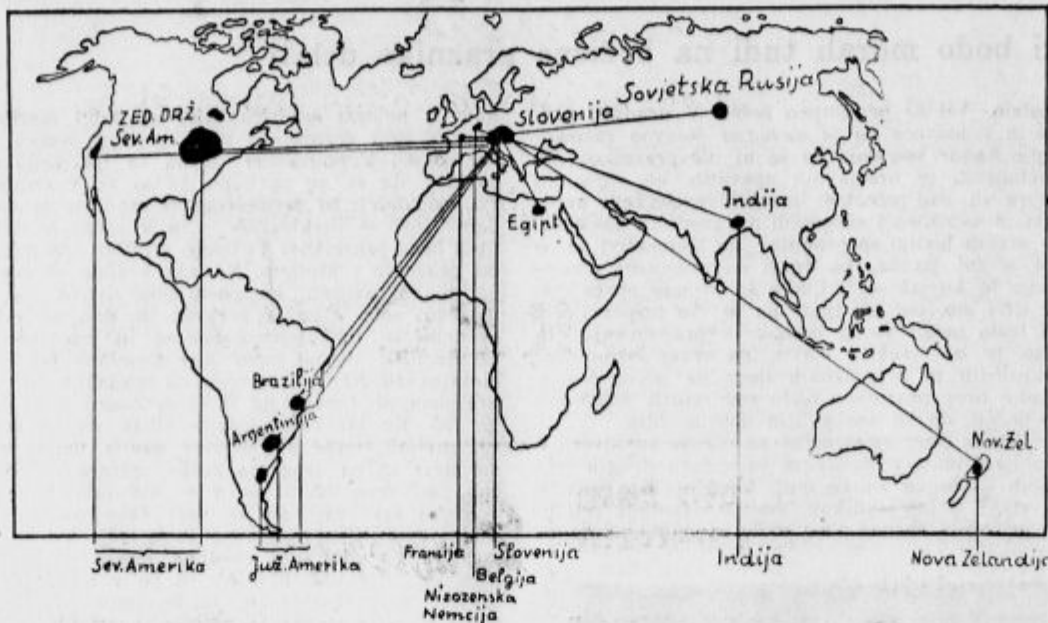
Nikdo Slovencev ni preštel, koliko jih je bilo takrat, ko so bili po srednji Evropi najbolj razširjeni. Komaj da površno poznamo meje pokrajin, ki smo jih zasedli, ko smo nadalje prišli. Toda kaj zgodovina prešlih stoletij, ki je zgodovina neprestanega umikanja in krčenja materinske zemlje, ko pa niti danes nismo prešli vseh svojih rojakov in ko so danes tako redki tisti med nami, ki vedo, po katerih zemljah je raztresen naš mali slovenski narod!

Radi se nazivamo narod. Radi se ponajam s kulturnim življenjem, ki ga je ustvaril naš narodni duh. Vendar pa bi človek dvomil, da je vse to res, kadar ve, kako malo je pri nas zavestne dejanske ljubezni do vse naše narodne skupnosti, kako boleha je pri nas želja, da bi to narodno skupnost ohranili neokrnjeno, in kako slabotna je pri nas volja, da bi, čeprav z največimi napori, zbrali vse to, kar je naše, pod streho materinskega krova.

In vendar bo treba tudi to delo opraviti. To delo, ki ni čustvenega značaja, ki ne bo opravljeno s jadrkanjem nad vsem, kar smo izgubili in ne s malomarnim ugribanjem o tem, kar nas v bodočnosti čaka, ampak z voljo, ki zgodovino vpočne pod svojo neuklonljivo silo, in z ljubeznijo, ki vse pramaga, ovire Slovencev in ovire časa. To pa je dolžnost, ki jo mora izpolniti v prvi vrsti materinski narod, torej Slovenci, ki smo doma v svoji narodni državi. Nad vsemi stvarnimi in čestokrat namišljenimi nalogami, ki si jih doma nalagamo in ki krijejo le majhna polja velike slovenske narodne potrebe, leži torej kot neprestani klic vesti, da moramo v prvi vrsti imeti pred očmi vso narodno celoto in jo najprej rešiti in šele potem poslušati male bolečine, ki morda tarejo posameznega Slovence ali posamezne slovenske skupine.

Koliko je Slovencev?

Do danes, kot rečeno, nimamo nobenih zanesljivih podatkov, koliko je še Slovencev in kje po svetu služijo svoj kruh. Na razpolago imamo le

približne pojme, ki so že sami po sebi dokaz za to, kako malo vsebine ima naš narodni ponos in kako prazna je dostikrat naša narodna zavednost.

Doma, v jugoslovanski državi, nas je okroglo 1 milijon 200.000. Toda le našo slovensko banovino poznamo do podrobnosti, medtem ko nikdo ni izračunal, koliko desetisočev, morda stotisočev Slovencev živi razkropljenih po drugih delih naše države.

Izven meja očje, materinske domovine, pa postajajo naši pojmi o številni moči Slovencev vedno bolj motni in megleni. Deliti jih moramo v narodne manjšine, ki živijo na obronkih materinske zemlje, a pod tujo državo, in v izseljenke, ki so zapustili materinsko zemljo ter šli v tuje države, bodisi v Evropi ali izven nje, iskat kruha in zasluzka ter so si tamkaj ustanovili svoje nove, stalne domačije.

Kot narodne manjšine žive Slovenci pod Italijo v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Te računamo danes na 600.000 in moramo reči, da smo v svojih računih skromni, kajti tukaj niso več všteti vsi oni Slovenci, ki so bili odtrgani od materinskega telesa pred komaj dvema rodovima. Kot narodna manjšina žive tudi v sosedni Nemčiji in sicer onstran skoraj vse naše severne meje. Na Koroškem jih je 100.000, onstran Drave in onstran Prekmurja ob Raabi 20.000. Zopet niso všteti Slovenci, ki so utonili v tujem narodu na Gospodarskem polju in okrog Osojskega jezera. Kot manjšina žive nadalje še na Madžarskem, kjer jih je vsaj še 10.000 in niso všteti desetisoči, ki jih je Madžarska potujčila v zadnjih 80 letih.

Kot izseljenci pa so Slovenci razkropljeni po vseh celinah sveta. V Evropi jih imamo samo v Franciji dobrih 24.000, na Nizozemskem 3000, v Belgiji in Luksemburgu 6000, v Nemčiji v Vestfaliji 40.000, skupno torej v evropskih državah okrog 70.000 slovenskih izseljencev, ne všteti tiste tisoče, ki so razkropljeni drugod, niti neznane števila slovenskih ljudi, ki še danes živijo v sovjetski Rusiji. V Severni Ameriki jih imamo v Kanadi 20.000, v Zedinjenih državah severne Amerike 300.000, v Južni Ameriki pa 40.000, ki vsi živijo v večjih naselbinah Brazilije, Urugvaja in Argentine. V Afriki imamo močne slovenske naselbine v Egiptu, ki jih cenijo na 8000, v Aziji ima svoj tisoč slovenskih duš, prav tako v Avstraliji 1000, kjer se drže delno v Avstraliji sami odnošno na otoku Nove Zelandije.

Seštejmo raztrezene slovenske ude.

Slovenske narodne manjšine	730.000
Slovenski izseljenci: v Evropi	73.000
v Severni Ameriki	300.000
v Južni Ameriki	40.000
v Afriki	8.000
v Aziji	1.000
v Avstraliji	1.000
Skupno Slovencev onstran meja	1.222.000.

Torej površno računano. En milijon dve sto tisoč Slovencev živi onstran materinske slovenske zemlje, onstran

naše narodne jugoslovanske države. Med njimi so veličanske naselbine, kjer Slovenci živijo strnjeno v celih pokrajinah, in manjše naselbine, kjer imajo Slovenci samo svoje vasi ali v tujih vaseh svoje slovenske manjšine.

Zamejski Slovenci

Življenje zamejskih Slovencev, ki jih bomo delili v slovenske manjšine in slovenske izseljence, žal ne poznamo niti

Slovenci in njihove naselbine v Evropi

površno, kaj šele v vseh podrobnostih. Na svojo sramoto bomo morali to priznati. Učiti bi se morali pri Nemcih in Italijanih, ki so v tem pogledu dali sijajne zgled. Za odrasle in za mladino so uvedli obvezne pouk o življenju svojih rojakov, ki živijo izven meja materinske države. Šola služi temu namenu, strankarske organizacije so se z navdušenjem tej nalogi posvetile in danes v Italiji in Nemčiji ni nobene organizirane skupnosti, kjer ne bi proučevanje razmer med zamejskimi rojaki spadalo v obvezni delokrog društva.

Slovenske manjšine

Zgoraj smo že navedli, da je v kraljevini Italiji okroglo 600.000 Slovencev, ki so bili Italiji vključeni z mirovnimi pogodbami l. 1920. Vsi so zvesti državljani Italije, ki je njihova nova domovina, a so ohranili duhovno skupnost z materinskim rodом, kar tudi fašistična ideologija odobrava kot naravno pravico vsakega človeka. Toda, ali jih poznamo, ali nam je njihovo življenje poznano, ali zasedujemo njihova kulturna stremiljenja? Koliko ve o njih naša mladina, koliko ostali rod. Materinski narod ne sme nikdar pozabiti na kulturne in gospodarske potrebe svojih rojakov po krvi in duhu, pa naj živijo kjerkoli na svetu in še tako oddaljeni od materinskega doma. Dajmo vsaj doračajočemu slovenskemu rodu možnost, da bo v vseh podrobnostih poznal življenje teh 600.000 Slovencev, ki so ena tretjina vse slovenske narodne družine.

V današnji Nemčiji žive Slovenci v strnjeni skupini na Koroškem, kjer jih je okrog 100.000, na blivšem Štajerskem, in sicer pod Kozjakom in pri Lipnici, kjer jih je okrog 20.000. Tudi koroška narodnostna meja se pred nami počasi izgublja v megleni daljavi. In vendar bi bilo treba poznati deželo, ki je pred davnimi stoletji v slovenski ustoličevala svoje kneze in ki je postala zibelka slovenskega kulturnega in političnega preporoda. Koliko jih je še med živimi Slovenci, ki poznajo zgodovino Koroške, ali ki vedo, kaj je bila še pred 20 leti in kaj je danes? Ali naši slovenski mladinci kaj dopovedujemo o koroških Slovencih in jih izročamo njenemu nesebičnemu rodoljubnemu ognju, da bo varovala rodno skupnost, ki brez ozira na čas, ki mimo hiti, ne sme biti nikdar presejana.

V trikotju, ki ga tvorijo jugoslovanska, nemška in madžarska meja, je skupina 6000 še vedno strnjenih rabskih Slovencev, medtem ko so posamezne družine že utonile po vsem gradiščanskem ozemlju na obeh straneh madžarske meje.

Slovenski izseljenci

Najstarejše naše izseljenske naselbine so v Severni Ameriki. 300.000 jih je, pravijo statistike, ki pa so jih najnovejše že ponižale na

250.000. 12 rednih slovenskih listov izdajajo, med njimi kar 5 dnevnikov, v 10 veličanskih organizacijskih skupin so združeni, ki imajo skupno okoli 140.000 članov in okrog 15 milijonov dolarjev (okrog 700 milijonov dinarjev) društvenega premoženja in daleč nad 1000 društev po raznih državah narodni skupnosti.

V Južno Ameriko se je slovenski človek začel seliti po svetovni vojni. V gostih trumah je odbežal iz Italije in se naselil v Argentini in Braziliji. Sledili so Slovenci iz domačinske Slovenije, tako da je dosegla naša naselbina že 40.000 duš. Imajo svoje dušne pastirje, imajo tri lepo urejane slovenske šole, imajo nekatere slovite slovenske šole. Vprašajmo se, če smo o teh Slovencih govorili pri naših prosvetnih večerih, če smo o njih govorili naši mladini na osnovnih, srednjih in višjih šolah? Če nismo potem priznajmo, da smo se obnašali kot mrtvo telo, ki ga odsekani udje ne bolijo več. Priznajmo, in popravimo škodo.

Davno pred svetovno vojno so se ljudje selili v Nemčijo: t. j. zasedli vestfalske rudnike. Do 40.000 jih je bilo. Danes jih naše oblasti vodijo v seznamih samo še 26.000, nemške oblasti že samo 17.000. Okrog 60 slovenskih društev so si ustanovili, da so v njih varovali ljubezen do slovenskega naroda, do slovenske zemlje, do slovenskega jezika. Da so se mogli na nje opirati, ko so vzgajali svoje v tujini rojene otroke. Vestfalija kakor si nam tuja. Kako malo te poznamo! Ne vemo za hrepenenja, ki so izdihnili v nemoči in v občutku pozabljenosti. Kako daleč si od nas še danes, ko je nastopila 12. ura, da zberemo slovenski narod, ostanke slovenskega naroda v celoto, ki naj ostane neokrnjena, za to, ker smo kot narod prisegli, da jo ohranimo.

Pred 15 leti se je reka slovenskih izseljencev začela valiti v francosko, belgijske in nizozemske rudnike. V Franciji smo jih našli takrat, ko jih je bilo največ, kar 24.000, v Belgiji in v Luksemburgu se jih je na selilo 6000, na Nizozemsko jih je prišlo 3000.

To izseljevanje se je zgodilo pred našimi očmi, a smo sproti pozabljali na Slovence, ko so odhajali, če smo se sploh zanimali zanje, koliko jih odhaja in kam gredo. Pa so le v hudih naporih vsakdanjega dela varovali ogenj slovenske ljubezni v objemu slovenskih društev, dokler niso začeli omagovati od razočaranja, da jih domovina pozablja, ko podlegajo tujemu objemu. Tudi ta najnovejša polja, po katerih smo sejali slovensko kri, je treba zajeti, je treba živo predočiti naši mladini, da ga bo obdelovala in neoskrnjena oddala naprej negi bodočih rodov.

Velike izjeme so tudi Slovenci, ki vedo kaj o krasnih naseljih slovenskih izseljencev v Egiptu, v mestih Aleksandriji in Kairu, ali o slovenskem misijonu med pogani v Indiji, ali o slovenskih delavcih na obronkih avstralske puščave in na bogatem otoku Nove Zelandije. Tema leži nad Slovenci, ki jih je pogotnila sovjetska Rusija, kamor so v letih gospodarske stiske (1930-1934) odšli iz zapadnoevropskih naselbin.

Narodno obrambno delo — naša sveta dolžnost

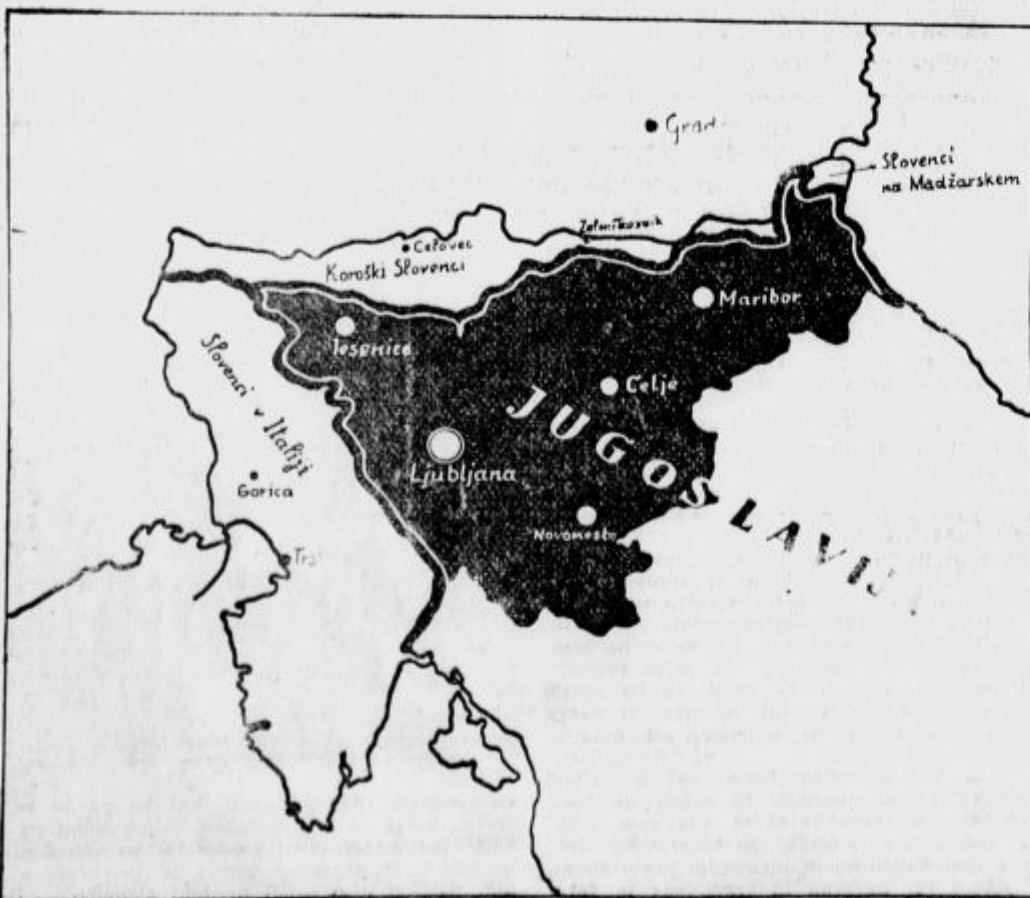
Samo ta zelo površen pregled o življenju Slovencev onstran narodnih meja nam zadostuje, da si predočimo ogromno narodno-obrambno delo, ki Zedinjenih držav. Kdo izmed domačinskih Slovencev pozna to žuborenje slovenskega duha? Komu je žal, če bo enkrat usahnilo? Ali smo slovensko mladino naučili slovenskega zemljepisja, ki je za našo narodno rast vsaj toliko važno, kakor so tuja zemljepisja, da bo vprav mladina nesla dalje poznejšim rodovom sporočilo, da je treba to slovensko rast onstran morja ohraniti v slovenski nas čaka. Nas, kajti če danes ne napnemo vseh sil, lahko rečemo, da je usoda našega naroda zapetena.

Materinski narod ima dolžnost, da bodi nosilec narodne zavesti. Če te zavesti ni, jo je treba ustvariti. Če je Slovenci nimamo, si jo moramo priboriti.

Kadav bomo lahko rekli, da ga ni Slovencev za domačih slovenskih tleh, ki si je te dolžnosti svest, še le takrat bomo lahko rekli, da smo narod, kajti narod ni nikak mrtvega pojma, ampak je življenje.

Naj nas božični prazniki, ki nas bo še prazniška misel saina zanesla po vseh slovenskih domovih po širnem svetu, kjer bodo Slovenci obhajali svetli večer po davnih obredih slovenskih krščanskih izročil, naj nas božični prazniki prebude k tvornemu narodno-obrambnemu delu, da bo novo leto za nas vse leto narodnega preporoda pod geslom: Vse Slovence v slovensko kulturno in narodno skupnost, ki bo branila slovensko zemljo in slovenske domove v njej.

Slovenci in njih manjšine v Italiji, Nemčiji in na Madžarskem

Opeharjeni krčmar

Blizu najtemnejše reke izmed vseh temnih voda v tistih hribih, prav aredi štrlečega, grčavega gorovja je čepela ob skali samotna krčma. Mimo te krčme je vodila razdrpana, vsa vegasta pot, koder si prišel do steklarn, ki so se še v bolj pusti divjini kadile in žarele.

Tista noč v prvem kraju je bila temna in krčmar je planil s stelje, kjer je ležal. Nekdo je bil potkal na okno, nemara kak žejen popotnik ali kak človek, ki je prišel prosit kruha in poti. Krčmar je nejevoljno vzel laterno v roko in je odprl ivnata in škripajoča vrata.

Glasovi zvonov cerkve so mu zadoneli na uho, ki so se razlegali iz zvonikov daljnih vasi. Zvezde so se lesketale skozi jelke. Tedajci se je krčmarju, ki je bil še ves zmeden od zaspanca, posvetilo, da je nočjo najdaljša, nagloblja noč v letu.

Pred vrati je čakal spet tisti tuji, čudni voznik, ki se je vsako leto pojavil samo enkrat in zmeraj v tej sveti noči in ki je vselej odšel, preden je petelin prvokrat zapel v nastajajoče jutro svetega dne. Nekoč je bil povedal, da je voznik iz bližnjega mesta in da prevaža iz steklarn rdeče kelihne v severne kraje. Bil je orjaške, plečate postave in več ko velik, prav, kakor da bi bil iz dežele velikanov. Obsežen, trioglat klubok mu je delal senco na obraz. Njegova vranca visokih nog sta puhala bele pene skozi nozdrvi. Imela sta železne obročke v uhljih. Desnemu je bilo ime Burja, levemu pa Sneg. Dva kosmata volčjaka sta renčaje čuvala voz. Prvemu je bilo ime Trn, drugemu pa Zob.

Krčmar je posvetil v tujca. »Ali si spet tukaj v svojem troedinem kluboku?« je vprašal.

Voznik je vzel triogelnik z glave in je razgalil svoje krasno, strmo čelo. Imel je raven nos, nasršene, gospodovske obrvi, ozka, kljubovalna usta in odločno brado moža in pol. Lasje so mu bili že sivi. S svojimi sivimi, sanjavi očmi je zrl v svet kakor iz globine tisočletnega znanja.

Krčmar je spet povzel: »Zdaj je vprav leto dni minilo, odkar si se bil oglašil pri meni. Kako čas naglo beži. Nobena reč tako ne beži kot čas.«

Tujec se je zasmejal, rekoč: »Čas je samega sebe sit. Rad bi prišel do svojega konca. Zato pa zmeraj hitreje beži.« Povedal je še nekaj besed in v njegovem govorjenju so bile brihtnosti in več kot brihtnosti in nerazumljivosti čudovito prepletene druga z drugo. Krčmar ga ni razumel.

Potlej je voznik izpregel konja in ju je odgnal v hlev. Hlev je bil star, zapuščen ruv, kjer so pred leti lomili zlato in je tvoril zdaj nekakšno

Krčmar je čakal voznika. Pričakal je polnočno čudeža. Tri velikkanske hrastove sode je bil dal napraviti. Stali so zunaj pri vodnjaku, da bi se brž, brž napolnili z začaranim vinom. Zdaj pa je veljalo, da bi ne zaspal blagoslovljene ure spreminjanja.

Počasi se je pomikal kazalec na uri. Voznika ni bilo. »Mogoče so ga dali že v poslednje olje in ga je že smrt pokosila,« si je mislil krčmar. »Tem bolj Vem pa jaz sam za to skrivnost.«

Mačka je predla na peči in je pustila, da se miške plesale. Krčmar se je spravil na štetje

denarja, da bi ga spanec ne premotil. Še nihče ni zaspal, kadar je šel denar. V svojem življenju si je bil veliko nagrabil, je silno odiral ljudi in je nebo in zemljo sleparil. Zdaj je sleherni stotak dolgo mencial med prsti, ali mogoče le nista dva skupaj in je eden na drugega prilepljen. Časih je bankovec povohal in se je zarezal. Prav nič ni bilo na denarju čutiti, kako ga je bil zaslužil.

Časih je odprl trhljo lino in prisluškoval v noč, da mu je bila kar brada mokra od ponočne megle. Vendar se ni oglašil noben konjski pekel in nobeno škripajoče kolo in noben nočni potnik ni bil zunaj. Gozdovi so počivali v zimskem snu in v belini, in sneg je pokrival tudi male pečene gomile ob reki, kjer so bili nekoč izpirali zlato. Pradavno božje pismo je bilo s čudežno srebrnino napisano na oboku sveta. A to ni prav nič ganilo na preži sedečega krčmarja. Njegova duša je poznala ene same sanje: denar!

Zdaj je postal spet po izbi. V namizni plošči pred njim je tiktakal črv — mrtvaška ura. Sten v sredi se je kadil. Na misel mu je prišlo, ali ni tisto, kar se bo opolnoči zgodilo, le prazna marnja in trapasta prevara.

Pa so mu zmeraj stari ljudje pripovedovali, da ima vsaka noč svojo moč in svoja posebna znamenja. Na kresno noč na primer prilazejo vse

strupene zali iz zemlje; noč vernih duš požene mrtvece iz njih jam. In zakaj se ne bi dogajale čudne stvari na sveto noč? Ali niso pravili, da se nočjo odpirajo skale in nudijo zaklade? Iz votlih dreves da curi med v zlatih curkih in ga srne ližejo? V tej sveti noči se vendar vse, kar je navadnega, spremeni v svete reči, vse pozemsko postane nebesko, vse preklestvo zadobi milost in odpusčenje. Tako je zapisano v bukvah. In dokler potrkavajo polnočni zvonovi, tako so pravili, se odpira zemlja in rude začno vreti in se spreminjati v samo zlato. Počemu naj bi ne bilo resnično, da se studenec spremeni v vino?

S plamečim pogledom strastnega pohlepa je krčmar buljil krog sebe. V izbi je bilo vse v meglenih, nedolgoletnih obrisih. Zdaj se je skrotovila mačka in je tibo kihnila. In iz luknjice pri peči je previdno pokukala miška s svojim špičastim gobčkom, kot bi rekla: »Bog pomagaj!«

O, v tem času, ko tudi živali znaajo po človeško govoriti, je slednjič prišla čudežna polnočna ura!

Krčmar je butnil v vrata in planil ven. Krog in krog so bili hribi na veličastni straži. Megle so pultele iz doline, iztezaajo se ob okrajkih gozdov; jelke so stale v svojem dehtečem zelenju. Tek gozdne reke se je pridržano oglašal. Studenec je enakomerno žuborel. Enkrat se je zablestelo na nebu, kakor bi šinil severni sij kvišku.

Iz dalje so zadržali zvonovi. Prav natančno se je razločilo zvonjenje iz bližnjega trga; to je bilo najtinejše zvonjenje tu v gorah. Zvonik te cerkve je namreč stal nad votlim rovom zlatih rudnikov. In mogoče je v teh zvokih podhrtevalo podzemsko, še ne odkrito zlato in je tem bolj ganilo pohlepna srca ljudi.

In zdaj je bilo, kakor da bi bil čas vzeti iz rečnosti in da je ves svet utešen in blagoslovljen. Nenadoma je zapihala prsna, voljno mehka sapica iz gozda, in studenec, ki je bil pravkar še brezdušno žuborel, je za hip pridržal sapo. Potem je začel žuboreti z drugačnim, bolj globokim, polnim glasom, ki je prehajal v neskončno lepo petje. Curek vode, ki je tekel iz cevi, se je poletnil, se razširil in se je začel avetiti.

Samo krčmarja je pekla v prsih temna, brezkončna želja. Pogled mu je ko v vročici šinil na trebušaste, prazne sode. Treba jih bo zdaj napolniti! Ni hotel piti, kar mu je bilo dano v tej čudežni uri. Nič piti! Le sode naglo napolniti z dragocenim, tekočim zakladom! In potem vse prodati! Prodati! V drag denar spremeniti!

Saj je denar vse.

Denar je sveta vladar.

Denar!

Tenka plast megle je bila še med njim in studenec. Zmeraj bolj oddaljeni so bili daljni zvonovi, zmeraj bolj divje, bolj bogato je žuborelo iz studenca. Zemlja se je iztakala in razdajala na divje, nobene mere ni več poznala, vsa je bila omamljena od svoje lastne moči. V vedro ni moglo iti toliko, kolikor se je venomer nakakalo. Prekipevalo je čez rob, se izlivalo na tla. Tedaj se je krčmar v vsej svoji pohlepni strasti prihlul kakor ris, ko hoče naskočiti plen. Kakor v klobčič se je zvil sam vase, da bi planil na ta čudež, ga napadel in izropal.

A iz lesketajočega se curka studenca se je zabliščalo kakor ožek plamen. Viselo je v zraku med človekom in kakor božja roža dehtečim vinom in je bilo kakor oster, dvorezni, žareči nož, ki je strahotno grozil.

Gorje ga tistemu, ki hoče binavskega, nečistega srca poseči v čudeži!

Krčmar je sisknil grozno kletev skozi zobe. Potem je bojazljivo zlezal sam vase, zastokal je in se počasi umikal.

Zvonovi so utihnili. Trezno in vsakdanje je žuborel studenec. Krčmar je brez življenja ždel za mizo. Polnoč je v njegovih divjih sanjah že zdavnaj minila, ko ga je nepraviljenega zalotila smrt za sveto noč. (H. Vaclik.)

terim je bil sicer tako skop in z ono se spet šepetaje razgovarjal. Vsem je bil danes tako blizu, blizu...

Ni še odbila polnočna ura, ko je imel podobno sobo že v drugič natrpano polno. Ni bilo pričakovati poroda in vtihtapil se je po pratih na kor v kapelo, zvalili so ga blagi zvoki orgel in nežno petje usmiljenk. Prav ko se je božji alužabnik pri oltarju obrnil in zapel »Gloria...« je pretrgal svečano zbranstvo obupen krik. Zdravnik je planil iz kapele in bil v hipu pri bolnici. Prav tedaj, ko je ob božičnem evangeliju zvenelo: »Natus est Jesus Christus« je ob neizmernih mukah rodila bedna mati iz predmestja svojega devetega otroka.

Ko je bila tretja polnočna daritev končana je prišel v solzno dolino četrti zemljan. Trije so prišli med polnočnico, četrti je dobil samo še zadnji evangelij.

Mati onega, ki je priromal na svet prav tedaj, ko je svečenik pel božični evangelij, je tihot dejala zdravniku: »Gospod, ki ste mi toliko, toliko pomagali, čujte! Devoti je in danes sem morala od osmih otrok in moža sem, k vam, da sem dobila devetega. Pa nič za to, za vse bova naša kruha! Pa nič ne bo to hudega, nobene zamude! Časopis sem danes popoldne raznesla še sama, porihala in očistila sem sobi, umila in okopala še otroke, jim spekla polico, pa veste sem že morala kar hiteti, no pa sem še prišla peš do vas, zakaj avto je drag, drag in Bog ve, kje bi dobila zanj denar in koliko bi morala pritrpati onim osmim.«

Vsa blažena mu je to pripovedovala in on ji je samo nemo stisnil roko, jo odel in neslišno odšel.

Sneg je ponehaval padati, nekje je bila ura štiri in dežurni zdravnik se je do onemoglosti truden vlek v svojo sobo. Komaj je zatislil oči, že so ga spet klicali in spet je v potu svojega obraza pomagal materi do malega kričanja. Ves znojen, utrujen in zbit je šel takoj nato k avtomobilu, v katerem so pripeljali težko bolnico. Od polnočnice je šla, zavrtelo se ji je, stemnilo pred očmi in udrla se je kri.

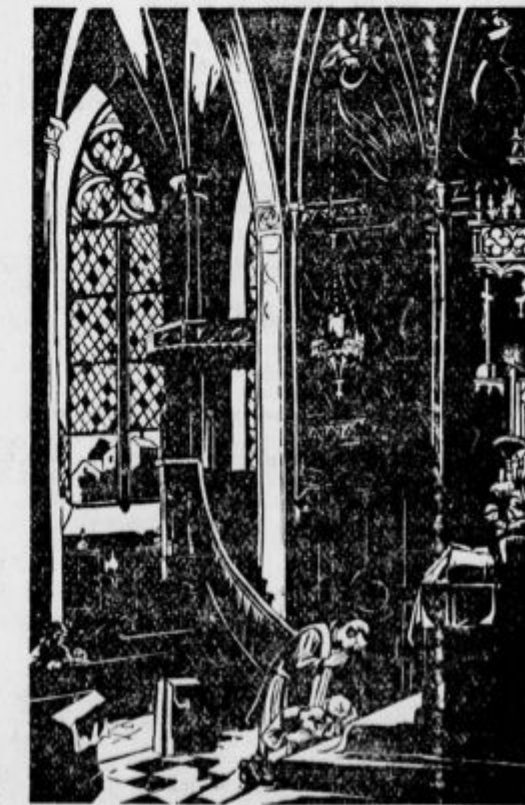
Pod nož! Brž na telefon po tovariša da bo pomagal in že je hitel pod žarko luč reflektorja in pripravil vse potrebno za takojšnjo pomoč. Kmalu je prišel tovariš in dve usmiljenki. Režili so jo. Ko pa je dežurni slašil gumaste rokavice in težke operacijske galoše, so zvonovi praznično potrkavali in zunaj je bil že velik dan. Ljudje so vrveli v mesto, v svetlišča, njega pa je zamenjal tovariš. Neprespan, neobrit in v delavni obleki je šel k veliki maši, pa se skrli za stober, da ga ne bi videli ljudje, da hodi na tak praznik neobrit in v delavni obleki.

Videl pa ga je Jezušček iz jaslje, prav on, ki ga je obiskal v porodnišnici to noč šestnajstkrat in pozdravil vselej novega zemljana, ki je prišel na sveto noč na svet.

Orgle so mogočne zvenele in bučale. Znanci so si s svečanimi obrabi voščili božične praznike, zdravnik pa je sam in prezrt od vseh šel domov, vse njegove božične želje so bile usmerjene v — posteljo. V skromni sobici je zastrl okna in do smrti truden legel in zaspal kot ubit. To je bil njegov božič.

Peč ugaša, cigareta dogoreva, pogovor je utihnil. Vidiš, to je moja božična zgodba in to je bil moj najlepši božič, čeprav nisem mehko pozdravil očeta in toplo stisnil roke materi.

Jože Herfort.

Orgle so zabučale: Sveta noč, blažena noč...

skalnato votlino v polkrogu, ki je izginjala v porušeni, vzlazni podzemski rov. V skalo so bile vsekane jaski in dolgodlake krčmarjeve krave so se dvignile, ker jih je predramil pozni obisk in so zažvenketale z verigami in buljile v noč.

Medtem ko je zunaj potrkavalo k polnočnici, je voznik šel k vodnjaku po vedro vode, ki jo je izlil svojima vrancema v korito. Vranca sta žejno sklonila svoji težki glavi, da bi začela piti. Mačoma sta pa nezaupno prsknila v vodo. Potem sta se preplašila in se tako divje povzpela kvišku, da je kazalo, kakor da se bodo napete verige potrgale. Njune zgovorne, črne oči je navdajala groza, ko da slutita nekaj neznanskega. Tudi oba psa sta se nalezla njunega strahu in cvileč sta se prihlulila k svojemu gospodarju.

Voznik je stopil med plašča se konja, zgrabil ju je za grivo in ju je začel miriti. Zasmejal se je, rekoč: »Imata prav, konjička moja. Studenec ima zares čuden duh. Resnično, v njem ni studenčnice.«

Krčmar si je popraskal brado umazane barve in je zahrbito poškilil na svojega gosta. Potem je pomočil prste v vedro in je podihal. Strela božja! Ali ga je sam peklensček preslepil? Po vinu je imelo okus. Zajel je polno prgišče in je pil. Zares, vino je bilo, prekrasno vino! Niti slutiti ni, da je na svetu tako ognjevito in dragoceno vino nikar da bi ga bil sploh kdaj pil!

»Kaj se pa to pravi?« je zahrekal. Njegov glas, ki je bil iztizen iz pohlepa srca, je izgubil svo svojo harvitoet.

»Ne čudi se!« je mirno dejal tujec. »Sem se obračal, noč je na vishku. Ob tej uri ta zemlja in nebo odprta.« In je glavi svojih vrancev nežno, pa neodjenljivo potisnil v vedro. »Pijta, vrančka moja, pijta!« In sta srkala v mogočnih požirkih in se nista nič več plašila. Velikih oči so buljile krave in psa sta se stiskala k skali in stajale tresla.

Toda voznik je a svojima velikanekima rokama porinil krčmarja iz hleva, rekoč: »O tem bova tiho!«

Spet je minilo leto in dan. Spet je bilo kasno v noč. Krčmar je pognal ženo in dekle v posteljo in je čakal ob svitu sveče v izbi.

Nobenega pivca ni bilo v hiši. Ljudje so se je izognili. Studila se jim je postana podčopina, ki so jo ondi dobivali kot vino in ki je imela okus po plesnivem špiritu. Pivo je bilo kislo in snetljivo in v sodih so se gnile, jesenske lesnike spreminile v mošt. Slabo spečen, trd in grenak je bil kruh, in nihče si ni tu zaželel mesa, ki je bilo sivo od samega popra in ti je skoraj ožgalo grlo, samo da je povzročalo hujšo žoro

Mi pa gremo k Jezuščku v Betlehem...

Mirko Kunčič:

Revčki romajo v Betlehem

Mi pa gremo k Jezuščku
v daljno mesto Betlehem,
vso bridkost in vse gorje
položimo mu v objem:

Glej, sirote jokamo
po očetu, mami.
Sprejmi k sebi nas nocoj,
da ne bomo sami!

Jezušček sam dobro ve,
kaj je mraz in beda;
v revnih jasliah leži
in ljubeče gleda...

Kdor nocoj je kakor mi
reven in brez doma —
v daljno mesto Betlehem
z nami naj poroča!

Božično drevo in jaslice

Božično drevo ima globok pomen. Spomnite se dveh dreves: drevesa v raju, s katerega je Eva utrjala prepovedan sad in drevesa, iz katerega so iztesali križ, na katerem je Jezus daroval svoje življenje za človeštvo.

Luči na božičnem drevesu pomenijo Jezuščka, ki nam je s svojim rojstvom in svojo mučeniško smrtjo razsvetlil v dušah temo.

Darovi, ki jih polagamo pod božična drevesa, nas spominjajo vseh dobrot in milosti, ki jih je Jezušček po svojem rojstvu delil z radodarno roko.

V nobeni hiši pa ne bi smelo manjkati jaslice! Saj se je Jezušček v jaslih rodil. Postavljanje jaslice je pristen slovenski narodni običaj. Vsaka slovenska hiša bi zato morala imeti predvsem jaslice in šele potem božično smrečico, ki jo je tujina uvedla pri nas.

Mirko Kunčič:

Metodovo voščilo

Kdo je ta mladi gospod
s svetlim cilindrom na glavi,
s hlačami prav do peti? —
Naj se kar sam vam predstavi

»Jaz sem Kovačev Metod,
nisem gospod in ne bom še,
dokler pri očku imam
mizico, krožnik in dom še.

Danes je sveti večer,
praznje sem se preoblekel,
da prav svečano vam bom
svoje voščilo izrekel:

Pridni za božič dobé
v dar naj cekin, lepo knjigo,
lenim pa jaz pomolim
s palcem med prstoma — figo!

Zamotano sorodstvo

Dva gospoda gresta po cesti in srečata nekega dečka. Eden izmed gospodov reče:
»Tega dečka pa poznam!«
»Srčkan fant! Čigav pa je?« povpraša drugi gospod.

»Moja mati je tašča njegove matere in moja mati ima samo enega sina,« odgovori prvi gospod. Ali veste, otroci, v kakšnem sorodstvu je prvi gospod z dečkom? (»go loqap ol podsoj«)

Jabolka na drevescu

Strie je dovolil Janezku, da lahko sklati vsa jabolka z drevesa Janezek je ves vesel odskakljal na vrt in tako krepko potresel jablano da so padla vsa jabolka z nje. Z velikim užitkom jih je pohrustal. — Na drevesu ni bilo več jabolk. Kako to?

(Na drevesu so bila samo tri jabolka. Ko je Janezek jablano potresel, sta dve jabolki padli na tla, eno jabolko (ednina) pa je ostalo na drevesu, tako da v resnici ni bilo nobenih jabolk (mnostva) več na drevesu.)

Pastirček Jakob in Jezušček

(Legenda)

Isto noč, ko je nad betlehemskim hlevom zažarela zvezda in oznanila svetu, da je rojen Kralj vseh kraljev, se je na polila truma pastirčkov v Betlehem. Med njimi je bil tudi pastirček Jakob, ki je bil gluhi in nem. Ni slišal zvonkega petja ptic, šumenja gozdov in bučanja rek, ni mogel izpregovoriti niti ene besede. Nekaj kot kamen težkega mu je ležalo v grlu.

Pastirčki so našli hlev in stopili vanj. Na vso moč so se zavzeli, ko so zagledali božje Dete na slami. Nebeška svetloba je ožarjala njegov obraz in tako sladko in dobrotno se je smehljaj, da tega ne bi moglo popisati nobeno pero. Pokleknili so okoli jasliah in začeli moliti naglas. Samo pastirček Jakob je molče klečal med njimi in žalostno strmel predse.

»Zakaj pa ti ne moliš?« ga je prijazno vprašala Marija.

Jakob je žalostno uprl oči vanjo. Videl je, kako so se pregibala njena usta, razumeti pa je ni mogel.

»Zakaj ne govoriš?« se je začudila Marija.

»Ne more,« ji je pojasnil eden izmed pastirčkov. »Gluh je in nem.«

Mariji se je ubogi pastirček zasmilil v dno srca. Rada bi mu pomagala, pa ni vedela, kako. Nazadnje se je sklonila k Jezuščku in mu potihoma zašepetala na uho:

»Sinko moj, pomagaj! Daj, da bo ubogi pastirček spet slišal in govoril!«

Jezušček je položil svojo drobno ročico nanjo in odgovoril:

»Potrpi, njegova ura še ni prišla! Naj veruje in čaka!«

Dolgo so pastirčki klečali ob jasliah in molili božje Dete. Potem so drug za drugim odšli. Samo pastirček Jakob je ostal. Klečal je ob Jezuščku in ves zamaknjen strmel vanj. Tako rad bi mu rekel vsaj eno gorko besedo...

Ure so tekle. Zvezde so bledele, jutranja zarja je pozlatila nebo. Posljalo je sonce — pastirček Jakob pa je še zmerom klečal ob jasliah s pobožno sklonjeno glavo.

Nenadoma je ves presenečen dvignil glavo. Kaj je bilo to? Ali ni slišal glas, neskončno mil in ljubeč glas? Ne, saj ni mogel! Gluh je in nem, kako naj bi slišalo njegovo uho!

Pogled mu je obvisel na Jezuščkovem obrazu. Naravnost vanj so bile uprte Jezuščkove oči. Razprostri je roke in zaklical:

»Pastirček Jakob, rekel sem ti: vstani in prid k meni!«

Pastirček Jakob je planil na noge in zaklical, presunjen do dna:

»Slišim! Govorim!«

Kakor da bi mu težek kamen padel iz grla, mu je postalo pri srcu prijetno in lahko.

Jezušček se je dobrotno smehljaj, smehljajala sta se sv. Jožef in Marija, in celo osliček in ovčice — tako se je zdelo Jakobu — so se mu prijazno smehljale.

Jezuščkov obraz je nenadoma postal za čuda resen. Lihno je izpregovoril:

»Tako ti rečem, pastirček Jakob: Tisti, ki so me prvi slišali, so odšli in se morda nikoli več ne vrnejo. Ti pa si me slišal zadnji izmed njih, a tvoja vera je bila tako živa in močna, da si ostal. Tvoja ura je prišla. Pojdi in moja milost naj hodi s teboj!«

In pastirček Jakob je šel. Kamor je prišel, povsod je z zvončkom, kakor struna čistim in jasnim glasom prepeval čast in hvalo novorojenemu Detetu.

Mali kričać

Profesor Slana je imel sinčka, katerega naj ljubše opravilo je bilo, da se je drl kot jesihar. Profesorju Slani to kričanje kakopak ni bilo nič kaj všeč, ker ga je mali neugnanec motil pri čitanju in pisanju.

Ko se je nekega dne 5letni Francek spet na vsa usta drl, je profesor Slana ves jezen vstal in rekel ženi:

»Tega ne prenesem več! Ne vem, ali je še kje na svetu takšen kričać, kot je naš paglavček. Zbogom!«

Vzel je klobuk in odšel.

»Ta frkolin je danes res čez mero siten,« je vsa preplašena rekla žena. »Micka, pojdite z njim malo na sprehod — nemara se unese.«

Micka je prišla malega kričaća za roko in ga odvedla na ljubljanski grad.

Profesor Slana se je čez piko uro vrnil domov in njegov obraz je kar žarel od zadovoljstva. Stopil je k ženi in rekel:

»Hvala Bogu, zdaj sem pomirjen. Krivico sem storil našemu malemu.«

»Kako to?« se je začudila žena.

»Na sprehodu sem slišal frkolina, ki se je še vse huje drl, kot se dere naš,« ji je pojasnil mož.

Zeno je obšla temnoba slutnja.

»Kje je pa bilo to?« je vprašala

»Na ljubljanskem gradu!«

Slikanica za novo leto 1939

Risbo, ki predstavlja štiri možiceljne, ko neso novoletne številke 1939, izrežite. Potem v roko barvice ali barvne svinčnike in po barvajete rabe čim lepše.

Za tiste, ki bodo v zadregi, kakšne barve naj bi uporabili, objavljamo tole navodilo: Možiceljnom napravite zelene suknjice in rdeče ali modre čepice, rdeče ali rjave čevljičke, sive brade, črke, ki jih nosijo v rokah pa naj bodo zlate.

Sliko lahko prilepite na trd karton, če hočete. Potem jo vteknite v pisemski ovitek in pošljite na

naslov: Kotičkov striček, uredništvo »Slovenca« v Ljubljani.

Pomnite: če hočete prihraniti pri znamkah, tedaj napišite svoj naslov na zadnjo stran ovitka, ovitek pa pustite odprt. Na sprednji strani ovitka napišite v levem kotu: Tiskovina. Na ovitek prilepite samo znamko za 25 par. Na sliko v ovitku pa ne smete napisati nobene besede, drugače pismo ne velja kot tiskovina!

Izmed kopice najlepših slikanic jih bomo pet izžrebali za nagrade.

Otrok toži

Jezus ljubi, daj, poslušaj,
kar sedajle Ti povem! —

Glej, sinoči, ko smo spali
očka, sestrice in jaz,
mamica se je jokala,
žalostno je vzdihovala,
solzen bil je njen obraz.

Prva solza — kri rdeča
je pritekla iz srca.
Jezušček, povej, li same
je jokala mamica?

Kakor biser solza druga
padla mi je na oči
in s oči v dušo mlado,
kjer se več ne raztopi.

Jezušček, vse to trpljenje
materino meni daj!
Mamico skrbno poplačaj,
naj ji bo še zemlja raj!

Olga Kuretova, Zagorje.

Vesela božična zgodbica

Božični prazniki so trkali na duri. Profesor Raztresen je hodil po mestnih ulicah in toplo mu je postalo pri srcu ob pogledu na vso božično lepoto, ki je bila razstavljena po izložbah. Stopil je v neko trgovino in kupil velike, prelepe jaslice. »Ali bodo otroci veseli!« je ves zadovoljen pomislil. Potlej pa je stopil še v to in ono trgovino in nakupil darov kar čeden kup. Oborožen s številnimi zavijki je hotel počasi kreniti proti domu. Medtem pa je začelo na vso moč snežiti in hladen veter je zavel. Profesor Raztresen je bil doma nekje v okolici mesta, zato se snežnega meteža prav nič ni razveselil. Nekaj časa je premišljeval, kaj bi in kako, potem pa je z odločnimi koraki zavil v ulico, kjer so v dolgi vrsti stali avtomobili. Stopil je k enemu izmed njih in zavpil:

»Hej, šofer, ali ste prosti?«

»Sem, gospod profesor,« je vljudno odgovoril šofer.

»Ali me poznate?« se je začudil profesor Raztresen.

»Poznam vas sicer ne,« se je prebrisano zasmel šofer, »ampak takoj sem uganil da ste profesor.«

Profesor je nekaj zagodrnjal v brke, potem pa povprašal, koliko stane vožnja do njegovega stanovanja.

»Šest kovačev,« je povedal šofer.

»Kaaaaj?« se je razburil profesor. »Šest kovačev? Mene ne boste odrl, prijatelj! Vožnja stane pet kovačev in niti beliča več!«

»Šest kovačev,« je mirno ponovil šofer.

»Pokažite cenik!« je zavpil profesor in ga divje pogledal.

Šofer je počasi privlekel iz žepa cenik in oba sta začela buljiti vanj. Sneg je padal v gostih kosmičih, a moža tega niti opazila nista, tako sta bila zaverovana v cene...

»No, ali vam nisem rekel?« je čez nekaj časa zmagoslavno vzkliknil profesor. »Samo petdeset dinarjev stane vožnja. Zakaj pa zdaj molčite, a? Mene ne bo nihče pretental, zapomnite si! Jaz imam zmerom prav, zato se nikar ne pričkajte z menoj!«

Takšno grmovito pridigo je profesor napravil ubogemu šoferju.

Pa je profesor Raztresen segel v žep, odštel šoferju petdeset dinarjev na roko, se obrnil in zadovoljno odšel s svojimi božičnimi darovi. Ves premočen in premražen je prišel do hišnih vrat. Tam mu je nekaj šinilo v glavo. Udaril se je s pestjo ob čelo in vzkliknil:

»Ti prebita reč ti! V avtomobilu sem pozabil sesti!«

Cemerne volje je nekaj časa stal na pragu in se jezil nad svojo pozabljivostjo. Pa je kmalu moško premagal slabo voljo in med veselim smehom zamahnil z roko:

»Kar je to je! Prav sem pa le imel jaz in ne šofer!«

Kokun:

Ančkin srček

Srček svoj poslala stričku

je za božič Ančka.
Kar pogledite: v njem sred r:
zlata ptička spančka.

Včasih pa ta zlata ptička
zažgoli veselo,
kakor da sto rajskih strun bi
v Ančki zabrnelo.

In še nekaj v drobnem srčku
Ančkinem je skrito,
z zvezdami in zarjami je
prav skrbno ovito:

to je lučka, svetla lučka
ki gori brez olja
in je drca, živo rdeča
kakor mak srček polja.

Lučko to — ljubezen svojo —
Ančka poklonila
stričku je za božič, da mu
v dušo bo svetila.

Zbudite se!

Ako pomislim na božične svoje mladosti na naši samotni hribovski kmetiji, vidim zmeraj v duhu pred seboj ptice, velike jate črnih kosov, škinkavcev in sinic, med njimi tudi izredne taščice z rdečimi prsti, in vresčete pisane srake. Ko sem klečal na klopi pri oknu, se mi je zdelo, da vidim kdo ve kako čudo.

Saj poleti ni bilo vseh teh ptic na kmetijo, saj so gnezдили in peli skriti epriči slehernega človeškega očesa. Zdaj pa so v jatah priletavali v svoji zeleni, zlati in spremenljajoči se krasoti, da so bili kakor pisan oblak, ki se je spustil na tla in spaval kvišku in izginil v megli čim se je mačka prihlajeno priplazila na dvorišče, ali če je zalajal pes in če so se odprla hišna ali hlevska vrata. V tisti dobi mojega prvega gledanja na svet se mi je zdelo, da sta vsa ta skrivnostni ptičji svet in Jezusček prišla iz istega čudežnega kraljestva. S prvimi snežinkami sta se začela bližati, tako tuje pa hkrati tako domače blizu, da se ti je zadelo, ko da ti je treba le roko iztegniti po vsem tem. A čim je bila radovednost prehuda, to je vse izginilo v somraku. Vse te srake, taščice in drozgi so imeli svoje zgodbe, ki so jih vezale drugega z drugim. Kar v eni sapi nam je tista povedala zgodbo o Jezusčku in o ptičjem svetu, kakor je sploh zmeraj družila v svojih povestih dogodke o živilih in rastlinah in o svetih rečeh.

Tudi teta je pripadala božiču mojih otroških let in mislim, da sem tedaj, ko je bil prazen njen prostor v naslanjaču, izgubil paradiz svojih otroških dni. Prenehale so cvesti rože čudovitih pravljic in niso nič več odpirale svojih prekrasnih čas. Moj mlajši brat Božidar in jaz dva brez dvoma ljubila to staro teto. Toda otroci so zmeraj okrutni s tem, kar ljubijo, posebno še, če je tisto elabotno in se ne more braniti. Stara teta pa je v poslednjem času sedevala vedno kakor priklenjena na svoj stol in je imela noge v obvezah in je bila že skoraj oslepelela. Hladnega duha, kakor utenčena raziskovalca, eva včasih opazovala tisto sivo mretnico, ki je bila kakor zaprta veka prilepljena na njeno, že itak blede oči. Pletilke eva ji jemala iz pletenja in ji na kolovratu narobe postavljala vretenca. Čeprav je mogla komaj še govoriti in so nama mati zabicevali, naj se nama vendar kaj smili, nama je morala še in še pokazati, kako so petelin in pes in ovca na sveto noč oznanili rojstvo Gospodovo. Resnično, v vsej svoji nedolžnosti in hubezni eva jo večkrat mučila kakor lesenega konja ali lutko. Vendar, kadarkoli nama je bilo hudo ali če naju je zadelo nezgoda, eva prišla k njej po tolažbo. Ona nama je z zdravilnim vplivom popihala prst, ona je prosila za naju, če je nama grozila očetova šiba.

A nekoč, nemara da mi je bilo sedem ali osem let, mi je spremenila najneopredeljivši božič v najbolj blaženega in mi je hkrati povzdignila Jezusčka visoko nad oblak pisanih ptictev.

Tako v živo se še spominjam tistega večera, da imam celo okus po vonju po suhih hruskah, ki je napolnjeval izbo, v ustih, čim se je domislil tega božiča. Midva fanta-brata eva stala pri stari teti in eva tiščala vanjo, da nama je morala za življenje in smrt obljubiti, da naju bodo ponoči prav zaresno zbudili takrat, ko bo Jezusček priletel v sobo z drevesčkom in lučkah, prižganih na zvezdah. Jaz sem se bahal in se postavljaj, da sem že iznašel zvijačo, kako bom nebeskega Gosta še ujel, vsaj da bom videl en sam pramenček njegove sijajnega oblata.

Tega večera sem pa tudi prvič zasluhlil, kakšna posebna luč je svetila v napol oslepelih teti. Ko se je oče ušel za mizo, da bi prebral tiste tri evangelije svete noči, je ona sproti popravljala njegove grobe napake. In potem, ko je ugasnila medla, kadeca se leščerba, je stara teta, ne da bi se ustavila, na pamet nadaljevala besedilo, kakor da bi brala iz odprte knjige. Mesečina je svetila v sobo. Toda svetloba, ki nam je drug drugega odkrivala, ni prihajala skozi okno, marveč — naravnost od pripovedavke. Vsi smo se začudili in smo se začudeno okrenili k blesti starki, ki je bila kakor prikazen vseh obdana s svetlobo. Sedela je na žimnici zofe in se je z rokami oklepala nog na pručici, držeč glava čisto vznak in obraz dvignjen navzgor. In ko je govorila: »Pastirci čujejo na paši, tedajji pristopijo angel...«, nam je bilo, kakor da nam pripoveduje, kaj se prav v tem hipu dogaja.

Po polnoči so prihiteli ljudje iz cerkve, da prejmejo hlebec posebnega kruha izpod drevesčka in da se naučijo ob pogledu na veselje otrok.

Šele zdaj, po polnoči, je prišla božična radost k slehernemu, k živalim in drevesam in k otrokom.

Oče je, ne da bi se prej v sobi otepel lava in enega, odkorakal navzgor po stopnicah k fantova v izbo, da ju bo zbudil. Dotaknil se je s svojimi, ko ledena sveča mrzlimi prsti, toplega telesa evajega Petra in nato še Božidara. »Fanta, zbudite se, Jezusček je prišel!« Božidar je planil kvišku, je ekremženega obraza z rokami segel v skustrate laee in je ječaje zazelal. A nenadoma se mu je posvetilo in že je stal na nogah in že se je onegavil

s hlačami in naramnicami. Jaz pa sem ležal kakor klada. »Hej, Peter, zbudi se, brz, brz, da boš še lučke videl!« Božidar je že odcepel skozi vrata in se dotikal do stopnic in spotoma junaško zmagal v boju z razmeštranimi naramnicami. A jaz sem nepremično ležal v postelji kakor voščeni Jezusček v jaslih. Oče me je potresel za obe rami, me slednjič pograbil in me postavil na noge. Toda noge so klecile, kakor da bi bil fant iz testa; zares, kakor iz testa sem se zvalil nazaj na posteljo. Saj bi se bil oče ustrašil, misleč na kako bolezen, pa sem preveč globoko in lepo enakomerno dihal. »No, meni se zdi, da je šla njegova duša na romanje,« je čudno prevzet zamrmral. Pomislil je, kaj bi bilo storiti. Pa se mu je fantek le zasmilil. Naj le spi in se bo jutraj veselil svojih reči! Zavil me je spet v odejo in je brez mene odšel iz izbe.

Drugo jutro se je kaval, da je bil popustljiv. Sicer sem bil takrat že preveč ponosen, da bi bil svojo bolečino izlil v potok solz, da bi bilo nato brez dvoma vse dobro. Pa nisem niti solze potočil. Vendar mislim, da sem imel tak obraz, da sem se moral vsakomur zasmititi. Ker navzlic vsemu premagovanju ne nisem mogel preboleti svojega gorja, sem se etikal po kotih in sem si grizel ustnice, da bi ne izbruhnil v jok. Moj srečni brat Božidar pa se je neznansko bahal, ker se mu je porečilo, da je za to pot spravil podse svojega starejšega, njega v vsem nadkriljujočega brata. Moja nesreča je bila ko temen oblak, ki se je vse praznike sopiril v njem. Ha, on, on je bil kar na mah planil iz postelje in je sam etekel po stopnicah nizdol! In kako je bilo vse tako čudovito! Saj ni videl samo drevesčka, nikakor, videl je tudi prav natančno zlate perutnice Jezusčkove, ko je vprav odletel iz hiše! Zares, on je bil junak dneva, a jaz en sam kup sramote.

Črnil nisem k vsemu temu nobene, čeprav bi se bil najrajši s pestmi vrgel nanj, da bi mu njegovo ošabnost z bunkami izbil iz glave. Mimo jeze pa me je pekla tudi zavist, saj mu niti malo nisem privoščil njegovega zmagozslavja, ki ga je tako neusmiljeno izkoristil. Zatekel sem se k svojim igram in sem se tudi roganja sluščadi le tako ubranil, da sem privlekel kljubovalen nasmeš na svoj obraz.

Toda čim so odšli ljudje iz sobe, sem se splazil k teti, se oklenil njenih kolen in sem vrtal z glavo v njeno naročje kakor človek, ki od bolečin ne ve kod ne kam, a s prsti sem ku s krempji grabil po njenem predpasniku. Samo njej sem se upal potožiti in le ona bi mi mogla še kako pomagati. Toda kaj več kot stokajče besede »teta, teta, oh, teta«, tudi pri njej nisem spravil iz sebe.

Tedaj pa se je zgodilo tisto veliko in nepozabno, kar me je še tedaj pretreslo, kar sem pa še kasneje znal ceniti kot najdragocenejšo božično darilo, kar sem jih eplah kdaj prejel.

Stara teta me je začela najprej, nemara zato, ker se tisti hip ni česa boljše spominjala, prav prav nalanko božati po laseh. A nenadoma je okamenela božajoča roka in tudi etarka je zaječala in zavzdihnila. Nato sem zaslišal nad seboj platen glas. »O, moj ljubi otrok, o, moj dragi otrok svilenih las, ali si ta ti ali pa je božje Detece, ki toži? Tudi mene je zbudilo pred letom in dnem, in nisem vstala, in leto za letom, pa sem kar na-

Kadar je bil pa naš oče norčav, se je pa tudi domislil, da nas je poslal kar nekam v prazno, kakor nas je bil že poslal h »koncu mavrice«, češ, da leži ondi zlata skleda. Tako je poslal nekoč mene, tik pred božičem, mrzlega decembrskega dne, kaj je bil debel eneg in huda burja k »Vetru«, pa mi je še natčno opisal pot, kod da naj grem, da ne bom zgrešil. Prav reeno mi je bil govoril, da naj grem skozi dve vasi. Konec druge vasi, da je tisti veliki gozd, ki smo se ga otroci takra strasno bali, saj so se bile ondi dogodile, baje, že izredno hude stvari. Šele onkraj te hošte pa da je tista hiša; na samem je, prav tik kolovozne poti; stran od vseh ljudi; in tej hiši da se pravi »Pri Vetru«.

Najprej naj bi pobral nekaj manjših znekov, nato naj bi šel k Vetru, ki da je očetu zlozen denar za vrečo otrobov.

Vse tisti zimski dan sem se vse pravilno »do-lekal«, bil sem v hišah in opravil, kar mi je bil oče naročil. Ko sem nato prišel po mahoviti stezi v gozd in se je že začelo temniti, sem moral s prsti močno poprijeti za vrečo s pičlim drobščem, zakaj mati, ki ji je odpustčanje prizadejalo zmeraj precej truda, mi ne bi bila izgube denarja nikoli odpustila. Je bilo pač na marsikaterem koncu huda pri nas doma. Kadar je otroke strah, si radi kakšno zažvižgajo, da preglasijo prehudo utripanje srca. To bi bil tudi jaz v tem dalgem gozdu kaj rad storil, če bi bile moje ustnice ostale pri miru v tistem mršem mrazu. Ali pa sem se resnično bal za svoje hrušče, malo življenje?

Mrzla noč me je zalotila, ko sem slednjič dospel iz gozda na svetlo poljsko etero. Po tej etezi je bilo treba pač iti dalje, če sem hotel priti do »Vetra«, ki je morala biti tu nekje njegova hiša, sredi pušle pokrajine, kjer je bilo to in tam le nekaj bornih dreves in se je dozdevalo, ko da njih

vejeve, kakor obrabljena metla, pomeča po me-glenem nebesu. Moja obleka je bila lahka in dol-žina hlače ni segala do gležnjev, vendar mraz ni bil tako hud kakor strah, dokler sem moral eto-pati po gozdu. Iz tega mraza se je pojavila drobna luč, ki se je počasi večala in je slednjič etala v temi kakor prekritiz četverkotnik. Na desni ko-lovozne poti je bilo, senca hiše je etala ondi, in če mi je oče vse prav opisal, je bila to pač hiša »Pri Vetru«.

Črnobradati mož, ki je z napal temne klopi ob peči buljil v izbo, se je z obrazom okrenil k meni, in jako junaško sem mu sporočil naročilo svojega očeta. »Denar da bi rad? Denar?« Zasmel se je glasno, odurno, da je kar zagrmelo po leseni izbi. Nič mi zaleglo, da sem mu pokazal listek, kar sme-jal se je spet in mi pokazal s cokol na nogah proti vratom. Da naj brz grem! In naj se nikoli več ne prikažem!

Ko sem se začel majhen in premražen spet spotikati po kolovozni poti proti domu, sem še zmeraj slišal tisti strahotni smeh. Začel sem bežati pred tem smehom in nisem niti opazil, da je bila pot spet v hosto uklenjena. Se zmeraj mi je roka oklepala belo vrečko z denarjem, in če sem se epotaknil in telebnil na tla, kot sem bil dolg in širok, sem zmeraj padel na komolec, ker nisem smel roke odstraniti z denarja. V tem begu in hi-tenju sem zgrešil pravo pot, gozd se je tesneje zgr-nil krog mene in izrez megleneja neba je bil čisto ozek, dokler nisem spoznal, da ni bila ta mehka, mahovita in nalahna s snegom posuta pot pod me-noj, nobena pot več.

prej epala, in ndaj, ali sem vstala? Ne, ne se sme-raj mislim, da se nisem povzdignila oči do Njegale

Utihnila je in ko sem še dalje etokal, je za-mrmrala: »Zdaj, zdaj razumem tvojo bolečino. Da, da, tako dolgo je človek sam, tako dolgo romaš in romaš in trkaš in trkaš, pa le še ostanes sam! Le vekaj! Otrok moj, pomisli — štiri tisoč let! Jaz vem zdaj, zakaj je tako dolgo trajalo; nikdar ni-sem mogla razumeti Boga, pa ga je vendar ena sama ljubezen in usmiljenje! Njegov Sin ni ostal štiri tisoč let, ne da bi s prstom zganil, v nebeski sreči. Ne, ne, kot bi mignil je etopil dol v solzno dolino pogledat Adama in Evo. Potikal je na njih otromašno kočjo, a glej, epala etala kakor zaspani otroci. Adam in Eva pa eta rastla in eta postala ljudstva, svelli prst je trkal na njih kočje in gra-dove. Zmeraj je delalo: Trk, trk, zbudite se! — Pa ga živa duša ni slišala. Vstanite, čas je, da nebate spati, je prosilo in prosjalo, je nežno budilo in karujoče butalo, a je s svojo lučjo v roki etamo ostalo, zmeraj et etamo etalo, v Jutrovi deželi, v judovski deželi. Kakor tisti, ki so preleteli, ki blo-dijo po etrehah in vendarle spijo, pa eo do svo-jega groba okrog tavali in eo svoj živ dan budni sanjarili in spali. In če bi ne bilo ene Edine, De-vice Nazareške, ki je bila ko, komaj da ee je je bil poslanec božji le dotaknil s svetlim prstom, kar pokonc, vsa vedra in pripravljena, pa prav zares ne vem, moj preljubi otrok, koliko časa bi bil moral še zamaš zbujaati ljudi!«

Preplašeno sem prislunil, ker sem razumel besede kakor samoobtožbo, in ves zmeden sem bil, saj nisem vedel, ali govori meni ali Jezusčku. Strah me je bilo, eunkoma sem se poglaj kvišku, da bi videl, kaj je s teto. Pa sem jo videl z nazaj naslonjeno glavo, usta so bila malce odprta in temni votlini pod obrvmi z bledeimi očmi, napeti izraz vsega njenega obraza, mi je dalo mielti, da ona vse to tam zgornj vidi, kar so njena usehla usta jecljala. Tedaj sem se na mah dvignil k njej na zofo in sem se sklonil prav k njenemu bledemu, košenemu starčevskemu obrazu, da bi mogel sko-zi isti svetlobni rov gledati kot ona. A kako sem bil razočaran, ko nisem videl drugega kakor re-aste maroge jelkovega etropa.

Teta pa je pokimala, kakor da bi me hotela vzpodbuditi, celo prst je dvignila kot navadno, ka-dar je hotela kaj posebno poudariti. Potem je bolj živahno nadaljevala: »Le, le glej, tudi dandanašnji hodi še okoli, in en brat čuje in drugi brat spi, in trka, toleče in vsaka noč je etava noč. A tam je veliko mesto, ki se ne da prebuditi, in le majhna vas se polagoma zbujja iz spanja. O moj ljubi otrok, moj ubogi otrok, ali boš moral res še do-živeti, kar je bilo prerokovano? Moja babica je dejala: Tako majhno bo še vse krščenstvo, da ga bo moči povezniti pod kaš. — Ti ubogi moj otrok, hodiš okoli s svojo lučjo, pa si sam v veliki temi.«

Zdaj mi je bilo že preveč. Teh besed, ki so se vrtinčile pred menoj kakor temne vode, nisem mogel več poslušati. Kakor da bi se nehotel branil, sem se oklenil tetine glave in ji s rokami pokrtil slepe očesne votline, ki je skozi nje kakor iz ka-kega čarobnega rova žgalo vse to strahotno vanjo. Hkrati pa sem kakor v nagloblji skrušenosti prižel glavo na njeno etelo, in tedajji je teta zapazila, da sem ves moker od solz. In iznova me je začela uvela roka božati, kakor da bi se šele zdaj spet spomnila mene in moje bolečine. Njen glas je pa-etial nežen, dobrohoten in tak, kakršnega sem tako rad imel. Kaj pa ti je, dragec moj? se mi je do-brikala. Ne smeš biti žalosten, ti ne! Zakaj, glej, se nisi zbudil? Zvečer, ko ste bili že spaspali, eo še enkrat prišli božični pevci. S seboj so imeli otroka, ki je pel in proejačil kot oni in mi je po-moči evajo veliko beraško bisago. A ko pogledam vanjo, kaj vidim? Ne aliv in jabolk, ne moke in slanine, temveč sama arca! Tudi tvoje etce je bilo vmes. In lahko boš uganil, kateri Otrok je bil to? Pa daj, da prihaja zmeraj najprej kot beraček in da daje tistim, ki dajejo. Tvoje etce ti je lepo okrašenno spet vrnil. Lepo se je svetilo in živel — sezi tja, fant, ali elišiš, kako veselo trka?«

Posegel sem tja in sem z enim samim dolgim okokom okoliš v etredo sobo, tjakaj, kjer je drhtelo sonce s srebrnimi pahljačastimi žarki. Tedaj sem se pretegnil, kakor da bi se bil pravkar zbudil in kakor da sem s pogledom le ujel utrip perutnic nebeskega Detea. (Peter Dörfler.)

In bil sem etedi črnega gozda, v katerem se je že marsikaj pripetilo, če nam je bil oče po re-snici povedal. A to ni bil zdaj več etrah otroka epričo grozeče nevarnosti, ampak je bil tisti drugi etrah: če nemara ne bom več našel poti domov! Tekel sem in sem padel in sem spet tekel kar med drevjem, ki me je teplo po obrazu, tekkel sem dalje in dalje, dokler nisem mahoma začutil trdne kolovozne poti pod čevlji. A zdaj nisem nič več vedel, kam da vodi ta pot, in ko sem čez dolgo časa mislil, da sem se vendarle malce približal do-mači hiši, sem spet spoznal tisti del poti, kjer je morala kraj nje stati na desni hiša »Pri Vetru«.

Se danes ne vem, odkod sem vzel tisto moč za vero v tega mrkega človeka, ki je moral veter ustrahovati in ki ga je, če je bil alabe volje, izpustil na ves svet. Toda, etal sem spet pri vratih njegove hiše in sem potkal nanje, dvakrat, dokler nisem dobil odgovora. Odgovor je bil še bolj neprijazen kot prejšnji lajajoči smeh. Saj je bila že trda noč in ozvezdje Oriona je viselo že visoko čez etredo noči. Moral sem tega človeka prositi, naj mi po-kaže pot. Preklinjal je in je v temi nekaj prevrnil v eobi, vendar me ni zapodil; čez čas je prišel z laterno iz hiše.

Naj grem z njimi!

Stopal sem za laterno, ki se je njena luč opo-tekaje etresala sem in tja, kadar se je veter, »go-spod Vetr«, zasmel ali zakašljaj; smel se je, da eem bil tako zabiti, in kašljaj je, ker je bil tak megljen mraz. Prišla eva spet v gozd, in ko ni bilo tu sredi noči ničesar več slišati, kot najine korake, ki jim je aneg jemal glas, tedaj je začel mož go-voriti o nekih etvareh, ki jih jaz nisem razumel, ker razumeti nisem hotel, da ima mož »Pri Vetru«

tudi prav takšne človeške skrbi kakor moj oče. Pavedal je, da ima sedem otrok, in preučil sem si okrutno podobo o sedmih otrocih vetra, saj sem se še zmeraj prav hotel bati tega ščetinatega člo-veka.

S tem pripovedovanjem, ki mu nanj nisem nič odgovoril, se je gozd polagoma nehal, in odtod sem vedel za pot skozi tiste dve vasi. Toda »Ve-tere« je hotel z menoj vse točno opraviti, daj me je bil prej s svojim lajajočim smehom tak mučil. Rekel je še, da bo laterno obesil tu na drevo, in če ne bi prav vedel za pot v dolino, naj se le zmeraj ozrem in naj si po luči naravnam svojo pot.

Toda niti enkrat se nisem ozrl na pot in ven-dar vem, da je tista luč vso noč gorela zame. Kar toplota je zasijala krog mene, čeprav je skri-pal aneg kakor prej. Toda nekoč, ki so ga ljudje nazivali »Vetere« in ki je bival daleč za velikim gozdom v črni, prazni samoti, in ki je brez dvoma vse ljudi eovražil, je zame pripravil luč, da bi našel pravo pot.

Bila je že tretja ura čez polnoči, ko sem nehal teči.

Ker je bilo pred prazniki, je imel oče — kot pek — vso noč peko. Svoj obraz je približal prav k šipi, da me je mogel skozi okno spoznati. Izpraševal me je po vsem in sem mu vse povedal, a tega ne, da me je bil »Vetere« brez denarja za-podil. Oče je bil zadovoljen z mojo potjo, vzel je listek in je a svojo nerodno roko prečrtal tudi »Ve-trov« znesek, kakor da bi bil plačal.

»Naj bo, za praznike in ker ti je...« je zamr-mral sam pri sebi.

Preden sem legel spat, me je oče še enkrat po-klical v pekarno. Narahlo me je prijel za roko in me odvedel k oknu, ki je med dvema deloma zidu nudil majhen pogled na načno nebo. Njegova ve-lika, dobrotljiva roka je pokazala na zvezdno nebo: da se je tako nekaj čudnega zgodilo to noč, je dejal. Tamle zunaj, kjer eo etikata nebo in zemlja, da je nočjo vzšla nova zvezda, ki je bolj rdečkaste luči in je bolj drobna, kot eo navadno druge zvezde. Nemara da bodo zdaj boljji časi, je dejal, ko v takšni mrzli noči vzide nova zvezda na robu neba...

Jaz nisem nič povedal, da je to tista luč, ki jo je »Vetere« zame obesil na drevo. Res je pa, da je bil oče odselej nenavadno dober z menoj in da ee mu je na sveti večer solza utrnila, ko je materi dejal, naj pošlje »Vetru« in njegovim sedmim otro-kam veliko orehovo potico v dar... (J. M. Bauer.)

Za zdravje našega naroda:

Modernizacija naših bolnišnic

Triletni načrt za povečanje in modernizacijo banovinskih bolnišnic v Sloveniji.
Skupni izdatki za modernizacijo bolnišnic znašajo nad 60 milijonov dinarjev

V Sloveniji imamo štiri državne bolnišnice, med katerimi je pač najbolj znana Splošna državna bolnišnica v Ljubljani, ki premore nekaj nad 900 bolniških postelj. V Ljubljani je še Državna bolnišnica za ženske bolezni a porodnišnico in Državna bolnišnica za duševne bolezni v Ljubljani in na Studencu. Četrta državni zavod pa je bolnišnica za duševne bolezni v Novem Celju. Poleg teh zavodov pa delujejo še javne bolnišnice, ki jih vzdržuje banovina v Mariboru, Celju, Murski Soboti, Brežicah, Ptuj, Slovenjem Gradu in Novem mestu. Vsi ti banovinski zavodi služijo v prvi vrsti ozemlju, ki gravitira nanje; za vso banovino pa je letos na novo ustanovljen in odprti banovinski Zavod za raziskavanje novotvorb v Ljubljani. Tega je banovina uredila in opremila zato, ker so se morali doslej številni bolniki zatekati v Zagreb, kjer pa često zaradi pomanjkanja prostora niso bili sprejeti.

40 let ljubljanske bolnišnice

Od vseh bolniških zavodov v Sloveniji je ljubljanski seveda največji in tudi najstarejši. Ljubljanska bolnišnica je bila zgrajena po potresu leta 1896. Zidali jo je tedanji deželni odbor kranjski z denarno podporo mestne občine ljubljanske in Kranjske branilnice. Če upoštevamo, da ima sedanja državna bolnišnica v glavnem prav toliko prostorov, kakor jih je imela pred 40 leti, potem bomo razumeli, da je imela ob času zgraditve pač dovolj prostora. Zgrajena je bila za tedanje majhno Ljubljano in za deželo kranjsko, ki je imela tudi manj prebivalstva, kakor naša sedanja banovina. Prav zaradi tega se je pomanjkanje prostora v Splošni bolnišnici začelo kazati šele v povojnih letih, ko je mnogo večje ozemlje začelo pošiljati tudi večje število bolnikov. Pozabiti pa ne smemo tudi važnega preobrata v gledanju našega ljudstva. Pred svetovno vojno je vladal zlasti po podležju sicer neopravičen strah pred bolnišnico, ki je pa vendar marsikoga odvrnil od zdravljenja v njej.

Pomanjkanje prostorov

Vsi ti vzroki pa so rodili posledice, zaradi katere se že leta in leta razburja vsa naša javnost in zaradi katere trpe zdravniki, vse drugo osebje in bolniki v ljubljanski bolnišnici. Bolnišnica je prenapolnjena tako, da sprejema še enkrat toliko bolnikov, kakor bi jih v normalnem stanju smela. Že lani je preseglo število sprejetih bolnikov 30 tisoč. Letos pa bo ta rekord zvišan in je prav verjetno, da bo bolnišnica konec leta sprejela že 33 tisoč bolnikov. Zato je zadnji čas, da se dogradi in opremi novi kirurški paviljon, ki bo razbremenil oddelek, ki sprejema letno skoraj polovico vseh bolnikov, ki iščejo zdravja v ljubljanski bolnišnici. Da se bo to tudi res zgodilo, je obljubil tudi pred nedavnim minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Dragiša Cvetkovič.

Stiska v vseh zavodih

Pregled naraščanja števila bolnikov v banovinskih bolnišnicah kaže zanimivo sliko, da namreč obisk banovinskih bolnišnic po deželi slabo narašča, kakor narašča obisk ljubljanske Splošne bolnišnice. Zaradi tega ni dvoma, da naval na ljubljansko bolnišnico ni posledica tega, da ljudje po nepotrebnem silijo v ljubljansko bolnišnico. Hkrati pa dokazuje to dejstvo isto, kar kažejo statistike, da je namreč v Sloveniji v vseh bolniških zavodih mnogo premalo bolniških postelj. Po najskromnejših cenitvah sledi namreč, da manjka v Sloveniji za sodobno delovanje bolnišnic najmanj 2500 bolniških postelj. To je skoraj prav toliko postelj, kolikor jih premorejo dosedaj vsi obstoječi državni in banovinski bolniški zavodi. Delna razbremenitev ljubljanske Splošne bolnišnice bi bila le mogoča, če bi banovinske bolnišnice imele več prostora in ne bi bile prav tako prenapolnjene kakor ljubljanska. Temu namenu pa naj služi veliki načrt naše banovine za modernizacijo banovinskih bolnišnic, za katerega bo v prihodnjih letih porabljenih skupno nad 60 milijonov dinarjev.

Veliko posojilo

Zasluga, da se je sprožil ta obsežni gradbeni načrt, gre banu g. dr. Marku Natlačenju, ki je zadnja leta z največjo ekribo premijal vse težave, s katerimi so se borile vse naše bolniške ustanove. Kakor je nekdanji deželni odbor kranjski zgradil ljubljansko bolnišnico, sprožil elektrifikacijo dežele in začel številne druge akcije za gospodarski in kulturni dvig prebivalstva, tako bo tudi sedaj banovina z velikim posojilom omogočila delno rešitev našega najbolj perečega vprašanja. Če je dosedanja bolnišnica 40 let služila svojemu namenu, potem je verjetno, da bodo modernizacije banovinskih bolnišnic služile najmanj prav toliko časa. Zaradi tega je prav, da se porazdele tudi stroški za modernizacijo na daljšo dobo let in da prispevajo deloma vsi tisti, ki bodo naprave uživali v prihodnjih desetletjih. Ker tudi banovina sama ne more brez škode utrpeti tako velikanskih milijonov izdatkov za en sam namen, je naprosila SUZOR v Zagrebu za posojilo. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je glede na načrte banovine dovolil posojilo 43 milijonov din, katerega bo banovina odplačevala skozi 25 let. Posojilo se bo obrestovalo po 6% in se odplačevalo v polletnih obrokih. SUZOR bo posojilo izplačal v treh letnih v približno enakih obrokih.

Kaj bo z ljubljansko bolnišnico

Po tem načrtu, ki ga pripravljata oddelek za socialno politiko in tehnični oddelek banske uprave, bodo modernizirane in povečane vse bolniške banovinske ustanove. Na žalost pa se načrt ne more dotakniti državne bolnišnice v Ljubljani, ker ta ne spada v banovinsko območje. Za rešitev tega zavoda pa bi bilo potrebno to, da država da na razpolago potrebna sredstva za zgraditev sodobne osrednje bolnišnice v Ljubljani, za kar se poteguje vsa naša javnost. Če pa to ne bi bilo mogoče, potem bi bilo treba v smislu vseh samoupravnih težav posameznih predelov naše države prepustiti državno bolnišnico v Ljubljani v upravo

banovini, katere bi hkrati s bolnišnico morala tudi dobiti dohodke, ki jih sicer prejema država za vzdrževanje bolnišnic. V tem primeru pa bi banovina prav gotovo z isto velikopoteznostjo načela vprašanje ljubljanske bolnišnice, kakor se je že lotila ostalih banovinskih bolnišnic. Za modernizacijo teh se je namreč pred kratkim osnovala po odredbi g. bana dr. Natlačenja na tehničnem oddelku banske uprave posebna sekcija za modernizacijo bolnišnic. Ta odsek bo že zimo pripravil vse potrebne načrte in proračune, tako da bo na pomlad že mogoče začeti z gradbenimi deli.

Triletni gradbeni program

bo ureenil prvi del velikega načrta za modernizacijo bolnišnic. Zamiel gradbenega programa je nadvse smotrna in se drži načela, da je treba banovinske bolniške ustanove urediti tako, da bodo vsaka zase zaključena enota, ki bo v polni meri mogla služiti ljudskemu zdravju. Zaradi tega obsega triletni program v veliki meri razširitve in modernizacije že obstoječih banovinskih bolniških zavodov. S tem bo namreč zavodom omogočeno, da bodo zvišali svojo kapaciteto, pri čemer bo celotni izdatek mnogo manjši, kakor pa če bi banovina takoj v začetku začela graditi nove bolnišnice, ki zahtevajo gotovo še mnogo večje investicije.

V triletnem gradbenem načrtu bo zgrajena ena sama nova bolnišnica, dočim bo cela vrsta obstoječih banovinskih bolniških zavodov urejena tako, kakor more to želiti elehemi bolnik ali elehemi zdravnik. Iz posojila 43 milij. din bo banska uprava v celoti dogradila in uredila banovinsko

splošno bolnišnico v Mariboru

za katero je v zadnjih letih že postavila iz lastnih sredstev razsežen paviljon, ki ga za zaradi pomanjkanja denarnih sredstev do sedaj ni mogla opremiti. V mariborski banovinski bolnišnici bodo s sredstvi iz posojila dogradili in opremiti že obstoječi novi paviljon za štiri bolniške oddelke. Nadalje bo zgrajena nova porodnišnica in centralna kuhinja z daljnovodom kakor tudi central. pralnica. Zgrajeno bo novo upravno poslopje s stanovanji za zdravnike, sestre, upravnik in ekonomka. V tem upravnem posloju bo tudi bolniška kapela. Obstoječi oddelek za kirurgijo bo dobil nadzidek z liftom, prav tako pa bo nadzidan interni oddelek. Z istimi sredstvi bodo z odkupi zaokrožili zemljišče dosedanje bolnišnice, katero bodo ogradili okrog in okrog z zidom.

Dr. P. Roman Tominec, O. F. M.

Simonetta Cattaneo

Zgodba svetlobe in ljubezni.

Mnogo ljudi ne razume, zakaj poindni tako ljubijo stare in že rabljene stvari, pa najsi so to stari stoži, malce okorni in težki, stare baročne in gotične omare, ko so vendar moderne stvari zares tako pripravne in v ceni ne predrage.

Uganka jim je, da utegne biti nekomu star cinast krožnik s komaj lepimi vzorci ljubši in dražji od srebrnega, ki nosi sodobne oblike.

Mislim, da je ponekod to v resnici zadeva srca in aega globoko v bit tistega človeka, ponekod pa je vse nekaj narejenega, od drugih priučenega brez čuta za pesem in za povest in za živo zgodbo, ki lahko tiči za tako staro stvarjo.

Podoben čar in čisto poseben imk imajo zame stare kronike in stara družinska pisma, ne kot dokumenti, temveč kot neme in zgovorne priče davne preteklosti. In tolažbo nosijo v sebi, ker nam pripovedujejo, da so nekoč pred davnimi leti ljudje prav tako trpeli, čisto tako in spet po svoje mislili, hrepeneli, ljubili in poznali odpoved, ponos in žrtv, zvestobo in poštenje.

Firenze, Biblioteca Medici.

Kako čudovito je ta svet knjig, starih rokopisov, risb in osnutkov najslavnejših mojstrov in imen, ki jih bogati ljudje z zlatom plačujejo.

Ze tam biti, je sreča. Radost je za roko, ki sme božati tiste stare liste, stara pisma, dokumente, kronike ter se pogrezati v tisti čas, ki je bil tako čudno bogat in žejen življenja.

Sandro Botticelli

Modernizacija drugih zavodov

S sredstvi iz 43 milij. posojila bo banovina razširila tudi bolnišnico v Celju. Tako bo dograjena porodnišnica, zgrajeno pa bo tudi novo upravno poslopje a potrebnimi prostori za upravo in stanovanji za zdravniške in drugo osebje. V celjski bolnišnici bo nadalje še zgrajena nova bolnišnična pekarna. — Druge banovinske bolnišnice, ki bodo iz tega posojila razširjene in modernizirane, so nadalje: bolnišnica v Brežicah, kateri bo dozidan porodniški oddelek. Bolnišnica v Slovenjem Gradu, ki bo dobila dozidan izolirnico. Banovinska bolnišnica v Ptuj, kjer bo zgrajeno vmesno poslopje med obema oddelkoma in kjer bodo preuredili hiralnico v bolnišnico. Banovinska bolnišnica v Novem mestu pa bo dobila stanovanjsko poslopje za sestre, zdravnike in ekonomka. V triletnem gradbenem načrtu bosta tudi prišli na vrsto banovinski hiralnici v Gornji Radgoni in v Vojniku.

Na novo pa bo zgrajeno banovinska

bolnišnica v Murski Soboti

za katero znašajo proračuni okrog 12 milij. din. Z vsemi temi deli bodo sredstva iz posojila v glavnem izrpana, ostalo pa bo še nekaj milijonov za opremo novih bolnišnic in novo zgrajenih objektov z zdravniškim inventarjem. Ni nam treba posebej poudarjati, da bo nova sekcija za modernizacijo bolnišnic pripravila vse potrebne načrte in proračune, tako da bo graditev lahko šla nemoteno in brez zamud izpod rok. Na prvi pogled morda preseneča dejstvo, da je velika večina vseh gradbenih investicij iz triletnega načrta odpadla na ozemlje nekdanje Štajerske. S tem seveda ni rečeno, da bodo drugi deli banovine prikrajšani, vendar je bilo nujno, da se najprej usposobijo v celoti že obstoječi banovinski bolniški zavodi, ker je bil s tem omogočen z najmanjšimi sredstvi še največji učinek. Jasno je, da veliki triletni načrt še ni rešil v celoti vprašanja banovinskih bolniških zavodov. V načrtu za celotno ureditev bolniških zavodov pri nas čakajo še nove bolnišnice na Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem. Te pa bodo prišle na vrsto po končani prvi triletki. Vsekakor pa smo prepričani, da bo vsa javnost z največjim zadovoljstvom in priznanjem pozdravila ta tako pogumni korak banovine, ki je s tem dokazala, da pred vsemi drugimi vprašanji zna pravilno ceniti ljudsko zdravje kot predpogoj obstanka in napredka vsega slovenskega naroda.

Simonetta Cattaneo

tega, kakor da ne vidiš in nič ne veš. Ko so drugim deklicam in ženam ob teh imenih, ki jih je poznala vsa Firenza, plala lica in drhtelo srce, si bila ti mirna kot bel golob, ki še nikoli ni videl kragulja.

Samo eden je bil, ki je v tvojo samoto in bolečino smel bliže pogledati — on, preslavni mojster SANDRO BOTTICELLI.

In pred menoj so ležale priče te davne ljubezni in odpovedi, zvestobe in čistega spoštovanja. Zato sem zapisal poprej, da nosijo ti stari zapiski v sebi tolažbo in pristavitvi moram: veliko življenjsko modrost.

Pismo preslavnega gospoda in mojstra ALEK-SANDRA DI MARIANO FILIPEPI se glasi:

Prejasma gospa —

Videl sem Vaše obličje in od tistega časa me ne zapusti več čisti blesk Vašega obraza. Ne mislim, da bi hotel tudi samo senco nečasti, Vam, poročni ženi — toda prosim Vas, da bi smel slikati Vaš obraz, ker bi tako zelo rad naslikal Madono, kakršne svet še ni videl. Do sedaj sem ustvarjal iz svoje misli, iz svojega čustva, iz sanj o čisti Devici in Materi. Vem, da je vse le iskanje in slabotno. Učil sem se veliko od večjih mojstrov, pa nisem našel onega, kar bi tako želel dati sliki Edine, naše prečiste nebeške Gospe. Moj prijatelj, strogi in neizprosni FRA GIROLAMO SAVONAROLA, prezira slike, ki samo lepoto dajejo, pa so brez notranjega sveta. Vi, prejasma gospa, imate oboje. Če mi dovolite, da Vas smem slikati v čistem spoštovanju, naročite slugi, ki Vam, prejasma, to pismo prinese, da smem priti sam.

SANDRO DI MARIANO.

Odgovor je prinesla spletna, ki je povedala, da njena gospa neprestano kašlja in da bo rada ustregla, čim bo mogla.

In čez tri mesece jo je smel Sandro res slikati. Prišla je k njemu v delavnico. Z zadnjimi močmi. Kako lepo popisuje Sandro di Mariano to poslednjo srečanje.

Prišla je, ona, moja prejasma gospa. Zakaj mora tako bitje na svetu toliko trpeti. V očeh, ki so tako sinjemodne kot nebo nad našo reko Arno, je toliko zadržanih solza, da so kot mala jezera. In na čelu bledica, lica so lahno rožnata, pa ne od zdravja, vsa je oslabiljena od zle bolezni. Roke so dolge in prsti kot cvetne češnje lilij.

Z ognjem sem začel slikati, pa mi je po kratkem času omahnila v težko omedlevalo. Njena spletna GHILLA jo je prestregla in dejala, da jo skoraj vsak dan napade ta slabost.

Se ko je ležala v naročju svoje strežnice, sem jo še enkrat risal, vso sladko, tako čisto in z obrazom angela.

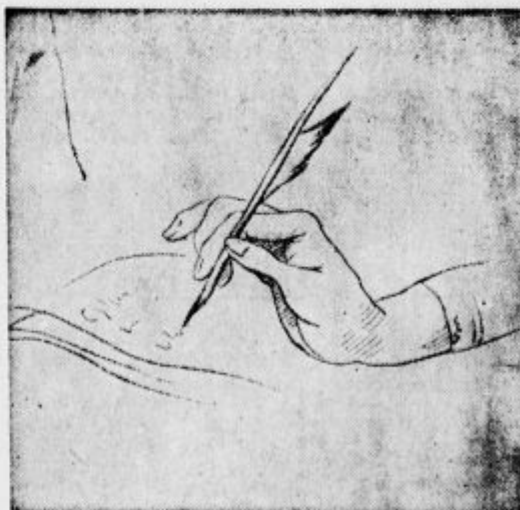
Potem slede zapiski nekega sodobnika. Kratka sporočila o družinskih prireditvah. Listi pod nemirno roko, ki vsa nestrpna podlega neestropnosti srca, trepetajo in beže drug za drugim izpred oči.

Sedaj ga imam — njena pisava — njen podpis. Izobražena žena je morala biti. Pisava je stroga, pokončna. In kaj je bilo vmes? — Gospod mojster —

Hvala Vam za Vašo veliko ljubezen — meni ubogi, ki bom šla kmalu odto. Pisali ste mi, da vam je moje obličje odkrilo ono, kar ste zame iskali doslej. Naj nebeška Gospa ne bo jezna name, če sem smela biti mojstru, ki je Njo prečisto, po meni grešni stvari upodobil in ji dal moje lice.

Tako sem trudna in zapuščena. In tako odhajam.

Simonetta

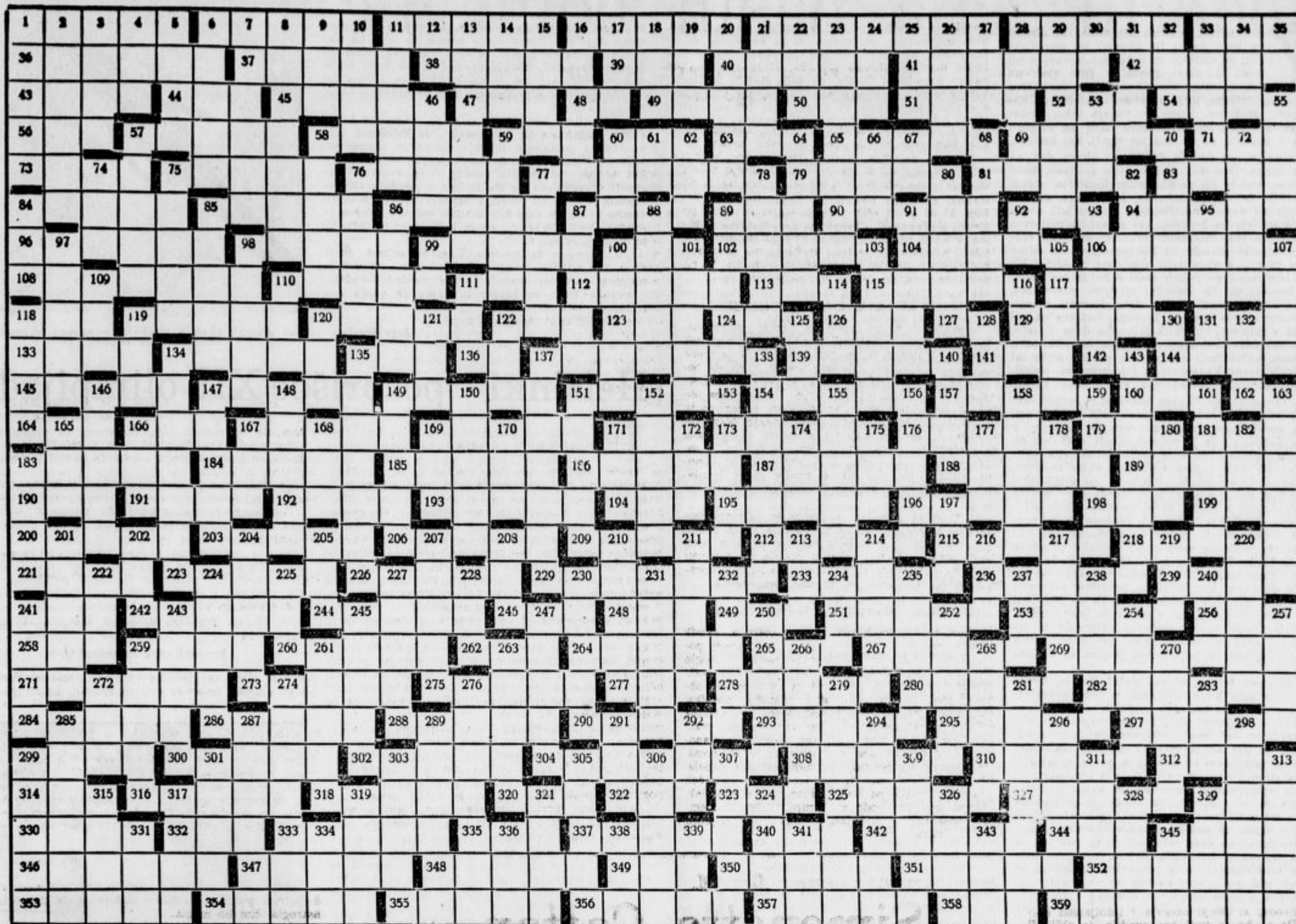
Umrila je dva dni kasneje.

Kronist omenja, da je bil pogreb veličasten in da sta oba brata Medici šla osebno za krsto. Njen dobi Marko Vespucci je bil odšel po nujnih poslih v Benetke.

Simonetta Cattaneo je umrla. Živi pa njen obraz, njena nedolžnost, njena vdana potrpežljivost, njena preizkušena zvestoba v nešteti slikah mojstra gospoda Aleksandra di Mariano, ki ga ves svet pozna po imenu Sandro Botticelli —

Božična križanka

V vsaki prostorček vstavi po eno črko. Besede se začnejo pri številkah, nehalo pri debelejših črtah. Tvoj pot pomenijo:

Vodoravno: 1. trda snov, 6. velik kamen, 11. severna žival, 16. tovarna orožja, 21. delokrog, 28. starogrška čarovnica, 33. trgovski izraz, 36. del knjige, 37. del njive, 38. francoski političar, 39. del dneva, 40. neumen človek, 41. adventna nedelja, 42. prebivalci Romunije, 43. znanstvena trditve, 44. del valovanja, 45. živinska krma, 47. abesinski poveljnik, 48. maloazijsko bojišče, 49. jugoslovanski otok, 50. del obraza, 51. slovenski učenjak, 52. vojvodinsko mesto, 54. sremski kraj, 56. osebni zaimek, 57. istrski kraj, 58. italijansko mesto, 59. poljska cvetlica, 60. češki krivoverec, 63. flamski predlog, 65. španska grofica, 69. lesk, 69. blešanje, 71. žensko ime, 73. oblika vode, 75. istrski kraj, 76. živalski lasje, 77. vrsta okraska, 79. starogrški junak, 81. gorenjski kraj, 83. nasprotno upanje, 84. draga ruda, 85. ribnik, močvirje, 86. starogrška pokrajina, 87. letoviška hiša, 89. morská žival, 90. evropski polotok, 92. velika gostija, 94. del cirkusa, 96. huda nadloga, 98. obcestni vodotoč, 99. velika rastlina, 100. domač rokodelce, 102. čistilna potrebščina, 104. lačen človek, 106. kosač poveljnik, 108. del obleke, 110. divja žival, 111. koroški pozdrav, 112. kvartopirski izraz, 113. del noža, 115. del vojskovanja, 117. žensko ime, 118. del obleke, 119. kmečko orodje, 120. evropski polotok, 122. slavnostna pesem, 123. vrsta nesnage, 124. osebni zaimek, 126. zdravilna snov, 127. gorenjski hrib, 129. vrsta jedi, 131. španski junak, 133. južna rastlina, 134. leposlovno delo, 135. nevaren človek, 136. del voza, 137. zdravilna voda, 139. vinska posoda, 141. ameriška država, 142. zemeljski pomol, 144. merilna priprava, 145. moder človek, 147. mlinska priprava, 149. azijski otok, 151. znan del stare Ljubljane, 154. prebivalec Loka, 157. kovinsko loščilo, 160. nemška reka, 162. sibirski izraz, 164. finski romanopisec, 166. draga tekočina, 167. oblačilo (tujka), 169. vrsta umetniškega, 171. glej (tujka), 173. vojaški jetnik, 176. hunksi poglavar, 179. kemični izraz, 181. italijansko mesto, 183. propad, podrtija, 184. del strehe, 185. trgovski izraz, 186. kulturna pridobitev, 187. bolgarski književnik, 188. ribiška potrebščina, 189. služabnik, hlapec, 190. maloazijska gora, 191. pesnik (tujka), 192. hrvaški kraj, 193. Gogoljev junak, 194. mlada kravica, 195. človeški razum, 196. slovnični izraz, 198. navadni števnik, 199. vrba žaluzija, 200. morskí razbojnik, 203. leseno tnilo, 206. zaničevalen nasmeš, 209. japonsko pristanišče, 212. prebivalec Španije, 215. izbrana družba, 218. starorimski književnik, 221. del očenaša, 223. drevo (tujka), 226. obsavski kraj, 229. zaspanost, 230. veliki trud, 236. grška črka, 239. del knjige, 241. del vodovoda, 242. hrvaška reka, 244. pevski izraz, 246. navadni števnik, 248. vojaška priprava, 249. uradni spisec, 251. južna rastlina, 253. matematični izraz, 256. prometni pripomoček, 258. navadni števnik, 259. del obraza, 260. kovinska posoda, 262. strupena žuželka, 264. premikanje zraka, 265. hrvaška reka, 267. svetopisemska oseba, 269. žensko ime, 271. kuhinjski izraz, 273. Buschev junak, 275. lepo vedenje, 277. domača žival, 278. nemško mesto, 280. vrsta kazni, 282. prebivalec Asirije, 284. del pohištva, 286. rahel sklep, 288. atlantsko otočje, 290. starorimska po-

krajina, 293. del bčavice, 295. kuhinjska potrebščina, 297. Feitenova igra, 299. južni plič, 300. istrski kraj, 302. oddelek moštva, 304. ptičje strašilo, 308. lagunsko otočje, 310. kratka veriga, 312. starorimsko božanstvo, 314. del obraza, 316. vojaški izraz, 318. elektrotehnični izraz, 320. podzemski hodnik, 322. del voza, 323. strupena kača, 325. božica umetnosti, 327. azijski prebivalec, 329. sibirski reka, 330. mlinsko korito, 332. letenje, polet, 333. sredozemski otok, 335. moštvo (tujka), 337. Knobleharjev naziv, 340. divja žival, 342. Prešernova pesem, 344. živalna potrebščina, 345. angleški politik, 346. bajeslovni mladenič, 347. ruska podoba, 348. dolžinska mera, 349. odmev, jek, 350. del vojskovanja, 351. naprev (tujka), 352. hrvaška reka, 353. domač rokodelce, 354. Chateaubriandova povest, 355. zlatarska mera, 356. južna rastlina, 357. svetopisemska gora, 358. žensko ime, 359. kuhinjska priprava.

Navpično: 1. jugoslovansko mesto, 2. ženevski tajnik, 3. del pohištva, 4. grška črka, 5. ruska reka, 6. slab delavec, 7. lesena stavba, 8. smrtni boj, 9. svetopisemska oseba, 10. zadnjeindijski država, 11. divja žival, 12. slovanska pi-jata, 13. predmestni prebivalec, 14. svetopisemska oseba, 15. pleme (tujka), 16. majhna stranka, 17. prebivalec Rusije, 18. moško ime, 19. domača žival, 20. italijanska reka, 21. nemška reka, 22. mestno zabavišče, 23. človeška ribica, 24. žensko ime, 25. škodljiva žival, 26. svetopisemska oseba, 27. fizični izraz, 28. mohamedanska svetinja, 29. prebivalci Italije, 30. kvartopirski izraz, 31. pekovaška potrebščina, 32. turški naslov, 33. Ostensov junak, 34. del glave, 35. matematični izraz, 46. mohamedanski bog, 53. angleška reka, 55. vrsta pokrivala, 57. nabrekli govorjenje, 58. turški zdravnik, 59. slovenski književnik, 60. ud družine, 61. nemški dvoglasnik, 62. prirojena strast, 64. žepni zapisnik, 66. slovansko božanstvo, 67. del voza, 68. grški otok, 70. cerkveno petje, 72. nemško mesto, 74. ribiška potrebščina, 75. frankovski vladar, 76. dolenski kraj, 77. napeljava, navodilo, 78. starogrški zdravnik, 80. živinska krma, 82. svinčnikovo varovalo, 84. hudobija, hudo, 85. slovenski naravoslovec, 86. žensko ime, 87. samoglasnik (tujka), 88. duhovniški naslov, 89. naseljenec (tujka), 91. štajerski kraj, 92. italijanska reka, 93. kmet, poljedelec, 95. žensko ime, 97. starogrški bog, 98. tatarska pokrajina, 99. Nušičeva igra, 100. preprost zdravnik, 101. moško ime, 103. rusko jezero, 105. primorski kraj, 107. varljiva stvar, 109. finski pristanišče, 110. prislov kraja, 111. del posode, 114. del sobe, 116. severni jelen, 118. del roke, 119. mestno zabavišče, 120. del strehe, 121. žensko ime, 122. vrsta žuželk, 125. vrsta zemlje, 128. dolenski hrib, 130. starorimski pozdrav, 132. znamenje sužnosti, 134. operni pevec, 135. starogrški junak, 137. drag kamen, 138. ameriška država, 140. pravica ugovora, 143. mlečni izdelek, 146. ameriški denar, 147. jugoslovansko mesto, 148. posteljna potrebščina, 149. ničvreden človek, 150. znamenka obleke, 151. poljski pridelek, 152. majhna uta, 153. oddelek (tujka), 155. poljsko opravilo, 156. vzdigača, vzvod, 158. dokaz nepristnosti, 159. južna rastlina, 161. del trdnjave, 163. nepotrebno blago, 165. hoja (pesniško), 166. rudnik, kopanje, 167. romunska reka, 168. žensko ime, 169. del sobe, 170. kuhinjska začimba, 171. žensko ime, 172.

ruska reka, 174. gorenjski kraj, 175. fonetična črka, 177. starorimski datum, 178. srbsko ime, 180. del dneva, 182. divja žival, 183. del vodovoda, 197. plica roparica, 201. štajerski kraj, 202. žensko ime, 204. slovenski književnik, 205. del meseca, 207. Shakespeareova tragedija, 208. ud družine, 210. kmečko delo, 211. kopanje, umivanje, 213. izumrlí Slovan, 214. časovno razdobje, 216. preprosto orožje, 247. moški glas, 219. žensko ime, 220. koroški kraj, 222. glej (tujka), 224. pleten ročaj, 225. tibetanski bik, 227. zidarska potrebščina, 228. moško ime, 230. ravnina, polje, 231. gonilni stroj, 232. namizna igra, 234. ud družine, 235. zdravniška potrebščina, 237. kovaška priprava, 238. slovenski književnik, 240. indijski fakir, 241. umetna začimba, 243. kuhinjska potrebščina, 245. evropska prestolnica, 247. žensko okrasje, 250. odrezek (tujka), 252. zgodovinski zapiski, 254. hercegovski vrh, 257. živalska noga, 259. čustven pesnik, 261. dramatsko delo, 263. izdelovalec sira, 266. umeten gozdiček, 268. dalmatinsko vino, 270. avstrijski denar, 272. slovenski skladatelj, 274. zemeljski kontinent, 276. izdelovalec lopat, 279. doslužen vojak, 281. istrski kraj, 283. italijanska prestolnica, 285. japonski vladar, 287. dober tek, 289. zidarsko opravilo, 291. moško ime, 292. del naslova, 294. poljski pridelek, 296. južni sadež, 298. italijansko mesto, 299. dolžinska mera, 301. rusko pristanišče, 303. ukrajinski vojak, 305. jugoslovanska agencija, 306. posteljna potrebščina, 307. starokrščanska pojedina, 309. sluga, strežaj, 311. pravoslovje (tujka), 313. preprost zdravnik, 315. vez, spona, 317. Vodnikov sodelavec, 319. Cankarjeva povest, 321. del zidu, 324. grška gora, 326. jugoslovanska reka, 328. najmanjši delec, 329. nestrupena kača, 331. svetopisemska oseba, 334. žalost, bolečina, 336. žensko ime, 338. del vojskovanja, 339. delo Turgenjeva, 341. švicarska pokrajina, 343. del poslopja, 345. Gotovčev junak.

Leposlovni zlogovnica

Iz naslednjih 29 zlogov: a — belj — bi — ce — či — čip — i — ke — kov — la — li — lo — me — na — no — nov — o — o — paz — po — rod — strv — sti — tar — to — u — va — vo — ži — sestavi dvanajst besed s sledečim pomenom:

1. druga beseda za spono, 2. vrsta dragega kamena, 3. rastlina zajedalka, 4. javni uradnik, 5. kovaški izdelek, 6. mesto v Jugoslaviji, 7. vrsta rib, 8. tuja beseda za dokaz nenavzočnosti, 9. druga beseda za ljudstvo, 10. čistilno sredstvo, 11. sodobni ruski književnik, 12. domač ročni izdelek. Če si izbral prave besede, ti prve črke, brane od zgoraj navzdol, povedo sodobnega slovenskega pesnika, zadnje črke, brane od zgoraj navzdol, pa njegovo pesniško zbirko.

Rešitev križanke

s dne 18. decembra.

Vodoravno: 1. moto, 5. Peko, 9. raka, 13. P(riviligirana) A(gramna) B(anka), 16. uta, 17. Peru, 18. pero, 19. Riva, 20. notica, 21. masa, 22. sever, 23. Ilica, 25. Java, 26. pinoža, 28. raka, 29. mera, 30. Bela, 31. lik, 32. USA, 33. miza, 34.

veto, 35. kila, 36. dolina, 38. Paka, 39. padar, 41. Atila, 43. četa, 44. Padova, 46. meso, 47. leča, 48. duri, 49. kea, 50. Ema, 51. vila, 52. Kola, 53. Loka, 54. Takovo, 56. konj, 57. Taras, 59. arija, 61. Zola, 62. lopata, 64. vena, 65. delo, 66. vino, 67. Nil, 68. Ada, 69. kalo, 70. Sama, 71. ralo.

Navpično: 1. Muni, 2. Oto, 3. tatca, 4. opica, 5. Pepca, 6. era, 7. kumara, 8. Opava, 9. resa, 10. ara, 11. kosilo, 12. arena, 13. pivo, 14. ave, 15. baraka, 24. lase, 25. jeza, 26. peta, 27. žila, 28. ruda, 29. mina, 30. beka, 31. Lido, 33. milo, 34. vata, 35. kadi, 37. lisa, 38. peča, 39. para, 40. raka, 42. tema, 43. čelo, 44. Pulj, 45. veka, 46. Metava, 47. livada, 48. Donava, 49. Korana, 51. vojak, 52. kolos, 53. lapor, 55. Kina, 56. kolo, 57. tona, 58. salo, 60. red, 61. zel, 62. Lim, 63. til.

Družina se zabava

1.

Resnega obraza se obrne k družbi in pravi: »Za kratek čas pojdem iz sobe in stavim z vami, ne vem koliko, da vrniš se v sobo, ne bom imel nobene glave več.« Vsi se silno začudijo, zasmejejo in svedeča ti nihče ne verjame tega. Čez nekaj časa prideš apet v sobo. Stavo si dobil, saj nimaš nobene glave »več«, kot si jih imel prej!

2.

Poveš družbi, da ne bo nihče mogel za teboj pravilno izgovoriti tri besede. »Prosim, gospod, z vami kar začnem. Torej: svinčnik.« Gospod: »Svinčnik.« — Ti: »Cigareta.« Gospod: »Cigareta.« Ti zmagovalno: »Narobe!« Gospod: »Kako neki? Saj sem prav povedal?« — Ti: »Torej: prvi dve besedi ete prav povedali, a zakaj niste izgovorili za menoj še tretje besedi: narobe?«

Srečen Božič in novo leto

želi in naznanja

★

**znižanje cen
vsem krznenim
izdelkom!**

★

L. Rot, Ljubljana, Mestni trg 5

Posebna izlozba tudi v pasaži nebotičnika!

Starši, mladino k nam!

V naš narod, majhen ali velik, ki stremi za tem, da se bo ohranil na zemeljski obliki še stoletja in stoletja v vsej svoji moči in slavi, gleda v prvi vrsti na zdravje, moč, moralno, disciplino in kulturo srca svojega najdražjega, to je na svojo mladino, na katero pazi, jo hrani, krepi in vzgaja tako, kakor pazi dobra in skrbna krščanska mati na svojega otroka v bojazni, da se mu ne zgodi kaj hudega.

Zivimo v res čudnih časih, saj skoro dva ne mislita enako. Dogodki vsakdanjega življenja beže mimo nas, kot bi jih podil, kakor bi šlo za stavo. Kar je bilo še večerj dobroga, koristnega, se danes graja ali nasprotno. Pojmi v eni in isti stvari se tako mešajo in križajo, kakor sablje pri dvo-boju. Logike prav nobene! Nekateri današnji moderni mladinski preraki, ki hočejo veljati za edino zmoežne in prave vzgojitelje današnje mladine, bi-jejo v tem oziru po zobe sam šebe že pri vsaki drugi besedi, če jih količkaj pazljivo poslušamo, oziroma zasledujemo njihovo delo. Namere in njih-ov končni cilj je vse kaj drugega, kot res od tal do vrha v polnosti zgrajena človeška duša in telo, ki sta zmoežna kljubovati vsakemu napadu tako telesnemu, kakor tudi duševnemu, pa naj pride od katerekoli strani, kadarkoli in v kakršnikoli obliki, času in razmerah današnjega svetovnega kaosa.

In ravno tu si ti, res idealna in nepokvar-na mladina, poklicana, da prekrvariš v dobrem, svojemu smislu ono drugo mladino, ki je sicer v srcu še dobra, pa se le po zunanosti z ozirom na bližino in daljino okoliščin in na način današnjega »mo-dernega« življenja nagiba v stran v neznan smer, za praznimi besedami in obljubami, za množičnimi gradovi tam neje v oblakih in morda celo lovi za raznimi idejami v zraku, ki jih seveda nikjer ni!

Resno delo! Kje? V naših fantovskih in pro-svetnih organizacijah, to so naše visoke šole, ki so pokazale prav na vseh poljih ljudske prosvete doseže toliko lepega in koristnega, da se je vse-mu temu naravnost čuditi. Tamkaj se vzgajamo tes-lešno in duševno, kar je edino pravilno, saj velja tudi za naš narod v danih razmerah še bolj oni lepi in večno veljavni »Le v zdravem telesu, zdra-va duša!« Gorje onemu narodu, kateremu ta iz-rek ni več svet in vodilna misel pri vzgoji svoje mladine! Zapisan je popolnemu poginu in sigurni smrti!

V zdravem telesu, zdrava duša! Res je, danes živimo zelo zelo hitro, saj smo v dobi neverjet-nega napredka tehnike, vseh mogočih iznajdb, elek-trike, radija, avijonov itd., ko pravzaprav ni no-bene razdalje več med posameznimi kontinenti. Toda vse to nas popolnoma nič ne sme opraviče-vati, da v mnogočem še dandanes ne bi posnemali stvari in dobrih naukov naših dobrih pradedov, ki so živeli lepo, zmerno, pametno vse svoje življenje in ravno valed svojega pravilnega in poštenega življenja dočakali zelo zelo visoko starost, četudi brez zdravstva, okrevanja, raznih obsevanj itd.

Zapolnimo vso našo mladino, ki je poštena in dobra z rešnim in pametnim delom, z visoko šolo v naših telovadnicah in v prosvetnih domovih in naš mladi rod, bodočnost naroda bo na pravi poti.

Pojdimo v naše prosvetne domove v telovad-nice! Tamkaj bomo po načrtu vzgajali odpornost naših mišic, za zdravje našega telesa v dobro sebi, družinam, narodu in v veliko pomoč tudi državi. Pametno in po načrtu bomo krepili svoje telo, naš

korak bo prožen, pogled vedno in povsod jasen, obrnjen navzgor, pri vsem tem pa se bomo res po fantovski, pošteno zabavali, prepevali itd. S tem bomo manjšali število gostilen, ki so rak-rana na našem narodnem telesu, pa tudi število bolnišnic, katere gredo v breme naroda, saj jih vzdržujete s svojimi dajatvami. Vi sami, Vaši bratje, sestre, starši itd., mesto da bi izdajali denar za dvig svo-jeje gospodarstva, za poučne knjige, ali ga kakor-koli bolj plodno in nalažljivi.

Če so že stari, kulturnejši narodi sveta celo pred Kristusom rojstvom ugotovili, da je pa-metna telesna kultura v blagor celote nujna po-trebna, ni treba nekaterim današnjim mehkužne-žem, ki so proti njej, tega še posebej na dolgo in široko dokazovati. Človek, ki se vzgaja in je vzgo-jejen v naših domovih za red, pravico in discipli-no, pametno in urejeno življenje, bo to zahteval tudi od drugih, od svoje okolice! Smisel za red, pravico in disciplino bo prešla na ta način v vse naše življenje, takoj zasebno, kakor tudi javno. In nikogar ne bo, ki bi se upal trditi, da je kaj takega proti narodu, proti državi!

Značaj, jeklena volja, pogum, veselje do živ-ljenja in vsega lepega in koristnega se vzgajajo v naših domovih, telovadnicah, kjer se zahteva od vsakega in sicer brez izjeme brezpogojen red in disciplina. Naš cilj pri telovadnih vajah ni rekor-derstvo, ne, zato se potegujemo predvsem le oni, ki imajo veselje. Naš namen in cilj je, pravilna in vsestranska vzgoja! Eventuelni ugovori nekaterih proti telesni vzgoji v telovadnicah ali sploh, ne drže! Poglejmo samo malo naokoli pri sosednih in velikih državah, kaj se v tem oziru vse stori, ka-liko denarnih žrtve itd. Sicer pa preko tega! Ne morem si misliti dandanes kulturnega človeka, ki si ne bi n. pr. vsaj enkrat na dan umil obraza in rok. Tudi to spada k današnji telesni kulturi, pa se včasih v veliki večini ni delalo. Kakor to, tako bomo čez čas sami prišli na to, da bomo vsak dan vsaj enkrat izvajali gotove vaje, ker bomo zato čutili potrebo. Kaj vsega človek včasih ni delal, ker se mu je najbrže zdelo nespametno, danes pa se smatra za koristno. No in že sam s tem, sami sebe nehoti uvajamo v red, ki mora preiti polagoma tudi na druge panose vsakdanjega živ-ljenja.

Sprostiti je treba ene, krepiti pa zopet druge mišice in kar je glavna, vzgojiti mladino, ji vcepiti emisel za red, pravico in disciplino v meso in kri in mladina nam bo zato enkrat hvaležna. Red, pravico, disciplina, urejeno življenje, to so bo-gastva, temelji in najlepše lastnosti vsega življe-nja, bogastva družine, naroda in države. In kdor bo gradil na teh temeljih, bo živel večno! Brez tega si napredka ne moremo misliti, niti računati na boljše čase.

Kar pogledimo danes narode okoli sebe, kaj so postali z rednim in pridnim delom, varčnostjo, svojo, skoraj brezprimerno disciplino, kaj so ti narodi, kaj pomenijo in kaj je z njimi, tudi velikimi, ki se samo love po zraku za raznimi ide-jami, lenarji in uživajo...

Ne vzgajamo samo kulturo telesa, ker bi bila to največja napaka! Kaj naj bi n. pr. pomislil narod, čeprav samih korenjakov mož in fantov s slama-mesto možganov v glavi? Nič, prav nič ne bi ve-ljali! Zato pa se vzgaja mladina pri nas telesno in duševno! Kakor ni pravilno, da krepimo in urimo izključno samo svoje telo, tako tudi ni popolnoma

pravilna ona vzgoja mladine, ki vzgaja izključno samo duševno. Samo oboje skupaj se lepo harmo-nično izpopolnjuje. Kot rečeno, korenjak, sicer pa duševno zaostal, koristi narodu ravno tako malo, oziroma nič, kot oni učenjak, ki si je tekom let svojih učenosti s pridnostjo nabral, nato pa takoj za jetiko umrl.

Zapolnimo torej našo mladino, pametno zapo-šlimo! Vzgajamo jo vsestransko, da bo uspeh tak, kakršnega pričakuje od nje narod in domovina, kajti le vsestransko dobro vzgojena mladina bo kos težavam današnjih časov, katerim gremo na-sproti. Zavedajmo se, da živimo v izrednih zgodovinskih časih, na izredno izpostavljenem kosku zemlje in da ne sme biti narodu vseeno, kakšen je njegov cvet, kakšen je up in bodočnost naroda, to je njegova mladina.

Zato velja ta prošnja Vam še enkrat dragi starši, vso mladino v zanesljive roke, v visoko šolo življenja naših prosvetnih domov, naših telovadnic, v veselje Vaše, za blagor in napredek vsega na-roda, pa tudi države!

Starši! Vso mladino k nam!

Jože Hvale.

Prečni skok? Salto?

Ne! Ampak skok s skakalnice posnet od spodaj.

Helsinki - pozorišče XII. olimpijade

Prihodnje olimpijske igre bodo leta 1940 v Helsinkih v središču športnega finskega naroda, o katerem smo že toliko slišali in piše o njem vse svetovno časopisje. Majhna je država žilavih Fincev, toda velika je ta športna dežela, ki se zaradi svojih odličnih sinov lahko meri z največjimi in najboljšimi športnimi državami sveta. Samo okrog 6 milijonov prebivalcev ima vendar je dala svetlu športnike Nurmijevega kova. Kdo danes ne pozna odličnih finskih dolgočprogašev, kdo ne pozna njihovih nedosegljivih mojstrov v metu kopja, kdo ne pozna odličnih finskih smučarjev in telovadcev? Pravi športni narod so Fini, ki so s svojimi uspehi na polju telesne vzgoje ponesli ime svoje domovine po vsem svetu in jo pred vsem svetom tako proslavili, kakor noben drug narod. Več so dosegli finski športniki za svojo domovino na mednarodnem političnem polju, kakor njihovi politiki in zato ni čudno, če so njihovi zastopniki v inozemstvu poudarjali: Pošljite nam Nurmija, pošljite nam športnike in uspeli bomo.

Šport je na Finskem zelo priljubljen med na-rodem in se zato ne smemo čuditi, če je tako raz-širjen in če je kvalitativno in tako visoki stopnji. Vse se tam športno udeležuje in izkorišča svoj prosti čas za zdravje, za razvedrilo v prosti naravi. Za nas je nekaj nepojmljivega, zakaj je tam tako malo gostlin, ki prodajajo alkoholne pijače. Vze-mimo samo Lahti, kjer so se vršile zadnje zimo svetovne smučarske tekme, ki ima 25.000 prebivalcev in samo eno alkoholno gostilno. Fini so športni narod, narod, ki skrbi s telesnimi vajami za zdravje in napredek ljudstva, in narod ki se dobro zaveda, da sta alkohol in nikotin največja sovraž-nika napredka na športnem polju.

Fincem je poverjena naloga, da izvedejo XII. olimpijske igre leta 1940. Na Japonskem bi morale biti te igre, toda vojna furija, ki divja že dolgo časa na Daljnem vzhodu, je to preprečila. Zato so morali Fini vskočiti in prevzeti izvedbo prihod-njih iger, ki so se takoj in z vso vnemo lotili dela: že do podrobnosti so izdelali program, četudi so šele par mesecev na delu. Ni nobenega dvoma, da bodo igre na višini zadnje berlinske olimpiade in da bodo zboljšali še one hiše, ki so se leta 1936 še pokazale. Fini namreč niso samo dobri šport-niki, ampak so enakovredni organizatorji, kar se pokazali pri zadnjih svetovnih smučarskih tekmah v Lahtiju. Zato je zlasti posrečena njihova zamisel glede

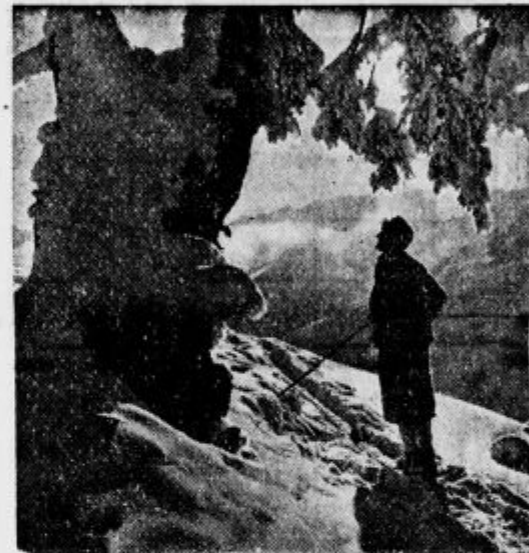
maratonskega teka,

ideja »športnega profesorja« Lauri Pihkala. Doselej so namreč vedno tekli 42 km dolgo maratonsko progo na trdih in monotoni državnih cestah, kjer gledalec ni bilo mogoče točno zasledovati poteka borbe. Fini so pa izbrali 8 km dolgo krožno progo, ki bo speljana po gozdu. Njihova zamisel pri izbiri maratonske proge je šla predvsem za tem, da si tekači ne pokvarijo nog na trdih, včasih tudi betoniranih cestah. Da njihova gozdna proga ne bo premehka, jo bodo obložili s posebnim materia-

lom, da bo zadosti trda, izravnana in prosta vsa-kega gramozu ali peska. Fini namreč hočejo, da bodo tekli tekmovalci v senci ter se hočejo izogniti prahu in vročini na obljubljenih državnih cestah. In proga, ki so jo določili Fini, je poleg tega tudi za gledalce idealna. Izven stadiona lahko prisot-stvuje maratonskemu teku 200.000 gledalcev ter zasledujejo vsakega posameznega tekača, ki bo nič manj kot osemkrat tekkel mimo. Ravno sedaj se bavijo z vprašanjem objave lahkoatletskih rezul-tatov. Če bo izveden njihov načrt, za katerim stre-mijo, v celoti, potem v Helsinkih ne bomo več pošiljali objav po zvočnikih v raznih jezikih, tem-več jih bomo s pomočjo tehničnih sredstev sami prečitali na posebno urejenih tabelah. Izredno ugodna je

koncentracija tekmovališč,

kar je zlasti za gledalce velikega pomena. Vse je lepo skupaj, nobenih velikih razdalj, kakor je bil

S smučni v zimski naravi

to v Berlinu primer. In zato bo omogočeno gledal-cem, da si ogledajo različne tekme, ker lahko peš in hitro pridejo iz enega stadiona v drugega.

Olimpijski stadion.

Veliki olimpijski stadion leži blizu središča mesta Helsinki, odkoder ga je lahko doseči peš v petnajstih minutah, z električno cestno železnico pa v petih minutah. Stadion sam ima krasno lego in se nahaja v parku Eläintarha. Doselej je imel pro-stora za 30.000 gledalcev, sedaj ga povečujejo in bo prihodnje leto, ko bo dovršen, lahko sprejel 60.000 ljudi. Že tedaj, ko so začeli Fini graditi prvotni stadion, so predvideli možnost povečanja za primer olimpijskih iger. Tako bo vzhodna tri-buna zgrajena samo za XII. igre. Najvažnejša je seveda arena, kjer se bodo svetovni mojstri borili za olimpijske kolajne. Tekališče je točno 400 m dolgo ter ima 7 prog. Glavna tribuna stoji na za-padni strani, pred njo so pa jame za daljinske skoke, medtem ko sta skok v višino in s palico na južni strani. V sredini pa je predpisano igrišče za nogomet in hokej z lepo posejano travo. Pod ve-liko tribuno na zapadni strani so stališnice z vsem komfortom, kakor kopalnice itd. Iz teh prostorov se pride na stadion v podzemskem hodniku. Novi-narji imajo svoje prostore na glavni tribuni, in sicer v višini cilja. Ko dosežeš s parnikom v no-tranjo luko glavnega mesta Finske, takoj ugledaš visoki in sloki stolp olimpijskega stadiona.

V neposredni bližini glavnega stadiona je že sedaj več igrišč za nogomet. Samo pol km proč se nahaja nekoliko starejši, toda po kvaliteti svojega tekališča slavni stadion Eläintarha, kjer so se vršile vse važnejše finske lahkoatletске tekme pred dograditvijo olimpijskega stadiona. Tekališče na tem stadionu je menda najboljša na svetu, saj je postavil L. Lehtinen sijajni svetovni rekord na 5000 m v času 14:17 minut.

Za metale kladiva je določen poseben prostor v samem parku. Poleg številnih otroških igrišč, igrišč za tenis, športnih zgradb, plavalnih bazenov in številnih jezerov, ki se nahajajo v tem delu mesta, se komaj en kilometer daleč proti vzhodu nahaja tretje športno igrišče Kallio z izbornim, 400 m dolgim tekališčem.

Zimski del iger pa bo izvedla Švica v St. Mo-ritz. Sedaj namreč poskušajo Švitarji na vse na-čine, da bi se izvedel celotni zimski program, iz katerega so smučarstvo zaradi nesoglasja med FIS-o in mednarodnim olimpijskim odborom za-radi smučarskih učiteljev izločili. Kako bo stvar izpadla, se danes še ne da reči. Gotovo je samo eno: da bodo tako Švitarji kakor Fini vse storili, da bo potek tekem prvovrsten in da bodo zopet padali rekordi.

Ivo Kermavner.

Orodna telovadba v ZFO

V Zvezi fantovskih odsekov zavzemajo vaje na orodju izredno važno mesto v obširnem telesnovzgojnem programu te mladinske organizacije. Če igrajo v ZFO te vaje tako važno vlogo, ne smemo misliti, da se druge telesne vaje in športne panoge zane-marjajo. Ravno nasprotno. Vse gojimo in jih for-siramo povedo, kjer je količkaj mogoče gojiti ta ali oni šport. Toda članstvo ZFO je predvsem kmečkega in delavskega stanu in zato nima toliko časa, da bi se lahko posvetilo športu v toliki meri kakor je potrebno. Telovadbo pa lahko goji zvečer v zaprtih prostorih pri luči, dočim zahtevajo gotovi športi poseben prostor in so poleg tega še nave-zani na letne čase in na vremenske prilike. In to je eden izmed neredkih vzrokov, da tvori orodna telovadba jedro mladinske telesne vzgoje v ZFO, neglede na to, da imajo fantje sami izredno veliko veselje za tovrstno telesno gibanje.

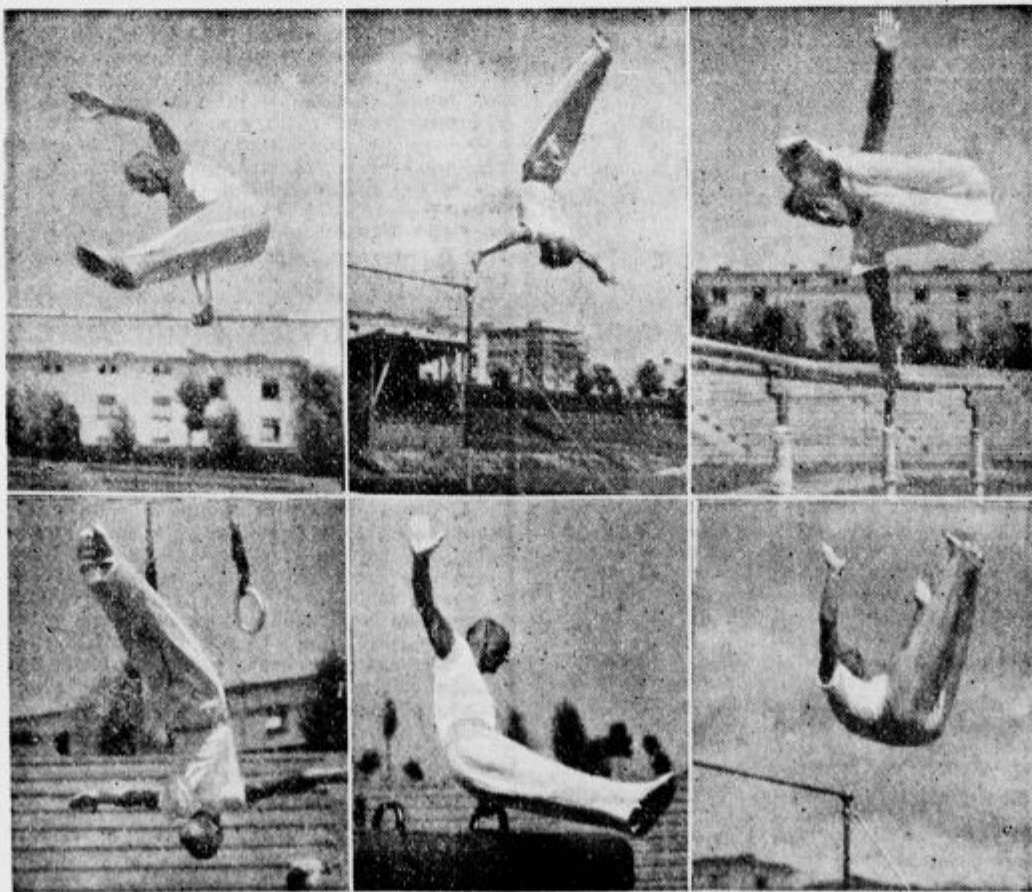
Sodobna orodna telovadba se je v zadnjih letih zelo spremenila in se naslonila na moderno smer telesne kulture. Glede nato so se razblinili še zadnji pomisleki, ki so obstojali proti temu načinu telesnega udejstvovanja. Gonja, ki so jo uprizorili v povojnih letih proti tem telesnim vajam, je iz-virala predvsem iz tega, ker se je hotel človek v naravi sprostiti in pa zaradi prevelike množine tehničnih gibov, ki so jih vsebovale orodne vaje pred preobratom, ki je pred nekaj leti nastal v orodni telovadbi. Kakor je napredovala tehnika, kakor je napredovala v splošnem telesni vzgoji, prav v isti vrsti je korakala orodna telovadba, se moderni-zirala in preuredila tako, da povsem odgovarja zahtevam sodobne telesne vzgoje. Z drugimi besedami se to pravi: Današnja orodna telovadba ob-stoja predvsem iz kolebnih gibov in hoče napraviti telovadca prožnega, gibčnega, odpornega, pogum-nega. Dalje so se telovadci preselili iz nehygienič-nih telovadnic na prosto, na igrišča, kjer vadijo v svežem zraku in na koncu, kakor drugi športniki. Od zgodnje pomladi do pozne jeseni so v prosti naravi, česar prej ni bilo. Zato vidite dandanes v vrstah telovadcev poleg kmečkega fanta tudi mest-nega študenta in oba z isto vnemo in enakim ve-seljem vrtita veletobe.

Ne zadostuje pa za orodnega telovadca, da vadi samo orodne vaje. Kdor hoče doseči količkaj uspehov, se mora brezpogojno baviti z gimnastiko, talno telovadbo, odbojko in lahko atletiko, pri ka-terih so najvažnejši teki. Važna je dalje telovadba, pri kateri nam služi orodje kot zapreka ali katero nekateri nazivajo »naravna orodna telovadba«. Ta način orodne telovadbe je prav tako potreben za telovadca kakor za športnika. Pri nas se premalo goji, kar je gotovo škoda. Telovadba, pri kateri nam služi orodje kot zapreka, je zelo enostavna, a vendar zelo izdatna, ki zelo poživljuje telovad-ni večer in poleg tega ima veliko praktično vrednost. Gotovo ste že šli po gozdu ali na planinah in kar naenkrat ste prišli pred ograjo ali kako drugo zapreko. Kaj ste napravili, če ste hoteli priti na-prej? Ograjo, oziroma zapreko ste preskočili, pre-plezali ali ste se pri kakih odprtini splazili skozi. In vse to delamo pri telovadbi, kjer nam služi

orodje kot zapreka. Da boste to lahko izvedli, jo ne smete zanemarjati. Za orodnega telovadca ima-jo pa te vaje še drug pomen: vadijo ga v ravno-vesju ter ga napravijo prožnejšega, gibčnejšega.

Mednarodne telovadne tekme in olimpijske igre v zadnjih letih so pokazale, da vlada po svetu veliko zanimanje za orodno telovadbo. Vedno se priglajajo za tekme novi narodi, o katerih prej niti nismo slišali, da goje orodno telovadbo. Tudi vaje so vedno težje in konkurenca vedno bušja. Iznajdljivost posameznih telovadcev pri izbiri pr-vin in sestavi poljubnih vaj je obudovanja vred-na. Vrhunske vaje se izvajajo z največjo eleganco, preciznostjo in sigurnostjo. Pravi mojster mora biti dandanes oni telovadec, ki se hoče zrniti v sprednje vrste. Prav je tako, saj sodobna orodna telovadba, ki si je utirala pot med mladino, to upravičeno zasluži.

L. K-r.

Orodna telovadba vrhunskih telovadcev Zveze fantovskih odsekov